

HALİL DAĞ

**XELİL DAĞ
DAĞIN SAMİMİ DOSTU**

I. BÖLÜM (ESKİ YAZILARI)

II. BÖLÜM (KUZEY DEFTERİ)

Parastina Gel

HPG- BİM YAYINLARI

KASIM 2008

Ş. Halil DAĞ
XELİL DAĞ; DAĞIN SAMİMİ DOSTU

HPG-BİM yayınları
2008 Kasım

Baskı: Roj Matbaası

DAĞ GİBİ HALİL	7
XELİL DAĞ, DAĞIN VE KÜRT HALKININ YAKIN SAMİMİ DOSTU.....	9
HALİL DAĞ İLE YAPILAN SÖYLEŞİ	13

I. BÖLÜM (ESKİ YAZILARI)

SON NOKTA	28
RÊBER APOYA MEKTUP	30
MUTLU YOLCU	34
KARADUT	36
HEVİ VE YEKTA	42
ÇİĞ GELİYOR...	47
YOL	51
HAYALLERİM	54
KİMİN SESİ	57
SAHNE	61
KAYALARIN KALBI	64
EYLÜL	67
GEYİKSUYU'NUN GEYİKLERİ	71
HAYALLERİMİZİN YARATICISINA	74
YOL	78
BU GECE SUBAYIM	83
SUNUM	86
MASALIMIZIN BEKÇİSİ	89
YABAN ARMUDU	92
MASALIN KAPISI	95
GİYAYÊ STİ	98
KUŞ VE AT	102
GÖZYAŞI	105
HEP SÖYLERDİ DE İNANMAZDIM	108
İFADELERİM	111
İKİNCİ YAKIŞIKLI	113
KAR	117
MANTAR VE ÇOCUKLAR	119
PUSULA	122
SEVGİ GERÇEKLEŞENDİR...	125
GÖZÜM YOLDA	127
KIRMIZI BEYAZ	131
BİR NEHRİN MASALI	136
KAR VE ÇÖL	140
KALBİMDEKİ İZ	143

SEVİNÇ.....	146
SEN	149
AYNI TESTİDEN İÇMEK	153
BU DAĞLARDAN VASFİ GEÇTİ... ..	158
ÖNCE KUŞLAR ÖTER... ..	162
KOL SAATİ	165
AKIŞ.....	168
SAVAŞI VE SANATI BİRLEŞTİRECEĞİM YOLLARA UZANIYORUM	171
DAĞLARIN PERİLERİ.....	173

II. BÖLÜM (KUZEY DEFTERİ)

DELİLA MEYASER'IN SÖZLERİ	178
BAHOZ ERDAL'IN SÖZLERİ... ..	181
NUDA KARKER'İN SÖZLERİ... ..	185
CESUR CUDİ'NİN SÖZLERİ	188
DERSİM ZEREVAN'NİN SÖZLERİ... ..	192
FERHAT ARKADAŞ'IN SÖZLERİ... ..	195
BİR KORUCUNUN SÖZLERİ... ..	199
O'NUN SÖZLERİ.....	202
BEDRİ ÜSTEĞMEN'İN SÖZLERİ... ..	206
VEYSİ'NİN SÖZLERİ.....	209
KADİR USTA'NİN SÖZLERİ.....	212
ABDULLAH SÜVEYDA'NİN SÖZLERİ.....	216
EKİN CUMALİ'NİN SÖZLERİ... ..	220
EKİN VE ARARAT'IN SÖZLERİ... ..	224
GÜLİSTAN'IN SÖZLERİ.....	228
HOZAN SERHAT'IN SÖZLERİ... ..	232
BERFİN'İN SÖZLERİ... ..	236
HEREM'İN SÖZLERİ.....	240
ŞAXO HAWRAMAN'NİN SÖZLERİ.....	244
NUPELDA'NİN SÖZLERİ.....	247
AVYAN'IN SÖZLERİ... ..	250
YARALI AVYAN'IN SÖZLERİ... ..	254
JİYAN'IN SÖZLERİ.....	258
STERK AMED'İN SÖZLERİ.....	262
AHMET KAYA'NİN SÖZLERİ... ..	265
CANXORT'UN SÖZLERİ... ..	269
DR. RODİ ROJ'UN SÖZLERİ... ..	273
ELİAS'IN SÖZLERİ.....	277
BESTA BULUCİNE'NİN SÖZLERİ... ..	280
KAYMAKAM XALİT'İN SÖZLERİ... ..	284
İBRAHİM HALİL'İN SÖZLERİ... ..	288

DAĞ GİBİ HALİL

Benden, Halil arkadaşın anısına yayınlanacak bir kitap için kısa bir önsöz yazmam istendi. Zor bir görev olsa da memnuniyetle yerine getiriyorum.

Bir gerillacı, bir sanatçı ve de bir yazar olarak Halil arkadaş her zaman kendini kısa ve özlü bir biçimde ifade etmeyi bildi. Sözü de, yazısı da, sanatı da böyleydi. Halil için yazarken ben de böyle yapmaya çalışacağım.

Oldukça sakın görünen ve çok duyarlı bir kişilik olan Halil Uysal, tanıma şansına sahip olan her kesin çok iyi bildiği gibi gerçek bir insan canlısıydı. Sözü ve davranışıyla her zaman karınca ezmez ve gereksiz yere kalp kırmaz bir yaşamın sahibi oldu. Elbette o sakın görüntünün ardında sürekli bir volkan gibi patlayan yürek, son derece yaratıcı ve üretken bir beyin vardı.

Uysal Halil besbelliki yaşı ilerleyip de yaşamı anlar hale gelince, ne yazıkki yaşadığımız dünyanın acı gerçeği olan büyük haksızlık ve adaletsizlikleri, baskı ve sömürüyü görünce dağ gibi bir irade, kararlılık ve inadin taşıyıcısı haline geldi. Bu dünyanın kötülüklerine karşı savaşmanın ve insanın iyi, güzel, doğal özünü ortaya çıkarmanın zemini olarak Kürdistan dağını ve gerillasını görek, istekle ve bilinçle kendini bu güzel ortama attı. Gerçek bir dağ ve gerilla aşığı oldu. Bu aşkını doya doya yaşadı. Özgürlüğü ve insanlığı bulduğu bu yaşamın her anına derin anlamlar yükledi, her saniyesine büyük değerler üretmeyi sığdırdı. Halil Dağ, kirsiz ve tortusuz bir önder ABDULAH ÖCALAN hayranıydı. Bu hayranlığı, özgürlük, eşitlik ve demokrasi ilkeleinin doğru temsilini onda görmesi kadar, amacı kazanmak için gösterdiği çok titiz çalışma tarzından ileri geldi. Önder Abdullah Öcalanın teori, siyasi ve örgüt alanında uyguladığı titiz çalışma tarzının, Halil arkadaş da propaganda ve sanat alanında kullandı. Yani yaşamda ve çalışma tarzında, devrimci sanat yönteminin sahibi oldu. Son ana kadar da hayran olduğu, sahip olduğu bu tarzını korudu.

Halil dağ, Kürdistan özgürlük mücadlesine, onun kadro ve çalışanlarına, Kürt halkına ve demokratik insanlığa büyük hizmetler ve katkılar sundu. Dağ gibi bilinci ve yüreğiyle hep yapılamaz sanılanları başarıyla yaptı. Bu temelde Kürt halkının ve demokratik insanlığın çok büyük bir değeri haline geldi.

Bu güçler Halil'in anısına her zaman sahip çıkacaklar. Halil Dağ, yarattıkları ve kattıklarıyla Kürt halkının, demokratik insanlığın, hepimizin beyninde ve yüreğinde her zaman yaşayacak!...

ABBAS ARKADAŞ, HALK SAVUNMA MERKEZİ BAŞKANI

XELİL DAĞ, DAĞIN VE KÜRT HALKININ YAKIN SAMİMİ DOSTU

Kameraman Xelil, Yazar Xelil, Sinemacı Xelil, Türk Xelil, Kürt Xelil, Devrimci Xelil, Gerilla Xelil, İnsan Xelil, Yoldaş Xelil. Tüm bu sıfatlar seni dile getirir Xelil yoldaş.

Xelil Dağ; Xelil Arapça bir isimdir, anlamı en yakın arkadaş, en yakın samimi dost.

Dağ; Türkçede görkemli, heybetli olmanın adıdır. Xelil Dağ ise; dağ gibi bir arkadaş, dağın dostu, dağa en yakın, görkemli olanı ifade eder. Bu isim sana ne kadar da yakışıyor Xelil yoldaş.

Ben senin Botan günlüklerini okudum ve aklıma ilk gelen şey; birlikte bir grup yoldaşla Şikefta Birindara'ya çıkarken biraz yorulmuş ve oraya ulaşmadan bir mola vermiştik. Ben sana "sen her zaman herkesin fotoğrafını çekiyorsun, bu kez de seninkini birisi çeksin ve ben de seninkini çekeyim" demiştim. Ve yine gözlerimin önüne sen Kuzey'e geçmeden bir hafta kala birlikte kaldığımızı, çok tartıştığımızı ve senin çok soru sorduğunu hatırladım. Ve son gidiş anında da senin çantana el atıp kaldırdığımda, yükünün ne kadar ağır olduğunu görmüş ve sana derin yolculuğunda bir yoldaşı destek sunması için görevlendirmiştik. Bilirim devrim saflarında sen hep ağır yük kaldırdın, bizimkisi biraz destek sunmaktı. Ve düşüncelerimi Herekol'da girdiğiniz çatışmanın ardından seninle büyük cihaz üzerinde tartışmamızda gezindiriyorum. Gönlümden geçen sözler şunlardı; "yeter artık geri dönebilirsin." ancak gördüm ki senin devam etmedeki ısrarın daha da fazlalaşmış ve iraden daha da çelikleşmiş. Ve söylemek istediklerimi söyleyemedim. Bu yüce istemin ve çelikten iradene karşı boğazım düğümlendi. Söylemek istediklerimi söylemiş olsaydım moralini belki olumsuz etkilerdi düşüncesini yaşadım. Ve bunun için sana Kuzey yolculuğuna çıkmadan önce "sonuna kadar inisiyatif senindir" sözümü tekrarlamaktan başka söyleyecek bir şey kalmadı bana ve görkemli Ararat yürüyüşü istemini bir kez daha ret etmedik ve sana bir şey demedik, diyemedik.

Xelil yoldaş, sen bu dağları sevdin ve herkes de seni sevdi. Sen arkadaşların sohbetlerinde, sen ateşin közleri üzerinde demlenen çayda, sen karanlıklarda gür ateşlerin etrafında tutulan gerilla halaylarında, sen yoldaşlarının eylem anına doğru yol alırken dillerinden düşmeyen türküde, sen yoldaşların sessizliği ve toplantılarındaki ciddiyetinde gerillanın derin ve özel duyguları oldun.

Yine sen yoldaşlarının acı haberlerini yoldaşlar duyduklarında onları ilk görüp de resmini çekendin, yaşıyandın ve şiirini yazandın. Ve sen gerillanın bu hüznü anlarını silüetleriyle birlikte kalemle kâğıda, makinele fotoğrafa nakşedendin...

Sen gerillanın düşmana vurduğu ağır darbeleri, hedeflerini düşürerek ele geçirdiklerinde ölümle yaşam arasındaki coşkularını, duygularını yaşıdın, resmini çektin ve inci gibi yazına döktün. Ve sendin düşmanın helikopterini, yoldaşların düşürdüğünde resmini çeken ve kameraya alan. Yoldaşların düşmanın tank ve panzerlerini havaya uçurduklarında, yine sendin o anı görüntüleyen ve resmini çeken, haber yapıp tüm dünyaya duyuran.

Sen, asi dağlarımızın kayalıklarında, derin yarıklarında gizlenmiş oyuklarında ve geçit vermez uçurumlarında adım adım, karış karış dolaşıyandın. Sen bu dağların derinliklerinde saklı isimleri bilinmeyen şifetlerin dehlizlerini hatta içlerinde insan kemikleri çürümüş olanları da gördün. Hepsini bir sen dolaştın. Sen buralarda, tarihin derinliklerinde yazılmamış olanı, daha doğrusu yazılmaya izin verilmeyenleri “yazılmamış olan tarihi”, atalarımızın hikâyelerini ve ilk izlerini arıyordun. Sen gördüklerinin resmini çektin ve kameranla yeniden yaşamla bütünleştirerek filmleştirdin. Sen, bu ülkenin topraklarının en eski tarihini, atalarının izlerini arayıp buldun ve geçmişle, bugünle, gelecekle bağını, ilişkisini kurarak bize onların ulaştırılmasını sağladın.

Sen bu dağların en asi kayalıklarında ve en yüksek dağ zirvelerinde dolaştın. Sen Avdal Kovi’yi, sen Çarçela’nın zirvelerini ilk görüntüleyendin ve sen Cilo’nun en yükseklerinde bulunan özel kaldırılmış sandığın içindeki deftere yazısını yazan ilk gerilla oldun. Sen Cudi’nin zirvelerine, Nuh’un Gemisi’nin bulunduğu Sefine’ye de gittin. Bunların hepsini görüntüledin ve dokunaklı kalemle, tarihle buluşturmak için yazdın, çizdin. İnsanlığa Kürdistan’a bir dipnot düştün.

Sen bu ülkenin tüm güzelliklerini ve görülmeye değer ne kadar yer varsa dolaştın. Avaşın ve Zagros zozanlarını, Basya, Zap ve Faraşın yaylalarının o ölümsüz “merg ve çimenlerini” de gördün. Faraşın’ın ana kaynağı olan mavi balıklarının resmini çektin, kamerana aldın ve yine altın kalemle mızralara dökerek mazlum halklarımıza ulaştırdın. Ve Hezil çayıyla vadisini, Herekol’un o görkemli asi duruşunu hatta Cudi’nin o meşhur “Lawuke Xerib’ini” de gezdin. Sen tarihin o meşhur gezgincilerinden biri olarak onların izinden ancak bu kez daha çağdaşı olarak, Kameraman Xelil yoldaş olarak bunları kamerana alarak onların arasında yer aldın.

Kürdistan’da dağ keçileri en duyarlı yaratıklardır. En sert ve yalçın kayalıklarda ve uçurumlarda yaşarlar. Ve kendilerine insanların yaklaşmalarına izin vermezler. Ancak sen Cudi ve Çarçela’da dağ keçilerine kendini yaklaştırmasını bildin. Sen bu zor olanın resmini çektin hatta filmini yaptın. Ve Kürdistan tarihinin bilmem kaç bin yıl öncesinde kayalara resmedilmiş ilk Pêz Kovi’lerin fotoğrafını ve filmini çekerken de bu ilk Pêzkovilerin resimlerini yapan sanat âşıklarını ne kadar kıskandığını da yazdın. Hâlbuki hepimizin bir kıskanacağı varsa o da sensin. Senin bu kadar ülkeyle birleşmen olsa olsa bizim bir kıskanma gerekçemiz olabilir Xelil yoldaş.

Xelil yoldaş sen gerillanın mücadelesinde bir şeylerin eksik olduğunu hissettin. Ve sen çabanla, ısrarınla bu boşluğu gidermeye, kapatmaya çalışmadın sadece. Hayır, sen aynı zamanda kendi önüne hedef olarak koyduğun bu çalışmayı başarıyla gerçekleştirdin. Sen gerillanın saklı kalmış ve yaşam içerisindeki duygularının sihirli-sırlı yönlerini yakalayıp halkımıza, halklarımıza kavuşturmasını da bildin. Ve sen halkımız ile gerillayı birbirine yakınlaştırdın. Ve sen Kürt halkı ile gerilla arasına bir köprü olmayı başardın. Ve bunu ancak sen yapabiliirdin Xelil yoldaş, dağın samimi, yakın dostu!

Sen kameranla savaşıarak kavganın en ön saflarında mücadeleye katıldın. Sen çektiğin her resminle, yazdığın makalelerinle, sen yüreğinle mücadele ettin. Ve en son olarak da silahınla mücadele ettin. Bunun için düşman sende ürküyordu. Senden nefret ediyordu. Kendilerince haklı nedenleri de vardı. Çünkü sen düşmana karşı en önemli ve başarılı savaşı yürütüyordun. Ve bundandır ki sen şehit düşüp aramızdan ayrıldığında, düşmanın o faşist Mehmetçik basını manşet atarak “propagandacılarını vurduk” dediler.

Başkaları da; gerillanın resmini çekmek, anlatmak, yazmak istediler. Ancak onların yüreği bu gönül çalışmasını kaldırmaya yetmezdi, yetmedi ve yeterince temiz, dürüst ve arı değildiler. Biliyorsun bazıları bu davayı bırakıp gittiler, sen de yazılarında yazmışın ve kiminin ismini de vermişsin. Onlar hem kalemlerini hem de kendilerini sattılar, ne kadar onursuz olduklarını gösterdiler. Onların onursuzluğu onların olsun. Ancak sen sarsılmaz inancın ve her geçen gün biraz daha gürbüzleşen iradenle, hesapsız katılımınla, inadına davaya olan bağlılığıyla, yüreğinde bulunan o engin sevdanla bu halka, bu dağlara, bu yoldaşlara bağlandın. Bunun için bu görkemli yürüyüşün devam etti. Ve kendi önüne Cudi’den başlayarak Ararat’a kadar yürüyerek buraların belgeselini yapmayı hedef koydun.

Evet, yoldaş Xelil, dağın samimi ve yakın dostu, şu bir gerçektir; senin de bir hikâyen oldu. Ve bu hikâye bitmedi, bitmeyecek ve hep berdevam edecektir.

Sen; Adil, Gülbahar, Nuda, Kurtay ve Ferhat yoldaşlara selamımızı söyle. Ve tabi ki Medeni, Serxwebun, Sorxwin, Nucan, Dicle, Avarış ve Sidar yoldaşları da unutma. Onlara deki; bu hikâye senin, onların ve hepimizin hikâyesidir. Kürt halkının özgürlüğe doğru olan “Özgürlük Yürüyüşü’nün” hikâyesidir, insanlığın hikâyesidir.

En son Botan’da tuttuğun günlüklerin geldi. Bir kez değil birçok kez okudum. Günlüklerin ve yazıların çok değerli. Bu günlük ve yazılar elbette senin tüm hikâyenin dile getirmiyor, getiremezler de. Çok değerli ve anlamlıydı ancak, duygularının bir kısmını dile getirebiliyordu. Kendine has üslubunla hem duygularını hem de düşüncelerini o kadar güzel ve sade bir biçimde birbirine bağlayarak dökmüşsün kaleme. Ve inanıyorum; her Kürt genci ve demokratik değerler taşıyan her insan bu günlüğü ve makaleleri okumaya başladığında, sonuna kadar okumadan ellerinden indirmeyecekler. Ve bu yazılarda Kürt halk realitesi ile devrimci mücadele gerçeğini ve yaratılan değerleri görecektir ve anlayacaklar.

Cudi’den Ararat’a kadar olan Özgürlük Yürüyüşü hikâyesini biz yoldaşların olarak hep berdevam edeceğiz. Molotoflu gençler devam ettirecekler.

Size başka bir müjde daha vermek istiyorum; Kürdistan’ın o mağrur ve alni ak çocukları yeni bir silah keşfetmişler, güçlü ve kutsal bir silah bu. O da, taş. Yani Kürdistan’ın taşları. Onlar, yüreklerinin peklığı ve sıcaklığıyla ellerindeki taşlarla sağır kulakları patlatacak ve halkımızın sesini onlara-işgalcilere duyuracaklar, kör gözleri patlatacak ve Özgürlük Yürüyüşünü onlara görünür kılacaklar. Dili sönmüş ve dönemez olanların dilini çözecek ve bir şeyler söylemelerini sağlayacaklar. Özcesi küçük alımlı ve çalımlı generaller üç maymunların oynanmasına artık izin vermeyecekler!

İşte bunun için gönlün rahat olsun ve gözlerin arkada kalmasın diyorum ve bulunduğun yerde rahat uyu Xelil yoldaşım.

Dr. BAHÖZ ERDAL

HALİL DAĞ İLE YAPILAN SÖYLEŞİ

Film çok kısa sürede büyük ilgi gördü bunu bekliyor muydunuz?

Filmin bu kadar kısa sürede böyle büyük bir ilgi göreceğini biliyordum diyemem. Ama bu yola koyulurken bunu hissediyorduk. Zaten bu duyguları yaşadığımız için bu çalışmaya böylesine yüklendik. Yani bir tesadüf değildi. Bu çalışmaya inandık ve yüklendik. Bunun ötesinde bizim için önemli olan soru ***"Bu filmi Kürt halkı neden bu kadar sahiplendi"*** sorusudur.

Bunun üzerinde düşünmek gerekir. Bizim yaptığımız çalışmalardan daha güçlü çalışmalar var. Hem sanat değeri yüksek olan, hem de teknik değeri yüksek olan daha güçlü çalışmalar var. Bunlara rağmen Kürt Halkı ***"Beritan'ı niçin bu kadar sevdi"*** diye sormak gerekir. Neden bu kadar benimsediler? Bu durum hepimizi düşündürmelidir. Bunda bizim payımız yüzde bir kadardır. Asıl olgu, Beritan'da yatan düşüncedir. Beritan'ın çizgisi, düşüncesi demek bu halkın benimsediği bir çizgi; demek ki onların benimsediği bir düşüncedir. Demek ki, Beritan Kürt halkını temsil ediyor, demek ki Beritan Kürt halkının

bir parçası, onun içinde, derinliklerinde yatan bir gerçektir. Kuzey, Güney, Doğu kısacası bütün parçalardaki halkın bu kadar Beritan'ı benimsemesi.

Demek ki bizim ötemizde bir şey var. Beritan bizden önce yaşadı bu dağlarda. Savaştı, şehit düştü. Ama onun düşüncesi sürdü. Yani Beritan hikayesi, bizden önce başlamış bir hikaye. Biz bir yerde bu düşünceden etkilenecek bu filmi yaptık. Bu filmi Beritan'ın düşüncesi yarattı. Biraz böyle bakmak gerekiyor. Biz bir Beritan'ı keşfettik anlamında değil. Beritan'ı bu halk çok önceden keşfetti. Beritan, çok önceden bulundu, çok önceden ortaya çıktı. Halil'i Halil, Jinda'yı Jinda, Dersim'i Dersim yapan, kimlik kazandıran Beritan oldu. Beritan, bize kimlik kazandırdı. Filmin bize kattıkları bizim ona kattıklarımızdan daha çoktur...

Kürt sanatçılar, sinemacılar Beritan'ı nasıl ele almalılar sence?

Beritan düşündürüyor demiştim. Bence Kürt Sanatı adına yola çıkanların, bu işe gönül vermiş insanların hepsinin Beritan'ın tahlilini yapmaları gerekir. Beritan'daki düşünce üzerine düşünceleri gerekir. Bir halk benimsediyse neden benimsedi, Halkın talep ettiği, halkın istediği demek ki budur. Bunu görmek gerekiyor. Yani ondan kopuk, ondan çok farklı bir konu işleseydik, bu kadar benimsenmezdi. Belki çalışmalarımız bazı yerlerde tutar, bazı pazarlara girer, bazı sinemalarda gösterilirdi. Bizim için önemli olan halkın kalbine ulaşması, halkın gönlünde yer etmesidir.

Teknik ve estetik değerler açısından şüphesiz birçok eksiği vardır. Ama şu aşamada eserlerimizin ölçüsünü halk koymalıdır. Kürt sanatçısı bu gerçeği göz ardı edemez. ***“Doğanın ve toplumun aklını anlamak”*** diyor Önderliğimiz. Kürt sanatçısı da kendi halkının kalbinden geçenleri okumasını bilmelidir...

Beritan filminin dağıtımı da sorun oldu. Bu konuda birçok firma talip oldu. Avrupa ve Türkiye’de dağıtımı oldu. Şimdi de Güney Kürdistan’da dağıtımı oluyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bizim tek istediğimiz filmi Kürt halkına ulaştırmaktır. Nasıl olursa olsun bir yöntemle ulaştırmaktır. Görsel alanda gerillanın halktan tecridine ilişkin büyük bir mücadele var. Propaganda alanlarında böyle bir kısıtlama var. Bizim amacımız bir şekilde bunu aşmaktır. Beritan filmini bu engellerin üzerinden geçirmekti. Bunun en iyi yöntemi de halka mal etmektir.

Bundan mutlaka gelirler elde ediliyor. Biz buna karşı değiliz. Ama asıl olan, gelirin tekrar halka dönmesidir. Halkın, Beritan için verdiği hepsini bir şekilde halka dönmeli. Bunun örgütlülüğünü oluşturmak gerekiyor.

Yani yoksa son dönem sanatçılarımızda olduğu gibi olmamalı. Önce sanat yapıyor, sanatçı ortaya çıkıyor, bir bakıyorsun bir zaman sonra sektör olmuş. Bizim sanatçımız iş adamı olup çıkmış. Bu sanatçının kendi sanatına ihanetidir.

Sanatçının böyle biçim değiştirmesi bizi rahatsız ediyor. Sanatçı sanatçı olarak kalmalı. Büyük bir yüreği olmalı. Pazarın dünyasında kendine ve halkına yabancılaşmamalı.

Kürt halkı fakir, yoksul bir halk. Hepimiz o toplumun içinden yaşayarak geldik. Bu halk, Beritan isminden ötürü ödediği ücreti belki de çoluk, çocuğunun ekmeğinden keserek, ihtiyaçlarından arttırarak veriyor. Sadece bu filmi izlemek için. O zaman biz de buna saygılı olmalıyız. Beritan'ı Kürtler izliyor. Kürt halkı izliyor. Kürt halkının en ezilmiş kesimi izliyor. En yoksul kesimi, bu savaş bedel vermiş olanları izliyor. Kan vermiş, can vermiş, mal vermiş, çocuklarını vermiş olanlar izliyor.

Filmin korsan satılmasına ilişkin ne söyleyebilirsiniz?

Beritan'a korsan yakışır. Yasadışı olması, Beritan'ın yasaklı bir yayın olması, bu şekilde elden ele dolaşması önemlidir. Bence Beritan filmi böyle olmalıydı. Yasaların içinde olacak, yasaların dahilinde olacak bir film değildir. Yani Beritan belli kanunlar, kurallar içinde değildir. Beritan bütün yasaların ötesinde bir şeydi. Yasalara sığmazdı. O yüzden Beritan oldu zaten.

Korsan satıldığını söylüyorlar. İşte gelirleri ne olacak deniyor. O çok önemli değil. Korsan satan da büyük ihtimalle Kürt'tür. Birkaç kuruş kazanmak için yapıyor, birkaç kuruş kazanabiliyorsa, ne mutlu... Beritan ona da kazandırıyor ne mutlu. Biz onun peşinde olamayız. Bütün sanatçılar, sinemacılar, müzisyenler kasetleri ve CD'lerinin korsanına karşıdır. Ama biz karşı değiliz. Korsan yapanı da elinden geleni bu mücadeleye katmaya çalışıyor.

Biz onun getireceği gelirin peşinde değiliz. Biz o düşüncüyü halkımızla paylaşmanın peşindeyiz. En başta da bunu istiyorduk. Bu, paylaşılıyorsa ne mutlu bize. Bunun aracılığıyla belki bazıları kazançlar elde etmiş olabilir, bu da ne yapalım, o pazar dünyasının bir kuralı. Ama resmi satış yapan kurumlarımız var. Buda zaten bir örgütlülüktür ve gelirler tekrar halka geri dönecektir. Ondandır da çok fazla kaygılanmaya gerek yok. Halk çoğaltıp satıyorsa, paylaşı-

yorsa bundan biraz kazanç elde ediyorsa bu bizim için güzel bir şey. Ahlaki kurallar çerçevesinde kaldığı müddetçe yadırgamıyoruz.

Beritan Kürt halkınıdır...

Filmi dağıtan bazı Kürt gençleri tutuklandı. Hakimler, savcılar tutuklanan gençlere bu filmi sizi dağa çıkarır söylemlerinde bulunarak gençlere nasihat vermeye kalkıştılar. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tutuklanan gençler için üzgünüm. Keşke yakalanmasalardı. Biraz daha dikkatli olsalardı, biraz daha gizli olsalardı, böyle olmazdı. Biraz dikkatsiz davranmış olabilirler. Biraz daha gizli olmaları lazım. Hala dağıtanlar var ama mutlaka daha dikkatli olmaları gerekir.

Yaptıkları büyük bir iştir. Türkiye koşullarında o filmi alıp seyretmek, dolaştırmak, satmak normal ve küçük bir iş değildir. Bu gençler Beritan filmine en büyük katkıyı yapmış oluyorlar. Yeni ceza yasalarına göre propagandaya büyük cezalar veriliyor. Onların heyecanını paylaşıyorum. Bu mücadeleye büyük bir katkıda da bulunuyorlar.

Ama ***“Bu filmi sizi dağa çıkarır”*** sözünü duydum. Demek ki, Beritan’ı tam anlatamasa da biraz yakınlaşmışız. Beritan’a yakın bir çalışma olmuş. Şüphesiz dört dörtlük verdik diyemeyiz. Beritan mutlaka eksik olacaktı. Ama bu sonuçlara baktığımızda biraz yakınlaşmışız diyebiliyor insan. Türk devletinin bir savcısı ya da hakimi de bunu söylüyorsa, demek ki, oda seyretmiş ve ***Beritan*** düşüncesinin, eyleminin gücünü görmüş.

Beritan filmi çok konuşuldu, çok tartışıldı, çok yazıldı. Bu olumlu ve olumsuz bazı tepkileri ifade ediyordu. Gelen tepkilere ilişkin neler söyleyebilirsiniz?

Beritan filmine ilişkin gelen tepkiler konusunda ilginç bir şey var. Hiçbir tepki Beritan’ın kendisine yönelik değil. Film için işlenen bazı olgular var. İhanettir, yerel ve işbirlikçi güçlerin işlenmesi var. Bu konulara ilişkin olumlu olumsuz tepkiler geldi. Beritan kişiliğine ilişkin hiç kimse bir şey demiyor. Dost düşman herkes, Beritan kişiliğini kabul ediyor. Bu çok güzel bir şey. Bu da demek ki Beritan ortak bir değer olmuş. Güneyli güçleri de Kuzey güçleri de uzağımızdakiler de yakınımızdakiler de Beritan’a bir tek kötü söz söylemediler. Beritan herkesten kabul görüyor. Biraz takip etmeye çalıştık, bunları gördük. Beritan’a ilişkin tek bir kötü ve olumsuz değerlendirme yok.

Filmi gerilla ve halk izledi. Hala izleniyor ve uzun süre de izlenecek. Filmi en çok izlemesini ya da ulaşmasını istediğin kimse var mı?

Daha film düşüncesi oluşurken, yani başlardayken hep “***Önderliğin böyle bir çalışmadan haberi olur mu***” diyorduk. “***Filmi yaparsak Önderlik duyar mı, En azından böyle bir şeyin yapıldığından haberi olur mu***?” diye düşünüyorduk.

Hep bunu hedefledik. Bizim için Önderliğe ulaşmanın en güzel yolu olurdu. Bu da Önderlikle bir paylaşım biçimidir. Belki o ada içinde ona giden güzel bir yol olurdu diye düşünüyoruz.

Bu filmi herkes seyretti bir tek Başkan Apo seyretmedi. Duymadı dahi. Yani böyle bir çalışmanın dağlarda yapıldığından şu an haberi yok. Ben bunu çok isterdim. Önderliğin, seyredemezse bile en azından gerillanın Beritan’ı film yaptığı, Kürt halkının bunu severek seyrettiğini duymasını isterdim.

Filmin çok tartışılan bir sahnesi var. O da Beritan ile Hüseyin arasındaki sevgidir. Bazıları bu sahne için tabuları kırıyorlar diye yorumlar yaptı. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

Biz o sahneyi yapmakla tabuları kırmanın peşinden gitmedik. Tabuları kıran Beritan’ın kendisiydi. O bu tabuları kırmıştı. Biz Beritan’a sadık kalmaya çalıştık. Beritan’a olmamış bir şey yüklemedik. Beritan parmağında nişan yüzüğüyle fotoğraf çekirmiş, dağlarda kalmış, yaşamış. Onun arkadaşı da onun peşinden gelmiş. Bu mücadele içinde yer almış. Birlik komutanı olarak Der-sim’de yaşamını yitirmiş. Böyle bir gerçeklik yaşanmış.

Ben şunu anlatmak istedim: Bu mücadele içinde yüce duygularla yaşayan arkadaşlarımız oldu. Biz bunlardan hiçbir zaman söz etmedik. Yüce duygularla gelip, o büyük duygularla yaşayan, hayatlarını bu dağlara bırakan arkadaşlarımız oldu. Biz bunlardan hiçbir zaman konuşmadık.

Beritan’ın aşkını anlatmak kolay bir şey değildi. Hep eksik olacağını düşünüyordum. Beritan’ın aşkını anlatmak mutlaka eksik kalacaktı. Ama onun aşkını görmezden gelemezdim. Biz filmi çekerken bu ikilemde çok kaldık. Bunu sözlü anlatmakta, yaşamsal anlatmakta yani Kürt aşkını anlatabilmek kolay olmayacaktı şüphesiz. Ben geliştirilen eleştirilere katılıyorum. Mutlaka eleştiriler gelecekti. Çünkü onu temsil etmek, görsele uyarlamak, sanatla anlatmanın mutlaka eksik olacaktı.

Ama ekip olarak bunu göze aldık. Ama üzerinden atlayamayacağım bir gerçektir. Değinden, yokmuş gibi üzerinden geçemeyeceğim bir şeydi. O sahnenin eksiklikleri benim eksikliklerimdir. Beritan'ın değil, benim eksiklerimdir. Ama üzerinden atlayamazdım. Atlasaydım bu film olmazdı. Öyle bir ikilemede hep kaldım. Filmin bu sahnesi önemli bir sahneydi. İlk defa işlenecekti. İlk defa konu olarak ele alınacaktı. Gelip öyle bir yere dayanmıştık ki olmazsa olmuyordu. Olursa da nasıl olacaktı? Olmazsa filmde büyük bir boşluk yaşanacaktı. Ama olursa da nasıl yapacağız diye düşünüyorduk. Nasıl yapacaktık, nasıl anlatacaktık onu arıyorduk. Filme başladığımız ilk günden son sahnesinin çekimine kadar o sahneyi tartıştık. Bu sahne üzerinde durduk. Defalarca çektik.

Beritan nasıl sevmiştir, nasıl aşkını dağlara taşıymıştı, bu aşkını nasıl ülke aşkına dönüştürmüştü, bu aşkını ülke ve özgürlük sevgisiyle nasıl buluşturmuştu bunu vermeye çalışmamız gerekirdi. Bu her babayığidin harcı değildi. Bunu Beritan yapmıştı. Geçemedik. Kıyısından, köşesinden geçemezdik. Mutlaka bir şekilde işlememiz gerekiyordu. Ama nasıl yaşamalı, nasıl sevmeli bu sorular hala cevabını arıyor. Biz de kendi boyutumuzda anlatmaya çalıştık. Sahneye ilişkin eleştiriler var. Bu konuda özeleştirim veriyorum. Eleştiriler Beritan'a değil banadır.

Kürt sinemasında belli bazı gelişmeler var. Ve bir kimlik arayışı içersindedir bana göre. Bu konuda ciddi tartışmalar da var. Sizce Kürt sineması nasıl gelişir, kimliğini nasıl bulacak?

Kürt sinemasında bir uyanış var. Aslında son dönemde her yerde sinema anlamında bir uyanış var. Sanata ve sanatta da sinemaya yönelme var. Kürt sinemasında da değerli insanlar var. Usta ve yetenekli arkadaşlar var. Uzakta olsa az çok takip ediyoruz. Değerli ürünler ortaya çıkaran birçok sanatçı, çalışan var.

Ama bana göre şu an Kürt sineması düşünce eksikliği çekiyor. Daha düşüncesini yakalamamış. Birçok çalışma yapılıyor ama düşüncesini nerde bulacak bu belli değil. Estetik ve sanatsal değerleri yüksek olabiliyor, oyunculuk kalitesi, çekim kalitesi, teknik düzeyi kısacası her şeyi yüksek olabiliyor. Ama henüz düşüncesini yakalayamadığını düşünüyorum. Benim Kürt sinemacılarına eleştirimde budur.

Bana göre Kürt sinemasının düşüncesi uzaklarda aranıyor. Kürdistan'ın dışında aranıyor. Ve bu Kürt sanatçısının en büyük hatasıdır. Kürt sinemasının düşüncesi dağlarda doğuyor. Bu şu anlama gelmiyor; bütün her şeyde dağda

yapılacak, dağlarda çekilecek bütün filmler demiyorum. Ama dağ eksenli düşünce, Kürt sinemasının genelde de Kürt sanatının özünü oluşturacaktır.

Çünkü dağlar Kürt insanı için yeni olandır. Taklit değildir. Öncelerinin eskisi değildir. Bir şeylerin tekrarı değildir. Kürt sanatçısı bence bunu göz ardı etmemeli. Birçok arkadaşın çalışmalarını takip ediyoruz. Görüyor ve izliyoruz. Çok değerli çalışmalar yapıyorlar ama bence Kürt halkından kopuktur. Kürt halkı çok farklı bir dönemi yaşıyor. Çok farklı bir süreci yaşıyor. Kürt sanatçısı Kürt halkının bu sürecinden kopuk yaşıyor. Hani derler ya Derya içinde olup derya'yı görmemek var bence Kürt sanatçısının en büyük eksiği bu...

Bilgi ve tecrübe yönünden biz eksikiz. Hatta bu işler nasıl yapılır, nasıl ilişkilendirilir bu konularda çok acemiyiz. Ama biz bu düşüncenin orta yerindeyiz.

Beritan filmini ele alacak olursak; mesela teknik açıdan birçok çok eksiği olan bir çalışma. Ama düşüncesi güçlü. Halk bu yüzden benimsedi bu filmi. Halk bu yüzden sevdi.

Kürt sanatçısı da Kürt sineması da ancak yeni düşünceyle açılım yapabilir. Kürt sanatçısı şu an arayış içinde. Birçok şey deniyor, kendini bir pazara mal etmeye çalışıyor. Bence o pazardan kaçınmak gerekir. O pazarda belki çalışmalarımız gösterilir, belki alkışlanır, belki beğenilir ama en büyük başarı Kürt halkının alkışlamasıdır. Kürt halkının kalbine oturmasıdır.

Kürt sanatçısı yönünü dağlara çevirmelidir. Kimseye propaganda yapmaya çalışmıyorum. Sadece paylaşıyorum. Öneriyorum... Kürt sanatçısı dağ eksenli düşünceyi almalı, perspektifini dağla bulmalıdır. Dağ kimseye mal olmuş bir şey değil. Herkes dağa eşit uzaklıktadır. Gerilla da çok uzaktaki bir insan da dağa eşit uzaklıktadır. Herkes dağ düşüncesini işleme hakkına sahiptir. Kimsenin tekelinde değildir. O yüzden özgür bir alandır. Kürt sanatçısı da bunu işlemeli. Çıkışı için en büyük güç dağlarda olacaktır.

Kürt halkına, mücadelesine ve kültürüne duyarlı bazı kesimler bu konuda bazı filmler yaptılar. Ki bazıları ödüllerde aldı. Peki sizce yakın bir gelecekte Kürt sanatçısı ve sinemacısı da yönünü dağa çevirmez mi?

Zorlu olacak. Çünkü sanat alanında dağa yönelmek, dağ eksenli, dağ perspektifiyle çalışmak zor iş. Çünkü Kürt sanatçısı başka bir pazar içinde yer alıyor. Buraya yönelmesi durumunda pazar dünyasında mutlaka sıkıntılara düşecektir. Hem maddi hem manevi zorlanmalar olacaktır. Ama sanatçılık da militanlıktır. Böyle ele alınması lazım. Sanatçı militan olandır. En önde olandır. Bunu göze almıyorsa nasıl çalışabilir ki?

Şüphesiz dağa yöneldiği zaman birçok alandaki çalışma olanakları kesilecektir. Birçok ilişkileri askıya alınacaktır. Belki birçok film festivaline giremeyecektir. Belki birçok şeyden mahrum kalacaktır. Ama bir şey kazanacaktır. Asıl önemli olanda odur. Halkın sanatçısı olacaktır. Önderlik şu sözü çok söylüyor, **“Halkın sanatçısı halkın savaşıdır.”** Biz bu söze yürekten katılıyoruz.

Halkın sanatçısı çok daha cüretkar olmalı. Çok daha cesaretli olmalıdır. Çok daha ileri olmalıdır. Kürt sanatında gerçekten dağlara yönelik çalışmalar yapmak, dağ düşünceli, dağ eksenli özgürlük mücadelesinin perspektifiyle çalışmak kelle koltukta çalışmaktır. Belki hayatlarını ortaya koyacaklar. Ama Kürt sanatı da böyle doğacaktır. Tarihe böyle iz bırakılacaktır. Biz Kürt sanatçılarını tarih yapmaya çağırıyoruz.

Kürt halkının on binlerce şehidini, on binlerce yaralıısını, on binlerce tutsağını, on binlerce gazisini, on binlerce çalışanının, on binlerce savaşçısını görmezden gelen bir sanatçı kaybedecektir.

Halil Dağ! Birkaç gerilla filmine imza attı. Gittikçe tarzını da yakaladı. Ve başarılı çalışmalara da imza atmaya başladı. Bazı çevreler ile Kürtlerin büyük bir çoğunluğunun merak ettiği bir konu, Halil Dağ sinema eğitimini gördü mü?

Ben sinema eğitimi almadım. Hiçbir yerde o eğitimi görmedim. Dağa gelmeden önce çok kısıtlı bir kamera ve fotoğraf eğitimim var. Onun dışında hiçbir eğitimim yok bu konuda. Bunu bu şekilde ifade etmem lazım.

Asıl dağlar beni bu çalışmaya sürükledi. Dağda, dağlarda yaşayanlar beni bu konuda geliştirdi. Dağlarda benimde fark etmediğim ama his ettiğim bir gelişme oldu. Bunun nasıl olduğunu izah edemem ama içinde yaşayarak, paylaşarak, dağ atmosferinde aynı havayı tadarak, hem düşünsel olarak, hem de teknik olarak birçok farklılaşmayı yaşadım. Bu benim çalışma biçimime yansdı. Benim fotoğraflarım, kameracılığım dağlarda gelişti. Uzun yıllar televizyon seyretme, gazete okuma olanağım olmadan sadece çekimler içersinde, kendi içinde bir gelişme oldu.

Ben bunun bir dağ sırrı olduğuna inanıyorum. Dağın içinde yetiştim. Dağlarda yaşayan birçok arkadaşla karşılaştım. Birçok olaya tanık oldum. Burada yaşayanların bütün dünyanın duymasını istedim. Dağlara gelmeden önce onun gizemini hissediyordum. Ama içinde ne yaşanır, hangi mutluluklar, hangi hüznler paylaşılır, hangi acılar çekilir, gözyaşları nasıl dökülür habersizdim.

. Dağa gelince fark ettik ki, burada koca bir dünya var. Asıl mesele benim bu yaşamı anlatma istemim. Asıl mesele bu yaşamı ne kadar sevdiğimi göstermek. Benim gerçek arkadaşlarım burada oldu. Onları yansıtmak, kalıcı kılmak, bir şekilde hayatta ve akıllarda tutmak istedim. Çünkü bunlar, Kürt halkının en kahraman çocuklarıydı. En güzel çocuklarıydı. Kürt halkının en seçilmiş insanları geldi. En nitelikli, en güçlü, en değerli bölümü geldi dağlara. Onlar bu halkın en büyük değeriydi. O değerlerin içinde yaşıyor olmak, o değerlerin içinde bulunuyor olmak hep bana mutluluk verdi.

Beni onları resmetmeye, bir şekilde kaydetmeye, kalıcı kılmaya iten bu oldu. Ben o yüzden uzun zaman hep çekimler yaptım. Çektikçe ben değiştim. Ben değiştikçe çekimlerim farklılaşmaya başladı, çekimler farklılaştıkça ben farklılaştım. Birbirini değiştiren bir döngü oluştu. Yaşadıkça, çektikçe ve fotoğrafladıkça benden onlara ve onlardan bana akan bir döngü kuruldu.

Ve bu beni sinemaya kadar getirdi. Benim meselem sinema yapmak, film yapmak değildi ve hiçbir zamanda öyle olmadı. Bizim bir davamız vardı ve biz bu davayı anlatmak istedik.

Bunu yazıyla, sözle, fotoğrafla, kavgayla, elimizden ne geldiyse anlatmaya çalıştık. Sinema da bunlardan birisiydi. Sinema benim için bir amaç olmadı. Belki ilerde biz gerçekten üzerinde özgürce sanat yapabileceğimiz bir ülkeye ulaşırsak o zaman sinema bizim için güzel bir alan olabilir. Ama şu an sinemadan önce gelen amaçlarımız var, ondan öteye anlatılması gerekenler var. Sinemadan daha büyük olgular var benim dünyamda.

Edebiyat, sanat, dağ ve gerilla ile Halil Uysal arasında nasıl bir bağ var?

Nasıl, kamera-fotoğraf işi bende dağda geliştirse, yazıda dağda gelişti. Günlükler tutarak başladı bu iş. Yaptığım gerçekten edebiyat mı, değil mi, onu da bilmiyorum. İçimizden geleni, yaşadıklarımızı döküyoruz sayfalara. Bu dağın bana eklediği şeydir. Yazı, fotoğraf, kamera, sinema dağın bana eklediği, kazandırdığı şeylerdir. Benim dağa getirdiğim sadece kendi bedenim var. Ama benim dağdan aldığım şeyler çok fazla. Ben dağlarda yetiştim. Belki bir üniversitede okusaydım, farklı alanlarda yaşasaydım böyle olmazdı. Burada hem düşüncenin içinde yetiştim, hem de o düşüncenin yol açtığı bütün etkileri kendimde birebir yaşadım. Bir seyirci olarak değil. İçinde bir yaşayan olarak yer aldım.

Örnek olarak Beritan filmini verebilirim. Kürt tarihinde ihaneti anlatıyor, aşkı anlatıyor, direnişi anlatıyor. Ben bunları birebir yaşadım. İhanete de tanık

oldum. Direnen insanlarla birlikte kaldım. Aşkları ile ülkeleri ile birleştiren, en ön cephelere koşarak giden arkadaşlarla tanıştım. Ben bu hayatı sadece bir tanık gözüyle yaşamadım. Aynı zamanda bu hayatın içinde yaşamadım. Bu hayatın bir parçası oldum. Yani bu hikayenin içindeydim. Bir sözcüde bendim. Kopuk değildim. Bunları yazmayacaktım da, neyi yazacaktım. Bunları resmetmeyecektim de, neyi resmedecektim...

Halil Uysal Halil Dağ oldu...

Ben bu kendimdeki değişiklikleri fark ettikçe dağlarda, soyadımı değiştirdim. Dedim ki, bundan sonra ismim Halil Dağ olsun. Yeni bir kimlik edindim. Çünkü, yeni bir kişilik oluşuyordu. Bu da dağda oluştu onun için soyadımı **“Dağ”** koydum. Ama hala **“Uysal”** soyadından kurtulamadım. **Uysal** benim bir döneme kadar, 22 yaşına kadar yaşadığım kimliğimdir. Ama 22 yaşından sonra ben çok farklı bir insan oldum. Dağlı oldum. Dağa çıktıktan itibaren dağdan hiç ayrılmadım. Dağlılarla yaşadım, onlarla güldüm, onlarla üzüldüm, acısını, tatlısını, soğuşunu, sıcaklığını her şeyi onlarla yaşadım. Dedim artık bu soyadı **“Dağ”** olur.

İnsan dağlara çıkınca yeni bir doğuş yapıyor. Bir şeyin tamamlanıp, yeni bir şeyin başladığını fark ediyorsun. Dağ soyadı da benim için öyle bir şey. Kimliğimde ne kadar Uysal yazsa da Uysal bir insan olmadım. Dağlı olmak beni daha çok ifade ediyor.

Beritan filmi nasıl ortaya çıktı. Bu ekipte kimler vardı?

Bu filmin fikrini Jinda BARAN ortaya attı. Bu çalışmayı Jinda BARAN arkadaş başlattı. Sonra beni ve Dersim Zerevan'ı da bu çalışmaya kattı. Ben bu ekibe üçüncü katılanım. Bu çalışmanın bir yıllık bölümü çok cefalı geçti. Çok kahrılı geçti. O bölümde ben yoktum. O kahrını, cefasını ben çekmedim. Yani sete gelinceye kadar ki süreç Jinda BARAN arkadaşın omuzlarında geçti. Onun emekleriyle filmin çekim sürecine gelebildik

Ben, film yapma görüşü onaylandıktan sonra girdim. İşin en rahat bölümünde girdim. Senaryo yazımlarında vardım, çekimlerinde vardım, çekim senaryosunun hazırlanması gibi birçok şeyde benimde büyük katkılarım oldu. Bunlar görünen boyutu. Asıl olan bu filmin görünmeyen bir süreci var. Bundan kimse haberdar değil.

Ben buna görünmeyen emek adını veriyorum. Görünmeyen emek bu filmin en belirleyici yönüdür. Görünmeyen emek bölümünde emeği geçen birçok insan var. Ama bu işi asıl sürükleyip getiren Jinda BARAN'dır. Çalışmayı artık başlar hale getiren odur. Ben daha sonra ön plana çıktım. Biraz teknik tecrübem, daha önce birkaç film çekmiş olmam, bu konudaki biraz yeteneğimin oluşu beni ön plana çıkardı. Ekip içinde alınan bir kararla, arkadaşlar filmin yönetmenliğini de bana verdiler.

Şunu hep anlatmak istedim, son dönem hep gündem oldu, bu film Halil'le anılır oldu. Ama bu filmin gerçekten de arka planda, bu filmi gerçekleştiren asıl emekçi, asıl emeğini harcayan görünmeyen emek adını verdiğim arkadaşlar var. Bunu söylemek gerekir. Bilgi, tecrübe beni ön plana çıkardı. İster istemez çalışmanın içinde ön plana çıktık.

Güzel olanda şudur, arkadaşlarda bundan hiçbir zaman rahatsız olmadılar. Biz kim ne yapması gerekiyorsa onu yaptık. Bu filme ilk cüret eden Jinda BARAN arkadaşdır. İlk Beritan filmini yapalım düşüncesini ortaya atan odur. Tek tek arkadaşları dolaşp ikna etmek isteyen, örgütü ikna etmek isteyen arkadaş odur. Yani böyle bir süreçte asıl bu işi omuzlayan ben değildim. Ben bir kenardaydım.

Bununla bir kez daha şunu anladım, kadının bu topraklardaki emeği her zaman bu gerçeği yaşıyor. Onun emeği bütün her alanda bir şekilde mutlaka arka planda kalıyor. Ölçüm birimleri erkeğin ölçüm birimleri olduğu için kadın emeği zaten bu ölçüm birimlerinin içine girmiyor. Yani sanki yokmuş gibi geçiyor. Bu film bayan arkadaşların bir emeği olarak ortaya çıktı. Bunun böyle bilinmesini isterim.

Bir ekip olduk ve bu ekiple çalışmalarımız sürecekt....

Bu arkadaşlarla bir ekip olduk, bu ruhsal bir olay. Arkadaşlığa, dostluğu, yoldaşlığa dayanan bir olgu. Bir ekibimiz oluştu. Farklı farklı alanlarda çalışıyoruz. Ama çalışma yaptığımız zaman bir araya geliyoruz. Yani projeler kafamızda olduğu zaman, bunlar için bir araya geliyoruz. Böyle bir çalışma tarzımız var. Ve bu ekiple devam edeceğiz...Bu ekiple başladık. İlk filmimiz olan Tirej'den bu yana birlikte çalışıyoruz. Bütün aşamaları birlikte yaşayarak bu güne geldik. Bu ekip bir şeylerde yaptı. Kendi ayakları üzerine durmayı başardı. Kürt halkına bir şeyler katmayı başardı. Bundan büyük mutlulukta duyuyoruz. Gittikçe profesyonelleşiyor.

Mutlaka katılan arkadaşlar olur. Mutlaka dışardan katılan arkadaşlar da olur. Katılmak isteyen herkese açıktır. İçerden dışardan fark etmez.

Gerilladan, dağdan birçok şey aldığını söyledin. Peki, bir şeyler kattığını da düşünüyor musun?

Dağlara gelmeden önceden de yaşadığım ortama bir şey eklemek isterdim. Bir hiç olarak o ortamda yaşamak istemezdim. O ortama bir şey eklemek isterdim. Sivil yaşamdayken de, aile içindeyken de ekleyerek içinde olmak isterdim. Kürdistan özgürlük mücadelesiyle tanışınca, ben bu hayata bir şey ekleyeceğimi hissettim. Tanıştığım ilk andan itibaren bu dünyaya bir şey ekleyeceğimi, bu dünyadan gelip geçen birisi değil de bu dünyaya bir şey ekleyeceğimi his ettim. Özgürlük mücadelesiyle hissettim.

O bana büyük bir enerji verdi. Diyordum ki, artık ekliyorum, bu dünyadan öyle geçip gitmeyeceğim. Özgürlük mücadelesi bana bunun fırsatını veriyordu. Yürüyerek olsun, düşünerek olsun, koşturarak olsun, savaşın içinde ter dökerek olsun, ekleme olanaklarını, yöntemlerini verdi. Bu dünyayı değiştirmeye düşüncesini verdi.

PKK'ye katılım nedenlerimden en büyük olanı budur. Ben PKK ve örgütlerle birlikte bir şey olduğumu hissettim. İnsanlara bir şey verebileceğimi hissettim. Bunun yolunu, yöntemini, araçlarını bana verdi. Ama onun ötesinde bir şeyi hep düşündüm. Ben gerillaya da bir şey eklemek istiyordum. Gerillaya geldiğim ilk andan itibaren de hep şunu düşündüm; mutlaka gerillaya da bir şey eklemeliyim diyordum. Bir şey eklemeyi başarmalıyım. Sinema, benim gerillaya eklediğim bir şey oldu. Gerillaya bütün arkadaşımız çok şey ekledi. Onların yaptıklarının yanında bu bir hiçtir. Hayatlarını eklediler, yaşamlarını eklediler, kanlarını eklediler, terlerini eklediler, gençliklerini verdiler, bütün her şeylerini verdiler. Onlarla kıyaslayamam. Onların yanına da ben küçücük bir şeyde olsa sinemayı ekledim.

Ama onlar gibi olmayı her zaman istedim. Onlar gibi olmayı, onlar gibi yaşamayı. sinema yapan birisi değil de, bir savaşçı olmayı daha çok istedim. Benim içimde yatan asıl istem buydu. Bu bende her zaman bir eksiklik olarak kaldı. Hiçbir zaman onlar kadar olamadım. Bu bende her zaman kaldı. Ama onlar gibi olmayı hep istedim. Birlikte yaşadığım yoldaşlara küçücükte olsa bir katkı belki olmuştur. Benimde bir sözüm olmuştur bu mücadelede.

Ama onlar gibi isimsiz bir kahraman olmayı daha çok tercih ederdim. Onlar gibi yaşamış olmayı, onlar gibi yaşamını bu dağlara vermiş olmayı tercih ederdim.

halil DAĞ

I. BÖLÜM (ESKİ YAZILARI)

SON NOKTA

Bir hayatı nasıl yaşarsak yaşayalım. Hayatımıza son noktayı nasıl koyduğumuz belirleyendir. Hayatımıza nasıl başladığımız değil, nasıl tamamladığımız asıl olandır.

Bu nedenle son ana kadar onurlu bir duruş bütün hayatımızın ifadesi olacaktır. İyi başlayıp, iyi sürdürdüğümüz yaşama son noktayı nasıl koyacağımızı bilmeliyiz. Çünkü bütün bir hayat sondan başa doğru şekil alacaktır.

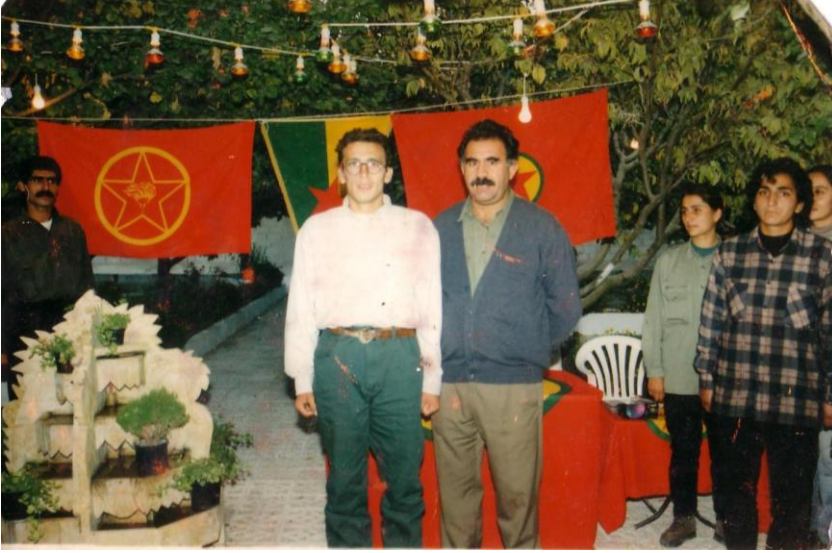
Çok güçlü, çok emek harcayarak kurduğumuz bir yaşam son anda yerle bir edebiliriz. Çok büyük çabayla oluşturduğumuz arkadaşlıklara, yaptığımız çalışmalara, söylediğimiz sözlere, yazdıklarımıza son ana kadar ters düşmemek önemlidir.

Hayatımızın tutarlılığı, son nefesimize kadar kendimizle olan tutarlılığımızla oluşacaktır. Bu çalışma belki benim son çalışmam olacaktır. Belki dizlerim beni bu yolun sonuna ulaştırmayacaktır.

Ama son ana kadar hayatıma sahip çıkmak için yürüyeceğim. Yaptıklarım ve söylediklerime layık bir son ana kadar yürüyeceğim.

Bir canım var, onu kaybedebilirim. Ama tutkuyla ve aşkla ördüğüm bu hayatı kaybetmeyeceğim...

RÊBER APOYA MEKTUP

Bizim Bu Dağ Başlarındaki Bütün Yürüyüşlerimiz Aslında Kendi Bakışımızı Bulduğumuz O İnsana Ulaşmak Ve Zehir De Olsa Onunla Aynı Testiden O Suyu İçmek İçindir.

Gözlerimiz, gizemli dünyamızın kapısıdır. Akıl ve vicdan gözlerde biçimlenir. Kişinin görme biçimi, önce kendi ruhundan başlayarak bütün dünyayı biçimlendirir. Gözlerimiz, içimize ve dışımıza yol alan iki dünya arasındaki eşiktir. Ve her şey bu eşikte kurulur.

Çıldırısıya yağmaya başlamışsa yağmur, gitme zamanı gelmiştir. Ve gökyüzünün gözyaşları dağlarda en güzel yolculukların başlangıcıdır. Bir ayrılık kurulmaya görsün, ilk sözler ve son dokunuşlarla birlikte o da ilk damlalarını bırakmaya başlar yükseklerden. O bütün ayrılıkların vazgeçilmez uğurlayıcısıdır. Gidenleri ve geride kalanları sırlıslıkla ıslatıncaya kadar hepimiz için ağlar.

Yağmurun bir adaleti vardır dağlarda, herkesi ve her nesneyi hak ettiği kadar ıslatır. Layık olduğumuz ne ise o kadar dökülür üzerimize. Her kalbe az veya çok, iyi veya kötü hak ettiği kadarını verir. Her insan, her nesne, her şey layık olduğuna ulaşır doğanın bu yanılmaz adaletinin önünde. Yağmurun kalbini sorgulayamazsınız. Nedenini soramazsınız. Sorgulayacağınız, nedenini araya-

çağınız tek yer kendi kalbinizdir. Yağmur gökyüzünden yeryüzüne düşer ve hiçbir yağmur damlası, bir nedeni olmadan kendini bırakmaz bu düşüşe. Bize düşen, kendi sığınağımızdan çıkıp yağmurun altından yürümektir. Bize düşen, yapabileceklerimizin en iyisini yapmak ve gerisini yağmurun ellerine bırakmaktır. Bize düşen, kalbimizdeki zehrin gerçeğini yağmurun gözyaşlarıyla yıkamaktır. Yağmurun mutlak bize eyleyeceği bir sözü ve taşıdığı bir anlamı vardır. Hınçla dövdüğü tenimizdir. Asıl ulaşmak istediği ise ondan daha derinlerde olan kalbimizdir. Ondan da daha derinde bir şey vardır ki, o da gözlerimizdir.

O koca kara gözlerinize daha çok bakabilecektim, cesaret edebilseydim ve heyecanlanmasaydım birkaç söz söyleyecektim. Ve ben aslında yıllar önce çöllerin ortasındaki o kutsal şehirde yağan ilk yağmurun altında size bunları anlatmak istediğimi şimdi fark ediyorum. Sizinle ilk kez karşılaştığım o yaz sıcağında, nereden çıktığını anlayamadığım o yağmurun altında, sizinle birlikte ıslanırken hayatımın en güzel arkadaşlığının o an kurulduğunu hissettim ve düşündüm. Ama size hiç bir zaman anlatamadım. Çünkü, o esnada doğanın o en güzel aklı, en güzel sözleri dile geliyordu. Yağmur tenimize, kalbimize ve gözlerimize dokunarak anlatıyordu gökyüzünden getirdiklerini. Ve bana ise susmak düşüyordu.

Bu dünyaya güçlü bir bakış bırakmak belki de tek varlık nedenimizdir. Güçlü ve güzel bir bakış, belki de insanlığın en büyük eksikliğidir. Elinden alınmış en değerli mücevheridir. En güzel bakış, kendi gözlerimizle baktığımızdır. Ayrılırken, çocuklar gibi ağladığımız gözlerimizle. O gün, o yağmurun altında bir türlü konuşacak tek kelime bulamazken, gözlerin bütün bedeni koruduğunu fark ettim. Ve güzel bakan bir insanın, koca bir dünyayı tek başına kurduğuna o an inandım. Gözlerimiz, gizemli dünyamızın kapısıdır. Akıl ve vicdan gözlerde biçimlenir. Kişinin görme biçimi, önce kendi ruhundan başlayarak bütün dünyayı biçimlendirir. Gözlerimiz, içimize ve dışımıza yol alan iki dünya arasındaki eşiktir. Ve her şey bu eşikte kurulur. İçeriden dışarıya akan hayat, dışardan içeriye yol alan zehir buradan biçimlenir. İyi veya kötüye, günele veya çirkine doğru yürümeye buradan başlarız.

Saçlarımın üzerinden akıp kirpiklerime damlayan damlaların arasında gözyaşlarımı saklamaya çalışırken, aslında hayata yeni başladığımı hissediyordum. Ama bir türlü anlatamıyordum. O an karşımdaki güçlü ve güzel bakışların sakinliğini duyumsuyor ve sanırım biraz da kıskanıyordum. Sanırım yağmur damlalarının çarpışındaki o melodiyi ilk o zaman yakaladım. Ve gökyüzünün yeryüzüne her bahar bıkmadan, usanmadan gönderdiği o cümlelerin lisanını da ilk defa o an okuyabildim.

O an yağmur şöyle diyordu: Kişi hayatını kendi çabasıyla güzelleştirebilir, yüceltebilir. Hatta kendisinden daha fazla emek harcarsa zenginleştirebilir. Eğer bütün bunları bizle paylaşmayı düşünebilirse, kendisiyle birlikte aynı ortamda yaşayan insanı da mutlu etmeyi başarabilir. Bu çok değerli, çok yüce bir çabadır. Ama kişinin kendi bakışını güzelleştirmesi çok daha yüce bir iştir. Her birimiz dünyaya geldiğimiz o ilk an, dünyaya en güzel bakışımızla bakarız. O en çocuk, en saf zamanımızda nasıl bakmamızı öğretmek için büyük kalabalıkların sırada beklediğini bilmeyiz. Ve daha bilmeden, anlamadan nasıl görmemiz öğretilirse, dünyaya öyle bakar oluruz. Ve bu bizim o büyük yalanı yaşamaya başladığımız, hayatımızı ele geçirecek olan o zehrin ilk yudumunu yuttuğumuz andır.

Yağmurun altından, gözlerimle bakarken, o an ne kadar şanslı olduğumu düşünmemin nedeni buydu. Kendi bakışlarıyla bakan ve her sabah kendi bakışını güzelleştirerek hayata başlayan insanlar büyük eserler yaratırlar. O gözler hiçbir yeri, hiç bir insanı, hiç bir şeyi görmesin diye beton duvarlarla çevrelense de o bakışlar hiçbir uzaklığa ulaşmasın diye denizler ortasına konulsa da, zehrin sahiplerinin asla ulaşamadığı bir sır vardır ki, onu da bir tek o zehri içmeye cesaret edenler bilirler.

Şimdi bu yolculuğa çıkarken, hayatın bu en güzel sırrını size söylemeden sizden ödünç alıyorum. Sizden ayrılırken verdiğim bir söz vardı. Sırrınızı bu dağlara ulaşacağım, bütün insanlarla paylaşacağımın ve asla vazgeçmeyeceğimin sözüydü. Bu sözümü yeniliyorum. Su dökerler ya gidenlerin ardından, bardaktan boşanırcasına yağan yağmur ise bir daha dönmemeye çağırır kişiyi. Hiç bir şeyin geride kalmadığını ve geleceğin geçmişi içinde barındırdığını, bir tek yağmur damlaları bilir, bir de dağların sevdalıları.

Kişi her yolculuğun başlangıcında bir şeyleri geride bıraktığını, bir şeylerden koptuğunu düşünür. Henüz yolun başlangıcındayken bir an dönmek için telaşlanır. Oysa dağların tutkunları hiçbir zaman bir daha aynı noktaya dönmeyeceğini, aynı yağmur altında ıslanılmayacağını bilerek yaşarlar. Ve bu yüzden bir daha dönmek için yola çıkmak, gerçek kavuşmanın sırrıdır. Vazgeçmediğimizin en güçlü göstergesidir. Bıraktığımız aslında geride kalan değil, bizi ilerde bekleyendir. Ve zehirlenen, o zehri hepimiz için içen değil, o zehri dudaklarındaki sinsi gülümsemesiyle sunandır. Ve bizim bu dağ başlarındaki bütün yürüyüşlerimiz aslında kendi bakımımızı bulduğumuz o insana ulaşmak ve zehir de olsa onunla aynı testiden o suyu içmek içindir.

Ve bu yüzden büyük ve güzeldir onun geleceğe bakan gözleri. Kuşatmalar altındaki odasında olduğu halde, dağ yağmurları altında ıslanan gözleri bu yüzden derin ve pırıl pırıldır.

17

Mart

2007

MUTLU YOLCU

Bir yola koyulmak, benim bu hayattaki en büyük sevincimdir. Bulunduğum konumdan bir başka konuma geçmek hayata bir de oradan bakmak, oradan dokunmak, kendimi bir de oradan bulmak ruhuma tarif edilmez bir haz verir.

Konum değiştirmenin bu hayatın en zor eylemi olduğunu kaç insan fark etmiştir, yeryüzünde? Ve doğumla birlikte çakılıp kaldığımız zamandan ve mekandan kaçımız kurtulabiliriz kısacık ömrümüzde? Öyle zordur ki bize gösterilen yerden vazgeçip başka bir yerde yeniden başlamak...

Bu yüzden bir yolculuğa çıkmayayım, ayaklarım kendiliğinden yol almaya başlar. Arkadaşlarımın nasıl taşıyacaksın diye her gün sitem ettikleri kamera çantamı sırtıma alır, herkesten önce yola koyulurum.

Ruhum var olana bir türlü razı olmaz. Tekrarını yaşayacağım hiçbir şeyde mutlu olamam. Bu aşk da olsa. Ve aşkıma eskimeyi hiçbir zaman layık görmem, sonunda ölüm de olsa...

Ben mutlu bir yolcuym. Çünkü yola çıkmak üzereyim. Belirsizliğin sihri sarmış bütün bedenimi. Hayatım keşfedilmek için beni orada bekliyor. Şu ölümlerle dolu yolculuğun başlangıcında bir kez daha hayata doğmak için heyecanlanıyorum.

Kendime, hayatıma, arkadaşlıklarına yüreğimdeki sevgiye bir çiçeğe su verir gibi su vermek için çıkıyorum bu yola...

Ben mutlu bir yolcuym.

Geride bıraktığım otuz beş yıldan sonra bir kez daha yürümeye, savaşmaya ve sevmeye cesaret edebildiğim için mutluyum.

KARADUT

(Günlüğe)

O mendilden uzunlamasına bir parça daha koparıp, yine o ağaca bağladım. Geri kalan bölümünü özenle katlayıp, yeleşimin iç cebine yerleş-tirdim. Mendil yeni bir başlangıca kadar orada bekleyecek. Ve ben onu içine atıldığı-m bu zaman boyunca kendimle taşıyacağım.

Her yeni çalışmanın başlangıcında bir şey beni buraya itiyor. Bir an için de olsa kendimi bu Karadut'un altında oturur buluyorum. İçimde yeni bir çalışmaya başlamanın bütün heyecanı ve bütün korkusu ile onun ulu bedenine yaslanıyorum.

Yeni bir mevsim başlıyor. Koca kara bir kışı geride bırakmak üzereyiz. Nisan ayındayız, ama Zagros yamaçlarında hala metrelerce kar bulunuyor. Ve o ulu aa yapraksız dallarıyla göge uzanmış, yağmakta olan bembeyaz karları kucaklarcasına duruyor.

Yıllardır, Kürdistan dağlarında kamera ve fotoğraf makinem ile yrmekteyim. Bu bir anlamda bireysel bir beceri gerektiriyordu. İyi yürümek ve iyi görmek... Bunları kendi ayakların ve kendi gözlerin ile yapmak zorundasın. Bu durum beni dağlarda birçok şeye yaklaştırdığı gibi birçok şeyden uzak tuttu.

Savaşın içindeydim, ama aynı zamanda dışındaydım. Bu dağların insanları ile acıları, hznleri, sevinçleri paylaştım, ama bütün bunların sorumluluğunu onlarla birlikte yaşamadım. Koca bir savaş nasıl yürütülür, sorunları nelerdir, yakından hissetmedim.

Benim için görünenler önemliydi. Makinem sadece var olanı, yaratılanın son durumunu görüntülemekle sınırlı kaldı. Bir de bütün bu gözle görünenlerin yaratılma süreci vardı. Bunun insan bedeni ve düşüncesindeki müthiş zorlukları vardı.

İşte, ben tüm bu zaman boyunca asıl olan bu süreçten uzak kaldım. Bir fotoğrafçı olarak yüzeyde kaldım. Benim yakaladıklarım suyun yüzeyindeki parıltı-lardı, ama bu suyun müthiş bir derinliği vardı.

Tüm bu zaman boyunca ben objektifin bir tarafındaydım, gerillalar diğer tarafında...

Onlar benim kahramanlarımdı. Yıllarca onların peşinden koştum. Kürdistan'ın gizemli coğrafyasına dağılmış yüzlerini ve sözlerini toplamaya çalıştım. Her sözün, her ifadenin, her gülüşün bir anlamı vardı.

Bir savaş ortamında yaşıyorduk ve arkadaşlarım yanımdan hızla geçiyorlardı. Geriye bazen sadece bir söz, bir bakış, bir gülümseme kalıyordu. Onları yakalamayı kendime görev bildim ve onları Kürdistan coğrafyasından toplamayı kendime görev bildim.

Artık kahramanlarıyla arkadaş olmuş olan veya arkadaşları kahraman olan bir insandım.

Onlar bu savaşı yürütmekle görevliyidiler, ben ise onların gerçekleştirdiklerini belgelemekle... Onlar yaratandı, ben ise yaratılmış olanı görüntüleyen.

Çoğu zaman onların yerinde olmayı, onlar gibi yaratmayı istedim. Ama bir şeyler beni hep burada, onları da orada tuttu... Onlar bu dağların gerillası, ben ise fotoğrafçısı olarak kaldım.

Uzun bir yolculuk

Kar, fırtına, tipi içinde günlerdir, yürüyorum. Büyük bir sessizlik ve belki de hiç bir zaman olamadığım kadar kendimleyim. Rüzgar beni nelerere götürdü, uzun uzun anlatmayacağım. En son gelip durduğum yer yine bu karadutun altı oldu. Şimdi, o beyaz mendilden bir parça daha koparıyorum.

Daha önce bağlamış olduğum iki parça, biraz yıpranmışlar ama hala yerli yerinde duruyorlar. Bu sefer karadutun üç ana gövdesi olduğunu fark ediyorum. Daha önceki iki parçayı iki ayrı gövdeden uzanan dallara bağlamışım. Üçüncü parçayı ise; üçüncü gövdeden uzanan bir dala sarıyorum.

İnanmışım bütün değerler için dua ediyorum ve bütün kalbimle mendili o dala sıkıca bağlıyorum.

Yedi saatlik bir yürüyüş sonrası karaduta ulaştım. Hiç bir biçimde kendimi oraya yönlendirmedim, ama Sinini Boğazı'na tırmanırken, kalbimden oraya gitmek geçiyordu. Kalbimden geçenleri kimseye söylemedim. İhsan yoldaş sanki kalbimden geçenleri okumuştı ve fırtınadan korunmak için oraya sığınmamızı istedi. Büyük bir sevinç ile kabul ettim. Karaduta doğru yön değiştirdik.

Doğanın ve insanların işaretlerine inanırım. İhsan yoldaş tüm sevgisiyle, rüzgar ise tüm kuvvetiyle beni Karaduta götürdü. Böylece bu başlangıçta da o mendilin bir parçasını Karadut'un dallarına bağlama ve dilek tutma fırsatını yakaladım.

Öyleyse daha çok yürümeli daha çok yorulmalı ve daha çok belgelemeliydim. Dağ dağ yürüyüp, bütün gerillaya ulaşmaya, ulaştığım her uzaklığı görüntülemeye, yaşanan her şeyi görüntülemeye çalıştım.

Yetiştığım kadar, ulaştığım kadar bir şey yapmış olmanın sevincini yaşadım.

Bir zaman sonra ise, yetiştiklerimin, yaşananların yanında iğne ucu kadar kaldığını fark ettim. Objektifime takılanlar yaşananların milyonda birini ancak oluşturabiliyordu. İşte,

o zaman acıyı hissettim. Keşke bir anda birçok yerde birden olabilseydim.

Kürdistan dağlarında zaman bir çizgi gibi değil, bir alan, bir hacim gibi yaşanıyordu. Gerçek ard arda değil bir anda ve her yerde birlikte ilerliyor ve oluşuyordu. Ve dağların insanları Kürdistan coğrafyasının her yerinde birlikte yükseliyorlardı.

Arkama dönüp baktığımda, görüntüleyemediğim öylesine çok şeyin yaşanmış olmasını görmek acı veriyor. Koca bir gerçek yaşanmıştı ve ben onun ancak milyonda birine ulaşabilmiştim.

Yüzler, sözler, ifadeler, eylemler hepsi orada beklemekteydi.

Ve sinema burada çıkıp geldi...

Fotoğraf makinemin yakalayamadıklarını kalbimiz yakalamıştı. Onlara kalbimin yakaladığı fotoğraflar adını vermiştim. Kalbimde gün be gün biriken ve hızla çoğalan bu fotoğrafları nasıl açığa çıkaracaktım. Ve bütün insanlara nasıl sunacaktım.

Sinema, bize bunun fırsatını verdi. Tanık olduğumuz ve aynı zamanda borçlu olduğumuz bir tarihi bütün insanlara ulaştırmanın yolu oldu bizim için. Bir halkı yaratan o sesler, o yüzler, o eylemler bütün tazeliği ile kalbimizde durmakta. Tanıgız ama sadece bizimle sınırlı.

Sinema bir ifade bizim için, bir anlatma, bir ulaştırma biçimi...

O kadar doluyum ki; içimdekileri mutlaka anlatmam gerekiyor, gördüklerim ve yaşadıklarım bende kaldığı sürece altında ezileceğimden korkuyorum. Tanık olduğum her şey bir borç gibi bende duruyor. Kürdistan öyle bir ülkedir ki, yaşadığımız her an gerçekleştirilmesi gereken yeni bir görevdir.

Ve ben, bu topraklarda yaşadığım kadar yapmak ve hissettiğim her şeyde bir ifade oluşturma çabasındayım.

Dağ sinema birimi olarak, bu bahar yeni bir çalışmaya başlıyoruz. Bu bahar, Kürdistan'ı nelerin beklediği ise meçhul. Az önce üzerimizden geçen savaş uçaklarından dolayı ışıkları kapatmak zorunda kaldık. Biz dağlarda, hangi koşullarda olursa olsun 'yapmayı' öğrendik. Belirsizlik Kürdistan'ı bekliyor. Bunun içinde yola çıkacağız.

Sinema üzerine daha güçlü, daha güzel yazılar bulunuyor. Biliyorum. Bir gün belki biz de yazabiliriz. Ama şu an için sinema bizde bir zorunluluk olarak var oldu. Ve zorunluluğunu hissettiğimiz her şey ruhumuzu daha kararlı kılıyor ve bizi içine daha kuvvetle çekiyor.

Ve yaptığımızı daha çok seviyoruz.

Karadut'un altında dağda sinema yapmaya karar verdik. Cebimden o beyaz mendili çıkarıp, bir parça kopardım. Ve ağaca tırmanıp bir dala bağladım. Yeni bir şeye başlıyorduk. Bir uğura ihtiyacımız vardı. O zaman bu ağacın Karadut olduğunu hiç birimiz bilmiyorduk. Yine bir kar mevsimiydi ve bütün ağaçlar gibi onunda bütün yaprakları dökülmüştü.

Aylar sonra, biz ilk çalışmamızı tamamlayıp, yeniden geldiğimizde ağaç Karadutlarla doluydu.

Bu ağacın Karadut olduğunu bilmiyordum. Ve tadına bakmadan önce Karadut'un en sevdiğim meyve olduğunu da bilmiyordum.

HEVİ VE YEKTA

  lke fotoları

Foto 1

Hevî ve Yekta'nın fotoğrafları bu gün batımında geçti elime. Fotoğrafların sahibini arkadaşlara sordum, kimse bilemedi. Akşam kızıllığında Kürdistan dağlarını kahkahalarıyla inleyen bu iki güzel insanı bir kez daha anımsadım.

Foto 2

 lk fotoğrafta Hevî ve Yekta yıkılmış bir tiyatro sahnesinin orta yerinde duruyorlar. Tüm samimiyetleri fotoğrafa yansımış. Ellerini  yle bir uyumla kaldırmışlar, objektife öyle bir uyumla bakmışlar ki, her ikisi birden aynı sözü söyler gibidir. **Merhaba** veya **hoşça kal...**

Foto 3

Bir oyunun sonunda mıyız, yoksa oyun yeni mi başlıyor... Söyleyecekleri ne olursa olsun, ikisinin aynı anda aynı şeyi söyledikleri kesin. Aynı duygu ve aynı anlayışla duruyorlar, o sahnede...

Foto 4

Oysa birbirlerinden farklı, bambaşka iki insan onlar. Biri Mardin'den, diğeri Dersim'den çıkıp geldi.

Biz onların her ikisini birlikte tanıdık. Her ikisi beraber girdi dağlardaki yaşamımıza. Biri yokken diğeri yoktu. Ve biri gelince diğeri de ardından koşarak geldi.

Foto 5

Bu bir tesadüf müydü, bilemiyorum ama kahkahalarıyla, neşeleriyle atlayıverdiler dağlardaki yaşamımızın orta yerine. Bu kayalar onların kahkahalarıyla yankılandı onca yıl...

Foto 6

Ve çok sonraları öğrendim ki, dağlardan önceki yaşamlarında birbirlerini hiç tanımamışlar, duymamışlar, görmemişler. Ama biz onları birlikte tanıdık, seslerini birlikte duyduk, ve bu dağların her yerinde onları birlikte gördük.

Foto 7

O kadar çok iz bıraktılar ki buralara, o kadar çok çınlattılar ki buraları, o kadar çok alkışlandılar ki buralarda...

İkisinin ortak özellikleri miydi onları bir araya getiren, yoksa bir araya geldikleri için mi bir birlerine benzemişlerdi, bilemiyorum. Ağız dolusu gülebilen insanlardı ikisi de...

Foto 8

Kahkahaları çınlatırdı vadileri ve bir kez olsun kısık sesle konuşmazlardı. Kalpleri öylesine doluydu ki sözler onlardan taşardı. Yanlarında bir an olsun hüznü duramazdınız. Onlar sizi neşelendirmenin mutlaka bir yolunu bulurdu.

Foto 9

Bir de her ikisi de şaşkıındı... Çocuklar gibi her şeye şaşırırlardı. Ufacık şeyler karşısında hayretler içinde kalırlardı. Onlarla konuşurken, yine oynuyorlar diye düşünürdü insan. Bu koca dünya içinde çocuktular. Bir türlü büyümediler gitti.

Foto 10

Onlar bütün bir zamanı oyuna çevirmeyi başaran ender oyuncularlandı. Onlara sunulan bütün oyunlarda oynadılar. Önlerine konulan bütün karakterleri en usta biçimiyle canlandırmayı bildiler.

Foto 11

En sıradan karakterlerden en büyük kişiliklere kadar hepsine girdiler, hepsine hayat verdiler. Onlara göre büyük rol yoktu, büyük yaklaşım vardı.

Foto 12

En ufacık rolleri, en büyük ciddiyetle ele aldılar. En arka planda bile her şey onlarmış gibi oynadılar. Onlar bize hayatın her anını aynı büyüklükte yaşamay öğrettiler. Bu dağlarda yazılan bütün senaryolarda yer aldılar.

Foto 13

Ama onlar için en önemli senaryo hayatın senaryosuydu. Ustalıkları hiçbir zaman sahneyle kalmadı. Alkışlardan sonra perde kapandığında silinip gitmediler.

Foto 14

Asıl rollerini hayatta buldular. Sahneden inip, hayata adım attıklarında çok daha ustaydılar. Hayatın bütün dillerini konuşmasını, bütün kalpleri fethetmesini bildiler.

Foto 15

Sanatın, sanatçının o bin yıllık hatasını çok iyi görebilen iki halk sanatçydılar. Sadece oyunlarıyla değil hayatlarıyla var oldular. Sadece oyunlarını, oyunlardaki ustalıklarını değil, hayatlarını sundular bu halka.

Foto 16

Sadece sahnede değil, hayatın içinde alkışlanmak istediler. Onlar için asıl sahne burası, bu dağ başlarıydı. Ve çıkıp geldiler...

Foto 17

Hiçbir zaman hayata sırt çevirmediler, hayattan kaçmadılar. Sahneye saklanıp, oyunlarına sığınıp, rollerinin arkasına saklanmadılar. Hiçbir zaman gerçekleştirindikleri sanat onlar için bir sığınak olmadı. Sanatlarını ellerine alıp hayatın ortasına, dağların doruklarına yürümesini bildiler.

Foto 18

Sanat cüret etmek, göze almak değil miydi? Onlar cüret ettiler, göze aldılar. O büyük sahneye, bütün bir halkın karşısında kendilerini, sanatlarını sinama-ya cüret ettiler. Bütün her şeylerini ortaya koyarak, gerçek ve sahtenin ayrış-tığı o büyük sinava girdiler.

Foto 19

Ve bu sinavdan başları dik, alınları açık çıktılar. Şimdi bütün hepimiz onlarla onur duyuyoruz.

Foto 20

Bir gün Yekta ansızın ayrıldı aramızdan. Geçen bahar Suriye devleti Kürt hal-kına acımasızca yönelirken, bütün bir dünya bunu görmezden gelirken, tari-hin o en eski şehirlerinden birinde, Halep şehrinin orta yerinde Yekta son kez sahneye çıktı.

Foto 21

O güzel yüzünü, o upuzun dal gibi bedenini alevlere verdi... Bu onun hayatı-nın son perdesiydi.

Foto 22

Hevi, bunu bir kez olsun unutamadı. Nasıl olmuştu da bu son perdeye ortak edilmemişti. Sahneye her zaman birlikte çıkmamışlar mıydı?

Foto 23

Neden bu defa tek başına gitmişti Yekta. O, en büyük oyunculuğu neden tek başına yapmıştı? Neden onu çağırmamıştı?

Foto 24

Hevi'nin bu acıları çok sürmedi. Ondan sonra bir kez daha tiyatro sahnesine ayak basmadı. Onun anısına tekrar sahneye ayak basmasını söylediler. O bir zaman arkadaşlarının istemlerini red ettiyse de, daha sonra arkadaşlarını daha fazla kıramayacağını fark etti. Tekrar sahneye çıkmaya karar verdi.

Foto 25

Ama içten içe bunu yapamayacağını biliyordu. Yektasız sahneye ayak basa-mayacağını hissediyordu. Bir gün Onsuz gittiği bir tiyatro festivalinin yolunda bindiği araba takla attı. Hevi o mutlu tebessümü ile son soluğunu verdi.

Foto 26

Henüz bir mevsim bile geçmemişti Yekta'nın aramızdan ayrılışından, Hevi'de arkasından koşarak gitti.

Foto 27

Şimdi elimdeki bu fotoğrafların neyi anlattığını çok daha iyi anlayabiliyorum.

Foto 28

Fotoğrafların çekildiği bu anlar, başlangıç ve sonu, her ikisini birden içinde barındırıyor. Hayatın sahnesine çıkan tertemiz iki hayatı ve kurulan tertemiz arkadaşlığı anlatıyor.

O fotoğraflara baktıkça şu soruyu sormadan edemiyorum. Acaba bizden sonrakilere bizim fotoğraflarımız neyi anlatacak?

ÇIĞ GELİYOR...

(Günlüğe)

Son sözlerimi böylesine rahat, böylesine sakin söyleyeceğimi hiç düşünmemiştim.

Günlerdir kar yağıyor. Her yerde kar yaklaşık üç metreyi buldu. Bu gece yola çıkmak benim fikrimdi. Kar gecelerinde bir yere mahkum olmak dayanılmaz geliyordu. Abdullah içinde aynı şey geçerliydi sanırım, önerimi kabul etti. Ve benim diğer adım “macera” diye ekledi. Bu, doğa da olsa mahkum olmama, bedeni ve ruhu onun ellerine bırakmama istemişti herhalde, içimizden kabarıp gelen. Hangi koşulda olursa olsun esareti kırabilmek... Her yerde her şey ertelenirken, radyolardan dinlediğimiz o şehirlerde okullar tatil edilir, futbol maçları iptal edilir, karayolları kapatılırken, hayatı her şeye rağmen ertelememek, bu ölüm de olsa her şeyi yerinde ve zamanında yaşamak bizim o an yaşadığımız korkunç bir duyuydu.

Yola çıktık... Kahkaha ve sevincimiz gecenin içinde çınlamaya başladı. Gece karanlığından, kar ise yağışından hiç bir şey kaybetmemişti. Buz gibi bir dün-

ya içinde yürüyorduk. Buna tam da bir yürüme denemez. Eller, kollar, ayaklar bazen de sürünerek ilerliyorduk. Neşemiz yerindeydi. Bütün her şeye gülüyorduk. Bir kar çukuruna yuvarlanıyorduk, gülüyorduk. Bir kayanın üzerinden kayıyorduk düşüyorduk, yine gülüyorduk. Başkaları için dehşet olabilecek olan her şey bu gece bize oyun gibi geliyordu. Bu gece bütün terslikler bizim gülme nedenimizdi. Bütün doğa güçlerine aldırış etmeden dağ başında, karanlığın orta yerinde bir birimize bakıp bakıp kakhaha atıyor, bunu nasıl yaptığımıza inanamıyorduk.

Kar ve karanlık tanrılarını kızdırdığımızın farkında değildik... Bu gece onların geceleri. Bütün insanoğulları onlara boyun eğmeliydiler. Karanlığı ve metrelerce kar yığınlarını yırtarak gelen bu iki insan çıldırmış olmalıydı...

Gündüz arkadaşlar gidememişti. Gece biz yola çıkmıştık. Onların izlerini bulduk. Geri dönmüşlerdi. Birbirimize bakıp, *“biz geri dönmeyeceğiz”* dedik ve ilerledik. Abdullah *“sen zır delisin”* demeyi ihmal etmedi. Karşımıza çıkan bütün terslikler, bizim için sevinç kaynağıydı. Hele onları alt etmek daha büyük bir sevinç oluyordu. Karlar içinde bazen sürünerek, bazen yuvarlanarak ama geceyi yırtan kakhahalarımızı eksiltmeden karargah noktasına ulaştık. Ellerimiz ve dizlerimiz üzerinde arkadaşların yerlerine ilerliyorduk ki bir el lambasının ışığı ile aydınlandık. Işık gözümüze çarptığı için el lambasının sahibini göremiyorduk ama halimize bakıp gülmüş olmalı ki sesin bir kadına ait olduğunu fark ettik. Hemen toparlanıp zar zor ayağa kalktık. Heval Rojen ve Heval Siya karşımızda dikilmişler, gülmekteydiler. Onlar da şaşırdılar ve uyardılar. Bugün buralara çığ düşüğünü, dikkatli olmamızı söylediler.

Sanki bize söylemiyorlardı. Sanki bu gece biz bu dünyada değildik. Ve gerçekleştiren her şey başkaları için vardı. Aslında bu gece hiç bir şey yoktu. Ne kar, ne fırtına, ne de karanlık. Aslında bu gece insan ruhunu esir alabilecek hiç bir güç yoktu. Onları dinledik ve güldük... Bu gece kendimizi o kadar güçlü ve o kadar özgür hissediyorduk ki...

Eşyaları aldık. Arkadaşların *bu “gece kalın, yarın gidersiniz”* demelerine alımdırma. Onların arkamızdan öylece baka kalmalarına yine kıs kıs gülüyorduk. Biraz ilerledik. Arkamızda bıraktığımız kamp oldukça ıssızdı ve bütün hızıyla kar yağmaktaydı.

İlerledik ve yine gülmeye başladık. Gülmek bize müthiş bir güç veriyordu. Susarsak sanki o kâbus dünyanın içine yuvarlanacaktık. Gülüşlerimiz bizi her şeyden, insanoğlunun kendisi için uydurduğu tüm zincirlerden kurtarıyordu. Bu insanoğlu kendi üzerine ne kadar çok kapı kapatmış ve kilitlemişti. Ve anahtarları da kim bilir hangi kar çukurlarına fırlatıp atmıştı. Ve biz bu gece

bu kapılar ardından kendimizi çıkaracak olan o anahtarı bulmuş. Kendimizi kar altında, karanlığın içinde serbest bırakmıştık.

Geldiğimiz yoldan tırmanmaya başladık. Ben önde yürüyordum. Abdullah'a dönüp eşyaları uzattım. *"Al bunları, ben yol açacağım,"* dedim ve yürümeye başladım. Ellerimle karları açıyor ve ayaklarımla eziyordum. Bu işi iyi yapıyor olmalıydım ki, Abdullah'ın arkamdan, *"senden iyi öncü çıkar"* dediğini duydum. Yine takılacak bir şey bulmuştu. Gülecek bir şey olmadığı halde gülme-ye başladık. Belki de kar içinde, ısınmanın en güzel yoluydu, gülmek...

Ona, *"çığ gelirse..."* dedim. Bu gece ilk defa ciddi bir konuya değinmiştik. İçinde bulunduğumuz gerçeği ilk defa görmüştük. Gülmemiz son bulmuştu. Belki de bu gece yaptığımız en büyük hataydı bu. İşte onların zamanına girdiğimiz bir andı. Kar ve karanlığın korkunç zamanı başlamıştı. Abdullah yüzüme bakıp, her an gülecek bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Devam ettim... Keşke etmeseydim. Ve keşke bu lanet olası konuya hiç değinmeseydim. Ellerini ağzına yakın tut, çığ içinde ilk önce soluk alabilmen için ellerin ile yüzünü dolduran karları açabilesin.

Sözlerimi yeni bitirmiştım. Yarı belimize kadar kara gömülü olduğumuz halde başımı çevirdim. Bu sözlerimi onlarda duymuştu. Farkında olmadan da olsa karanlık ve kar tanrılarına bir fırsat sunmuştuk... Artık geri dönüşün olmadığını az sonra fark edecektim. Bütün gece boyunca onları dağıtan gülüşlerimiz son bulmuştu.

Hatamı anlamıştım, ama artık çok geçti. Karanlık ve karların tanrılarının sesi mi duyup duymadıklarını anlamak için başımı yukarı kaldırdım. Bu hatamı affetmeyeceklerdi. Bütün gece bu anı beklediklerini biliyordum. Bir kez olsun, düşünce de bile olsa onların zamanına girmemizi sabırla beklemişler, bütün kızgınlıklarıyla gülüşlerimizin son bulmasını hayal etmişlerdi. Yukarıya baktım... Karanlıktan başka bir şey göremiyordum. Ama onları hissettim... Geliyorlardı... Hayatım boyunca olmadığım kadar sakindim.

Abdullah'a döndüm ve *'çığ geliyor...'* dedim.

Bir akıntı içindeyim. Sürükleniyorum... Ellerimi yüzüme siper etmeye çalışıyorum ama her şey çok hızlı. Ağaçlara çarpıyorum. Altımdan ve üstümden bir şeyler geçiyor. Abdullah nerede...

Ne kadar sürüklendim, bilemiyorum. Bir yere çarptım ve durdum. Üzerimden bir nehir akıyor. Gürüldediğini hissediyorum. Sol elim hareket ediyor. Ağzıma ve burnuma dolan karları boşalttım. Kalkmaya çalışıyorum. Olmuyor... Sol elimle hızla karları açıyorum. Buradan mutlaka çıkmam lazım. Şimdi sağ elimi

de kurtardım. İki elimle çalışmaya başladım. Bir delik, bir açık mutlaka olacaktı. Ya Abdullah, o şimdi nerede. Bağırıyorum... Ama nereye... Neredeyim? Ne kadar sürüklendim? Ne kadar derindeyim?

Yenilmeyeceğim... Kar ve Karanlığın tanrılarına yenilmeyeceğim...

Nihayet elim bir boşluğa ulaştı. Bir delik açtım. Bir soluk.... Ve var gücümle bağırdım. Hevaaaa! Arka arkaya bağıriyorum. Ne söyledüğimin farkında değilim. Sesimi bir yerlere ulaştırmak istiyorum. Bir kedi gibi çırpınıyorum. Ayaklarımı da kurtardım... Artık çıkabilirim. Bir kez daha zorladım ve kendimi kurtardım. Çıkar çıkmaz var gücümle bağırdım ‘ Abdullaaaaah!

Abdullah nerede... Her taraf dümdüz... Hiç bir şey görünmüyor. Ard arda bağıriyorum. Abdullah ne olur cevap ver. Her şey bir ömür gibi sürüyor. Ne kadar zaman geçti, ne kadar koşturdum bilemiyorum. Arkamdan bir yerden ses geldi. Abdullah'ın sesi olmalı. Geri döndüm. Yeri tespit edemiyorum. Tekrar bağıriyorum. Abdullah cevap verdi. Hah! İşte burası... Ellerimle açmaya başlıyorum. Abdullah'ın başı göründü... Ağzının önünü açacağım derken karla dolduruyorum. Kahretsin... Abdullah'ın başı iyice göründü. Gözleri göründü... Yine gülümsüyor. İlk sözleri *“işte macera...”* oluyor. Şimdi zamanı mı? Elleri kurtuluyor. El ele tutuşuyoruz. Onu bir kuyudan çıkarır gibi çekip çıkarıyorum. Ayağa kalkıyor. Sapasağlam... Upuzun boyu ile kollarını açıyor. Birbirimize sarılıyoruz...

Kahkahamız geceyi tekrar inletiyor... Karanlığın tanrıları bir defa daha yenildiler... Aslında ölüme inanmadık ve ölmedik. Ve aslında bir çığ yoktu... Ve aslında bu gece insanoğlunun yarattığı hiç bir tanrı yoktu... Sadece geceyi yırtan gülüşlerimiz vardı... Ve bizim en büyük güç kaynağımızdı...

Bir an için duruyoruz. Abdullah *“fazla gülmeyelim, çığ gelebilir, sessiz ol...”* diyor... Susuyoruz... Gözlerimiz hala gülümsüyor...

Yukarılara, tepelere bakıyoruz... Hiç bir şey görülmüyor... Rüzgar ve toz bulutu... Bir akım aşağıya, bize doğru akıyor... Gözlerimiz sonuna kadar açılıyor... Soluğumuzu tutuyoruz...

Yeni bir çığ mı geliyor...

YOL

Yol, kendimizi ve birbirimizi tanımaya başladığımız ilk mekandır. Yeter ki bir kez yürümeye, bir kez o ilk adımı atmaya karar verelim. Yeter ki bir kez yola bakmaya cesaret edelim. Mahkum olduğumuz o mekandan ayrılmayı düşleyelim. Bir kez içimize bulmanın, keşfetmenin heyecanı düşsün. Bir kez kendimizi aramaya karar verelim ve yola çıkalım...

Yol bütün sevecenliği ile hemen önümüzde uzanacaktır. Çünkü yol hiçbir zaman hiç kimseyi reddetmez... Belki de yol bütün hepimizi kucaklayan ve kişiyi kendine taşıyan tek mekandır...

Kişinin kendini keşfetmesinden daha güzel başka bir şey var mıdır? Yeryüzünde bulunabilecek en güzel cevher, kişinin kendisi değil midir? Hayatımızın en güzel yolculuğu kendimize yaptığımız yolculuk değil midir?

Şimdiye kadar hiç yürümedik ki... Beton şehirlerde her defasında başa dönen yolculuklar bizim yolculuklarımız değildi. Ve hiç biri bizi kendimize taşımadı. Bizim olmayan o şehirlere hep uzaktan baktık. Hepsinde yabancıydık... Gün doğarken, bir kapıdan çıkıyor ve gün batarken aynı kapıya gelip, duruyorsak bu yürümediğimizin resmidir.

Dağlara gelen her gerilla, ilk olarak yürümenin acısıyla karşılaşır. Attığımız her adım dayanılmaz acılar salar bütün bedenimize. Ayaklarımızın bu kadar güçsüz oluşuna şaşırıp kalırız. Beton zeminler üzerinde aldatıldığımızı o zaman anlarız.

Dağlarda yürümeye başladığımız ilk günler ayaklarımız, omuzlarımız, kollarımız dayanılmaz acıları tadar. Attığımız her adımda bütün bedenimiz sancılar içinde kalır. Sanki her şey böyle sürecektir gibi gelir. Sanki hep böyle devam edecek sanırsınız. Önümüzde uzanan sıradağlara bakar, başaramayacağımızı düşünürüz.

Oysa bize ait olmayan bütün yükler savrulur, bu yollarda. Kendimize takmış olduğumuz bütün maskeler, dökülür patikalar boyunca. Bin yıllardır, alıştırdığımız yaşamı parça parça bırakırız, dağların yamaçlarında.

Dağların yollarında yürüdükçe bedenimizin parça parça bizden ayrıldığını hissederiz. Yürüdükçe ruhumuzu ve bedenimizi saran o kabuğun kırıldığını görürüz. Bunun acısı dayanılmazdır. Yürüdükçe bir yerlerden uzaklaştığımızı hissederiz. Yürüdükçe, bir şeyleri geride bıraktığımızı fark ederiz. Bu bizim yok oluşumuzdur...

Yürüdükçe başka bir yere yakınlaştığımızı hissederiz. Yürüdükçe ruhumuza ve bedenimize bir şeylerin eklendiğini fark ederiz. Bu da bizim var oluşumuzdur.

Bizden, bedenimizden, ruhumuzdan bir şeyler koparken, bir şeyler eklenmeye başlar. Ayaklarımız kayalara taşlara çarpar, kanar... Elbiselerimiz çalılara takılır, yırtılır. Dikenli otlar ellerimizi yüzümüzü çizer... Yorgunluk bütün bedenimizi sarar. Her şeyin son bulduğunu düşündüğümüz o an yanımızdaki yoldaşlara tutunuruz.

Bir başkası karanlıkta elimizden tutar ve yavaş yavaş yürütür bizi. Bir başkası ekmeğini paylaşır, bir yudum su bırakır dudaklarımıza. Yürüdüğümüz yol bir akarsuya gelir, karşı kıyıya bir türlü atlayamayız. Bütün herkes atlar geçer. Biz bir türlü karar veremeyiz. Ayaklarımıza güvenemeyiz, kendimize güvenemeyiz.

Karşıdakiler ellerini uzatır, bizi çağırırlar. Duraksarız, bütün gücümüzü toplar, soluğumuzu içimize çeker ve bir anlığına sıçrarız. Bir de bakarız, karşı kıyıda-yız. Atlamışız, inanamayız...

Yürüdükçe ayaklarımızın değiştiğini hissederiz. O ayaklar karanlık gecelerde kendi kendine yolunu bulmaya başlar. İnanamayız, bunlar bizim ayaklarımız mı, diye şaşırırız. Gözlerimiz bütün her şeyi görüyordur, kulaklarımız bütün hisşrtıları duyuyordur artık. Bedenimizden sonra kalbimiz de değişir. Özlemle-rimiz, hayallerimiz de değişir. Artık kendi düşlerimizi görürüz rüyalarımızda. Kendi bedenimizi ve ruhumuzu gerçekten hissederiz.

İşte bizizdir, artık. Kabuklarından sıyrılmış ruhumuz ve prangalarından kur-tulmuş bedenimizdir. Rüyalarımız, düşlerimiz bizimdir. Ve üzerinde yürüdü-ğümüz yol da bizim yolumuzdur artık. Bizi yeni ufuklara taşıyacaktır.

Dağ yollarında heyecanla yürümeye başladıkça beton binaların arasında hiçbir zaman görmediğimiz, göremediğimiz, ufukları görmeye başlarız. Ve ufkun uzaktaki bir çizgi olmadığını o zaman öğreniriz.

Ufkun her zaman farklı bir duruşu olduğunu ve her zaman keşfedilmeyi bek-lediğini tırmandıkça görürüz. Tırmandığımız her dağ, bir başka ufuk sunar bize. Her gün batımı bir başka olur dağlarda. Hiçbir gün bir başka güne ben-zemez ve bir başka gün gibi son bulmaz artık. Hiçbir şey tekrar değildir, bura-da...

Çünkü biz tırmandığımız her yüksekliğin ardında bir başka ufkun olduğunu da keşfettik.

Biz, Kürtler yeni yeni yürümeyi öğreniyoruz. Mesafe almayı, ileriye adım atmayı yeni keşfediyoruz. Yol yapmayı, kendi yolumuz üzerinde yürümeyi ilk defa deniyoruz. Binlerce yıl uygarlığın sokaklarında dolaştıktan sonra bu labirentten ilk defa çıkıyoruz. Kendi labirentimizden ilk defa kurtuluyoruz ve ilk defa kendi ufkumuza bakıyoruz...

Ve artık ne yolumuzdan, ne duruşumuzdan, ne de bakışlarımızdan vazgeçe-meyiz...

HAYALLERİM

(Günlüğe)

“Hayallerimle yaşıyorum. Dehşet veren bir dünyada ama hayallerimin orta yerindeyim.”

Kar bizi yine mahkum etmeye başladı. Bu karlı gecelerde en güzel şey; düşünmek ve yazmak oluyor. Geçmiş günleri tekrardan hatırlamak ve gelecek günlerin düşünüyü kurmak... Her insanın böyle zamanlara mutlaka ihtiyacı vardır. Veya insan kendine böyle zamanlar yaratmak zorundadır.

Az önceydi, arkadaşlardan bir tanesi bu soruyu ortamımıza atıverdi. Hayallerimiz nelerdir? Şimdi arkadaşlarım bu konu üzerine derin tartışmalara girmiş durumdalar. Bense sobanın yanında oturmuş, düşünmeye çalışıyorum. Her

ne kadar onların anlattıklarını duyuyor olsam da, kendi hayallerime dalmış durumdayım.

Hiç bir hayalim yok

Bu sözleri içimden söylediğimi sanıyordum, ama arkadaşlarımdan bana baktıklarını görünce onların duymuş olduklarını anladım. Onlar da susmuşlar, benim ne demek istediğimi anlamaya çalışıyorlar. Artık çadırımızda bir sessizlik hüküm sürmekte. Benim şaka yaptığımı düşünüyorlar ama oldukça ciddiylim. Bu arada bir kez daha düşünme fırsatını buluyorum. Dudaklarımdan dökülen bu sözlerin anlamını bulmaya çalışıyorum ki, içlerinden bir tanesi konuşmaya başlıyor.

Nasıl olur? Hayal eylemin başlangıcıdır. Hayal yoksa hiç bir eylem de gerçekleşmez. Hayali olmayan bir insan bu dünya da neden yaşar? Sadece mide tokluğuna bir ömür geçirilemez. İnsana güç veren, onu harekete geçiren bir şey vardır. O da hayaldir.

Bazen kendime hayaller kurmaya çalışıyorum, ama olmuyor. Kendimi buna zorluyorum ama gerçekleşmiyor. Bazen bir şeyler görünmeye başlıyor, ama onların bana ait olmadığını hemen fark ediyorum. Onu bozuyorum, başka bir şey tasarlıyorum, hayal diye önüme koyuyorum, bir zaman sonra onun da bana ait olmadığını görüyorum.

Kişi kendisi olmadan hayal kurabilir mi? Kuracağı hayaller ne kadar kendisinin olabilir?

Tabi ki, şundan yana değilim. İnsan tamamen kendisinin olmamalıdır. Bu anlamda hayalleri de kendisiyle sınırlı kalmamalıdır. İnsan çevresinin de olabilmelidir. Hayallerinde çevresinin de yeri olabilmelidir. Ama kendisine ulaşmadan çevreye dokunamamak gibi bir gerçek de vardır. Kişinin kendisinde ulaşabileceği derinlik, dış dünyaya yayılabildiği yüzey ile doğru orantılıdır. Bu nedenle sadece bana ait hayallerim yok.

Hiç bir hayalim yok.

Bu dağlarda hayallerimiz bile değişti. Ne güzel. Burada hayallerimiz bile büyük bir gerçek olarak duruyor, önümüzde. Burada ham hayaller kurmuyoruz. Kuramıyoruz. Kişiliğimiz Kürdistan gerçeğinde yoğruldukça hayallerimiz de hamlığından kurtuluyor. Hayallerimizin üzerindeki o göz kamaştırıcı kabuk, gün be gün dökülüyor. Çelik gibi sağlam, kılıç gibi keskin hayallerimiz oluşu-

yor. Kürdistan, zor bir ülke ve hayaller de en az gerçekler kadar sağlam olmalıdır.

Hiç bir hayalim yok

Bütün kaçıışların nedeni hayallerdir. İnsan hep daha güzelini hayal eder. Bulunduğu ortamda bir tükenme, bir yetersizlik varsa daha güzeli hayal edilir. Kişinin güç getiremediği gerçek dünyadan uzaklaşma biçimidir, hayal. Bir kurtulmadır, bir taşmadır. Ruhun zincirlerinden kurtulup taşmasıdır. Bu bir özgürleşme biçimidir. Gerçek gelip çarpıncaya kadar süren bir özgürleşmedir bu.

Hiç bir hayalim yok.

Bana gelince...

Hayalini kurduğum bir ortamda yaşıyorum. Buna kimse inanır mı bilemiyorum ama ben bunun hayalini kuruyordum. İzmir'den Kürdistan dağlarına kadar süren yolculuğumda hep bunun hayaliyle yaşadım. Bu hayalin bir yerde gizli olduğuna inanıyordum. Ve burada buldum.

Tek hayalim, **yaşamın ellerimde** olmasıydı. Burada yaşam bizim ellerimizde. Bizden uzakta akıp gitmiyor. Ve biz onun içinde sürüklenmiyoruz. Burada yaşam bize hükmetmiyor. Biz ona ulaşmak için çaba harcamıyoruz. Ellerimizi uzatıp onu tutabiliyoruz, ona biçim verebiliyoruz. Burada bize verilen bir yaşamı yaşamıyoruz, yaşamı gerçekleştiriyoruz. O yaşama katılıp, onun taşları oluyoruz. Bu yaşamla birlikte gerçekleşiyoruz. Hayallerimiz uğruna yapma, yaratma, savaşıma ve ölme imkanına sahibiz.

Bizim için geçmiş yoktu, hepsi bir mezarın karanlığıydı, yarın da yoktur, gelecek henüz oluşmadı. Bu günkü değerler vardır. Geleceği de, geçmişi de belirleyecek olan bu değerlerimizdir. Bütün hayallerimiz bu anda var olmaktadır.

Hayal ve gerçeği birlikte yaşıyoruz.

Üzerimizde savaş uçakları dolaşıyor, ittifaklar kuruluyor, ordular birleşiyor, sınırlara binlerce asker kaydırılıyor ama yaşam bizim ellerimizde. Hayallerimiz ve gerçeklerimiz bizim ellerimizde. Yaşamımız ve ölümlerimiz bizim ellerimizde.

Bu anlamda, hayallerimle yaşıyorum, dehşet veren bir dünyada ama hayallerimin orta yerindeyim.

KİMİN SESİ

(Günlüğe)

Başka hiç bir yerde bir ormanın böyle uğuldadığına tanık olmadım. Fırtına her yerde esiyor, ama sadece ormana ulaştığı zaman onun bir şeyler söylediğini hissediyorum. Sadece ağaçlar arasından geçtiği zaman sözcüklerin oluştuğunu duyuyorum.

Bu yıl mangamızı iyi bir yere kurduk. Kamptan biraz uzak... Bu durum kısmen tehlike oluştursa da içinde bir avantajı da barındırıyor. Kamptan kısmen kopuk olmak mangamız için olası bir saldırı durumunda sakıncalı olabilir, ama kampa yapılacak bir saldırıda ise savunma yapabilecek bir konumu arz ediyor.

Kürdistan dağlarında her şey çift yönlüdür. Yaklaşımına göre kötüye veya iyiye, çirkine veya güzele doğru yol alınır.

Bizim mangamızın hemen yakınında bir orman bulunuyor. Bu ormanda yüz yıllık ağaçlar yükseliyor. Sonbaharda bu ormana gidip kış için odun kesiyorduk. Şimdi her yer karla kaplı sadece yüksek ağaçlar görünmekte.

Burada, kaç gündür bir rüzgar almış başını esiyor. Dönüp dönüp bizim ormana giriyor. Ağaçların gövdesinde parçalanıyor ve çıkarken tekrar birleşiyor. Rüzgar mı eğleniyor, orman mı eğleniyor, ben de bilemiyorum.

Rüzgarlı bir tepede kışı yaşamak aslında çok güzel bir şey. Sadece yolunu kaybedenler uğruyor bize. Birde aç kalmış kurtlar. Hem soğuk var, hem rüzgar var, bir de yollar bize uğramıyor. Bize yakın bir tek orman var. Hemen karşımızda duruyor ve tüm yaşadıklarımıza tanık oluyor.

Ve ben bir kaç gecedir, bu ormanda yabancı sesler duyuyorum. Önceleri ormanın içinde birilerinin olduğunu düşündüysem de izleyince kimsenin olmadığını fark ettim.

Şuan dışarıdayım ve ormanı dinleyip, seslerin sahibini görmeye çalışıyorum. Bazen bir kurt hayal meyal gözüme çarpıyor. O da sessizce çekip gidiyor, tek başına karlar içinde kayboluyor.

Bir zaman sonra şunu fark ediyorum. Duymakta olduğum ses ormanın kendi sesi... Bu bir uğuldama. Kulak verip, uğuldamayı iyice dinlediğimde, ormanın konuştuğunu, ağaçların birbirlerine bir şeyler söylediğini fark ediyorum. İlginç... Bütün ağaçlar yan yana, bir konuşmadır, sürüp gidiyor.

Ormanın bize söyledikleri nelerdir.

Arkadaşları çağırıyorum. Dinlemelerini istiyorum. Önce onlarda duyamıyorlar. Bir uğuldamadır, deyip içeri girmeye kalkışıyorlar. Onları durduruyorum. Dinlemeleri için ısrar ediyorum. Biraz daha kalıyorlar. Şimdi hep beraber yüzümüzü rüzgara çevirerek ormana bakıyor ve dinliyoruz.

Mangamızın en yaşlısı Ankara'lı Piro ilk konuşan oluyor. ' Ben duyuyorum... Gerçekten sesleri bana geliyor. Bir ağaç bir başka ağaca bir şeyler söylüyor.' Ne söylediğini hepimiz merak ediyoruz. Piro, elini kulağına götürüp, duyduklarını sessizce anlatmaya başlıyor.

' Bu gün savaş uçakları geçti. Seslerini duydum. Hangi ülkenindi bilmiyorum. Ama şu karşımızda duran gerillalara saldıracakları kesin. Bundan biz de nasibimizi alacağız. Şu gerillalar ara sıra gelip bir kaç odun kesiyorlardı, ama uçaklar gelirse her şeyi yakıp yıkacaklardır.'

Piro sözlerini tamamlıyor. Gerçekten bunları duyup duymadığını soruyorum. Duyduğunu söylüyor. Sediq arkadaş da duyduğunu söylüyor. Onunla Botan'dan tanışıyoruz. Çocukluğunu da gençliğini de hep dağlarda geçirmiş. Ağaçlardan duyduklarını anlatmaya başlıyor.

‘ Biz demokrasiyi dağlarda öğrendik. Demokrasi, insanların, uygarlığın keşfettiği ama bizim gibi bir ormanın uyguladığı bir gerçektir. Onlar koca dünyaya sığmazlarken, biz burada ufakık bir yerde yüzlerce ağaç kendimize yer bulabiliyoruz.’

Hemen ardından, Abdullah arkadaş giriyor. ‘Bakın ne diyorlar’ diye başlıyor.

‘ Çok anlattık... Ve bu aslında anlattıkça azalan bir şey. İnsanlar konuşabiliyorlar. Ve tek sorunları bu. Konuşabilmek. Konuştukça gerçekleştirmekten vazgeçiyorlar. Konuştukça gerçekleştirdiklerini varsayıyorlar. Aslında insanların en büyük sorunları, büyük bir ağızlarının olması.’ Abdullah’a bakıp hep beraber gülümsüyoruz.

Azadi ormana dalıp gitmiş. Rüzgar yüzüne vuruyor. Hepimizin onu beklediğini fark ediyor. Anlatmaya başlıyor...

“ İnsanlar yaşadıkları bu zamanın özeleştirisini ne zaman verecekler. Ne zaman kendilerini ve çevrelerini ne hale getirdiklerini görebilecekler. Acaba her şeyin sonunu getirdikten sonra baştan mı başlayacaklar. Her şeyin sonunu getirdikten sonra gerçekten bir daha başlayabilirler mi.”

En sona Harun kalıyor. Ormanın içinde birbirine yakın iki ağacı işaret ediyor.

‘ Sevgiyi yakalamadan insan olunamaz. Onlar bunun farkında değiller. Sevginin ismini böylesine çok kullanıyorlar ve sevgisizlik içinde yaşıyorlar. Yazık onlara...’

Beşi birden bana bakıyorlar. Ben de onlara bakıyorum. İçeri girebilir miyiz diye soruyorlar. Buza kesmiş yüzleriyle benim cevabımı bekliyorlar. Başım la onaylıyorum ve gidiyorlar. Bir tek ben dışarıda kalıyorum. Ormanı dinliyorum. Uğultu içindeki sesleri duymaya çalışıyorum.

Bir an için bir ses bana ulaşıyor. ‘Hey sen! Hey sen!’ Beni mi kastediyor, anlıyorum.

‘ Evet sen!’ Ormana tüm dikkatimle bakıyor ve hangi ağacın konuştuğunu anlamaya çalışıyorum.

‘ Sevgiye cesaret!

Siz insanlar her şeye cesaret ediyorsunuz, ama bir tek sevmeye cesaret edemiyorsunuz. Onu en basit haliyle gerçekleştiriyorsunuz, o kadar... Sevgi büyüktür. Büyük bir kalp ister. Çünkü büyük eylemleri büyük kalbi olanlar gerçekleştirirler. Bu nedenle sevmeye cesaret...’

Koşarak içeriye giriyorum. Duyduklarımı arkadaşlara anlatacağım. Hepsi odun sobasının başında ısınmaya çalışıyorlar. Güldüklerini fark ediyorum. Hepsinin yüzüne koca koca gülücükler yerleşmiş. Piro arkadaş konuşuyor;

‘ Ben aslında uğultudan başka bir şey duymadım. Ama senin elinden kurtulamayacağımızı bildiğim için kendi içimden geçenleri söyledim. Yoksa hala dışarıda bekliyor olacaktık.’ Hep beraber gülüyorlar. Önce kızıyorum, ardından dayanamayıp ben de gülüyorum.

Onlarla birlikte gülerken düşünüyorum; onların duyduğu kendi içlerinin sesiye, benim duyduğum kimin sesiydi?

SAHNE

Herkes gitti, bir tek ben kaldım. Sahnenin orta yerinde sırt üstü uzanmış çatıyı seyrediyorum. Yukarıdaki bazı deliklerden yıldızlar görünüyor. Bir kaç saat öncesine kadar burası ne kadar kalabalıktı. Çalışanlar, çalışmayanlar, izleyenler, oynayanlar... Şimdi hepsi gitti. Ben “gelecek misin” diye soran bütün arkadaşları atlattım. Bir suç konumu ama bu sahneyi tek başıma görmeyi, onun üzerine tek başıma uzanmayı çok istiyordum. Bütün gün bu anı arzuladım. İşlerimi ağırlaştırarak, hepsinin gitmesini sağladım. Arkalarından geleceğimi söyledim. Ama gitmedim. Bu geceyi bu sahnede geçirmek istiyorum.

Şehit Sefkan Sanat Okulu öğrencilerinin hazırlamış olduğu ‘Agîrê Bê Dawî’ isimli oyunun kamera çekimlerini yapmak için geldik buraya. Herkes işini yaptı. Zaman zaman tartışmalar yaşansa da çalışmayı tamamladık. Bugünkü çalışmalar esnasında en büyük sorunumuz; sahnenin aydınlatılma sorunuydu. Önce projektörleri bulamadık, daha sonra da jeneratör çalışmadı. Gün ışığında çalışalım dedik, aşırı ışık oyunun atmosferini bozuyordu.

Kara kara düşünürken aklıma bir fikir geldi. Karanlık tiyatro salonumuzun çatısında delikler açıp, oradan gün ışığını sahneye kontrollü bir şekilde düşürmek... Hemen çatıya çıktım. Orada uygun bir delik açtım. Ve aşağıda, sahnedeki arkadaşların sevinç çığlıklarını duydum. Sonra bir delik daha açtım. Çığlıklar tekrar geldi. Buluş gerçekleşmişti. Çatıdan indim ve sahneyi izledim. Deliklerden giren gün ışığı sahneyi aydınlatıyordu. Artık çatıda doğal projektörlerimiz vardı. Tek sorun, onların yerleştirme biçimiydi. Oyuna göre planlamalı ve delikleri ona göre açmalıydık. Delikleri açtık, ışıkçıları Osman ve Tirej'i çatıya yerleştirdik. Oyun süresince orada kaldılar ve gerektiğinde gerekli delikleri açıp kapattılar. İnsanlar başka yerlerde bunu daha önce yapmışlar mıydı, bilmiyorum; ama biz yeni keşfettik.

Şimdi o sahnede tek başımayım. Gündüz açmış olduğum deliklerden, yıldızları seyrediyorum. Ve bizim bu dağlardaki dünyamızın henüz hayal mi yoksa gerçek mi olduğuna tam olarak karar vermiş değilim.

Burada herşeye her zaman yeniden başlama ihtimali var. Herkes her zaman yeni bir başlangıç yapmanın imkanı ile karşı karşıyadır. En önemlisi insan kendine de her zaman yeniden başlayabilir. Hataların her zaman düzeltilme şansı vardır burada. Yani hayatınız alınan yanlış bir kararın, atılan yanlış bir adımın, bir hatanın ardından derinleşerek bir çıkmaza sürüklenmez. Ve siz tüm yaşamınızı yaptığınız bir hatanın peşinde, ard arda hatalar yaparak geçmezsiniz. Ve yaşam sadece bir yanlışın ardından, belki de elimizde olmayan bir hatanın ardından sürüklenip gitmez.

Bu coğrafyada herkesin eşit şekilde başlama şansı vardır. Kimse bir başkasından daha ayrıcalıklı bir yaşama başlayamaz. Herkes ancak kendinden başlayabilir. Ne bir yetki, ne bir kariyer, ne de varlıklı bir yakınımız vardır burada. Ne zengin bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişizdir, ne de bir aşiret reisinin varisiyizdir. Ne yaşımız geçmiştir artık ne de bir daha başlayamayacak kadar günahkarızdır. Tek sermayemiz kalbimizdir. Burada başlamak için temiz bir kalbe sahip olmak yeterlidir.

Şu an gecenin bu vaktinde bu dağ tiyatrosunun sahnesinde bunları düşünüyorum. Hayatım boyunca yaptığım yanlışlar geliyor aklıma. Birçoğunu çoktan unutmuşum. Dağlardan başka bir yerde olsaydım büyük ihtimalle bu yanlışlar yaşamımı büyük çıkmazlara sürüklerdi. Nitekim birçok zaman öyle de oldu. Oralarda yanlış, kaybetmeye giden ilk adımdır. Ardından diğer yanlışlar gelecektir.

Oysa dağlarda yanlışlarım her zaman çıkışlar yapmamı sağladı. Ne büyük bir tezat. Her yanlışla insanca bakıp ders çıkarmayı ve onunla yürümeyi ve tırmanmayı “Kürt Dağ”larında öğrendim.

Bu gece bu sahnede bu yüzden kaldım. Şu an tek başıma bir ayın gerçekleş-tirmekteyim. Bir başlangıç anındayım. Kürt Dağlarını ve onda yaratılan dü-şüncenin güzelliğini bir kez daha tüm benliğimle hissediyorum. İnsan duygu-larının ve düşüncelerinin önyargısız yorumlandığı, insani eksiklerin pazarlan-madığı, kişinin yanlışlarından yola çıkılarak, o kişinin alınıp satılmadığı bir coğrafyada olduğum için müthiş bir sevinç duyuyorum.

Burada hepimiz için, tüm insanlık için bir fırsat yaratılıyor. İnsanca yaşamının fırsatı. Bazen bizler de insanın bu dağ yorumunu tam olarak anlayamıyoruz. Ama burada insan, belki hiç bir çağda olmayan biçimiyle insan olarak yorum-lanıyor ve hayatın içinde yerini alıyor. Art niyetli olmayan her duygu, her düşünce kendini gerçekleştirebiliyor. Art niyetli olmayan her yanlış, tekrar yaşama dönebiliyor. Ve yanlış, insan yaşamının bir parçası olarak hem de vazgeçilmez bir parçası olarak ele alınıyor ve onun üzerinde çalışılıyor.

İnsanı anlamak çok zordur. Ben de anladığımı savunmuyorum. Ama insanın sadece artılarıyla değil eksileriyle de var olduğunu düşünüyorum. Hatta doğ-runun ve yanlışın yerleşik esaslara göre biçim aldığını da burada öğrendim. Bu nedenledir ki; neyin yanlış olduğuna karar vermek çok zordur. Art niyetli gerçekleşmeyen her şey insana aittir. Ve biz onu doğru veya yanlış olarak sınıflandıramayız. Ona böyle bir tanım vermek onu yargılamak olacaktır. Bu bir öldürme biçimidir.

Kürt Dağlarında insana ait olan hiç bir şey yerleşik yargılarla infaz edilmiyor. Ve ben şu üzerinde uzandığım gerilla yapımı sahnede gönül rahatlığıyla her şeyimi eksi ve artılarıyla bütün duygu ve düşüncelerimi sahiplenebiliyorum. Dünyanın başka neresinde kişinin kendini maskeleyen, gizlemeden en önemlisi inkar etmeden uzanabileceği bir sahne vardır...

Gece bitti... Gün ışığı yavaş yavaş çatıdaki deliklerden sızmaya başlıyor. İçim-de büyük bir huzur var. Bu, üzerinde yaşadığım sahneyi bilmenin, bilmeden de öte onu hissetmenin huzurudur.

KAYALARIN KALBI

Gabar'ı gördünüz mü? Onun yemyeşil dağlarını, karış karış işlenmiş coğrafyasını görmediyseniz bu dünyada çok az şey görmüşsünüz demektir.

Tanrı doğayı insana sunmuştur Gabar'da ve Gabar'ın insanları tanrının bu ikramına hiçbir zaman saygısızlık etmemiştir. Doğa ve insanın birbirine böylesine yakınlaştığı, birbiriyle böylesine barış içinde yaşadığı bir başka mekan var mıdır yeryüzünde bilemiyoruz. Ama bildiğimiz bir şey varsa, o da Gabar'ın doğa ve insanın bir birini sevdiği en son mekan olduğudur. Gabar'ın dağlarında dolaşırken bu sevginin bütün izlerine rastlarsınız. Orada doğa insanı güzelleştirirken, insan da doğaya kendi ruhunu eklemeyi başarmıştır. Doğa ve insan kucak kucağa yaşar, Gabar'ın dağlarında.

Gabar'ın dağlarında şimdi insanlar yoktur ama yaşanan o büyük sevginin bütün izleri hala ilk anki tazeliği ile oracıkta durur. Gözünüzün gördüğü, elinizin dokunduğu her şeyde bu sevgiyi hissedersiniz.

Gabar'ın insanları gitmek zorunda kalmıştır. Gitmek zorunda bırakılmıştır.

Aşınme köyü, insanın doğayı incitmeden doğanın kucağına yerleştiği mekanlardan sadece bir tanesi. Aşınme'nin bütün insanları yerlerinden yurtlarından sürülmüş. Kim bilir ne acılar ile terk etmişler kendi köylerini, en güzel sevgileri olan bu cenneti.

Aşınme'nin insanları artık yoklar, kimse nerede olduklarını bilmiyor ama geçmişin bütün izleri bütün huzuru ile onları bekliyor. Sanki bir gün dönüp gelseler her şeye bıraktıkları yerden devam edecekler...

Sadece taşlar kalmış onlardan yadigar. Bir de taşların yüzeylerinde bıraktıkları dokunuşları. Kayaların yosunlu yüzeylerinde bıraktıkları ellerinin ve kalplerinin izleri hala zamana meydan okuyor. İzler yağmura ve rüzgara rağmen sahiplerini bekliyor.

Bu dağın yerlileri bütün anılarını taşlara işlemişler. Anlam verdikleri bütün güzellikleri kayalara emanet etmişler. Sanki bir gün çekip gideceklerini biliyorlarmış gibi, anılarını kayaların o gizemli yüzeylerine naksetmişler. Sonsuza kadar var etmek istedikleri yaşantılarını en iyi kayaların koruyabileceğini düşünmüş olmalılar.

Aşınme köylüleri ile tanışamadık. Ama arkalarında bıraktıkları bu taştan savaşı her şeyi açıklıyor. Bütün silahlarını kuşanmış bu savaşçı o günlere ait bütün takıları kendisiyle birlikte taşıyor. Bir silah, bir kılıç, bir kalkan ve bedene sarmış olduğu bütün savaş süsleriyle bu köyün yerlilerini hayalimizde canlandırabilmemizi sağlıyor.

Aşınme köyünün orta yerindeki bu mezar ise, sadece sahibinin silahını taşıyor. Ne bir isim var üzerinde, ne de bir anlatım. Tek ifade mezar taşına özenle işlenmiş bu silah. Mezar taşındaki bu silah acaba o silahı kullanmadaki ustalığını mı anlatıyor, yoksa onun ölüm biçimini mi... İster yaşamı, isterse ölümü anlatsın, Aşınmeliler anlatmanın en güzel yolunu bulmuşlar. Taşlarla kayalarla söylemenin dilini yaratmışlar.

Onlar fotoğraf filmi icat edilmeden yüzlerce yıl önce kayalarla bellek oluşturmayı başardılar. Kendilerinden sonrasına aktarmanın yolunu buldular. Fotoğraf filminin yüzlerce yıl sonra yapacağını onlar kayalarla yaptılar.

Yine de bizim genç bir arkadaşımız, onlardan yıllar sonra elindeki fotoğraf makinesiyle gitti ve Aşınmelilerin taşlardaki resimlerini bir kez daha fotoğrafladı. İnsansız Aşınme köyünü adım adım dolaşarak, onları kaydetti. Onun fotoğrafladığı günün ertesinde Aşınme Türk Ordu Güçleri tarafından yakılma-ya başlandı. Arkadaşımız dayanamadı, bu yangını da fotoğrafladı.

Gabar'ı gördünüz mü, bilemiyoruz? Ya Aşınmeyi? Ya Aşınme'nin kaya resimlerini?

Şimdi hepsi alevler içinde...

Ama bizler kayalara işlenmiş kalplerin yakılamayacağını çok iyi biliyoruz...

EYLÜL...

Ne düşünüyorsun...

Eylül'ü düşünüyorum...

Seyit'in sorusuna ancak bu sözlerle cevap verebiliyorum. O da aynı sessizliğe bürünüp, oturuveriyor yanı başıma. Onun da daha fazla bir şey beklemediğini fark ediyorum. Karanlığın içinde iki sessiz silüet yan yanayız şimdi.

Bu gece konuşmayalım, gülmeyelim, karanlığı yırtmayalım be Seyit!

Bazen konuşmak yerine hissetmek gerekir, değil mi? Seyit gönül defterime yazdıklarını okuyabiliyor musun, bilemiyorum, ama bu gün yaşadığım, hissettiğim her şey su gibi akıyor karanlığın içine. Bu geceki sohbetimiz sessizce olsun be Seyidim...

Sonbaharın ilk yapraklarının dökülmeye başladığı, yeşilin yerini sarıya bırakmaya hazırlandığı bu günlerde hüzne yenilmemek için tüm çabamla direniyo-

rum. Uzak dağlarda yaşayan sevdiklerimin hafızamda kalan görünümlerini sırt çantama yükleyip yürürken, geçtiğim yamaçlarda, bu mevsim üzülmeyeceğim diye fısıldıyorum kendi kendime. .Ancak Eylül'ün sapsarı yaprakları usulca gelip dokunuyor terleyen yüzüme, her an ağlamaya hazır gözlerime...

Bazen insan hiç beklemediği bir hikâyenin içine düşer ya Seyit, çok uzak olduğunu düşündüğü o hikâye bir anda kişinin kendi hikâyesi olur ya, benim için Eylül'ün hikâyesi de böyle bir hikaye... Büyüdüğümü, olgunlaştığımı düşünüyordum bu sonbahar. Eskisi gibi olmayacağını, artık soğukkanlılığımın heyecanıma baskın geleceği yaşlara ulaştığımı düşünüyordum. Yine yanıltım be Seyit...

Bu gün bir kez daha henüz büyümemiş olduğumu fark ettim ve bir kez daha içimdeki uslanmaz çocuğa teslim ettim her şeyimi. O da beni bak nereye koşturdu...

Bu sabah bütün yükümü sırtıma alıp yola koyulurken, yolumun ona açılacağı aklımın kıyısından bile geçmiyordu. Daha önce görmediğim bir vadinin içinden güneşin son kızgınlığının altında inadına yürürken, az ileride, akarsuların birleştiği aynı vadinin ağzında bir Eylül hikâyesine çarpacağımı, bir gözyaşı fırtınasına tutulacağımı ve bu yazının başına oturmadan az önce gerilla ağabeyinin vuruluşuna gözyaşı döken ve yine ağabeyi gibi gerilla olan bir kız kardeşin yanı başında gözyaşlarımı tutamayacağımı kim bilebilirdi...

Güneşin ilk ışıklarının vurduğu Çemço deresinin kıyısında karşılaştığımız o ilk andan, artık yıldızların parıldadığı şu ana kadar bu gün hep onu düşündüm. Onun gülen güzel gözlerini bekleyen hüznü hayal ettim, o farkında olmadan. O an, onu bekleyen o büyük hüznü içime alabilmenin, sonbaharda patikalara dökülen bütün hüznü yaprakları toplayabilmenin, bütün yollarını bir bir sıraladım aklımın içinde. Sonunda kahrettim ve en iyi yapabildiğim şeyi yaptım. Bütün çaresizliğimle kalkıp kızgın güneşin altında çatlarcasına yürüdüm.

Seyit hâla kendi hikâyeme giremedim, biliyor musun? Hâla sıra bana gelmedi. Bir gün kendime ait birkaç söz yazarım diyordum ama bu gün, bir kez daha henüz o düzeye gelmediğin farkına vardığımı gönül rahatlığıyla söyleyeyim. Bu da benim sana itirafım olsun bu akşam. Hâla kendimizden defalarca büyük hikâyelerin yanı başında yaşıyoruz. Kahramanların hayatlarının yanında, onların yaşam ve ölümlerinin yanında bizimkinin lafımı olur...

On dört eylül günü Erciş kırsalında son mermisine kadar kıyasıya çarpışan ve en sonunda kimyasal silahlarla ancak durdurulabilen ve benim birlikte yemek yediğim, aynı battaniye altında uyuduğum, aynı şakaya aynı coşkuyla güldüğüm arkadaşlarımın isimlerini radyolardan tek tek dinlerken, böylesine hü-

z nlenmedim. Bir sızı gelip çarptı kalbimi, tüylerim diken diken oldu ama gururla doldum. Nasıl insanlarla arkadaşlık yapmış olduğumu düşünerek sevinç duydum. Onların yoldaşlığını tatmış, hik yelerine bir köşesinden de olsa katılmış olduğum için onur duydum...

Ama bu gün Eylül isimli bu kız kardeşin yanında tarifsiz bir hüzne ve gözyaşı nehirlerine bir kez daha yuvarlandım. Seyit vurulanların ardından gözyaşı dökmemeye yıllar önce karar verdim. Bu gün de gözyaşlarımı d kmezdım. Gel gör ki, bu kız kardeşin haber saatini hüzünle bekleyişine, Erciş’de şehit düşünlerin isimlerini tek tek izleyişine, Karker arkadaşın fotoğrafının gösterildiğı, Erkin Balıkçı isminin telaffuz edildiğı o an gözyaşlarını tutamayışına, haykırarak ağılamak isteyip ağlayamayışına dayanamadım.

Bu gün, sabahın erken saatlerde karşılaştığımızda, o sade gülümsemesiyle gelip oturdu benim yaslanmakta olduğum duvarın  zerine. Hemen ileride çalışmakta olan arkadaşları birlikte seyretmeye koyulduk. O an orada çalışan çalışmayan, orada duran veya geçmekte olan herkes biliyordu. Ve en acı olanı ben de biliyordum...

Bir tek Eylül bilmiyordu. O sarı hüzün hepimizi teslim almıştı bu sabah ama onun yanında hepimiz güler yüzlü oluyorduk. O kaçınılmaz haberi ondan ve birbirimizden saklıyorduk. Ufak, temiz bir oyunun par asıydık hepimiz bu sabah. Ama hiç birimizde rolümüzü yerli yerinde oynayamıyorduk. A ıklarla doluydu oyunculuğumuz. Ve Eylül bizimle birlikte gülüyordu ama bütün a ıklarımızın da farkındaydı...Neden kimse haberleri dinlememiş, kimden istesem kimsenin radyosu yok. Bütün  atışmaları anı anına takip eden arkadaşlar neden Erciş çatışmasından haberdar değıller; ya senin radyon var mı?

Seyit sen olsaydın nasıl cevaplardın bu soruları? Rol de olsa yalan söyleyemiyor gerillalar. Bir şeyler eveleyip geveliyoruz ağızımızda ama kim inanır? Hisleri daha inandırıcı konuşuyor bu sabah. Ve g l şlerinin arasında bir yerde Erciş’te çatışmanın yaşandığı o gece bir rüya gördüğünü söylüyor. Ve henüz çatışma haberleri HPG muhabere birimine ulaşmadan günler önce ağabeyinin vurulduğunu anlatıyor. Ve o günden sonraki bütün haberler ardı ardına doğıruluyor bu kız kardeşi.

Kadının hisleri bir kez daha doğıruları söylüyor...

Bu hikâyenin içinde daha fazla kalamazdım Seyit. Sırt çantamı alıp hafızamın labirentlerine dalarcasına yürüdüm patikaların çatallanan yollarına. Benim

zayıf kalbim Eylül'ün bu hikâyesini daha fazla kaldıramaz, gözyaşlarım daha fazla duramazdı yataklarında.

Yürümek bütün acıların ilacıdır dağlarda. Yürüyerek çıkmak istedim bu hikâyeden. Güneş altında ne yapacağımı bilemeden yordum bedenimi. Yoruldukça kurtulurum sandım.

Hikayenin gerisini sen biliyorsun. Karanlığın içinde gelip yanıma oturmuştun, elinde iki bardak çay vardı.

“Ne düşünüyorsun Halil? “diye sormuştun...

“Ben Eylül'ü düşünüyorum” diye başlamış ve tamamlayamamıştım. Tam sana bu gün yaşadıklarımı anlatmak üzereyken, karanlığın içinden Eylül bütün sessizliğiyle çıkıp gelmişti. Karanlıkta göremediğimiz gözyaşlarıyla dolu hikâyenin yine tam orta yerinde bulmuştuk kendimizi. Onun sessiz bekleyişinin yanında bizim kelimelerimiz boğazımıza takılıp kalmıştı.

O gece haberlerden sonra bir daha konuşmadık. O gece kimse konuşmadı...

GEYİKSUYU'NUN GEYİKLERİ

Haziran'ın serin rüzgarları arkadaşınız olsun...

Karanlık vadileri aydınlatan dolunay yoldaşınız olsun...

Dersim dağlarının bütün geyikleri rehberiniz olsun...

Yalnız değilsiniz bu gece, hepimizin kalbi sizinle...

Kaç kişisiniz, isimleriniz nedir, nerelisiniz, hakkınızda hiçbir şey bilmiyorum. Belki bir yerlerde karşılaşmışız. Belki bir kayanın gölgesinde oturup bir bardak çay içmişiz birlikte, belki de bir kez olsun birbirimizi görmemişiz. Ama sizler öylesine tanıdıkınız, öylesine yakınsınız ki bana bu gece, sanki uzansam terli yüzlerinize dokunacağım. Bu gece dolunaya her bakışımda soluğunuzu hissediyorum. Heyecan dolu sözlerinizi duyuyorum gecenin içinde.

Yine sarstınız ya, o kendinizden yüzlerce, binlerce defa büyük orduyu Dersim'in Dağlarında, Geyiksuyu'nda bir kez daha yerle bir ettiniz ya bu yaz sıca-

ğında ufacak ellerinizle hepimizin yüreğine birer bardak su serptiniz ya elinize, yüreğinize, gözlerinize sağlık olsun...

Haber bültenleri gündüz saat birden bu yana sizi veriyor, televizyon ekranlarında peşinize takılan helikopter filolarını ard arda gösteriyorlar. Radyolar her saat başı yaralanmış askerleri anons ediyor. Haberleri her dinleyişimde sizi anımsıyorum. Neredeler şimdi diyorum. Nasıl davranıyorlar, neler düşünüyorlar, neler söylüyorlar birbirlerine, nasıl koşuyorlar ormanların içinde...

Ah! yanı başınızda olup o heyecanınızı hissetmek için neler vermezdim. O çemberlerin orta yerinde sizinle birlikte koşmak için, arkadaşlığınıza ortak olmak için nelerden vazgeçmezdim...

Acaba kendileri bütün dünyanın onları konuştuğunu şu an biliyorlar mı diye düşünüyorum. Çok iyi biliyorum ki bunların hiç birini duymuyorsunuz. Şimdi heyecanınız hepimizden ve her şeyimizden daha büyük.

Soluk soluğa bir ormandan diğerine, bir nehirden diğerine akıyorsunuz. Keşke fırtına olsam, sizi kucaklayıp o çemberler içinden çıkarsam... Keşke yağmur olsam, usul usul yağsam terleyen bedenlerinize... Keşke bir yudum su olsam dokunsam dudaklarınıza... Keşke, keşke, keşke yanınızda olsam...

Bu gece milyonlarca insan ekranları başında dünya kupası maçlarını seyrediyor. Siz soluk soluğa pusular arasından geçerken, milyonlarca yürek meşin yuvarlağın üç direk arasından geçip geçmeyeceğini heyecan içinde bekliyor. Milyonlarca ağız deliler gibi haykırıyor bir golün ardından. Ve milyonlarca göz filelerin havalanışına tanıklık ediyor.

Bu dolunayda, bu aydınlık yaz gecesinde sizi düşünüyorum. Kendinizden başka kim var tanışınız, bir de ağaçlar, kayalar dışında, bir de bu geyiklerin su içtiği serin dere yataklarının dışında...

Geyiksuyu'ndan haberler kesilmiyor. Haber bültenleri binlerce askerin bölgeye kaydırıldığını not düşüyor. İsimlerinizi telaffuz etmeye bile tenezzül etmeyenler, en büyük lanetleri yağdırılıyor televizyon ekranlarından, en büyük tehditler savruluyor en rütbeli ağızlardan...

Siz durmadan, dinlenmeden, bıkmadan yürüyün. İsmi bilmediğim sevinçli çocuklar, bir an bile tereddüt etmeyeceğinizi, yorulmayacağınızı çok iyi biliyorum.

Sinsi düşmanlarınız koşsa da peşinizden, bilim dünyasının en son icadı gece görüşlü kameralar kilitlense de dağ geçitlerine, sevinciniz yetecektir bütün engelleri geçmeye.

Dersim Dağlarının kurtları kuşları seve seve yol gösterecektir sizlere. Adına uğursuz denen baykuşlar nöbetinizi tutacaktır subaşlarında. Yılanlar, çıyanlar şans dileyecektir siz geçip giderken patikalardan.

Ve Geyiksuyu'nun geyikleri koşacaktır önünüz sıra...

HAYALLERİMİZİN YARATICISINA

Hayallerimin yaratıcısı bu yazım sana...

Koca kara gözlerine ve bir kez olsun dokunamadığım saçlarına...

Eğer bu gerçek durdurulmazsa, diye düşünüyorum, günün ilk ışıklarının taşları, kayaları, ağaçları, kuşları, böcekleri ve ruhumuzu aydınlatmaya başladığı şuan. Eğer bu zehrin gerçeği durdurulmazsa, diye kıvranıp durdum bütün bir gece boyunca, yanı başımda uzanan bütün dağlı arkadaşlarım gibi...

Eğer bu gerçek durdurulmazsa, diye başladım bütün konuşmalarına ve bir türlü tamamlayamadım. Sanırım bu sözü ilk Amed arkadaşın yüzünde okudum. Bütün gece boyunca yüzlerimizin her karşılaşmasında ne o, ne de ben konuşabildik ilk cümleden sonra...

Sonra kendime döndüm. Ve herkesin kendisinin tamamlaması gereken bu cümleyi oturup defterime yazdım. Eğer bu zehir durdurulmazsa, ne yapmalıyım? Yudum yudum, ruhumuza ve bedenimize içirilen bu zehir gerçekse onu nasıl ret etmeliyim? Bir halk hepimizin gözleri önünde sinsice zehirleniyorsa, ve gözlerimiz baktığı halde bunu göremiyorsa o gözleri çıkarıp atmaliyim...

Zamanın kayalarına vuruyorum kendimi, ama çıldırircasına dönen bu döngüye bir türlü inanamıyorum. Bu çağın tanrılarının böylesine nefret edebileceğini, böylesine sinsileşebileceğini hayal bile edemiyorum. Her şeyi düşünebilirdim, bütün düşmanlıklarının bir nedeni olduğunu da anlayabilirdim belki. Ama öfkenin böylesini, bir cinayet girişiminin bu biçimini hangi insan beyninin tasarlayabildiğini hiçbir şekilde hayal bile edemiyorum.

Ve bütün bunun nedeninin ise aslında bir hayal olduğunu da çok iyi biliyorum...

Her şeyin kurumuş bir dere yatağında bir çocuğun hayalleriyle başladığını da biliyorum. O çocuk koca kara gözleriyle, bir kez olsun dokunamadığımız simsiyah saçlarıyla, ve dünyaları kucaklayan gülüşüyle hepimize hayal kurmasını öğretti. Ve bu onun, tanrılara göre en büyük suçu bize, ezilenlere, kurumuş dere yataklarında bekleyenlere ise en büyük armağanı oldu...

Ve benim için de her şey, kurumuş dere yatağında durup kendime dağ gibi bir hayal kurduğum an başladı. O ilk kez kurduğum hayal karşısında soluğum kesilecek gibi oldu. O ilk hayalimi kurarken, bunu kendime usulca söylerken, bütün toplulukların ve tanrıların önünde haykırırken kalbim duracak sandım ve bunun adına '**Hayat**' dendiğini, o dere yatağında hayallerine ihanet etmeyen arkadaşımдан öğrendim.

Dudaklarıma ab'ı hayatı o sürmüş, üç-yirmi beş gözlük camlarının çevrelediği gözbebeklerime o bakmış, çelimsiz bedenime o dokunmuştu...

Ve benim için 'Hayat' orada başladı. Kurumuş dere yatağında, dağ gibi hayaller kurmaya başladığım, kendi gözlerimle bakabildiğim ve tanrılar gibi düşünebildiğim zaman başladı. Onlar gibi yaratabileceğimi kendime ve bütün herkese beyan ettiğim an başladı...

Ve koca bir halk, koca bir umutsuzlar ordusu o dere yatağından geçerek, hayallerine ihanet etmeyen çocuğun güzelim ellerinden ab-ı hayatı içerek hayaller kurabileceğini ve hayallerinin peşinden çılgınlar gibi koşabileceğini gördü. Zehirlenmiş zihnini, oyulmuş gözlerini, yok edilmiş vicdanını o çocuğun elleriyle yıkayarak yeniden buldu.

Şimdi ben de, bir zamanlar bir hiç olan hayatıma bakıp düşünüyorum. O gün beni hayal kurmaya iten kimdi... Kimin kutsal elleriydi saçlarıma dokunan... Kulağıma kim fısıldadı dağ gibi hayaller kurmanın sihrini...

Ve şimdi korkunç bir uçurum hızla önümüzde yükselirken, heyecandan kalbim göğsümü parçalarcasına çarparken, Kürt Halkının dağlara çıkan, mevzilere giren, sokaklarda çatışan, kendini bomba yapıp paramparça eden çocuklarının belki de en büyük gücünü hayallerinden aldıklarını iliklerime kadar hissediyorum.

Ve ben; PKK'ye adım atışımdan, sizin gözlerinizi gördüğüm o ilk ana kadar, ilk gerilla eylemlerini peşinden koşup, Beritan filmini çekmeye kalkışmama kadar yaptığım bütün güzellikleri gönlüme düşüren esin perisinin siz olduğunu biliyorum. Sizin gözlerinize baktığım o ilk andan sonraki bütün yaşamıma hükmeden kararlar hep büyük kararlar oldular. Sizden sonraki hayatıma baktığım zaman bütün bir hayatın imkânsız hayal etme ve onu yaratmanın eylemi olduğunu görüyorum...

Bunun için hiçbir zaman pişman olmadım. Bu dünyaya bir kez daha gelsem aynı dönemeçlerde aynı kararları veririm. Tanrılar lanetlese bile orman içindeki yollardan daha az kullanılanı seçer ve sizin karşınıza bir kez olsun çıkabilmek için bu yollarda kaybolurum. Bu dünyaya bir kez daha gelsem yine dağ gibi hayallerimizin yaratıcısı o korkunç güzel gözlerinize bütün kalbimle bakarım...

Kürt insanının hayaller kurulabileceğine, kurulan hayallerin o insanı değiştirebileceğine kim inanırdı, siz dokunmayınca kadar... Bir halk, o büyük hayal dağına tırmanırken rüyalarında bile göremeyeceği kadar büyük bir halk olduğunu anlayabilir miydi?

Hayallerimizin uçurumunda yükselirken bizim, hepimizin, koca bir halkın zihni ve bilinci kendi sınırlarını paramparça etti. Nereden gelip bizleri bulduğunu anlayamadığımız düşünceler ardı ardına ruhumuzda ve bedenimizde filiz verdi. O kurumuş dere yatağında bir damla suyumuz yokken, oyulmuş gözlerimizle baktığımız coğrafyada bir tek kuyu bulamazken kendimizi tanıyamaz, gerçekleştirdiklerimize inanamaz olduk.

Hayallerimizin bizden daha gerçek olduğunu, ona doğru ilerlerken sınırlarımızı paramparça edebileceğimizi, dudaklarımızı avucunuzda tutduğunuz ve bütün insanlara sunduğunuz ab'ı hayat'a dokundurduğumuz zaman fark ettik. Zayıf çelimsiz bacaklarımızda uçuşumlara tırmanmanı gizli gücünü, çıkarılmış

gözlerimizin ardındaki o eşsiz bakışı ve içimizde tanrıların haykırışından daha derin bir ses olduğunu biz hayallerine bir kez olsun ihanet etmeyen çocuğun duruşunda kavradık.

Hayal kurabilme ve onu gerçekleştirebilme yeteneğinin olduğunu hatırlatmak bir halka verilebilecek en büyük armağandır. Ve bizler için en büyük armağan olan hayatınız, uygarlığın stilize ettiği postlarına bürünmüş tanrıların ise korkulu rüyasıdır...

Eğer bu gerçek durdurulmazsa...

Bu cümleleri bir kez daha tamamlayamıyorum. İnsanlığın en güzel kostümler içinde böylesine hayvanlaşabileceğine, insanoğlunun kendi hayallerini zehirleyebilecek kadar tahammülsüz olabileceğine inanamıyorum...

Eğer ruhumuza akıtılan, bir halkın hayallerine sürülen bu zehri durdurulmazsa, ilk defa hayallerini yakalamış bu halk, hayalleri uğruna dağ başlarını kendine yuva yapmış bu halkın çocukları bu insanlık suçunu hiçbir zaman unutmayacak ve asla affetmeyecektir...

YOL

Foto1

Yol, kendimizi ve birbirimizi tanımaya başladığımız ilk mekandır.

Yeter ki bir kez yürümeye, bir kez o ilk adımı atmaya karar verelim.

Yeter ki bir kez yola bakmaya cesaret edelim.

Foto 2

Mahkum olduğumuz o mekandan ayrılmayı düşleyelim. Bir kez içimize bulmanın, keşfetmenin heyecanı düşsün. Bir kez kendimizi aramaya karar verelim ve yola çıkalım...

Foto 3

Yol bütün sevecenliğı ile hemen önümüzde uzanacaktır. Çünkü yol hiçbir zaman hiç kimseyi red etmez... Belki de yol bütün hepimizi kucaklayan ve kişiyi kendine taşıyan tek mekandır...

Foto 4

Kişinin kendini keşfetmesinden daha güzel başka bir şey var mıdır? Yeryüzünde bulunabilecek en güzel cevher kişinin kendisi değil midir?

Hayatımızın en güzel yolculuğı kendimize yaptığımız yolculuk değil midir?

Foto 5 (buraya siz bir şehir fotoğrafı yerleştirebilirseniz iyi olur)

Şimdiye kadar hiç yürümedik ki... Beton şehirlerde her defasında başa dönen yolculuklar bizim yolculuklarımız değildi. Ve hiç biri bizi kendimize taşımadı.

Foto 6 (buraya ikinci bir gece çekilmiş şehir fotoğrafı yerleştirirseniz iyi olur)

Bizim olmayan o şehirlere hep uzaktan baktık. Hepsinde yabancıydık...

Gün doğarken bir kapıdan çıkıyor ve gün batarken aynı kapıya gelip duruyorsak bu yürümediğimiz resmidir.

Foto 7

Dağlara gelen her gerilla ilk kez yürümenin acısıyla karşılaşır. Attığımız her adım dayanılmaz acılar salar bütün bedenimize. Ayaklarımızın bu kadar güçsüz oluşuna şaşırp kalırız. Beton zeminler üzerinde aldatıldığımızı o zaman anlarız.

Foto 8

Dağlarda yürümeye başladığımız ilk günler ayaklarımız, omuzlarımız, kollarımız dayanılmaz acıları tadar. Attığımız her adımda bütün bedenimiz sancılar içinde kalır.

Foto 9

Sanki her şey böyle sürecek gibi gelir. Sanki hep böyle devam edecek sanırsınız.

Önümüzde uzanan sıradağlara bakar başaramayacağımızı düşünürüz.

Foto 10

Oysa bize ait olmayan bütün yükler savrulur bu yollarda. Kendimize takmış olduğumuz bütün maskeler dökülür patikalar boyunca. Bin yıllardır alıştırdığımız yaşamı bırakırız dağların yamaçlarında.

Foto 11

Dağların yollarında yürüdükçe bedenimizin parça parça bizden ayrıldığını hissederiz.

Yürüdükçe ruhumuzu ve bedenimizi saran o kabuğun parçalandığını görürüz.

Foto 12

Yürüdükçe bir yerlerden uzaklaştığımızı hissederiz. Yürüdükçe bir şeyleri geride bıraktığımızı fark ederiz. Bu bizim yok oluşumuzdur...

Foto 13

Yürüdükçe başka bir yere yakınlaştığımızı hissederiz. Yürüdükçe ruhumuza ve bedenimize bir şeylerin eklendiğini fark ederiz. Bu da bizim var oluşumuzdur.

Foto 14

Bizden, bedenimizden, ruhumuzdan bir şeyler koparken, bir şeyler eklenmeye başlar...

Ayaklarımız kayalara taşlara çarpar, kanar... Elbiselerimiz çalılara takılır, yırtılır...

Foto 15

Dikenli otlar ellerimizi yüzümüzü çizer... Yorgunluk bütün bedenimizi sarar. Her şeyin son bulduğunu düşündüğümüz o an yanımızdaki yoldaşlara tutunuruz.

Foto 16

Bir başkası karanlıkta elimizden tutar ve yavaş yavaş yürütür bizi. Bir başkası ekmeğini paylaşır, bir yudum su bırakır dudaklarımıza...

Foto 17

Yürüdüğümüz yol bir akarsuya gelir, karşı kıyıya bir türlü atlayamayız. Bütün herkes atlar geçer. Biz bir türlü karar veremeyiz. Ayaklarımıza güvenemeyiz, kendimize güvenemeyiz.

Foto 18

Karşıdakiler ellerini uzatır, bizi çağırırlar. Duraksarız, bütün gücümüzü toplar, soluğumuzu içimize çeker ve bir anlığına sıçrarız. Bir de bakarız karşı kıyıda-yız. Atlamışız, inanamayız...

Foto 19

Önce ayaklarımızın değiştiğini hissederiz. Karanlık gecelerde kendi kendine yolunu bulmaya başlar. İnanamayız, bunlar bizim ayaklarımız mı, diye şaşırırız...

Foto 20

Gözlerimiz bütün her şeyi görüyordur, kulaklarımız bütün hissettikleri duyuyordur artık.

Bedenimizden sonra kalbimiz de değişir. Özlemlerimiz, hayallerimiz de değişir. Artık kendi düşlerimizi görürüz rüyalarımızda. Kendi bedenimizi gerçekten hissederiz.

Foto 21

İşte bizizdir artık. Kabuklarından sıyrılmış ruhumuz ve prangalarından kurtulmuş bedenimizdir. Rüyalarımız, düşlerimiz bizimdir...

Ve bu da bizim yolumuzdur artık. Bizi yeni ufuklara taşıyacaktır.

Foto 22

Dağ yollarında heyecanla yürümeye başladıkça beton binaların arasında hiçbir zaman görmediğimiz, göremediğimiz, ufukları görmeye başlarız. Ve ufkun uzaktaki bir çizgi olmadığını o zaman öğreniriz.

Foto 23

Ufkun her zaman farklı bir duruşu olduğunu ve her zaman keşfedilmeyi beklediğini tırmadıkça görürüz.

Tırmadığımız her dağ bir başka ufuk sunar bize. Her gün batımı bir başka olur dağlarda...

Foto 24

Hiçbir gün bir başka güne benzemez ve bir başka gün gibi son bulmaz artık. Hiçbir şey tekrar değildir burada...

Çünkü biz tırmadığımız her yüksekliğin ardında bir başka ufkun olduğunu da keşfettik.

Foto 25

Biz, Kürtler yeni yeni yürümeyi öğreniyoruz. Mesafe almayı, ileriye adım atmayı yeni keşfediyoruz. Yol yapmayı, kendi yolumuz üzerinde yürümeyi ilk defa deniyoruz.

Foto 26

Binlerce yıl uygarlığın sokaklarında dolaştıktan sonra bu labirentten ilk defa çıkıyoruz. Kendi labirentimizden ilk defa kurtuluyoruz ve ilk defa kendi ufku-muza bakıyoruz...

Ve artık vazgeçemeyiz...

BU GECE SUBAYIM

Bu gece karanlığı bekleme görevi bana verildi. Dondurucu bir ayaz iliklerime kadar işliyor. Gökyüzü tamamen kar bulutları ile kapanmış durumda. Dolunay zamanında olmamıza rağmen ay ışığı görünmez halde. Gecede hiç bir kıvıldağa yok. Bu gece Zağroslarda büyük bir sessizlik hüküm sürüyor.

Bütün arkadaşlar mangalarına çekildiler. Hemen hemen herkes uyudu. Mangaların pencerelerinden sızan fanus ışıkları da teker teker karanlık olup gittiler. Arkadaşlar kendilerini uykunun kollarına bırakırken, ağır beyaz bir sis de kendini karşı tepelerde göstermeye başladı. Şimdi uçsuz bucaksız Zagros Dağ'ının üzerinde kalın bir sis tabakası aşağılara düşmeye hazırlanıyor.

Bu gece subayım...

Arkadaşlar uykularında rahat uyusunlar diye bu geceyi ben beklemekteyim. Karşı tepelerden, karanlığın içinden kötü niyetleriyle çıkıp gelebilecek olanları beklemekteyim. Kırk yedi arkadaşım uykularını bana emanet ettiler. Onlar

şimdi rüyalarının derinliğinde yürümekteler. Onlar ki bu ülkeyi rüyaların ülkesine çevirmek isteyenler, bu topraklara hepimizin hayalleri için ayak basanlar...

Müthiş bir karanlık ve bembeyaz bir sis içinde yapayalnızım. Doruklardan aşağılara doğru dökülen sis, tüm bir geceyi kaplarken ruhumu da usulca sarmalıyor. Kendimi bu soğğun içine bıraktım. Bu gece bir dağ başında kendimle baş başayım.

Bu gece öylesine yalnızım ve öylesine kendimle baş başayım ki... Bu gece öylesine mutluluk ve öylesine hüzn içindeyim ki... Bu gece öylesine tutsak ve öylesine özgürüm ki... İçimdeki o çılgın rüzgar var gücüyle dolanıyor... Koca kara bir at kalbimin duvarlarına çarpıyor... Bu gece tüm sevgilerim bende kilitli, tüm haykırışlarım bedenimde saklı. Şimdi kendi ruhumda beklemekteyim.

Bu gece subayım...

Burası bizim sanat okulumuz. Zağros'un yüksek bir yamacındayız. Şu an okulun kurulmuş olduğu bu derenin tam orta yerinde ve ayaktayım. Zağros'un sırtlarından aşağılara akan beyaz bir ırmağı izliyorum. Büyük ama sessiz bir şelale dökülüyor. Bütün herkes uykuda, bir tek ben ayaktayım. Bu karanlıkta beyaz sis ile tek başına buluşmanın heyecanının yaşıyorum.

Karanlık gece ve karşı dağlardan bana doğru koşmakta olan sis, akıl erdiremediğim bir huzur ile dolduruyor kalbimi. Şu an daha güzel düşünebiliyorum. Koca bir dünya ile aramda hiç bir mesafe yok. Karanlık bütün mesafeleri sonlandırmış durumda. Gözlerimi açmış dümdüz karanlığa bakıyorum. Ve yanılmadan görebiliyorum. Karanlığın içinde hiç bir yanılısamaya yer yok. Yanılısamar ile dolu bu dünyadan ne kadar uzağım şimdi. Gözlerimin düşebileceği çukur, kapılıp gidebileceği hiç bir akıntı yok şu an. Ah! Baktığım insan yüzlerine ne kadar uzakmışım. Güzel olanlar nasıl da farklıymış, sevgi nasıl da sadeymiş...

Aslında bir mesafe yok. Çok uzakta olsak da birbirimize çok yakınız. Sadece gözlerimiz bu mesafelere mahkum edilmiş. Uzanıp dokunmak öylesine kolay ki... Ve bir insanı gerçekten sevmek öylesine yüce ki... Yeterki kalbin gözüyle görebilelim...

Dağa çıkmadan önce karanlığın hep yanılttığını düşünürdüm. Ve korkardım ondan... karanlık içinde kişinin bir boşluğa düşeceğini ve bütün duyuların yitireceğini sanırdım. Bu doğrudu. Kişi gerçekten hemen hemen her şeyini yitirir karanlığın içinde. Gözler bakar ama görmez, eller uzanır ama dokuna-

maz, yönler kaybolur, bütün yükseklikler yiter, her şey büyük bir boşluktan ibaret olur. Bütün yanılsamalar son bulur, bütün aldatışlar yok olur. Geriye bir tek insan kalır. Gerçek bir insandır bu. Karanlığın içinde bütün mahkumiyetinden, bütün bağlarından kopmuştur.

Bunu Kürdistan gecelerinde öğrendim.

Bu gece subayım...

Bütün arkadaşlar en güzel uykularındalar. Beyaz sis her yanı kapladı. Ve ardından kar yağmaya başladı. Karanlığın içinde usul usul beyaz bir dünya kuruyor. Ağaçlar, kayalar, zirveler, yamaçlar ve her yer ve benim bedenim beyaza dönüşüyor.

Bu karanlık gecede hiç bir şeyim yok. Hepsini karanlık alıp gitti. Bir tek kalbim kaldı geriye. O her şeyi yutan büyük ağzın ulaşamadığı tek şey...

Onlar her şeyimizi alıp gitti bizden... Ellerimizi, tenimizi ve gözlerimizi... Ve bu gece karanlık bizden alınmış olanları bir kez daha aldı... Ve bizde kalmış olan kalbimiz bir kez daha bizde kaldı. Ulaşılamayan tek varlığımız. Şimdi onun hızlı hızlı çarptığını hissediyorum. Gerçekten görmek ve gerçekten sevmek için sahip olduğumuz tek varlık...

Sabah oluyor... Arkadaşlar beyaz bir dünyaya uyanacaklar. Bu gece dağların nasıl beyaza boyandığını bir tek ben gördüm...

Kalbinizi yitirmemeniz dileğiyle...

SUNUM

Varıp gideriz dergâhına

Sunacaktır yar badeyi kendi elleriyle

Sunum ağıdur, gerek yok tereddüde

Ve biz yine ellerinde yarin götüreceğiz

Badeyi ruhun dudaklarına

Geceler boyunca yazıya dökmek için aradığım, bir türlü bulamadığım ve bulamadığım için her defasında yazmaktan vazgeçtiğim bu sözleri, ruhumun derinliklerini okumuşçasına mısralara yerleştirip ve onu beklediğimi bilircesine, uzak yolların kuryelerine verip bana gönderen bu dağların doktoru Rubar, aslında gizlice hikayemin başlangıcını işaret ediyor.

O bir dağda, ben bir başka dağdaysam ve bu sessiz şairin mısraları bizi birbirimize kavuşturuyorsa demek bu hikâye hepimizin...

Yazının anlamı çoğalttığına inanan inananlardanım, biliyorsun. Şimdi gözyaşı mağaralarında oturup yazarken nasıl kıvrandığımı, nasıl can çektiğimi bilemezsin. Günlerce, haftalarca, hatta aylarca düşünüp de mağaraların çatısından dökülen damlaları anlatacak o esrarlı kelimeleri bulamamanın acısını bilemezsin.

Önüme koyduğum her beyaz sayfaya göz attığımda, elime geçen her yeni defteri çantama yerleştirdiğimde, bütün hepsini bir gün doldurup sana ulaştırmayı umut ediyorum. Bu umutla bu defterleri aylarca sırt çantamda taşıyıp, o bembeyaz sayfalara bir tek kelime düşmeden bir başka arkadaşaya hediye ediyorum.

Kalemi elime aldığım o ilk andan itibaren, kelimelerin dipsiz kuyusuna yuvarlanıveriyorum. Her defasında sözcüklerin labirentine girip, şimdi yağmur altında ıslanan bu dağlarda paylaştıklarımızı anlatacak cümleleri bir araya getirmeye çalışırken, o cümlelerin içinde kaybolup gidiyorum.

Ve ben yıllar sonra ilk defa, bu dağ başlarında paylaştıklarımızı, uçurumlardaki hayatlarımızın parçacıklarını yazarken, yazmanın eksilttiğini hissediyorum. Yazdıkça, yazmaya çalıştıkça uçurumlara tırmanmaya başladığımız o ilk dans-tan sonraki hayatımız koca bir dağ gibi önümde yükseliveriyor.

Ve o dağ, ne yaparsam yapayım elimdeki deftere sığmaz oluyor. Ve ben her defasında, bu dağdan akıp gelen gözyaşı nehirlerini defterlere sığdırmaya çalışmanın imkânsızlığıyla yüzleşiyorum. Kelimelerin oluşturduklarıyla, hayatımızın dağını karşılaştırdığımda aradaki uçurum kemiklerimi sızlatıyor.

Bu yüzden kalemi defteri elime alıp yalnızca ıslanmayı göze alanların geçebileceği o gizli geçitten geçip gözyaşı mağarasına giriyorum. İlk sayfayı açıp o beyazlığa bir şeyler yazmak için çıldırısıya uğraşıyorum. Ve her defasında yazmaktan vazgeçiyorum.

Yıllarca tersini düşünürdüm ama yolculuklar mevsiminin başladığı, gözyaşı yağmurlarının tenimizi okşadığı bu mevsimde, sevdalı Kürt gençlerinin uzak dağlara koşmaya hazır olduğu bu başlangıç anında şu gerçeğe ulaştım;

Sevgi yazılanlarda değil yazılmayanlarda gizlenirmiş...

Aşk söylenenlerde değil söylenmeyenlerde var olurmuş...

Hepimiz, yılların gerillaları ve dağlara yeni adım atmış gerillalar, neşeli ve renkli Kürt çocukları koşmaya hazır olduğumuz patikaların başlangıcında kendi hikâyemizi yazmaya hazırlanıyoruz. Hikâyemizin başlangıç anını anlata-

cak o sözleri hiçbir bileğin açamayacağı avuçlarımızın içinden bütün coğrafyalara savurmak için sabırsızlanıyoruz...

Aslında bizler dudaklarımıza götüreceğimiz zehirden sonra hayata döneceğimize inanıyoruz. İçtiğimiz zehirden sonra omuzlarımıza yüklenecek sınırsız sorumluluğun farkındayız. Ancak aptallar, o her şeye muktedir olduğunu düşünen budalalar, bir fikri zehirleyebileceklerini düşünebilir, bir toplumu aşksız bırakabileceklerini hayal edebilirler.

Oysa o fikir bizim hayatımızın en büyük sevinci, kalplerimizde taşıdığımız aşkımız ise fırtına içindeki yol göstericimizdir...

Ve bizim hikâyemiz asıl şimdi başlamak üzeredir...

MASALIMIZIN BEKÇİSİ

Şimdi yürüme zamanı...Taşlarla, kayalarla, sularla yeniden buluşma zamanı...

Çok eskilerden, yıllar öncesinden görmüş olduğumuz bir kayanın, üzerinden atlayıp geçmiş olduğumuz bir taşın veya suyunu eğilip içmiş olduğumuz bir pınarın hala yerinde olduğunu görünce içimizi tarif edemediğimiz bir sevinç kaplar.

Çok uzun zamandır, tanıdığımız bir dostu görmüş gibi seviniriz. Dokunmadan geçemeyiz... Usulca elimizi uzatıp şöyle bir süreriz. Onu hissederiz... O an onun da bizi hissettiğini fark ederiz. İçten içe bir selamlaşmayı, bir kucaklaşmayı yaşarız...

Hızla yürüdüğümüz şu günlerde çağrışımlar içinde dolaşıyoruz. Gördüğümüz ve dokunduğumuz her nesne bize bir zamanı çağırıyor burada ve mutlaka bir şey anlatıyor. Bütün zamanları iç içe yaşıyoruz bu coğrafyada.

Bu dağlardaki bütün kayaların, taşların, böylesine zaman yüklü olduğunu önceleri bilmezdim. Onların zamanı kendileriyle birlikte tuttuklarını ve taşıdıklarını anlamam için yıllar gerekiyormuş.

Taşların insanlar gibi olmadıklarını yıllar sonra öğrendim. Onların boş şuursuz varlıklar olmadıklarını anlamam için, onlarla yaşamak gerekir. Onların hiçbir şeyi geride bırakmadıklarını, yanından geçip gitmediklerini, üstünden atlamadıklarını gördükçe bu kayalara, taşlara, sulara olan sevgim gittikçe artıyor.

Taşların, kayaların bile akli vardır diyordu, denizler ortasındaki o son tutsak insan...

Bazen onlar gibi olabilmek, bir taş gibi, bir kaya gibi bütün zamanı kendimde biriktirebilmek istiyorum. Bazen tek parça kaya olmak istiyorum. Onların yüzeylerinde birikmiş sözleri okuyabilmek istiyorum.

O böyle bir insan. Kaya gibi taş gibi bir insan... Kayalar, taşlar gibi zamanı kendisinde biriktirebilen bir insan. O büyük akıntının içinde aynı kalmayı başaran insan.

Dağlarda yaşayan ve Zap nehrinin üzerinden geçen bütün herkes onu tanır. Onun adı Ferhat'tır...

O gerçek ile masal arasındaki sınırdan yaşar. Hem gerçektir, hem de masal...

Bizler ona hem masalda rastlarız hem de gerçekte...

Bir kıyıdan diğer kıyıya geçerken onun küçük keleşine bineriz. O hepimizi bıkmadan usanmadan bir kıyıdan diğerine taşır. O iki kıyı arasında, köprü olmayı başaran ender insanlardandır.

İsmi bile bilmediği insanlar çok uzaklardan gelip onun keleşine binerler. O isimlerini bile sormadan küreklere sarılır ve bütün gücüyle kendini Zap'ın çılgın sularına bırakır.

O hiçbir karşılık beklemez ve hiçbir istemi karşılıksız bırakmaz.

Bir yazarın dediği gibi;

'Altın altındır rüzgâr da rüzgar. İnsanlar altınla iş yapar, Tanrılar da rüzgârla'.

O da akıntıyla iş yapar. İnsanları gerçeğin kıyısından masalın kıyısına taşır.

İşte o kapı aralığında o durur ve kayalar, taşlar gibi bizim her şeyimize tanıklık eder.

Biz gelip geçeriz ama o hep burada olur... Bu akıntının, bu çılgın nehrin içinde bizleri bekler. Bizler en uzaklara gider, bütün coğrafyaları yürür geliriz, O yine burada olur. Biz döner dolaşır, O'na geliriz. Yürüdüğümüz bütün uzaklardan yolumuz gelip onda durur.

O kayalar gibi, taşlar gibi bizim olan zamanları kendisinde toplar, umarsızca içinde yüzdüğü akıntısında biriktirir.

Ve biz O'nun keleşine binip karşı kıyıya geçeceğimiz o an On'unla göz göze geliriz. Yüz yüze bakarız. Onun yüzünde kendi yüzümüzle yüzleşiriz. O hatırlattır bize geçmişimizi, bu akarsuyun üzerinden kaçınıcı kez geçtiğimizi.

Hiçbir şey söylemeden, hiçbir şey istemeden her defasında bizi Zap suyunun bir kıyısından diğerine, hayallerimizin ülkesine taşır.

Ve Ferhat'ın bizdeki tek görünümü akıntının içindeki görünümüdür. Onu başka bir mekanda gören olmamıştır. Hiçbir fotoğrafçı onun akıntı dışındaki görünümünü yakalayamamıştır. Hiçbir bellek onun bir başka duruşunu kaydedememiştir.

O, Zap'ın çılgın sularının içinde kürek çekerken, insanın da kayalar, taşlar gibi durabileceğini hepimize gösteriyor. Bir anın bir ömür sürebileceğini bütün hepimize işaret ediyor.

Yeter ki kişi, zamanın üzerinden atlayıp geçmesin, kıyısından köşesinden sıyrmasın... Yeter ki zamanı kendisinde biriktirmesini bilsin. Yeter ki karşısındaki yürümeyen ayaklarına rağmen çılgın Zap suyunda yüzmesini bilen Ferhat olsun.

Peki, size bu çılgın yüzücünün ayakları olmadığını söylesek bize inanır mısınız? İnanmazsınız değil mi? Çünkü biz de inanmıyoruz...

YABAN ARMUDU

Usul usul kar yağıyor. Karın böyle sükûnet içinde yağmasına alışkın değiliz. Senle birlikte yaşadığımız bütün Zağros kışları sert geçti. Bu kış tanıdığımız ve beklediğimiz rüzgâr ve kar henüz gelmedi.

Bu yağış mevsimi bu defa böyle yumuşak geçecek zamanı bekliyor. Alışkın değiliz, Zağros kışlarının yumuşak geçmesine...

Mazlum Doğan Kadro Okulu'nun yüz otuz yedi öğrencisiyle birlikteyim. Her ders arasında kar savaşları sürüyor. Ara verilince çocuklar gibi dışarıya fırlıyor, biri ön diğeri de arka kapıdan iki grup oluşturuyor ve savaşa başlıyoruz. Hangi kapıdan çıkış yapmışsan o gruba dahil oluyorsun. Kartopunu iyi savurmalı ve gelecek darbelerden kendini iyi korumalısın.

Anlayacağın burada kar o kadar yumuşak ki, onunla oynuyoruz. Oysa sen buradayken yağan karla nasılda boğuşuyorduk, dalga dalga düşen karlara yenilmemek için nasıl yükleniyorduk.

Şimdi orda, bu Zağros yamacında uzakta nasıl bir kış yaşadığını merak ediyorum.

Burada havalar biraz sertleşti mi öksürmeye başladın. Soğuk havaya dayanamayan burnun hemen kırmızılaşır ve akmaya başladır. Kendini koruyamadığın için sana kızar, soğuğa yenilmeni bir türlü kabul edemezdin.

Gittiğin o yerlerde kar burada ki gibi yağıyor mu? Ve sen yine soğuğa yakalanmış çocuk gibi öksürüyor musun?

Bir de; yaban armudu ağacının yanın da ki o düz saha vardı ya; o yine boydan boya buz tutmuş durumda. Her şeye tanıklık eden o yaban armudu, şimdi buz üzerinde çılgınlar gibi kayan gerillaların neşesine tanıklık ediyor. Yapraklarından soyunmuş, üzerinde beyaz örtüsüyle gerillanın çığlıklarını dinliyor.

Ve ben, onun bütün heyecanları ve görünümleri kendinde biriktirdiğini düşünüyorum. Onu bu düzlüğün kıyısına kim dikmiş bilemiyorum, ama çok sadık bir toplayıcı olduğuna emenim. Ona takılıp kalıyorum.

Onun altında nöbet tutarken, ders çıkışlarında arkadaşlarla sohbet ederken veya oradan geçerken gözlerim ona takılıp kalıyor. Ne yönden ona bakarsam bakayım, onunda bana baktığının hissine kapılıyorum. Ben dönüp dolaşıyorum ve her geldiğimde onu bekler buluyorum. İlginç bir dostluktur parça parça kurulu ve sürüyor.

Ben hala buz üzerinde kayamıyorum... Rüzgâr gibi kayan arkadaşlara imrenek bakıyorum. Yaban armudunun sağlam gövdesine yaslanıp, arkadaşları seyrederken, buz üzerinde düştüğüm günler geliyor aklıma... Farkında olmadan bir gülümseme yayılıyor yüzüme, yaban armudunun gülümsediğini fark ediyorum.

Düşüşlerimin bir tanığı sensen, diğeri de o...

O, bir türlü dengemi tutturamayıp yüz üstü kapaklandığım günlere tanık.

Senin ellerimden tutup zorla kaldırdığın ve kahkaha ile güldüğün dengesizliğime o da rüzgarda salınarak eşlik ediyordu...

Arkadaşlar kaymaya davet ediyorlar, gitmiyorum. Karşılığında birkaç kartopu geliyor, yine gitmiyorum. Herkesin önünde düşmeyi göze alamıyorum. Herkes gidince tek başıma kayacağım ve düşüşümü bir tek yaban armudu ağacı görecektir.

Burada hayatı yeniden öğrenmeyi deniyorum. Öyle diyor öğretmen ve ekliyor. İnsanda iki nehir vardır. Ve iki nehir akar diğer insanlara... Biri ölümdür, biri hayattır. Ve her ikisi de davranışla yeni ifadesini bulur. Sen neysen eyleminde o olur.

Ya yaşama sevinci olursun çevrene, ya da keder...

Tipi içinde el ele koşmalardan, fırtınanın izlerimizi hemen örtmelerinden sonra bu mevsimde, bu coğrafyada yüzlerimizi okşayan bu tüy gibi yüzlerimizi okşayan kar, bize ne anlatmak istiyor.

Bu coğrafyanın kızları ve erkekleri iyi bilirler; gökyüzünde ki her dinginliğin bağrında büyük bir devinim yatar. Ve kıtalar ötesinden gelen uygarlığın beyaz tenli kâşifi dağın sırrını aramaktadır.

Kendisiyle birlikte götüreceği o kalbi sarmaktadır, tanımadığımız insanlar...

Yabancı olmadığıımız dağların çığ getiren sessizliğini, nehir gibi akan hayatların çarpıştığı geceleri, fırtınanın gökyüzünü yırtan o tiz ıslığında ki dokunuşları bekliyoruz...

Ne üzülmüyor, ne de seviniyoruz. Gerçeğin bunun neresinde olduğunu sorgulayarak arıyoruz.

Dışarıdan gök gürlemeleri gelmeye başlıyor. Bir an için bütün arkadaşların uyuduğu naylon çadır aydınlanıp kararıyor. Arka arkaya yıldırımlar düşüyor, ağaçlar yıkılıyor... Sanırım kış ve kar yeni başlıyor...

Düzlükte tek başına bekleyen yaban armudu aklıma geliyor. Kollarını yıldırma açmış hatıralarımızın bekçiliğini yapıyor.

‘Yüz’ demiştin. Yüz yıl sonrada gelsen yaban armudu bekliyor olacak...

MASALIN KAPISI

(Günlüğe)

Çocukken masal dinlemeyi çok severdim. Masalların o büyüdünyasında yitip gitmek en büyük mutluluğumdur. Saatlerce dinlesem bıkmazdım ama bizim orada masal anlatan çok insan yoktu.

Okuma yazmayı yeni öğrendiğim zamanlardı, ilkokul bir olabilir, Sema Yenge'nin bana bir kitap verdiğini hatırlıyorum. Onu bir masal kitabı gözüyle okudum. Piknik yaparken kaybolan iki kardeş önce zayıfların, sonra da şişko-ların diyarına giderler. Daha ötesini hatırlayamıyorum. Ama o çocuklar gibi masal diyarlarına gitmek hep içimde kaldı.

O benim hayatımda okuduğum ilk kitaptı. Kitabı bitirdikten sonra yırtıp attım. Sema yenge bana çok kızdı.

Ne zaman elime bir kitap alsam yırtıp attığım o kitabı ve Sema Yenge'yi hatırlamadan edemem.

O ilk masal kitabı, bana bu dünyada bir yerlerde bir masal ülkesinin olduğunu işaret etmiş olmalı ki, hep o masal ülkesini arar oldum. O masal ülkesine geçmek için kapıyı bulmak gerekiyordu. Kitaptaki çocuklar, piknik alanında bir kaya aralığından girmişlerdi o masal ülkesine. Ben de gördüğüm kaya aralıklarına, ağaç kovuklarına, dolabımın arkasına bakar oldum. Hep bir kapının ansızın aralanacağını ve beni içine alacağını umut ettim.

Hızla büyüdükçe ve hayatın sert kayalarına çarptıkça, o masal ülkesini bulmak ben de bir tutku haline geldi. Büyüdükçe kilitlendiğimi hissediyor, bunu hissettikçe de o masal ülkesini bulmanın istemi büyüyordu. Ne yapıp edip o kapıyı bulmalı ve o masala geçmeliydim.

Bir gün bir yolculuğa kapıldım. Beni ansızın içine alan bir yolculuktu bu... Bir uçaktaydım ve kıtalar kat ediyordum. Uçağın penceresinden yeryüzüne baktığımı hatırlıyorum. Devamı bir tren yolcuğuyla sürüyor. Şehirler ve insanlar akıp geçiyor pencereden. Sonrasında, tanımadığım insanlarla bir kamyonun kasasındaım. Aynı yöne yolculuk ediyoruz. Yolu göremiyorum ama çok salanıyor ve ancak birbirimize tutunarak durabiliyoruz. En son bir gece boyunca yürüyerek bir akarsuyun kıyısına ulaşıyoruz. Toprağa uzanıp yıldızları seyrederek dinleniyorum.

Haşım geliyor, botun hazır olduğunu ve akarsuyun öbür tarafına geçeceğimizi söylüyor. On iki kişi bota biniyoruz. Bana yer kalmıyor. Bir yandan karşıya geçmekten korkuyorum, bir yandan da kıyının bu tarafında kalmaktan... Neyse, Haşım işaret ediyor, hemen arkasında ufak bir yer var, zorla yerleşiyor ve Haşım'ın güçlü omuzlarına tutunuyorum.

Karşı kıyıya adım attığım an Haşım, bu akarsuyun Dicle olduğunu söylüyor ve bu masala başkalarını getirmek için hızla diğer kıyıya kürek çekiyor.

Bu masalın içinde yürümek uzun bir zamanımı alıyor. Burada ayakta durmayı başardıktan hemen sonra masal kurmasını öğretiyorlar. Buna çok şaşıyorum ama hızla masal kurmaya başlıyorum. Ve burada herkesin kendi masalını kendisinin kurduğunu öğreniyorum. Kilitli olan ellerim açılıyor, dünyanın bütün seslerini işitmeye ve bir başka görmeye başlıyorum. Artık ben de masal yapıyor ve bir masaldan diğerine geçebiliyorum.

Bir kapı bir başka kapıya, bir masal bir başka masala açılıyor bu ülkede...

Ve bir zaman sonra kalbime açılan bir kapıdan geçiyorum. Hep benimle olduğunu sandığım kalbimi bir masalda buluyorum. Sevgiyi yaratmak, seveceğin insanları oluşturmak bir masal gerçeği olarak duruyor karşımda. Bu masala

da hiç beklemeden giriyorum. Çünkü bu masalda öğrendiğim ilk ve tek kural; adım atmak. Gerisi ardından büyük bir hızla gerçekleşiyor.

Masal ülkesinde masal kurmak, masal insanlarını ve onlarla birlikte kendini yaratmak... Benim gibi masal arayan bir çocuk için bu ne büyük bir mutluluktur...

Bir zaman sonra bu koca dünya içinde bu masal ülkesinin ufacık bir yer olduğunu ve dört bir yandan tehdit altında bulunduğunu öğreniyorum. Koca dünya gerçek adına bütün masalları tüketiyor, hiç bir masala çıkış yolu bırakmıyor. Ve bu masalın içindeki bütün masal kahramanlarının da bunu bildiklerini ve çözüm aradıklarını fark ediyorum.

Ve denizler ortasında bir adada o yüce masal kurucusu bunun yolunu gösteriyor.

Bu dünyaya bir masal kapısı açmak ve bütün bir dünyayı masal dünyası, bütün insanları masal kahramanları yapmak, diyor.

Şimdi bu masal ülkesindeki bütün insanlar, bütün bir dünyanın geçebileceği bir masal kapısı kurmak için uğraşıyorlar.

O ilk masal kitabını yırttığımda, onu bir portakal gibi düşünmüştüm. Onu yedikten sonra kabuklarının atılacağını sanıyordum. Ben bir kez yedikten sonra başkaları başka portakalları yemeliydiler. Masal kitaplarının öyle olduğunu, elden ele gezebileceğini ve ne kadar çok gezerse o kadar güzel olacağını o zaman öğrendim.

Ama bunu Sema Yenge'ye söylemek için artık çok geçti.

GIYAYÊ STÎ

Dağlarda yolculuklar hatıralarla başlar. Ve aslında yol önce kendimizi hatırlamaktır...

Sırt çantalarımıza ekmek ve tuz koymayı hiçbir zaman unutmayız ama yolculuklarımızın en ağır yükü hatıralarımızdır. Bizler sırt çantalarımızdaki her şeyden vazgeçebiliriz ama hatıralarımızdan asla. Gerektiğinde ekmeğimizi ve tuzumuzu bırakabilir, aç ve susuz dağlara meydan okuyabiliriz ama hafızamızın kıyılarına demir atmış o güzel yüzlerden ve o eşsiz seslerden bir kez olsun vazgeçemeyiz...

“Bir insanın bir başka insana verebileceği en güzel şey anılardır” diyordu, henüz hatıralar biriktirmenin bu dağların en güzel eylemi olduğunu bilmediğim o yıllarda tanıdığım Rojhat isimli bir gerilla. O zamanlar henüz kişinin asıl zenginliğinin kalbine sığdırabildiği, sırt çantasına doldurabildiği, ortağı olduğu, paylaştığı hayatlar kadar olduğundan habersizdim.

Bu dağ çocuklarının en büyüğünden en küçüğüne, en yaşlısından en gencine kadar hepsinin mutlaka size verebileceği bir şeyleri vardır. Bir kere onlarla arkadaş olmaya, aynı pınarlardan su içmeye görün, mutlaka sırt çantanıza yerleştirecekleri bir hatıraları olacaktır.

Şimdi ben, her bahar olduğu gibi bu bahar da uzun yolculuklara çıkacak olan gerilla kervanlarına katılmak için çırpınırken, onlarla birlikte yürüyebilmek için kalbimi ve bedenimi hazırlarken, sırt çantamda taşıdığım eşyaları bir bir gözden geçiriyorum. Uzun yolculuklar atılırken yanıma en az ağırlığı almaya kararlıyım ama bir türlü sırt çantamdaki eşyalardan vazgeçemiyorum. Yıllardır kendimle taşıdığım ve bir kez olsun kullanmadığım o eşyalarla bir türlü vedalaşamıyorum.

Yılların arkadaşlıklarıyla birikmiş yüklerimden hangisini bırakabilirim? Yıllardır, kendimle taşıdığım ve bir kez olsun kullanmadığım eşyaları bile bırakmaya kıyamıyorum. Kirlenmesin diye bir kez olsun terimi silmediğim eşarplar, biteceğinden korktuğum için sökükleme dikmediğim o yeşil makara, çantama güzel kokular yayan o koca ayva, ulaşamadığım dağlardan ve nehirlerden getirilmiş taşlar, kullanamadığım kalemler, kolumda bir tane taşıdığım için çantama bıraktığım saat, nar taneleri, farklı baharlarda kurutulmuş çiçekler, yazılarım için gönderilmiş defterler, ucu kırılmış bir çakı, Gabar Dağ'ında bulunmuş taş oyması bir pipo ve adlarını sayamadığım yığınla eşya, hepsi bu dağlarda yol almış, ter dökmüş, kan vermiş eşsiz insanların hatıraları...

Dağ dağ dolaşarak topladığım o hatıralardan bir tekini bile eleyemiyorum şimdi. Sırt çantama bakıp da; "çok ağır, sen bu yükle hiçbir yere gidemezsin" diyen arkadaşlarıma, ne yapayım onlar benim her şeyim, asıl onlar olmadan hiçbir yere gidemem, diye cevap veriyorum.

Ben çantamı nasıl hafifleteceğim diye düşünürken, baharın bu güzel günlerinde bir hatıra daha düştü gönlüme, sessizce gelip yerleşiverdi sırt çantama. Sevinçli bir Kürt kızının nereden esinlenip de bana layık gördüğünü anlamadığım bir hediyeyle karşı karşıya kalıverdim.

Baharın en taze yeşilinin renk verdiği yamaçlarda yürürken, biran önce açmak için birbiriyle yarışan çiçekler arasından geçerken ansızın eğilip yerden bir şey kopardı...

Kürt masallarına göre uğruna yılanların şahının ele geçirilip öldürüldüğü, Gılgamış'ın onu bulmak için denizlerin derinliklerine yaptığı yolculuklarda yitirdiği, bu yaban otunu o ufak elleri ve tertemiz gülüşüyle uzatıverdi... Oysa O ufak elleri ve tertemiz gülüşüyle bu sihirli otu bana uzatırken, yeryüzünün en gizli buluşlarının, en güçlü silahlarının onun ellerinde tuttuğu bu otun

sırrına ulaşmak için kullanıldığının ve insanlık tarihi boyunca kaç bilim adamının hayatını bu sırra ulaşmak için adadığının farkında bile değildi...

“Bu sana hediye olsun” derken bütün zekâsıyla gülümsüyordu. Otun bir yaprağını dudaklarına götürmüş çiğnemeye başlamıştı bile. Onun kurnaz bakışlarında bir şeylerin gizli olduğunu fark ediyordum ama hâlâ bu otu dudaklarıma götürmenin cesaretini kendimde bulamıyordum. Ona güvenmediğimden değil, yolculuğumuz boyunca beni düşürdüğü oyunlarından bir yeni-sine daha düşmektendi korkum...

Babaannesinden ona hatıra olan bu otu, henüz beş yaşındayken öğrenmişti ve yine babaannesinin yaptığı gibi oda otu benim elime tutuşturuverdi. Onun kurnaz bakışları altında temkinli bir şekilde otu dudaklarıma götürdüm. Tüylü ve yumşak bir ottu. Daha önce hiçbir gerillanın bu otu tatmadığına emindim o an. Gözleriyle devam etmemi istiyordu. Bu otu usulca ısırırken her an bu haylaz kız çocuğunun şakalardan kurduğu kapana kısıp ardından patlayacak olan kahkaha fırtınasına hazırlanıyordum. Ne de olsa beni tuzağın içine usulca çekmişti...

Otu ısırdım, yavaş yavaş çiğnemeye başladım ve hızla acı bir tad ağzıma yayıldı. O ise beni takip ediyordu. Acının yüzümde oluşturduğu etkiyi fark etmiş olacak ki, gülmeye başladı. Neredeyse tuzağa düştüğüme inanıp otu çiğnemekten vazgeçecektim ki, o hızla davranıp çiğnememde ısrar etti.

Demek ki doğru otu sana vermişim. Bu otun adını hatırlamıyorum ama tadını çok iyi hatırlıyorum. Köyümüzden göç etmeden önce babaannemle kırlarda dolaşırdık. O zamanlar beş yaşındaydım. Babaannem bu otu ısrarla bana yedirirdi. O, bu ota gençlik otu, hayat otu diyordu. Bu otu yiyenler hiçbir zaman yaşlanmaz hep genç kalırlarmış. O yıllardan sonra dağlara çıkıncaya, gerilla oluncaya kadar bir daha karşılaşmadım. Adını unuttum, ama tadını ve babaannemin bu ot için anlattıklarını hiçbir zaman unutmadım. Bu benim sana hediye olsun tamam...

Kurnaz, bana bir hediye verinceye kadar beni her an tuzağa düşme korkusuyla yüzyüze bırakmış ve beni bu defa da yanıltmayı başarmıştı. Bende bu eşsiz otu aldım, defterlerimin arasına yerleştirip sırt çantama koydum ve ona bir oyun oynamaya karar verdim. Bu defa ölümsüzlüğü arayan ve bunun uğruna neredeyse birbirini yok etmek üzere olan koskoca insanlığı sevinçli Kürt Kızıyla tanıştırmak için yazacağımı ve yazıyla birlikte bir de fotoğrafını göndereceğimi ona söyledim.

Koştı ellerimden tuttu, yazmamam, anlatmamam için elinden geleni yaptı. Yemyeşil kırlarda koşma sırası bendeydi. Sonunda beni yakaladı ve benden

yazarsam sadece onun kod ismini kullanmam için söz aldı. Ve babaannesinin hâlâ yaşadığını ve neredeyse torunlarının torununu görmek üzere olduğunu da yazmayı unutmamamı da ekledi...

Söz verdiğim için yazıyorum. Hepimizin, bütün insanlığın aradığı hayatın, gençliğin, ölümsüzlüğün otunu her bahar Kürdistan dağlarından toplayan bu Goyi Aşiretinin en güzel kızının ismi **Sti'**dir...

Onun ismini bir türlü hatırlayamadığı sihirli ota da ben bir isim buldum, o da kabul etti...**Giyayê Sti...**

KUŞ VE AT

(Günlüğe)

Ne güçlü bir ses ne güzel bir şakıyış...

Bütün bir geceyi süsleyen bu ses, kesinlikle ufacık bir kuşa ait olmalıdır. Şuan itibarıyla göremiyorum ama bulunduğu yeri tahmin edebiliyorum. Sesi çaprazımızdaki bir çalının hemen üstünden geliyor. Ürkütmek için fazla hareket etmiyoruz.

Buraya ulaşalı dördüncü gecemiz oluyor. İlk gece bu kuşun burada olmasını bir tesadüfe bağlıyordum. Yeni ateş yakıp oturmuştuk ki sesi fark ettim. Bütün güzelliği ile bir kuş hemen ilerimizde şakıyordu. Önce her zamanki gibi bir kuş sesi olduğunu düşündüm ama ses ısrarla dikkatimi çekmeyi başardı.

Bütün gün yürümüş ve oldukça yorulmuştuk. Uyumaya hazırlandığımız süre boyunca o şakıyışını sürdürdü. Yıldızları seyredip, uykuya dalıncaya kadar da o güzel ses kulaklarımda yankılandı durdu. Bana belli belirsiz bir şeyleri çağırıyordu ama bir türlü çıkaramıyordum. Geçmişin içinden bir fotoğrafı görür gibi oluyordum ama bir türlü netleştiremiyordum.

Bu melodi bana tanıdık geliyor. Daha önce mutlaka bir yerde dinledim ama nerede? Hafızımı zorlayıp biraz uğraşıyorum. Bu sesin beni götürdüğü o anı bulmaya çalışıyorum ama yorgunluk ve uykusuzluk ağır basıyor.

Gece ateş sönmüş ve biz de epey üşümüşüz ki titreyerek uyandım. Ateşi alevlendirmeye çalışırken o sesin hala ötmekte olduğunu fark ettim. Yıldızların aydınlatığı dağlarda bir tek yaprak bile kıpırdamıyordu. Çok sessiz bir geceydi. Bütün her şey olduğu yerde durmuş, sessizce bu kuşu dinliyordu.

Ateşi alevlendirip uzandım. Bu gece iki arkadaşlık ve bulunduğumuz yer güvenli olduğu için nöbetçisiz yatmıştık. Saat kaç olmuştü bilemiyorum ama kuş hala ötüyordu. Bir an için bu kuşun nöbetçi bir kuş olabileceğini düşündüm. Bütün kuşların nöbetçisi de ancak öterek nöbet tutabilirdi...

Tekrar o fotoğrafı anımsadım. Sesin beni taşıdığı o anı tekrar gözlerimin önünde oluşturmaya çalıştım. İçimde bir şeyleri oluşmaya başladığını hissettim. Dökülen yapraklar ve hüznün kalbimi sıkıştırmaya başladı. Fotoğrafın yavaş yavaş içi dolmaya başlıyordu. Belleğimi biraz daha zorladım ama gücüm yetmedi. Siyah beyaz bir fotoğraf oluşmaya başlıyordu.

Bizi buraya Sediğ arkadaş getirmişti. Daha önce farklı bir yerde durmuştuk. Yol arkadaşım orasını kabul etmedi. Onun neden kabul etmediğini anlamadım, buraya ulaşınca kadar da sormadım. Beğenmemiş olmasına bağladım. Ama onun hiç bir şeyi boş yere yapmayacağını da bilmekteyim.

Bu kuş ile tanıştıktan ve gün ağarana kadar, uykudan her defasında onun sesi ile uyanıp, rüyamızda da onu dinledikten sonra Sediğ arkadaşına takıldım. Bu kuş için mi buraya geldiğimizi sorduğumda beklemediğim bir cevap aldım. Sediğ arkadaşın anlamsız hiç bir şey yapmayacağını bildiğim halde yine de şaşırdım.

Atının su içmediği yerde durmayacaksın.

Sediğ arkadaş, bu Botan Kürtlerinin atasözünü söyledikten sonra anlatmaya başladı. Meğer o ilk ulaştığımız yerde Sediğ arkadaşın atı su içmemiş. Bunu fark eden Sediğ'de tam durmak üzereyken yürümeye karar vermiş. Biraz daha fazla yorulduk ama güzel bir şey oldu. Sediğ bunu güvenlik amaçlı yaptığını söylüyor.

Bu dağlarda atlara inanmayı da öğrendim. Sanırım insan atların hislerine de güvene bilmeli.

Kuş az önce yeniden ötmeye başladı. Havanın kararmasını beklediğini ve görevine alaca karanlıkta başladığını artık biliyorum. Ve ben, onun bu akşamüstü ilk şakıyışıyla birlikte belleğimdeki fotoğrafı anımsadım.

Dağa geldiğim ilk günlerdeyim. Çok soğuk... Bir kuşun sesiyle titreyerek uyanıyorum. Bütün yoldaşlar ateşin başında uyumaktalar... Ateş sönmek üzere... Gece bir şeyler olduğunu ancak anımsayabiliyorum... Mermiler, patlamalar, geceyi yırtan çığlıklar... Çok yorgunum, yürüyemiyorum, acemi ayaklarım paramparça, zorla basıyorum zemine...

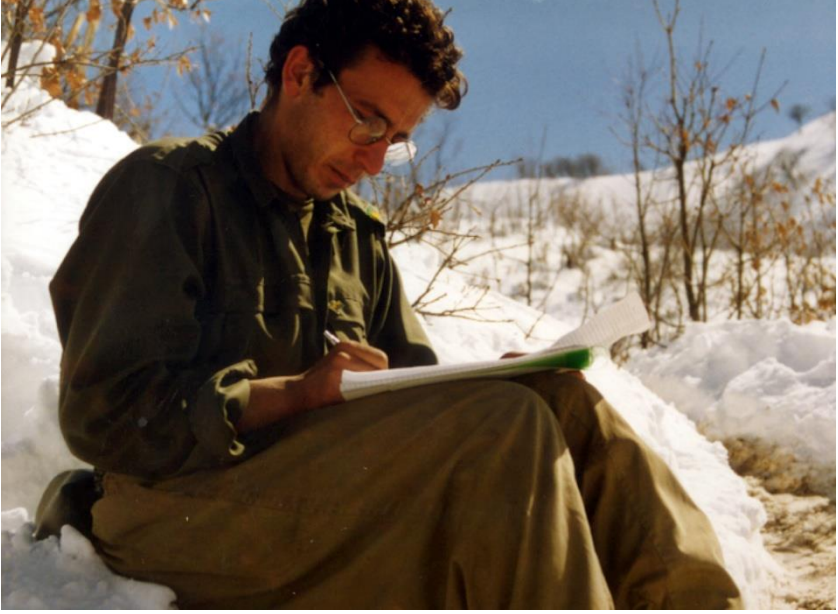
Kurumuş yapraklar üzerinde yürüyerek odun arıyorum. Şüphesiz yeniden ateşi alevlendireceğim. Bir miktar topluyorum. Bir an için ilerideki kayanın altında iki kişinin uzanmakta olduğunu fark ediyorum. Neden ateşten uzakta uyumuşlar, üşümüyorlar mı? Biraz yaklaşıyorum. Tanrım, bunlar cansız gerilla bedenleri... Hayatımda gördüğüm ilk şehitler. Kazım ve Şiyar yoldaşlar... Tam arkamı dönmek üzereyken, arkamdan bir ses duyuluyor.

“Korkma, korkmadan bak onlara...” Mahmut arkadaş onların nöbetçisiymiş. Koşuyorum... Çantamı açıyorum... Çok uzun zamandır taşımakta olduğum ama bir kez olsun kullanmak için kendimi toparlayamadığım fotoğraf makinesi çıkarıyorum.

Dağlardaki ilk fotoğrafımı çekiyorum. Siyah beyaz...

At bizi kuşa getirdi, kuş da fotoğrafa...

GÖZYAŞI

Yeni bir ayrılmalar zamanını yaşıyoruz. Dağlarda yaşamımız ayrılmalar ve kavuşmalarla var oluyor. Karlar eridi ve dağlar üzerinde yol almanın zamanı geldi. Bir yerden uzaklaşıyor, bir yere yakınlaşıyoruz. Birilerinden ayrılıyor, birilerine kavuşuyoruz. Mutluluğu ve hüznü bir arada yaşıyoruz. Bahar bizlere hem neşe hem de burukluk taşıyor.

O tek ağacın altındayım şimdi. Birçok gerilla o ağacı bilir. Oradan gelip geçerken görmüştür onu. Mutlaka gölgesinde oturmuştur. Onun yüksek rakımından hemen önünde uzanan coğrafyaya bakmıştır. Şimdi tam oradayım. Gün batımının o muhteşem kırmızısı kaplamış her yanı. O yalnız ağacın yalnızlığını paylaşıyorum. Bir yolculuğun başlangıcındayım ve bu gün batımında gözyaşlarımı tutamıyorum. Toprağa düşen gözyaşlarımın tek tanığı gövdesine yaslandığım ağaçtır. Kim bilir kaç gözyaşına tanık oldu burada.

Mayısın bu gün batımında gözyaşlarım akıyor. Sanırım özgürlük ayrılmakla başlıyor ve bağlı kalmak gerçek bir ilişki yaratıyor.

Her ayrılık bir türlü kabul edemediğim gerçekleri barındırıyor içinde. Bir şeyleri geride bırakmak her zaman acı veriyor bana. Yaşadığım zamanın, biraz önce söylediğim bir sözün ya da dokunduğum bir insanın geride kalıyor olmasını bir türlü kabul edemiyorum. Her ne kadar hemen önümde yenilikler, yeni başlangıçlar uzanıyor olsa da, ben geçmişti bırakamıyorum. Onların hepsini alıp birlikte yürümek istiyorum. Hepsini kendimle birlikte taşıyıp, onlara ulaştığım menzilleri eklemek istiyorum. Yeni bir şeylerin başlangıcı hiç bir zaman diğerlerinin sonu olmamalı.

Bize nereden verilmiş bu acımasızlık bilemiyorum. Hızlı yaşıyor ve hızla geçiyoruz. Yüzler, ilişkiler, kalpler birbirinin ardı sıra yaşamımızdan akıyor. Hayatlar gelip geçiyor, hayatımızdan. Bizde başkalarının hayatından gelip geçiyoruz. O, her şeyi yutan ağız bir türlü kabul edemediğim çıplak gerçeği dile getiriyor.

Her şey gelip geçici... Sen, ben, sevgi... Her şeyin bir sonu var.” O, ideolojisini bunun üzerine kuruyor ve her şeyin bir sonunu getirerek varlığını sürdürüyor. Onun görevi her şeye bir son bulmak. Bunu her zaman bir yenisini yaratarak yapıyor. Senin, benim, her şeyin bir yenisi her an yaratılıyor. Birisi var olduğu an diğeri son buluyor. Ve biz insanlar durmadan yeninin peşinden koşuyoruz. Birine ulaştığımız an diğerini öldürüyoruz. Ve hızla onu da geride bırakıp ileridekine koşuyoruz. Ve yaşamımıza seri cinayetler ekleniyor. Ve gün geliyor, biz bu cinayetler içinde kendimizi de vuruyoruz. Ve bir bakıyoruz ki aramızda hayallerimiz, özlemlerimiz, aşklarımız kanlar içinde yatıyor.

Her şeyin hızla eskidiği acımasız bir dünyada yaşıyoruz ve her an vurulabiliriz. Kimsenin bir başkasını kendi hayatında taşımaya tahammülü yok. Kimsenin kalbini sonsuza kadar açacak gücü yok. Herkesin kalbi ancak kendisinin sığacağı büyüklükte. Hiçbir yüze, hiçbir ilişkiye sonsuza kadar yer yok. Her şey tadımlık, her şey denemelik, Her şey sınırlı... Her şey sonlu...

Zağroslardaki bu yalnız ağacın altında bu acımasız gerçek için döküyorum gözyaşlarımı ve o sınırsız ilişkiye görebilmek için bakıyorum uzaklara.

Bizlere dağlarda ilk olarak bu gerçeğe bakabilmek öğretildi. Yüzümüzü korkunç olana çevirmek ve gözümüzü kırpmadan bakmak anlatıldı. Gözyaşı dökmemizi kimse istemedi ama bizler her yalnız kaldığımızda kendi gerçekliğimize gözyaşı döktük. Vurulduğumuz anlara ve işlediğimiz cinayetlere ağladık ve kalıcı olanı, sürekli olanı nasıl yaratacağımızı sorduk birbirimize.

Bu Mayıs, gün batımında yeni bir yolculuğa çıkıyorum. Bir mekandan ayrılıp bir başka mekana yol alıyorum. Kalbimde ayrılıkları büyük buluşmalara dönüştürme istemi yatıyor. Bizim büyük sevmeleri öğrenecek bir ülkemiz olma-

dı. Ama bize verilmiş olanı da hiçbir zaman benimsemedik. Yüzlerce yıldır süregelen bu ilişki biçimini bir türlü kabullenemedik. Onda bize ters gelen bir şeyler olduğunu her zaman hissettik ama henüz değiştiremedik.

Ayrılıyorum, bir mekandan bir başka mekana geçiyorum. Bir topluluktan bir başka topluluğa... Birini bırakıp bir diğerine uzanıyorum. Kalbimde büyük kavuşma istemi yatıyor. Bir çelişki sanılır belki, 'Kişi bir şeyden hem ayrılıp hem kavuşabilir mi?' diye sorulabilir. Bunun çok zor olduğunu farkındayım. Nesneleri, insanları ve ilişkileri tüketmek üzerine kurulmuş bir sistemin insanları olan bizlerin, bir ilişkiyi ilk anki tazeliği ile taşıması, bir insanı ilk anki heyecanı ile sevmesi kolay mı sanıyorsunuz. Ve ben bu akşamüzeri bu ağacın altında bu gerçeğe gözyaşı döküyorum.

Her ayrılık gözyaşıdır, benim için. Kendimi içine bıraktığım bir sınama biçimidir. Asıl olan ayrılıp uzağa gidebilmektir. Bir mekandan, bir ilişkiden, bir insandan ayrılmak güç ister. Onu gideceğin uzaklarda güzelleştirmek ve sınırsızlaştırmak daha büyük bir güç ister. Bizler her bahar ayrılmaları yaratarak hem kendimizi, hem de sevgilerimizi sınarız.

Günün son ışıkları gözyaşlarımdan geçerek ulaşıyor; gözlerime ve aynı zamanda uzak dağ doruklarına vuruyor. Şu an bir tek gün ışığı hem çok uzaklarda hem de çok yakında olabiliyor. Ve anlıyorum ki bir tek ışık aynı anda ve her yerde olabiliyor. O her şeye aynı anda dokunarak her şeyi bir birine bağlayabiliyor. Ve yine anlıyorum ki, kavuşmak istediğimiz her şey için, özlemlerimiz, hayallerimiz ve aşklarımız için ışık gerekiyor.

Bizler kalplerimizi ellerimize alıp ışığa uzatabilmeliyiz ki her şeye dokunan ışık kalplerimizi her şeye kavuşturabilsin

Bizler, sevginin sınırsızlığının gözlerimizdeki o cam damlası ve uzak dağları birbirine kavuşturan ışıktaki saklı olduğu bir coğrafyada yaşamaktayız.

HEP SÖYLERDİ DE İNANMAZDIM...

Hep söylerlerdi de inanmazdım. İnanmazdım değil de daha önce hiç karşılaşmadığım için bana inanılır gelmezdi. Tilkiler ısıklı severmiş. Bir tilkinin ardından ısıklı çalarsanız, durup dinlemeye koyulmuş.

Bu yıl kış kampımızı oldukça yüksek bir yerde kurduk. Bu demektir ki kışın bulunduğumuz yere çok kar yağacak. Gerçi ben büyük bir heyecanla kar yağmasını bekliyorum. Kışın, zorlu bir mevsim olduğunu biliyorum. Sanırım bendeki bu istem de kışın zorluklarından kaynaklanıyor. Onunla baş etmek, Zağros'un ünlü kışıyla boy ölçüşmek....

Sanırım bir kaç gün sonra bu yamaçlarda yaklaşık dört ay sürecektir güçlü bir çarpışma yaşanacak. Onun tipisi, yağmuru, fırtınası var. Benimse baltam... Hangimiz bahara ulaşacağız...

Bu sabah ormana yöneldiğim zaman henüz hava aydınlanmamıştı. Orman hemen bizim manganın karşı yamacından başlayarak yükseliyor. Bulunduğumuz yer ile ormanın başlangıcı arasında bir düzlük uzanıyor. Her sabah bu düzlüğü geçerek beni beklemekte olan yüksek ağaçlara ulaşıyorum. Ve her sabah bu düzlüğü geçerken, ormanın içinde yüzlerce gözün beni izlediği his-

sine kapılıyorum. Ağır ağır onlara doğru yürürken, kendimle karşılaşıyorum. Ormanın karşısındaki o çıplak düzlükte bir çıplaklık duygusuna kapılıyorum.

Bu coğrafyada doğmadım... Bu coğrafyada büyümedim...

Ama kendimi buraya, bu dağlara ait hissediyorum. Daha önce hiç bir yere ait olmadığım kadar buraya ait olduğumu düşünüyorum. Oysa hayatımın uzun yıllarını yaşadığım şehirler vardı. Şimdi neredeler? Neden onları özleyemiyorum. Yüreğimin derinliklerinde içten içe bir özlem olması gerekmez miydi?

Her şeyin ilkini yaşadığım o şehirler şimdi bana çok uzaklar. Sanki oralarda hiç yaşamadım. Çocukluğumu, okul yıllarımı yaşadığım o şehirler sanki hiç olmadılar. Sanki ben hiç bir ilki orada yaşamadım. İlk arkadaşlarım, ilk oyunlarım, ilk kavgalarım, ilk aşklarım şimdi neredeler...

Nedendir bilemiyorum ama o şehre çok uzağım. Orasını hiç özleyemiyorum. Oysa ömrümün ilk yirmi iki yılını orada geçirdim. Hayatımın bütün ilklerini orada yaşadım. Hepimiz biliriz ilk olanlar hiç bir zaman unutulmaz. Öyleyse ben neden unuttum bütün ilklerimi. Öyleyse ben neden unuttum çocukluğumun şehrini, o deniz kentini, İzmir'i...

Şimdi bu isim bana uzak bir şehri anımsatıyor. Yabancı bir şehri anlatıyor sanki. Bu bir ihanet midir? Kişinin doğduğu, büyüdüğü yere ihaneti midir?

Cuma Arkadaş ağaç kesmeyi yasaklamış. Yaş ağaç kesilmeyecek. Bu nedenle benim gibi oduncuların işi zorlaştı. Orman içinde kurumuş ağaçları arayıp bulmak gerekiyor. Biraz daha zor ama daha güzel. Bu yasak, her sabah, hem ormanın hem de kendi içime daha uzun yolculuklar yapmanın gerekçesi oldu benim için.

Ormana ulaştım. Ağaç dalları ve çalılar içerisinde ilerlemek zor oluyor. Zaman zaman ellerimle zaman zaman baltamla yol açıyorum. Kuru odun arıyorum...

Aslında hiç bir şeyi unutmadım. Ne İzmir'i, ne de onunla yaşadıklarımı... Aslında her şey tüm tazeliği ile içimde duruyor. Ne Çınar sinemasını unuttum, ne de köprü durağını. Ne otobüslerini, ne sokaklarını, ne de insanlarını... Ne denizini unuttum, ne de dalgasını.

Hepsi içimde duruyor. Ama belli belirsiz bir uzaklıktalar. Bana yabancılar. Her sabah bu ormana girdiğimde aslında hissettiğim duygunun nedeni bu... Yabancılık....

Kendimi, buraya, dağlara ait hissediyorum. Sanki hep buradaydım. Hiç bir yere gitmedim. Hiç bir yerde kalmadım. Hep buradaydım...

İFADELERİM

Neresinden başlayacağımı bir türlü bulamadım. Nihayetinde, en sondan başlamaya karar verdim. O kadar doluyum ki içimdekileri mutlaka anlatmam gerekiyor. Gördüklerim ve yaşadıklarım bende kaldığı sürece altında ezileceğimden korkuyorum. Tanık olduğum her şey bir borç gibi bende duruyor.

Bizim ülkemiz öyle bir ülkedir ki yaşadığımız her an gerçekleştirilmesi gereken yeni bir göreve gebedir. Her an'a karşılığını vermek ve gelmekte olan her an'a ise hazır olmak gerekir. Kişi bir an durmasın bütün her şey birikir, tüm hızıyla çoğalır. Bir gün, Kürdistan dağlarında yaşayanlar ve yaşananların karşısında yetersiz kalmak en büyük korkumdur.

Bu topraklarda yaşadığım kadar yapmak ve hissettiğim her şeyde bir ifade oluşturma çabasıdayım.

Bu sabah yağmur sesiyle uyandım. Sağanak halinde yağan yağmur büyük bir gürültü ile çadırımıza çarpıyordu. Sevinç ile dışarıya koştum. Bu yağmurda

ıslanılırdı. Tepeye kadar tırmanıp kollarımı açtım ve yağmur altında dönmeye başladım. Yağmakta olan bu yağmur kışın sonu demektir.

Demek kara kış buymuş...

Kışın son günü, yaklaşık bin beş yüz gerilla bir tören alanındayız. Buz gibi çığlara verdiğimiz on bir arkadaşımızı son yolculuklarına uğurluyoruz. Karasu arkadaş şiiir gibi konuşuyor. Rüzgarda savrulan son kar taneleri yüzüne çarpmakta...

*' bu dağlarda bir parça kuru ekmek yemek,
buz yamaçlarda bir yudum kar suyu içmek,
buz gibi çığlar altında bir ülkeyi beklemek,
yenilmemektir.*

İnsanlar kendi topraklarında ölebilmek için ülkelerine geliyorlar. Bu dağlarda hiç bir şey yapmadan sadece ölebilmek bile büyük bir şereftir. Bu dağlar yenilmeyecektir. Bu dağlar boyun eğmeyecektir.'

Bembeyaz karları kazıyoruz, toprağa ulaşıyoruz. Toprağı kazıyoruz, mezarlara ulaşıyoruz. Arkadaşlarımızı oraya bırakıyoruz. Önce toprağı, sonra karlar örtüyoruz üzerlerine.

Koca kara bir kışın kalbimde bıraktığı son iz...

Bu bahar benim öz eleştirim olacaktır. Koca bir kış boyunca yapamadıklarımı, ben de kilitli kalan her şeyi bu ülkeye sunacağım. Bu baharı çok bekledim.

İKİNCİ YAKIŞIKLI

Bu fotoğrafı elime aldığım an, artık her şeyi bitmişti. Fotoğrafı parmak uçlarında çevirip, çerçevesine baktığım an yakalandığımı farkına varacaktım. Kaçacak hiçbir yer kalmamıştı benim için. Ne bir söz, ne de bir tavır kurtarırlırdı beni fotoğrafın seyrinden. Artık onun içine düşmüştüm.

Yaşamın An'larını yakalayan fotoğraf, bu defa beni yakalaşmıştı...

Çocukluğumdan beri fotoğraflar üzerimde korkunç bir etki yaratırlar. Ellerimde tuttuğum o ufaklık çerçeveye önce parmaklarım kapılır, sonra kollarım, daha sonra tüm bedenim... Ardından ruhum düşer çerçevenin içine.

Bir bakarım fotoğrafın içindeyim. Fotoğrafın zamanında yürümeye başlarım.

Belki de bu nedenle fotoğrafçılığı seçtim. Yaşadığım zamanın çerçevesini kendi ellerimle kura bilmek belki de en büyük mutluluğum.

Bir fotoğrafı ben çekmemişsem, o çerçeveyi ben kurmamışsam, ona hem korkarak hem de kıskanarak bakarım. Bir de bu fotoğraflar gerilla fotoğraflarıysa, o zaman o fotoğraflar karşısında yaşadıklarım daha da dayanılmaz olur.

Gerilla yaşamını O an yakalamamış olmak, O an orada olmamış olmak, O an içinde bir şeyler eksildir.

Bir geride kalmışlık duygusudur bu, bir yetişmemişliktir...

Çiğer; benim manga arkadaşım; günlerdir, onun için bir yazı yazmamı, anlatacaklarımı kaleme almamı istiyor. Bu da benim bir türlü yapamadığım bir şey; anlatılanları bir türlü yazamıyorum.

O, Faysal'ı anlatacağım diyor. Bense kaçıyorum, ona göre kalem tutan ellerim her şeyi yaza bilir. Bunun böylesine kolay olmadığını Çiğere bir türlü anlatamadım.

Çiğer, bu konuyu her açtığında ben ertelemenin bir yolunu buluyorum.

Son zamanlarda hiç bahsetmez oldu. Şimdi sadece gözlerini kısarak, gözlerimin içine bakıyor. Ben de beni anlaması için bakıyorum. Ama her bakiştığımızda henüz dinlememiş olduğum o yazı aklıma düşüyor.

Anlatılacak olanı eksik yazacağım korkusuyla kaçıyorum. Beni arayıp bulan, bulduğu kadarıyla yazanım. Neysem o kadarım. Anlatılacak olanların hakkını vermek çok daha büyük bir olay. Ve ben ona yetmeye bilirim.

Anlatılacakları değil, O an'ı bekliyorum. Benim O'nu, O'nun beni yakalayacağı O an'ı...

Ciger, fotoğrafı uzattığında bir an için boşluğa düştüm. Umarsızca aldım ve çerçevenin içine baktım.

Korkunç bir dirilip parmak uçlarından başlayıp bütün bedenimi kavradı. Yakalanmıştım...

Yılar önce çekilmiş bir fotoğrafta, iki gencecik gerilla çerçevenin orta yerinde durmuş, o ilk anın canlılığıyla bana bakıyorlar. Biri Faysal diğeri Ciger...

Yeleklerini, raxtlarını ve silahlarını indirmişler, gözlerini kırmışlar, bir kavgaya hazırlanan eski çağların dövüşçüleri gibi duruyorlar...

Başka kimse yok bu fotoğrafta...

Herkes objektifin arkasında onları izliyor. Daha önce soyundukları birçok şey gibi, yine soyunmuşlar ve yine omuz omuza...

Deklanşöre basıyorum, flaş patlıyor, harekete geçiyorlar. Bundan sekiz yıl öncesindeyiz. Bir voleybol topu ve bir voleybol sahası herkes sahaya koşuyor. Zağroslarda ilk defa voleybol oynanacak.

Ciğer ve Faysalın neden soyunmuş olduğunu yeni anlıyorum. Ama onlar tartışmaktan oyunda yer bulamıyorlar. Oyun dışı kalıyorlar...

Tartışma, çekilen fotoğraf üzerine; fotoğraf tabedilip geldiğinde kim alacak. Bir türlü biri diğerini ikna edemiyor. Voleybol maçı sürüyor, onlar dışarıdalar...

En sonunda karar veriyorlar. Fotoğrafı yakışıklı olan alacak. Faysal'da, Ciğer'de bu anlaşmayı kabul ediyorlar ve beklemeye koyuluyorlar.

Buzlar eriyor, günler geçiyor ve bütün Zağros gerillaları Faysal ve Ciğer ile birlikte fotoğrafı beklemeye koyuluyorlar. Sözleşme dağdan dağa yayılıyor.

Kim daha yakışıklı?

Nihayet aylar sonra fotoğraf geliyor. Bütün gerilla birliklerini dolaşiyor. Gerillalar tek tek bakıyorlar ve karar veriyorlar.

Fotoğraf, Faysal'ın olacak...

Ciğer boyunun büküyor, Faysal daha yakışıklı çıkmış.

Fotoğrafı, Ciğer'e uzatıyorum. Ciğer karşımda durmuş bana bakıyor. Öykünün bitmediğinin farkındayım. O anın bir geçmişi olduğu gibi bir de geleceği var.

O fotoğraflarla sürüklenmeye başlıyorum.

O an bir başka anı başlıyor.

Bir eylem sonrası Lelikan tepelerindeyiz. Geri çekilmekte olan gerilla güçleri içinde Ciğer Faysal'ı arıyor. Aysız gecede, korkunç bir çatışma sonrası onu bulmaya çalışıyor. İçinde tarifsiz bir korku...

Her geçtiği gerillanın yüzüne bakıyor, ama bir türlü sormaya cesaret edemiyor.

Bütün herkes tamam, bir tek Faysal eksik.

En önde, ilerde üç dört gerilla bir gerillayı taşıyorlar şimşekler çakıyor, soğuk bir rüzgâr esiyor ve kan akıyor. Ciğer hızla yaklaşıyor.

Taşınan Faysal'ın cansız bedeni... Beyninden vurulmuşa dönüyor. Bir şimşek daha çıkıyor. Bir an için her yer gün gibi aydınlanıyor. Son kez bakıyor yoldaşına...

Ciğer çakmağını çıkarıyor ve çakıyor. Faysal'ın yüzüne yaklaştıırıyor çakmağın kırmızı ışığını. Rüzgâr söndürüyor, Ciğer tekrar çakıyor çakmağı...

Faysal'ın başı arkaya sarmış rüzgâr saçlarını savuruyor. Boğazının altında, hemen göğsünün üstünde yan yana iki mermi yarası. Kan akıyor...

Ciğer bakıyor son kez dönüyor ve yürüyüp gidiyor. Soğuk rüzgâr ardı sıra esiyor.

Ve arkadaşlar Faysalın yeleğinin cebinden fotoğrafı çıkarıp Ciğere veriyor.

Ne de olsa Zağrosların ikinci yakışıklısı o oluyor.

KAR

Kar bizi yine mahkum etmeye başladı. Bu karlı gecelerde en güzel şey düşünmek ve yazmak oluyor. Geçmiş günleri tekrardan hatırlamak ve gelecek günlerin düşünüy kurmak... Her insanın böyle zamanlara mutlaka ihtiyacı vardır. Veya insan kendine böyle zamanlar yaratmak zorundadır.

Soluk soluğa yaşanan bir hayatın içinde kişi bir an için durup kendine bakabilmelidir. Bunun fırsatını mutlaka kendisi için sağlayabilmelidir. Ve kendine bakmanın cesaretini gösterebilmelidir. Biz, bunu dağlarda öğrendik. Ve buna özeleştiriyoruz.

Güzel bir zamanı yaşıyoruz. Koca bir gerilla kampı olarak öz eleştiriler veriyoruz. Bu karlı kış günlerinde tek tek çıkıp, kendimizi yoldaşlar ortamında anlatıyoruz. Yaşamımızın hatalı ve yanlış olan yönlerini yoldaşlar ile paylaşıyoruz.

Bu dağların ötesindeki insanlara zor gelebilir. Hatta yanlış olduğu söylenebilir ama öz eleştirilerimiz bizler için en büyük güç kaynağı oluyor. Aşamadığımız, çözemediğimiz, bir türlü kendimize bile anlatamadığımız, bizi geri tutan birçok özelliğimizi arkadaşlar ile paylaşıyoruz.

Ben de dağlarda geçirdiğim sekiz yıldan sonra ilk defa bir özeleştir platformuna çıktım. Hem heyecan verici hem de ürperticiydi. Biz insanlar hep güzel şeyler duymak isteriz. Kendimiz hakkında hep iyi şeyler söylensin isteriz. Kendi yanlışlarımıza, geriliklerimize bakmak, görmeye çalışmak korkutur bizi.

MANTAR VE ÇOCUKLAR

Bugün epeyce yürüdük. Yorgunluktan bitmiş bir halde kampa ulaştık.

Her şey Fuat arkadaşın “O tepenin altında bir mantar buldum” demesiyle başladı. Orada gerçekten mantar bulmuş muydu, bilemiyorum. Ama biz üç arkadaş o tepeye mantar bulmak için gittik.

Hêvî, Rohat ve ben. Bir gün boyunca mantar peşinde koştuk. Her ikisi de Mardin’li ve Ömerli’li. Biri oyuncu, diğeri müzisyen. Üçümüz arasında dağlarda en tecrübeli olan ben sayılırım. Ama onlar da az değiller. Bugün bizim günümüzdü. Mantar toplayacağız diye sulara girdik, kayalara tırmandık, ıslak otlara basıp düştük, susuzluktan dudaklarımız çatladı, bağıra çağıra şarkı söyledik.

Kısacası, mantar bahane. Bugün çocukluk yaptık.

İşler böyle olunca, sohbet konumuz da çocukluk oldu. Ve akşam geri döndüğümüzde şuna karar vermiştik: “Kişinin, sistemlerin zincirinden kaçıp kurtulabileceği tek yer çocukluktur.”

Otuz iki yaşına henüz girmiş olan Hêvî şunu söylüyordu: “Kendisine çocuk benzetmesi yapıp da memnun olmayan tek kişi var mıdır? Neden insanlar çocuklara benzetilmekten hoşnutluk duyarlar? Çocukta gizli olan ne vardır ki, en yetkin olan da ona özlem duyuyor?”

Çocukluk hepimiz için bir kaybedişi ifade eder. Biz yetişkinler, çocukluğumuzu zamanın bir yerinde bırakmışızdır. Elimizde olmadan, farkında olmadan, çocukluğumuzu bir yerlerde unutmuşuzdur. Bunu çok sonra fark ederiz. Ve fark ettiğimiz bir şey daha vardır. Artık oraya dönüş yoktur. Bunu hepimiz biliriz. Bildiğimiz bir şey daha vardır. Çocukluğumuz bizim en güzel zamanımızdır.

Çocuk henüz saptanmamış bir dünyada yaşar. Onun dünyasında bizim esiri olduğumuz buyurmalar, belirlemeler yoktur. Korkunç sistemlerin oluşturduğu ağlar her yere uzanır. Coğrafik olarak ondan kaçamazsınız. Düşünsel olarak mutlaka bir şekliyle sizlere ulaşır. Ve sizi içine almanın bir yolunu bulur. Uymak zorunda kalırsınız. Ve tabi olmak, her zaman köleliği getirir.

Geriye bir tek yer kalmıştır, o da çocukluktur.

Ama çocuğun bu dünyada çıkışı yoktur. Büyümek zorundadır. Annenin belirlemeleri ile başlayan, koca sistemlerin saptamalarına uzanan bir yolculuk belirlemektedir çocuğu. Çocuk büyüyecek, bize benzeyecektir. Yetişkin olaktır.

Nerede ve hangi zamanda olursa olsun, o çocuk kalbinin bir yerlerinde oraya dönme özlemini taşıyacaktır. Bu his, o en yetişkin olduğu zamanlarda bile, kalbinde ilk sıcaklığı ile kalacaktır.

Aramızda ilk mantarı bulan Rohat oluyor. Onu çocuklar gibi alkışlayıp sevinç çığlıkları atıyoruz. İlk mantarla birlikte kendi derinliğimizde saklı olan çocuk, bir an için dışarı fırlayıveriyor.

Rohat şöyle diyor: “İnsanlık binlerce yıl önce burada, şu an üzerinde mantar topladığımız bu topraklarda doğmuş. Çocukluğunu burada yaşamış. Yetişkin olunca da çekip gitmiş. Şimdi buralarda bir tek insan yaşamıyor. Acaba insanlık on bin yıl önce yitirdiği çocukluğuna tekrar dönebilecek mi?”

Hepimiz nasıl çocukluk zamanımıza özlem duyuyorsak, insanlık da buna, için için özlem duymaktadır.

Hepimiz, farkında olmasak da, çocuğun ilişki biçimini aramaktayız. Çocuk saftır, önyargısız ve güvenlidir. Çocuk en kötü, en kasıtlı olana bile önyargısız ve güvenle yaklaşabilir. Ancak çocuk bir topluluğa girdiği zaman, o topluluk-

taki herkesi eşit sevebilir. İsimlere ve biçimlere göre ayırım yapmaz. Buna ihtiyaç duymaz. O sevgisini de öfkesini de eşit verebilir. Çocuk herkese güvenebilir. En korkunç olana elini uzatabilir. Ona dokunabilir.

Biz yetişkinler bu özelliğimizi çoktan yitirmişizdir. Farkında olmadan tüm ilişkilerimizi büyük bir hesap karmaşasına bırakmışızdır. Her birimiz kişi olarak insanlığa o kadar çok benziyoruz ki, tüm insanlık gibi her birimiz de o çocukluk ilişkilerine özlem duyuyoruz.

Oldukça yorulduk. Ama dişe dokunur bir şey bulamadık. Ancak üçümüze yetecek kadar mantar bulabildik. Gizlice yemek yapıp yemeyi planladık. Kampa akşam karanlığında girecek, bir köşede ateş yakıp, uğruna bu kadar yorulduğumuz mantarları kızartıp yiyecektik. Dönüş yolculuğuna koyulduk.

Çocukluğumuzu yaşayacağız diye her şeyi unutamayız. Çocukluğun o saf dünyasına kaçıp sığınamayız. Bu yetişkinlerin dünyasında korkunç olur. Başka yerlerde insanlar şimdi bunu yapıyorlar. Her şeylerini çocukluğa bırakıp, bir hayal dünyasında kayboluyorlar.

Bizler Kürdistan dağlarında böyle yaşamıyoruz. Hem kendi çocukluğumuzun hem de insanlığın çocukluğunun peşindeyiz. Çocukluğa sığınmaktansa, dünyayı çocuk bahçesine çevirmekten yanayız. Fuat arkadaş bizi bu tepeye gönderirken, “Hazineler kaybedildiği yerde aranır” diyordu.

Akşam elimizdeki mantarlarla kampa döndük. Hiçbir şey planladığımız gibi olmadı. Tüm arkadaşlar bizi bekliyorlardı. Mantarları yıkadık, doğradık ve kızarttık. Bir tabaklık yemeğimize yaklaşık on beş kişi ortak oldu. Bütün gün bulmak için dolaşmadık tepe bırakmadığımız mantarlardan ancak birkaç lokma alabildik.

Sofradan herkes ayrıldığında, Hevi ve Rohat ile birlikte birbirimizin yüzüne bakıp, tabağın dibini sıyırmaya devam ediyorduk.

PUSULA

(Günlüğe)

Yeni bir yıla girerken zorlu günler yaşıyoruz. Felaket bir tipi Zağros yamaçlarını kasıp kavuruyor. Bu yıl yerimizi taştan yaptık. Buna rağmen arkadaşlar ek tedbirler alıyor. Görenler, doksan iki yılının kışını anlatıyorlar. Bu dağlarda, her on yılda bir böylesine dehşetli bir kış yaşanmış. Bundan öncekini görmedim. Bundan sonrakini görmüyüm bilemiyorum.

Biraz önce dışarıdan geldim. Ellerim, ayaklarım buz tutmuş durumda. Arkadaşlar ateşe yanaşmamamı söylüyorlar. Kar yanığı denen şey böyle oluyor. Çadırımızın içinde yürüyorum, dolaşıyorum, ellerimi birbirine vuruyorum. Beden kendi ısınıp kendisi yaratmalı. Dışarıdan suni bir ısınma donmuş hücrelerin yanmasına neden olacak.

Henüz gözlerimi açamadım.

Fırtına kar ile birleştiği zaman tipi oluşturuyor. Fırtınanın içinde kar tanecikleri savrulmaya başlıyor. Buna kar fırtınası diyoruz ve en tehlikeli olanı da budur. Kar içinde gözlerinizi açamaz hale gelirsiniz. Hangi yöne gittiğinizi,

nereye yürüdüğünüzü bilemezsiniz. Gözler beyaz bir ışık içinde erir, kaybolur. Kar fırtınasının içine giren her şey, sanki büyüğü bir dünya içine girmiş gibi birden değişir. Gölgeler değişir, şekiller değişir, ağaçlar değişir... Doğada yön gösterecek olan hiç bir iz kalmaz.

Bütün nesneler sertliğini yitirirler. Dokunduğunuz ve bastığınız her şeyde aynı esnekliği duyarsınız. Hiçbir şey diğerinden ayırt edilemez durumdadır. Her şey iç içe geçer ve kişi duyumların belirsizliğinde kaybolmuş olur.

Bir taş ararsınız sertliğini duymak için, bir toprak ararsınız basıp geçmek için, bir ağaç ararsınız yön belirlemek için... Kar fırtınasının içinde her şey birbirinin içinde akar.

Bazen karda açtığımız kendi izlerimiz yön bulmamızı sağlar. Ama kar fırtınası içinde kendi izlerimizin de bir yararı olmaz. Öyle olur ki; biraz yürürsün ve arkana döndüğün an bir bakarsın ki bütün izler kapanmış.

Bembeyaz bir okyanusun içerisinde bazen defalarca aynı yerden geçersin. Ve fark etmezsin. Çünkü izler kapanmıştır... Yükseltir ve alçaltır hızla yer değiştirir. Karlar bir savrulur hızla bir yere yığılır. Bu artık bir kar tepesidir. Oradan kalkar bir başka yere yığılır. Başka bir kar tepesi oluşur. Aynı yerden defalarca geçilir. Geçilen biçim her defasında farklıdır. Kar fırtınasındaki kişi, hep yol aldığını düşünür, hep ileri gittiğini sanır...

Denize çok benzer... Dalgalar yükselir, dalgalar alçalır... Dağ bir deniz gibi çalkalanıyordur artık. Bir yükselir, bir alçalır... Hiç bir zaman yerinden ayrılmaz sandığımız o tepeler, o yamaçlar, o vadiler birbirleriyle yer değiştirir. Ard arda geçerler, yan yana dururlar, alt üst olurlar. Kişi hep farklı yerlerden geçtiğini düşünür.

Bu, dağın deniz olduğu, bir zamandır, belki de dağın en güzel zamanıdır. Ve belki de dağın en korkunç zamanıdır. Bana sorarsanız, bu zamanlar benim dağları en çok sevdiğim zamanlardır.

Koca bir dağ seninle oyun oynar, şaka yapar, önüne geçip kaybolur, arkandan ısıklı çalar. Sana hızla çarpar, seni yerle bir eder. Öylesine eser ki seni sersem eder. Neredeyse kendini bu oyunun içerisinde bırakasın gelir. Hemen önündeki tepayı geçemeyeceğini düşünürsün. Bir bakarsın ki o tepe yok olur. Umut ile dolarsın. Ayakların kar çukurlarına kayar, yuvarlanıp gidersin... Dağ bir çocuk gibidir. Tüm neşesiyle seninle oynuyordur.

Bu oyunun içinde yön kaybetmemek imkansızdır. Ve yön bulmamak kaçınılmazdır.

Durmamak şarttır. Durursan donarsın. Sadece ama sadece bir kez durursan bir daha hareket edemezsin. Bu oyunun tek ve kaçınılmaz kuralı, durmamaktır..

Bu okyanus içinde artık bir dönemeç yoktur, artık bir taş yoktur, tutunasın. Bir iz yoktur süresin, bir geçmiş yoktur dönüp bakasın...

Tek sen varsın ve kendinle başbaşasın. Yön bulmak bir sınavdır artık.

Biraz ısındım, buzlarım çözüldü. Arkadaşlar bir bardak kar suyundan yapılmış çay da verdiler. Bu düşündüklerimi hemen kağıda geçireceğim.

Abdullah, bir yazı uzatıyor. Yazının başlığı, “Pusula” ve şöyle diyor;

“ Bir çelişkiyiz biz... Dünyanın ulaştığı sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal vs... düzeyle çelişiyoruz. Rüzgara karşı koymakla, kapılmak gibi... Bunalım yaşıyor dünya, uygarlık... Neyin? Yönünü kaybetmenin, nereye gideceği yönünde hiçbir fikri olmamanın... Gebelik süreci dayandı. Çelişkiyi dondurmak suçtur. Dondurmak ertelemektir. Ertelemeye zamanımız yok.”

Artık avucumdaki sıcacık çay bardağını hissedebiliyorum. Demek ki parmaklarım yazabilir durumda. Arkadaşlardan bir bardak daha çay istiyorum. Kağıt kalemi alıp, yazmaya başlıyorum. İlk defa bir yazıya başlığı başlarken atıyorum. Pusula...

SEVGİ GERÇEKLEŞENDİR...

Soyut bir insan gibi görünüyorum ama hayatı benim kadar somut yaşayan bir başkası var mı bilmiyorum. Duygusal olduğumu sanıyorum ama yaşarken bu kadar nesnel oluşuma ben bile şaşıyorum...

Bunun nedenini tam olarak çözümleyemedim ama kalıcı kılmakla ilgili bir şey sanırım. Yaşadığım duyguların derinliğinin farkındayım. Ama bunların uçup gitmesini de istemiyorum.

Kalbimde taşıdığım sevgiyi elle tutulur, gözle görülür bir şeye dönüştürmek istiyorum. Duygular eşyaya dönüşür mü diye sorulacak olursa cevabım evet olacaktır.

Ağlamasına ağlarım ama gözyaşlarım nehre dönüşmeyecekse bir damlasını bile akıtmaya gönlüm razı olmaz...

Yaşadıklarımın diğer arkadaşlardan çok farklı olduğunu düşünmüyorum. Ama yeryüzündeki insanların çoğunun kabul ettiği gibi de olamıyorum.

Hepimizin iç dünyası vardır, her insan büyük duygular yaşar. Özünde hepsi temiz ve güçlüdür ve hiç biri diğerinden daha üstün değildir. Ama kişi devrimciyse ve sanatçıysa hepimize ait olanı nesneye dönüştürebilmelidir. İç dünyamızdaki güzellikleri doğada bulup açığa çıkarmalıdır.

“Bu yolculuğa neden çıkıyorum?” sorusunun yanıtı da burada gizli.

Bu hayatta varım demeyi başarmalıyım. Bu dünyada kendi kendime yaşayıp, kendi kendine duygulanıp ve sessizce çekip gidemem.

Ben burada yaşıyorsam bunu hissettirmeliyim. Bu savaşın içindeysen sarsmalıyım ve seviyorsam bunu nakşetmeliyim.

Yüreğimde büyük sevgiler saklı. Bunu kayalara, yollara, dağlara büyük bir incelikle işlemezsem neye yarar ki...

Benden sonra hepsi unutulup gidecektir. Birkaç kişi dışında hatırlayan olmayacaktır. Ben, başarsam sevgimin büyüklüğünü, dürüstlüğü kim tasvir edebilir ki...

Geçenler de karşılaştığımız kaymakam Xalit arkadaş, beni görünce gayri ihtiyari bir söz söyledi. Ve bunu ayrılırken bir kez daha tekrar etti.

Şöyle diyordu:

“Halil bizim dağların Ferhat’ı olmuş” o neden böyle bir şey söyledi. Tam olarak bilemiyorum, ama Ferhat ile Şirin’i biz neden hatırlıyoruz?

Dağların sabır ile delinişinden değil mi?

Başarırsam;

Duygularımı, onlardaki yüceliği savaş cehennemindeki güzelliklerle buluşturursam ne mutlu bana...

Hissettiklerimi, görünümlere dönüştürüp Ağrı Dağına yolculuğumu film karelerine işleyip, bir dağın aşkını gözler önüne serebilirim ne mutlu bana.

İşte o zaman sevdim diyebileceğim.

GÖZÜM YOLDA

Bunu sorarım, Ahura bana gerçeği söyle!

Kimin gücü taşır dünya ve gökyüzünü ayrı ayrı?

Kim bakar sulara ve bitkilere ayrı ayrı?

Kim önderlik eder rüzgara, akışlarında?

Kim yağmur yüklü karanlık bulutları ağır ağır
taşır havada?

Kim ilham verir Ardisur'un sevgisine?

Peki, neden gözün yolda? Derin bir sessizlik, ama bir tek cevap yok. Onu izliyorum ve sabırla bekliyorum. Uzun zamandır farklı mekanlarda gördüğüm bu küçük gerilla ile ilk defa konuşma fırsatını yakaladım. Yıllar sonra ilk soruyu sordum. Acele etmeye, onu ürkütüp kaçırmaya hiç niyetim yok. O, şu an

susuyor. Sanırım henüz anlatıp, anlatmamaya karar vermedi. Kanicenge'nin düştüğü o ilk günlerden bu yana kaç kez göz göze geldik, tam olarak bilemiyorum. Ama her defasında onun bakışlarında bendeki merakı hissettiğini hissettim.

Suam benim gerçek ismim. Bana bu ismi nenem vermiş. Ama ben her zaman, birilerinin beni Çavre diye çağırmasını bekledim. Bu ismi kendim buldum ve çok sevdim. Gerillaya katıldığım ilk gün ismimi kendim koydum. Çavre, yani gözüm yolda...

Binyılın başındaki o ilk sonbaharın son günlerinde, Kani Cenge savaşlarının o ilk gecesinde saat tam on ikiyi vurduğunda yüz kilometrelik bir hattın bir anda cehenneme dönüşeceğini biliyordum. Kani Cenge'nin bu savaşın kilit noktası olacağını, savaşın kaderinin bu cenk çeşmesinde belirleneceğini bir gerilla komutanının usulca kulağıma fısıldamasıyla öğrenmiştim. Dağların gizli geçitlerinden geçen gerilla birlikleri ile gizlice Kani Cenge'ye hareket etmiş, yaşayan hiçbir şeye, hiçbir canlıya, hiçbir köylüye görünmemek için en zirvelere saklanmıştık.

Aslında günler öncesinden savaşın başlayacağını hepimiz biliyorduk. Dağlara çıkan peşmergelerin evlerimize misafir oldukları o günlerde boynuzlu olan, insan yiye dağlıları avlamaya gittiklerini anlatıyorlardı bizlere. Tanımıyorduk, bilmiyorduk ama evlerimizin çok yakınlarından geçtiklerini biliyorduk. Gece-leri pencerelerden dışarıya bakmamızı yasaklamıştı. Nenem, baktığımızı görürlerse gelip bizi alacaklarını anlatarak, korku salıyordu küçük yüreklerimize.

O soğuk, rüzgarlı gecelerde gerillalar kendilerini sinsice kuşatmaya çalışan yerli işbirlikçilerin hedeflerini tespit etmek için köylülerin bahçelerinden usulca geçer, geçerken iz bırakmamak için özlem duydukları sonbahar meyvelerinin bir tekine bile dokunmazlar, karanlıklar içinde sessizce köy çeşmelerine varıp, su içerlerdi.

O bahçelerden, o evlerin duvarlarının gölgesinden her geçişimde ve sabaha karşı kan ter içinde her geri dönüşümde bir tek şey merakımı cezbederdi. Şimdi düşlerinin koynunda usulca uyuyan köylüler, savaş başladığında ne düşüneceklerdi.

O akşam saat tam on iki de savaş başladı. Korkuyla uyandık ve silah seslerini dinleyerek sabaha kadar ağladık. O gece annem, babam, ağabeyim, ablam ne yapacaklarını bilemediler. Köyümüzü çevreleyen tepelerde kıyasıya bir savaş yaşanıyor, tepelerden yaralı kurtulan peşmergeler, sokaklarda bağıra bağıra kaçıyorlardı. Biz o dağlıları hiç görmemiştik. Gün doğarken, eşyalarımız topla-

yıp, sokaklarımızda sabaha kadar koşuşturan peşmergelerin arkalarına takıldık. O gün, on iki yaşındaydım. Ve o sabah ağlaya ağlaya babamın arkasından Ranya'ya kadar yürüdüm.

Kani Cenge'nin düştüğü o sabah gün ağarırken gerillalarla birlikte ben de köylere girdim. Kürt köylülerinin gerillalarla karşılaştıkları o ilk anı merak ediyordum. Ama köy meydanında toplanan köylülerin yüzünde gördüğüm tek şey korkuydu. Kürt köylüleri kendi çocuklarından, onlar için dağların soğuk derelerini kendilerine yatak yapan, gencecik çocuklarından korkuyorlardı. Köy meydanındaki toplantıya sadece erkekler çağırılmıştı ama kadınlar erkeklerinin öldürüleceğini düşünerek arkalarından gelmişti...

Gece boyu kıyasıya girdiği çarpışmada sol omzundan hafif yaralanmış bir gerilla hepsine hitaben konuştu. Yaralı haliyle kimsenin canına ve malına dokunulmayacağını, kendilerine karşı savaşmış bile olsa silah bırakan peşmergenin köy yaşamına istediği gibi katılabileceğini anlatırken, köylülerin yüzündeki şaşkınlık inanılmazdı. Gerilla, sadece her aileden yarım torba un istiyordu ve hepsinin parasını ödeyecekti.

Köylüler bu kısa konuşmanın ardından sevinç ile dağılıp, yarım saat içinde hepsi ellerinde un torbaları ve yüzlerindeki gülümsemelerle geri döndüler. Getirilen erzak, gerillalar tarafından katırlara yüklenirken kadınlar sepetlere doldurdukları son baharın en güzel meyvelerini, tadına doyumayan incirleri, üzümle, taze narları dağlı çocukların yollarına, patikalarına bıraktılar...

Birkaç ay sonra köyden gelenlerden dinlediklerimiz üzerine babam geri dönmeye karar verdi. Şehirden ayrılıp, dağlardaki köyümüze doğru yürürken tek merak ettiğim bu dağlılardı. İnsan yemediklerini öğrenmişim artık, bir de boynuzlu olmadıklarını...

Uzun bir yürüyüşten sonra eve ulaşmıştık. Ama babam evden çıkmamamızı sıkı sıkı tembihlemişti. Özellikle ablam ve ben evden dışarı adım atmayacaktık. Bahçede yapılacak işleri ağabeylerim yapacak, dükkanlardan alınması gerekenleri onlar alacaktı. Köyümüzün çevresindeki ormanlarda yaşayan bu insanlara duyulan korku, beni onlara daha da yakınlaştırıyordu. Tanımlayamadığım, adını koyamadığım bir istem hapsoldüğüm bu evden çıkıp korktığımız o ormana girmem için içimi yakıp kavuruyordu. Evimizin içindeydim, ama gözlerim yolda onların evimizin önünden geçeceği güne bekliyordum.

Bir gün evimizin duvarından atladım. Onların bulunduğu ormana hızla koştum. Orada kuytulara bir yerlerde olacaklarını hissediyordum. Kim olduklarını, ne yaptıklarını, bilmeyerek hiç beklemedikleri bir anda ortamlarına gir-

dim. On iki yaşıma yeni girmiştım. Ve ne PKK harflerinin ne anlama geldiğini, ne de APO isimli o güzel insanın kim olduğunu biliyordum.

Bir kadın gerilla ismimi sordu. Bir an bile tereddüt etmeden Çavre, yani gö-züm yolda, güldü. Size katılmaya geldim. Çocuksun daha, evine dön, büyü-yünce gelirsın. Cebinin derinliklerinden çıkardığı bir şekeri bana uzattı. Almadım. Dönemem. Bir kez evden çıktım. Dönersem aşiretim beni affetmez. Kesinlikle beni öldürürler. Ne yapacaklarını bilemediler. Elleri kolları bağlanmıştı. Kadın gerilla tekrar gülümsedi. Ve sordu. Neden geldin, bu çocuk yaşımla bizim hakkımızda ne biliyorsun...

O gün hiçbir şey bilmiyordum. Neden evin duvarından atladığımı ve var gü-cümle o ormana koştuğumu bilmiyordum. O güne kadar bildiğim bir tek şey vardı. O da, gözlerimin yolda olduğuydu...

Çavre, şimdi on yedi yaşında. Yanı başımda oturuyor. Onun siyah, büyük Kürt gözlerine bakarken bize soru sormayı ve cüretkarca cevaplamayı öğreten Zerdüş'tün tanrısı Ahura Mazda, o büyük alçak gönüllülüğüne sığınarak, sana bir soru da ben sormak istiyorum.

Söyle bana Ahura! Tanımlayamadığım bu gerçeği söyle...

Kim yazabilir, on iki yaşındaki Kürt kızının dağlara çıkış nedenini...

Kim anlatabilir, onun yollara bakan gözlerinin neler beklediğini...

KIRMIZI BEYAZ

Kaç saat oldu bilmiyorum ama uzun bur süredir, bu kayanın üzerinde otur-maktayım. Yerden yaklaşık yetmiş seksen metre yükseklikte tek parça bir kaya ve kırmızı. Hemen yanı başında ve hemen hemen onunla aynı yükseklik-te bir başka kaya yükseliyor. O da tek parça ve kırmızı. Aralarında ise derin bir uçurum var. Dümdüz aşağıya düşüyor.

Arkadaşlar beni arayacaklar. Olsun... Güzel bir yer buldum mu ruhum beni oraya sürükler. Bir türlü kendimi tutamam ve oraya giderim. Arkadaşlarım ruhumun beni bu kayanın zirvesine sürüklediğini bilemeyecekler.

Şuan arazinin en yüksek noktasındayım. Bu iki kırmızı kaya, sanki yeri yırtıp çıkmışçasına zirvenin üzerinde iki ayrı zirve gibi duruyorlar. Bu iki kaya ya bir sarsıntı sonucu yerden göğe doğru yükselmişler ya da rüzgar yüzyıllar boyu süren esmeleri ile toprağı aşındırarak, bu kayaları açığa çıkarmış.

Nasıl olursa olsun, şimdi bu iki kaya bu dağın zirvesinde büyük bir gururla duruyorlar. Birbirlerine bir uçurum kadar uzak ama aynı zirvede birlikte yükselebilecek kadar yakın... Aynı zirveyi paylaşan iki büyük kalp ve birbirlerine dokunmayan iki sevgili...

Bu iki kırmızı kayanın bu zirvede duruşlarının aklıma getirdiği ilk olgu “*Sevgi*” oldu. Başımı kaldırıp da onlarla ilk karşılaştığım an böyle bir zirveyi ancak seven kalplerin paylaşabileceğini düşündüm. Neden böyle oldu, ben de anlamadım ama onların kıpkırmızı ve dimdik ve de birbirlerine dokunmadan yan yana ve birbirlerini uzaklaşmadan yükselmeleri bana sevmeyi anımsattı.

Sevmenin böylesine zor olduğunu dağlarda öğrendim. Bir insanı sevmekten tutalım bir topluluğu, bir halkı, bir ülkeyi sevmenin birbirine bu kadar yakın ve böylesine iç içe olduğunu daha önce bilmiyordum.

Kişinin kendine olan sevgisi ile kişinin hayata olan sevgisi, kişinin karşı cinse olan sevgisi ile kişinin dünyaya olan sevgisi arasındaki bağlantıyı hissettikçe sevmenin büyüklüğüne daha çok inandım.

Şuan sevme eyleminin komple bir eylem olması gerektiğini düşünüyorum. Kişi bir tek şeyi sevmez. Tek bir olguda uçlaşan sevme biçiminde bir hata vardır. Tek bir yerde odaklanan sevgi, büyük bir sevgi değildir. Odağın çevresini dışlayan sevgide de bir hata olduğunu düşünüyorum.

Sevme kişi de bir düzeydir. Bu düzeyi yükseltmek veya alçaltmak kişinin kendi ellerindedir. Bence, kişinin sevme düzeyi olgudan olguya, nesneden nesneye değişmez veya değişmemelidir. Bir çiçeği sevdiğin kadar bir halkı seviyorsundur. Bir ülkeyi sevdiğin kadar kendini seviyorsundur. Bir dağı sevdiğin kadar bir erkeği veya bir kadını seviyorsundur.

Ve bir insanı seviyorum diyebilmek için o insanı çevreleyen bütün atmosferi sevebilmek gerekmektedir. Sevginizde atmosferin içinde bulunanlardan biri eksikse, sevginiz eksiktir. Ve bu şeylerden birini çok seviyorsanız, diğerlerindeki sevgi düzeyini de en az onun düzeyine yükseltmeniz gerekir ki sevgi

tamamlanabilsin. Ne yazık ki bizler, büyük bir çoğunluğumuz tamamlanmamış sevgilerin sahipleriyiz.

Sevmeyi tamamlamak için insanın koca bir dünyayı kucaklayabilmesi gerekir. Koca bir dünyayı kucaklayabilmek için insanda koca bir kalp olması gerekir. Hangimizin böyle büyük bir kalbi var. Ve hangimiz kalbimizi ellerimize alıp, sevdiğimizden turalım bütün insanlığa sunabiliyoruz.

Şimdi hemen yanıma beyaz bir kuş kondu. Yorulmuş olmalı... Beyaz kuşlar buraya geldiğimden beri bu iki kırmızı kaya arasından geçen rüzgarda dans ediyorlar. Kanatlarını açıp, hiç kımıldamadan havada asılı kalıyorlar. Zaman zaman rüzgarın şiddetine göre ufak yer değiştirmeler yapıp, ardından hemen tekrar bir başka noktada asılı kalıyorlar. Şimdi biraz şaşkın, bana bakıyor. Bu yabancıнын nasıl olup da kanatsız bir şekilde buraya geldiğini ve burada ne yaptığını merak ediyor herhalde. Onların danslarına katılamıyorum ama sıkı sıkı kırmızı kayalara tutunmuş bir şekilde not defterime bir şeyler yazmaya çalışıyorum.

Dünyanın başka yerlerinde yaşamın ifadesi ne olursa olsun Kürdistan Dağlarında yaşamın tek bir ifadesi vardır. O da sevmedir. Biz bu dağlarda sevdiğimiz kadar yaşıyoruz. Sevdiğimiz kadar hayattayız. Hayatımızın yaşamsallık düzeyi kalbimizin içerdığı sevgi ile bağlantılıdır.

Yaklaşık bir haftadır yürümekteyiz. Kavurucu güneş altında yol alıyoruz. Dere tepe demeden ilerliyoruz. Yorgunluktan ve düşünmekten tükenmiş durumdayız. Tüm bu kavrulmalar, yorulmalar, savrulmalar, koşuşturmalar için yapılıyor. Tüm zorluklara neden göğüs geriliyor.

Yaşamımız boyu yaptığımız her şey kalbimizdeki sevgiyi, o güzel duyguyu hayata sunmak için değil midir? İnsanoğlunun tüm eylemi hayatı yaratmak, yani sevgiyi yaratmak için değil midir? Ve hayat sevmek değil midir? İnsanoğlu bunu hangi çağda yitirdi? Hayatın saf, çıkarsız sevmeye olduğu zamanlar neredeler?

İnsana ait olan bütün eylemler sevgiyi ifade için değilse, sevdiklerimize ve bütün insanlara o güzel duyguları ulaştırmak için değilse, ne içindir? Tüm hayat çıkarlar için yaşanıyorsa ve sevmeye artık hayatın asli eylemi değil de bir yan eylemiyse bu insanlık için en büyük felakettir.

Kürdistan dağlarında sevgi hayatın özüdür. Ve dağlardaki insanların tüm eylemleri sevgiyi gerçekleştirmek için biçim alır. Bunun dışındaki tüm hayat yaklaşımları yanlışa kapı aralar. Biz bu dağlarda tüm insanlara sevgimizi hayırlamak için düşünüyoruz ve eyleme geçiyoruz.

Bu kırmızı kayalarda rüzgara rağmen tutunmak zor, bu beyaz kuşlara eşlik edip kayalar arasında dans etmek daha da zor.

Bunların ötesinde sevmek zor, sevgi üzerine yazı yazmak daha da zor.

BİR NEHRİN MASALI

Kürdistan dağlarına adım attığım ilk günlerdi. Ne bir yol biliyordum ne her hangi bir yönün farkındaydım. Dağların derinliklerinde kaybolduğumu düşündüğüm ve önümde yürüyen arkadaşı kaybetmemek için tüm çabamı sarf ettiğim günlerdi. Zap diye bir yerden bahsediyorlardı ve biz de ona yürüyorduk. Öylesine yabancıydım ki bu coğrafyaya Zap'ın ne olduğunu bile bilmiyordum. Ama ısrarla ona doğru yürüyordum.

Henüz onunla karşılaşmamıştım. Ama yürüdüğümüz yollar boyunca arkadaşlar ondan bahsediyorlardı ve Metina Dağlarında karşılaştığımız köylülerden bir tanesi onun aşık bir nehir olduğunu söylediğinde ben nehir bile görmemiştim.

Bir dağ evinde, yağmurdan sırlıklam olmuş arkadaşlarımın arasında oturmuş konuşmakta olan bu köylüye iyice yaklaştım. Kürtçe konuşuyordu ve ben Kürtçe'yi de henüz öğrenememiştim. Ama köylünün anlattıklarını da duymak, öğrenmek istiyordum. Hemen yanımdaki arkadaş kısık sesle onun sözlerini bana aktarmaya başladı. O gece dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur yağarken, o köylüden Zap'ın bir nehir olduğunu öğrendim, hem de aşık bir nehir...

Yaşlı köylü gözlerimize baka baka anlatıyordu, hikayesini ve arkadaşlarının gülmelerine rağmen dinletiyordu kendisi. Bardaktan boşanırcasına yağın yağmurdan kaçarken sığındığımız bu köy evini elbiselerimizin buğusu doldururken, bizi de masalın buğusu sarıyordu. Çok açtım, yorgundum, bir türlü gözlerime söz geçiremiyordum ama köylünün dudakları arasından dökülen kelimelerin ahengi beni yavaş yavaş içine alıyordu.

Kürtçenin bir masal dili olduğunu ilk o gece fark ettim ve artık bu masalı dinlemek istiyordum. Kürtçe ile masallar anlatılır, masallar yaşanırdı. Bu masal gerçeğini çok sonra daha iyi fark edecektim.

Evin ufak çocuğu sobaya odun atıyordu. İhtiyar köylünün sözlerini dinledikçe, Güney savaşının o yorgunluk ve uykusuzluk dolu günlerinde, bir masalın içine yol aldığımı hissediyordum. Anlatılanlar hem içime korku salıyor, hem de dinlemek için büyük çaba harcıyordum. Uyumamak için sırtımı duvara yasladım. Yaşlı köylü bizlerin dağa yeni gelen gerillalar olduğumuzu biliyordu. Ve bu aşık nehrin masalını anlatmaktan da vazgeçmiyordu.

Onun evine gelen tanrı misafirleriydik. Bizimle ekmeğini ve tuzunu paylaşırmıştı. Şimdide masallarını paylaşıyordu.

Böyle şeyler öykülerde, destanlarda, masalarda olurdu. Anlatılanlar hikayeydi, masaldı, inanılmazdı ama köylünün sözleri bir türlü aklımdan da çıkmıyordu.

du. Uykusuzluğa daha fazla dayanamayıp gözlerimi kapıyordum ama sözler duymamazlık edemiyordum.

“Bu nehir aşık olur çocuklar. Onu siz bilmezsiniz... Bir insana sevdalanmaya görsün onu bir kez olsun unutmaz... Onu büyük bir sabırla bekler. Onun gelip kıyısında diz çökmesini, suyunu alıp yüzüne vurmasını bekler. O kişi bir kez Zap’ın sularına dokunmaya görsün her şey değişir. Onun tadını almıştır artık, onun büyüüne kapılmıştır. Zap sularını yükseltir, onu usulca akıntısının içine alır ve denizlere doğru yolculuğa çıkarlar...”

Yıllar sonra yaşlı köylünün bu hikayesini Rezzan’a anlattığımda bir başka masalın içindeydik. Onunla bir kış masalının içinde, bir kış filmi çekiyorduk. Bütün acemiliğimize bütün zorlanmalarımıza rağmen “yüzlerimizin sırrı” diye bir film çalışmasının içine atlanmış, canla başla çalışıyorduk. Bütün çalışmalarımız kar içinde geçiyordu.

Kar yağışı başladığı zaman eşyalarımızı alıyor, hemen dışarıya fırlıyor, çekim yapacağımız yerlere koşuyorduk. O kış, ne kadar çok fırtına bekledik, ne kadar çok kar bekledik kimse bilemez. Çok acemiydik, ama coşkumuza diyecek yoktu. Karlarla boğuşmak, fırtınanın içinde film çekmek bizler için inanılmaz güzellikteydi. Bir şey yaptığımızı hissettikçe mutlu oluyorduk.

Bu kış masalını çok sevmiştik. O günler masalların kendi ellerimizle yaratılacağını öğrendiğimiz günlerdi. O kış her şeyin ellerimizde olduğunu keşfetmiştik.

Yine bütün gün kar içinde çalışıp, akşam ısınmak için sobanın başına oturduğumuz gecelerden birindeydik. Bu defa dışarıda kar yağıyordu ve yine üzerimizden buğular yükseliyordu. O geceyi, Metina Dağlarına geldiğim o yağmuru, yaşlı köylünün evinde oturduğumuz sobayı, yükselen buğuları anımsadım. Ardından köylünün anlattığı nehrin hikayesini hatırladım.

Bu defa aşık nehri ben anlattım. Rezzan ve diğer arkadaşlar ilgiyle dinlediler. Sanki bu gecenin yaşlı köylüsü bendim. Hepsı etrafında bana bakıyordu. Bu defa masalı ben anlatıyordum.

Ertesi sabah çekimleri yapacağımız yere Rezzan ile birlikte gittik. Bir yandan senaryoya uygun yerler arıyorduk, bir yandan da Rezzan’ın rolünü tartışıyorduk. Bu konuda çok güçlüydü. Filmimizin öyküsünü hemen kavramış ve o güçlü yorumunu esirgememişti.

Bir yere ulaştık. Bu gün çekeceğimiz sahne için çok uygun bir yerdi. Rezzan omzuma dokundu, gülümsüyordu. Bir şey soracağını söyledi, ben de cevaplayacağımı söyledim.

“Hele söyle, o senin aşık nehrin bana da aşık olur mu...”

Önce seni görmesi gerekir.

Hele bir bak bana, ne diyorsun, beni de beğenir, alıp götürür mü...

Sanmam, seni almaz...

Ben iyi yüzüyorum. Kolay kolay kendimi herkese kaptırmam...”

Bu sözlerimizin orada kaldığını, o karların içinde yitip gittiğini düşünüyordum. Öylesine bir konuşma olduğunu sanıyordum. Ne de olsa her şey bir masaldı.

Zap’a ulaştığımız bu bahar, bu hikaye çok gerilerde kalmıştı. Rezzan’ın bu alanda olduğunu duymuştum ama görüşmemiştik. Bir görev çıksa da oralara doğru gitsem diye düşündüğüm günlerden bir gündü.

Bir gün bir arkadaşımızın Zap’a kapıldığını söylediler. Bunu duyar duymaz yıllar önceki o yaşlı köylüyü, onun anlattığı o masalı anımsadım. Zap, yine gönlünü birine mi kaptırdı, diye düşündüm.

Ve Zap’a kapılıp giden bu gerillanın Rezzan olduğunu öğrenince aklım duracak gibi oldu. Masalı köylüden alıp ona aktardığım o karlı geceyi bütün ayrıntıları ile hatırladım.

Ve ertesi gün Rezzan ile yaptığımız o konuşmanın bütün kelimelerini bir kenara yazdım. Bütün bu yaşananlar bir tesadüf müydü bilemiyorum. Ama yıllar önce yaptığımız o konuşmada ben yanılmıştım.

Nehrin karşı kıyısında yangın çıkmış. Bütün bir arazi, o güzelim ağaçlar yanıp kül olmak üzereymiş. O ağaçların yakarışlarını duymuş. Hemen karşı kıyıya yüzerek geçmeye karar vermiş. Hızla elbiselerini çıkarmış. Ve nehir belki de yüzyıllardır bu anı bekliyormuş. O an iyice sessizleşmiş. Rezzan, kıyıda hızla suya atlamış. Artık nehrin kucagındaymış. Zap, bütün mutluluğu ile onu sarmalamış. Rezzan, karşı kıyıya kulaç atmaya çalışmış. Ama o artık başka bir diyara yolculuk yapıyormuş. Zap, o gün bütün sevinciyle bir sevgi olup akmış.

Rezzan, iyi bir yüzücüydü ama o gün masalın gerçeğine, nehrin aşkına kulaç açmıştı...

KAR VE ÇÖL

‘Yitirilişin nedeni nedir’? Sorusuyla derse ara verildi. Bütün öğrenciler yarın bu sorunun cevabını getirecekler. Güçlü bir tartışma bizi bekliyor.

Ekoloji ders olarak bu yıl alındı. Mazlum Doğan kadro okulu müfredatı için ayrılan dört günlük süre sanırım yetmeyecek. Arkadaşların katılımı yüksek olduğu için henüz konuşma fırsatı bulamadım, yarın söz hakkı almayı düşünüyorum.

Ders çıkışında onu görünce ister istemez içimi tarif edemeyeceğim bir sevinç sardı, demek hala kalmayı başarmış.

Karlar üzerinde usulca uzanmış okuldan çıkışımızı izliyor. Dersi veren Fatma arkadaşı işaret ederek “sanırım sizin dersiniz için gelmiş’ diyorum. Fatma arkadaş bir an için şaşıyor, ardından gülümseyerek onaylıyor...

Bütün arkadaşlar, akşam hazırlıkları için dağılırken, onu izlemeye karar veriyorum. Uzun zaman sonra kampımıza ilk defa uğruyor. Eskisinden daha ür-

kek, daha uzak duruyor. Geçen zaman içinde epey büyümüş, tüyleri hem uzamış hem de sarıdan kahverengine kuyulaşmış.

Fazla zamanım yok.

Bir kürek bulup, hava kararmadan manganın üzerinde ki karları atmam gerekiyor. Bir türlü tercih yapamıyorum birazdan hava kararacak ve O, bu dağla-rın kuytuluklarına dalıp kaybolacak. Kim bilir, bir daha ne zaman gelecek...

Bizim yavru tilkiden bahsediyorum.

Onu en son kar düşmeden kısa bir süre önce görmüştüm. Bir sabah son nbetiydim, ormanın sessizliğini dinlerken, birden bir çığlık koptu, bir çocuğun sesine benziyordu. Bir de baktım bizim tilki ağaçlar arasından hızla yaklaşıyor peşinden beş altı tane koca koca akal geliyor...

Tilki neredeyse dokunacak kadar yakınımdan geçip gitti. akallarda peşinden...

O sabahtan sonra onu bir daha göremedim böylesine yakınımdan geçişinin bir nedeni olması gerektiğini hep düşündüm ve o akallardan kurtulması için sadece dua edebildim.

Yavru tilki bu sabah benden ne istemişti sorusu bir türlü aklımdan çıkmadı. Anlayamamıştım ve o peşinde ki çakallarla geçip gitmişti...

Dönüşünün ekoloji dersine denk gelmesi belki bir tesadüftür. Onu seyrettiğimin farkında ve hiç kımıldamıyor düşünceler akmaya başlıyor...

Bir yabancılaşma çağında yaşıyoruz kişinin doğaya, kişinin topluma, kişinin kendine yabancılaştığı bir ağ bu...

İlk sınıfların kuruluşundan bugüne önce yavaş yavaş ardından büyük bir hızla yükselen yabancılaşma duvarı neredeyse günümüz insanın üzerine yıkılma aşamasına geldi.

Ne talihsiz bir varlıktır, bu insan...

Tarihin başlangıcından bu yana hep üretiyordu ve ürettiğine yabancılaşıyordu. Yeryüzünde ki tek düşünen canlıydı ama düşüncesinden uzaklaşıyordu. Yaratıyordu, yarattığını kaybediyordu...

Bir ocuğun masumiyetiyle buluyor, ortaya çıkıyor, yine o çocuğun sevinciyle onunla oynuyor ve bir yerden sonra elinde kimin kurbanı oluyordu. Onu ilk haliyle tutmayı, onunla ilk an ki heyecanıyla ilişkilenmeyi srdremiyordu.

Devleti buluyordu, onun çarklarında eziliyordu, dini biliyordu, onun tanrılarına kurban ediliyordu. Parayı buluyordu, ilk satılan kendisi oluyordu. Ve insan, insan olduğuna pişman oluyordu.

Bizler uzun bir zaman, insanın kendi yarattıklarının kontrolünden çıktığını düşünüyorduk. Oysa kontrol edilemeyen insanın kendisiydi...

İnsan, bütün her şeyi, kendisiyle ilişkilenen insanları, toplumları, doğayı kontrol altına almaya çalışıyordu. Bunu başarıyordu ama kendi duygu ve düşüncelerine yenik düşüyordu bir tek kendini kontrol altına alamıyordu.

Ve kontrolsüz insan, sevinç ile yarattığının, gözyaşı ile kurbanı oluyordu.

Bu dağlarda kendimizi kontrol etmeyi öğreniyoruz. Baştan beri bu okul bize kontrollü yaşamının sırlarını, duygu ve düşüncelerine hakim olan insanın yitirmeyeceğini anlatıyor. Ve yıllar öncesine gidiyorum.

Orta doğunun GÜNEŞ'i ile tanıştığım o kavuran çöle dönüyorum. O'nun hiçbir zaman kendini yitirmeyen insanın bahçesinden geçirdiğim günleri, çektiğim fotoğrafları hatırlıyorum.

Hayatım boyunca bir kez daha böylesine öz kontrollü olan bir insanı görüntüleyemedim.

Kampın etrafında ki tepelerden akal sesleri yükselmeye başladığında yavru tilkinin neden bize bu kadar yaklaştığını anlıyorum. Hala peşinde olanlar var.

Artık işime dönsem iyi olacak. Hava iyice karardı bana da çatıda ki karların karanlıkta atmak kaldı.

KALBİMDEKİ İZ

Çığ altından kurtulduk.. Ama kimse bize inanmıyor. Yüzümdeki yara izleri arkadaşlara biraz inanılır gibi geliyor, ama yine de çığ altında kendi başımıza çıkmış olduğumuza kimse ihtimal vermiyor. İlk anda bütün arkadaşlara başımıza gelenleri anlatmaya çalıştık. Ama artık vazgeçmiş durumdayız. Bu bize olan güvensizliklerinden değil, çığın ne kadar büyük bir felaket olduğunu bildiklerindendir.

Ertesi gün çığın düştüğü yere gidip baktık. Nasıl kurtulmuş olduğumuza biz de inanamadık. Arkadaşlar nasıl inansınlar. Bir tek aynaya baktığım anlar gerçekten çığ altından çıktığımı hissediyorum. Yüzüme çarpanın ne olduğunu tam olarak hatırlayamıyorum. Ya bir kaya, ya da bir buz parçasıydı... Şimdi anlığın orta yerinde koca bir iz durmakta... Belki de Abdullah arkadaştan sonra o gecenin tek tanığı bu iz oluyor.

Üzerimize çığın düştüğü o hain boğazı izlerken, çığ altındayken hissettiklerimi düşünmeye başladım. Belki şuan burada bu yazıyı yazıyor olmayacaktım.

Belki o anda da bunu hissetmiştim. Sadece bir fotoğraf gibi gözümün önünden geçip gittiğini hatırlıyorum. İnsan hiç bir şeyi ertelememeli. Hele burası oluşmaya çalışan, var olmaya çalışan Kürdistan gibi bir ülkeyse hiç bir şey ertelenmemeliydi. Çığ altındayken, bunu hissetmiştim. O an farkında bile değildim. Var gücümle kurtulmak için çırpınırken, bana güç veren his buydu. O kadar çok şeyi yarım bırakmıştım ki...

Bu bir şeylere sahip olmanın yarım kalmışlığı değildir. Eğer öyle olsaydı hiç bir zaman tamamlanamayacağının farkındayım. Hiç bir zaman insan her şeye sahip olamaz...

Bu, üzerinde yaşadığım topraklara ve sevdiğim insanlara karşı yarım kalmanın acısıydı. Ah! Yapabilecekken ne çok şeyi yapmamış, içimdeki sevgiyi ne çok esirgemişim. Neredeyse bütün sevgimi çığ altında kendimle birlikte götürecektim.

Aynı gece bir başka yerde Dr. Seyit kaybolmuş, kaç gün geçti hala bir haber alınmadı. Biz o gece çığ altında yaşam mücadelesi verirken, o da bir başka yerde yaşam mücadelesi veriyormuş. Biz dönüp arkadaşlara ulaşmayı başardık. Seyit hala gelmedi...

Kaç gündür Seyit'in neler yaşadığını düşünüyorum. Aynı gece bir birine çok yakın şeyler yaşadık. Seyit fırtına içinde kaybolur, neler düşünüyordu acaba... O gece kendi yaşadıklarımın ona çok uzak olmadığını düşünüyorum. Seyit'i anlamaya çalışırken ancak kendimi göz önüne getirebiliyorum. O gece aramızda çok uzun mesafeler olsa da birbirimize çok yakın olduğumuza eminim. Seyit dönseydi oturup konuşurduk.

Seyit son anlarını nasıl geçirdi... Kar içinde nasıl boğuştu... Ayakları ağırlaşır, elleri buz tutarken kalbinden hangi uzak sevgiliye söylenmemiş sözler geçiyordu. Kar yığınları üzerine dökülürken en çok neye üzülmüyordu...Ve kurtulsaydı, geri dönmeyi başarsaydı acaba en çok yapmak istediği şey ne olacaktı...

Kar içinde çırpınırken, özür dilemeye karar verdim. Kendimden, senden ve bütün bir ülkeden, özür dilemek için var gücümle boğuştum. Buna da kimse inanmayacak... Nasıl ki çığ altına girdiğime kimse inanmıyorsa, bütün her şeyimle önünde eğilip özür dilemek istediğime de kimse inanmayacak...

Orada, çığ altında en çok buna üzüldüm. Sevdiğim insanları yeterince mutlu edememiş olduğuma üzüldüm. Bunun için yeterince yorulmamış, yeterince ter akıtmamış, yeterince gözyaşı dökmemiş olduğumun farkına vardım.

Geçen zaman içinde böylesine bencil davranmış olduğuma bir türlü inanamıyorum. Oysa bu dağlarda biz böyle öğrenmemiştik...

Nasıl olmuştu da böylesine eksik sevmiştim. O çığa kadar kalbimdeki sevginin büyük olduğunu, yüce olduğunu düşünmüştüm. Oysa hep kendime sakladığım bir yan varmış. Hep esirgediğim güzellikler varmış. Hep veriyorum derken, aslında vermediklerim öylesine çokmuş, öylesine çokmuş ki... Bunu fark etmek benim için korkunç oldu. Ah! İnsan nasıl da farkında olmadan kendini aldatabiliyor...

Çığ altına girmek korkunç bir şeydi. Orada kıyasıya çırpınmak, bedenini parça parça kurtarmak dehşet vericiydi. Önce ellerimi, sonra kollarımı o hareketsizlik anından kurtardım. Ardından bacaklarımı ve gövdeyi ölümün dinginliğinden çıkarıp aldım. Şimdi yepyeni ellerim, kollarım ve bedenim var. Hepsinden önemlisi çığ altında yeni bir kalp buldum. Ve yeni bir çığın altında kalıncaya kadar kalbimdeki o sevgiyi gerçekleştirmeye çalışacağım. En önemlisi hiç bir şeyi ertelemeden ve hiç bir şekilde aldatmadan...

Artık her şey değişti... Yüzümün orta yerindeki yara izi gelecekte silinse de kalbime çekilen iz hiç bir zaman silinmeyecektir...

Aslında öldüm ve tekrar geldim.

Arkadaşlar hala arıyorlar. Umarım Dr. Seyit'de gelir...

SEVİNÇ

(Günlüğe)

Yazdıklarımın hiç bir zaman sana ulaşamayacağını bilsem de, sana yazmak, karlarla kaplı dağlar ardından seninle paylaşmak güzel bir şey...

Seninle kelimelerin de ötesinde birçok şey paylaşmak isterdim. Ama paylaşmayı başarmak güç ister, kendinde tamamlanmayı ister. Ve bizim yaşam gerçeğimiz her zaman bunun önünde koca bir engeldir.

Kendimdeki bu yarım kalmışlığın, bu tamamlanmamışlığın, yani eksik gerçeğimin farkında olarak seninle yine de çok şey paylaşmak istiyorum.

Ve biliyorum ki, en güzel paylaşım için, uzaktaki bir arkadaşı en fazla hissedebilmek için, yoldaşı kendimde bulmak için kendimi bulmanın zorunluluğunu. Bizim için bu tek ve en büyük bir gerçektir. Ve çözümü ise gerçeğin gözünün içine bakmaktır, kaçmak değil...

Böyle zamanlarda içimden seninle konuşuyorum, sana mektup yazıyorum. Ve bütün yazdıklarımı ya bir rüzgara ya da bir akarsuya bırakıyorum. Çünkü bir çok zaman o rüzgar ve o akarsu senden bana kelimeler getiriyorlar. Suyu veya akarsuya yazılabilen her şeyi kalbimin gözüyle okuyorum. Ve orada, fırtınanın içinde, neler yaşadığını hissedebiliyorum.

Bazen zorlandığını hissediyorum. Dayanılmaz bir sıkıntı gelip yerleşiyor kalbime. İçim içime sığmıyor. Dışarı çıkıyorum, karlar içinde yürümeye başlıyorum. Ya yüksek bir tepeye tırmanıyorum ya da derin vadilere bırakıyorum kendimi. Yükseklerde senden esen bir rüzgara, derinlerde ise senden akan bir akarsuya ulaşmak istiyorum. Bana seni anlatacak bir işaret arıyorum. Bazen bir rüzgar ile serinliyor, bazen bir akarsu ile ıslanıyorum. Bazen hiç bir işaret bulamadan geri geliyorum.

İşte böyle zamanlarda yanında olmak istiyorum. Ama başka biri olarak... Daha tamamlayan, daha oluşturan, daha fazla güç getiren biri olarak, yanımda olmak istiyorum.

Güzel bir arkadaşlık böyle olsa gerek. Karlı dağların ötesinden uzaklığın anlamsızlaştığı birlikteliği, sevginin o müthiş gücün kendinde oluşturabilmek. Ve mesafelerin ötesinden görmeden, duymadan, dokunmadan anlayabilmek...

Sevgili yoldaş;

Seni hep sevinç ile hatırlıyorum. Bende kalan bütün görünüşlerinde sevinç var. Her gözümü kapatıp seni düşündüğümde sevinç kaplıyor içimi. Gözlerinden taşan ve bütün yüzünü kaplayan o sevincin şüphesiz bir anlamı var. Belki de hepimizi seninle arkadaş olmaya çeken, sonradan öğrenilmiş, dışarıdan edinilmiş olandan çok, sende var olandı. Sevinç, gözlerindeki o eşsiz parlıltı...

Dağlardaki bir savaşçının en çok gerek duyduğu şey “**Sevinç**” değil miydi? Bu gerçeği her birimiz dağlara adım atar atmaz keşfetmemiş miydik?

Her ne kadar şu an göremiyor olsam da, gözlerindeki sevinci bizden, çevrenden esirgeme. Bütün karanlık gözleri aydınlığa çevirecek olan o parlıltıdan uzak tutma bizleri. Sevincin büyük bir gücü vardır. Sevinç, dokunduğu her şeyi bir tılsım gibi sarmalar. Sevinç, ulaştığı her şeyi sevince boğar. Baktığı, uzandığı, dokunduğu her şeye bir akım oluşturur kendisinden. Ve kendisinden hiçbir şey yitirmeden, kendisinden başlayarak, çevresine ve o çevrede yaşayan bütün insanlara güzellikler sunar...

Ne güzel! Fark etmiyorsun ama gerçekleştiriyorsun. Beklemiyorsun ve veriyorsun.

Dışarıda korkunç bir hava var. ılgınlar gibi kar yağıyor. Kısacası durumumuz iyi değıl. Arkadaşlarla durmadan dinlenmeden çadırımızı boğımak isteyen karları temizliyoruz. Tam bir boğışmadır sũrũyor. Bũtũn tepelerden çığı dũřũyor. ığın gelebileceğı yamaçlardaki karları bedenlerimizle eziyoruz. Bu gece, bu Zagros yamacından çıkıp gidebileceğimiz başka bir yer yok. Bembe-yaz bir dũnyanın orta yerinde bir savaşa tutuşmuşuz. Yerimi bir arkadaş dol-durunca içeri girdim. Biraz dinlenip, tekrar çıkacağım. Yazmak için bir fırsattı. İlk aklıma gelen gũzlerindeki sevinç oldu. İimin ısındığını hissediyorum.

Yazılarımı ya bir akarsuya ya da bir rũzgara bırakmak isterdim ama bu gece ne bir tepeye tırmanabiliyor, ne de bir vadinin derinliğıne inebiliyorum. Sanırım bu gece yũkseklerin rũzgarı ile vadilerin akarsularını bir araya getiren bir Zagros çığı alıp gelecek yazılarımı sana...

Gũzlerindeki sevinci bizlerden esirgeme...

SEN

(Günlüğe)

Beni buraya sen getirdin... Gerçekleştirdiğim her şey sana ulaşmak içindi... Hiç bir zaman söyleyemeden ve yıllarca kendim bile fark etmeden içimde taşıdığım aslında sendin.

Gecenin içinde sesin geliyordu, hemen dışarı çıktım ve karanlığı dinlemeye koyuldum. Günler ve geceler boyu süren fırtına, yerini derin bir sessizliğe bırakmış. Uğultu dolu zirvelerde büyük bir huzur yaşıyor.

Karanlığı dinliyorum. Ve aslında çok uzun bir zamandır, bu sesi beklemekte olduğumu hissediyorum.

Gecenin içinde duyduğum sensin. İçeriye, arkadaşlara bakıyorum. Benden başka kimse duymuyor... Karanlığın içinde çınlayan o güzel sesin hayal mi gerçek mi olduğunu bilmeden yola koyuluyorum. Hayal veya gerçek olması bir yana, duyduğum sesin bir anlamı olmalı ki beni peşinden sürüklüyor. Kendimi tutamıyorum... Gecenin kucağına atılıyorum.

Korkunç olan, güvenmenin sırrını henüz çözmüş değilim ama her defasında kendimi onun kollarına bırakıveriyorum. Arkadaşlar yokluğumu fark ettiklerinde yine kızacaklar...

Ve gecenin içinde bir anlamın peşinde kar içinde yürümekteyim. Her şeyin bir anlamı olmalı... İnsana ait olan her şey bir anlam taşımalı. İnsan gerçekleştirdiğinin ya anlamını bulup çıkarmalı ya da hiç gerçekleştirmemeli. Veya anlamını yaratmalı.

Sesini dinleyerek yürüyorum. Sesin hep aynı yönden geliyor ve ben kar içinde ısrarla yol alıyorum. Kimsenin duymadığı ama benim kulaklarımda çınlayıp duran bu sesin bir anlamı olmalı. Bu gece o anlamı bulmadan dönmemeye karar veriyorum.

Bir zaman sonra durdum. Nefes nefese kalmışım... İçimdeki ateşi ve hemen dışımdaki o buz gibi havayı soluğumu dışarı verdiğim an fark ediyorum. Nefesim gecenin içinde beyaz bir bulut gibi yükselip gidiyor. Bu gece yarısı içimde ne büyük bir yangın var...

Sesini tekrar duymak için başımı gökyüzüne çeviriyorum. Üzerimde pırıl pırıl bir gökyüzü uzanıyor. Yıldızlar bu gece nasıl da belirgin. Başımı gökyüzünden karlı tepelere eğdiğim an seni görüyorum. Oradasın... Dağın ve gökyüzünün birleştiği yerdesin. Kar beyazın ve gece siyahının birbirine dokunduğu yerdesin. Bir hayal gibi orada duruyorsun.

Karları yararak yürüyorum. Bu gece ne kadar tırmanırsam ruhumun temizliği de o kadar derin olacak diye düşünüyorum. Ne kadar yürürsem kendi derinliğime o kadar ineceğim ve gizli olana ulaşacağım...

Sesin geliyor... Nedir beni kar içinde yürümeye mahkum eden... Nedir hayal mi gerçek mi olduğunu bilemediğim bu sesin anlamı... Her şeyin bir an gibi

durduğu bu gece yarısı, bir tek ben yürüyorum soluk soluğa. Bir anlama ulaşmanın heyecanıyla tırmanıyorum sana doğru...

İçimde gizli olan ama bir türlü kendime bile açıklayamadığım ses buydu. Onu karanlığın içinde duyduğum an, yıllardır onu beklediğimin de farkına varıyorum. İçim sevinç ile doluyor.

Bütün gücümle yüklenip, sesini ilk duyduğum ve seni ilk gördüğüm o yere ulaşıyorum. Ama ne sesin, ne de sen oradasın. Bir başka uzaklığa kaçıp gitmişsin. Gözlerimle karlı tepeleri arıyorum. Geceyi dinliyorum... Hiç bir şey kımıldamıyor. Kar üzerinde hiç bir iz bırakmadan çekip gitmişsin.

Kalbim göğsümü yırtarcasına çarpıyor. Aradığım o anlama yine ulaşamadım. Bu gece çok yakınlaştım ama dokunamadım. Demek hala eksik olan bir şeyler var kendimde. Demek yerine getiremediklerim, gerçekleştiremediklerim var. Demek hala tamamlamadıklarım var...

Aşağılara, arkadaşlarımı bıraktığım o vadiye bakıyorum. Herkes ve her şey kar altında... İçimde bir hüzün, tarif edemediğim bir burukluk hissediyorum.

Haykırmak... İçimdekini tüm uzaklara haykırmak, bu gece yaptığım belki de en güzel şey oluyor. Belki de bu gece beni buraya tırmandıran içimdeki bu haykırma istemiydi.

Anlam, kişinin kendisindedir. Belki de onu dışarıya çıkarmamak en doğrusudur. Ve benim bir türlü başaramadığımdır. Anlam, kendi gerçeği içinde yaşar ve hissedilir. Onu bu çağın sözleri ve izleriyle anlatmaya kalkarsan yitirirsin. Anlam aslında anlatılamayanlarda gizlidir.

Bu çağın bütün tanımları eksiktir...

İçimdeki o anlamı, hem kendime hem de bütün insanlara ızsız ve sözsüz ulaşabileceğim o zamanı bütün kalbimle istiyorum.

Beni buraya sen getirdin... Kar üzerinde hiç bir iz bırakmadan çekip gitmişsin.

İçimdeki aceleci çocuk neden bir an olsun durmuyorsun... Nereye götürüp bırakacaksın, hangi uçurumdan fırlatıp atacaksın beni... Bırak da bir soluk alayım, paramparça olmadan önce doyasıya içeyim şu çeşmenin suyundan. Bırak da kana kana güleyim, ağlayayım...

AYNI TESTİDEN İÇMEK

Bu dördüncü kız kardeşir, peşinden koştuğum, ruhum dayansa da, bedenim yetmeyecektir bu dört ömre. Hayatlarının en güzel yıllarını yaşayan bu dört güzel kıza, kalbim bir kez daha kapılmaya, gözlerim bir kez daha vurulduklarını görmeye güç getirmeyecektir. Bu kız kardeşlere üç kez cesaret ile baktım ve bunu neden yaptığımın çok iyi farkındaydım. Şimdi, dördüncü kez aynı cesaret ile bakabilecek miyim, bunu ben de bilmiyorum.

Arkadaşların hepsi gitti, haydi biz de gidelim, sözleriyle sıyrıldım düşüncelerimden. Ferman gencecik duruşuyla başımda dikilmiş gülümsüyor. Şimdi

nereden bilecek aklımdan neler geçtiğini, Kanireş isimli bu çeşmenin başında neden beklediğimi... Sessizce yüzüne bakıyorum.

Yorulduğun değil mi... Diye soruyor on altı yaşındaki bedenine güvenerek, Kanireş'in kayalarında, yosunlarında nelerin saklı olduğunu bilmeden. Bir an önce gidelim, hava kararırsa yolu bulamayız... Yol konusunda tereddütlü olduğunu hissediyorum. Ne de olsa kılavuz olarak kalmış yanımda ama bu yolları benim ne kadar iyi bildiğimi bilmiyor Ferman...

Ama ben Kanireş'de biraz daha oturmak, bu buz gibi suyun içinde akan ve bir tek benim görebildiğim, karanlık gecelerde buradan su içmiş, bu çeşmenin başında doyaya gülümüş ve geçtikten sonra bir daha dönmemiş, bir daha bu çeşmeye uğramamış, kahkahalarını burada bırakmış ama bir kez olsun onları anlatacak sözleri bulamadığım neşe ve heyecan dolu yüzleri bir kez daha hissetmek istiyorum.

İlk Binevş'i tanıdım...

Uzun, ince, fidan gibi bir kızdı. Ve en büyük ablaydı. Bamerne eylemine gelirken, bu çeşmeye birlikte uğradık. Taşdığı o ağır silahın altında kan ter içinde kalmıştı ama kana kana su içtiğimiz o çeşmede eşsiz gülüşünü nakşetti kalbime... Bir fotoğrafını çektim o zaman ve milyonluk gülüş ismini verdim. Bir zarfa koydum her ikisini bir kuryeye teslim ettim. Uzaklarda bir yerlere, kaybolmayacak o mekana, Kürt halkının yüreğine taşısın istedim. Ve o kuryenin vurulduğunu, milyonluk gülüşün hiçbir yere ulaşmadığını çok sonraları öğrendim... Yolda ayvalar da var. Bu Metina'da bir tek ayva ağacı var. Onun yerini de bir tek ben biliyorum, şimdi gidersek ona da uğrarız, ne dersin? Beni kandırıp götürmeye kararlı, ama ayva mevsiminin henüz gelmediğini bilmiyor. Gün batmadan noktaya ulaşmayı planladığını iyi biliyorum. Beni bir an önce bu çeşmenin başından kaldırmak istiyor ama zorlayamıyor da... Bir de karanlıkta yolu kaybedip usta kılavuzluğuna helâl getirmek de var işin içinde...

Onlarla hep aynı yaşta karşılaştım. Ve fotoğrafladığım an, onlar hep aynı yaşta, o kayalar, bu akan soğuk su, bu yemyeşil yosunlar hep aynı yerde kaldılar. Kanireş'in serin suyunda gülüşlerini dinlemeye her gelişimde sanırım bir tek ben değiştim...

Şimdi dördüncü kız kardeşin de bazı günler buraya geldiğini ve Kanireş'in kara sularından içtiğini öğrendim. Buradayım, o gülüşlerini yakaladığım üç kız

kardeşin su içtiği çeşmenin başındayım. Dördüncü kız kardeşin de buraya geleceğini söylüyorlar. Bu defa nedenini bilmeden bekliyorum...

“Fotoğraf makineni unuttun mu?” diye soruyor bu defa Ferman. Bu akşam ondan bana rahat yok. Bırakmıyor, şurada gönlümce hüzünleneyim. Daha kendisi hüzünle tanışmamış ki... Nereden bilsin bu defa fotoğraf makinemi isteyerek getirmediğimi, bilerek yanıma almadığımı. Bu sefer fotoğraflamak için geldiğimi ve belki de ilk defa kendimi unutmadığımı...

Ben o kız kardeşleri hiçbir zaman aynı kadraya sığdıramadım. O kadar dağılmışlardı ki bu coğrafyaya ve bu zamana, hep sadece birisiyle ve farklı zamanlarda karşılaştım. Aynı zamanda ve aynı mekânda bir kez olsun yakalayamadım onları... Fotoğraflarım hep tek tek çekildi ve belki ilk defa bu yazıda bir araya gelecekler...

Ferman da bir açıklamayı hak ediyor, biliyorum. Geç kalıyoruz, yola çıkacağımıza oturmuş bu çeşmenin sularına bakıyoruz. Su içtik, tamam. Biraz da dinlendik, o da tamam... Daha ne bekliyoruz? Ona anlatayım diyorum. Ama bu gencecik yüzüne, yüzündeki sevimli kıvrımlara sonbahar yakışmıyor... Hüzün bana kalsın bu akşam...

Sonra Sakine’yi tanıdım

Bu ailenin üçüncü kızıydı. Ufacık bir kızdı. Ve şu an yanı başımda oturan Ferman kadar boyu vardı ancak. Bundan tam on yıl önce bir akşamüstü hareketli taburun sevinç ile gülen çocuklarını kameram ile kaydediyordum. Kadraj içinde gün batımının kızılığında gerillaların yüzlerini almaya çalışırken, çerçevenin sol köşesine yakın bir yerde tertemiz bir yüzün bana baktığını fark ettim. Bütün tabur geçerken o durmuş, gün batımındaki kameramanı seyrediyordu. Bütün tabur geçip gittikten sonra o da geçip gitti. O benim hayatımda gördüğüm en saf yüzdü...

Onun vurulduğuna hiçbir zaman inanmadım. Boy aynasına gizlenmiş hayalini hep içimde taşıdım. Ne onun için yazdığım yazılar, ne de yaptığımı filmler hissettiklerimi dile getirmeye yetmedi.

Ferman bu sefer flütünü çıkardı ve az öteye oturdu. İşte bunu beklemiyordum. Anlaşılan umudu kesti benden. Artık güneş de son ışınlarını gönderiyor. Flütünü okuldan getirmiş. Geçen yıl İstanbul’dan ayrılıp dağa gelirken yanına aldığı tek şey buymuş. Flütü bana işaret edip Zerda’yı çalmaya başlıyor, yanı

başımda. Şimdi Kanireş'in sularından geçen yüzleri nasıl da tamamlıyor bu ezgi...

Sonra Deniz'i tanıdım...

Faraşın yaylalarının o deniz yeşilinin orta yerinde buldum onu. O ortanca kızdı ve Botan'ın asi gerillalarının en güzellerindendi. Hep Binevş ve Sakine'den dinlemiştim onu. Ama bir gün gidip bulacağımı ve Faraşın yaylalarında bir fotoğrafını çekeceğimi hiçbir zaman düşünmemiştim. Kürt gerillalarının İmralı adasındaki o büyük insanın çağrısına uyup Güney'e çekildikleri o günlerde birlikte yolculuk yaptık.

O fırtınanın içinde yürüdüğümüz günlerde hep neşesine tanık oldum. Binevş'i ve Sakine'yi bu defa da ondan duydum. Çocukluk anılarını bir kez olsun bölmeden, bir kez olsun onların vurulduğunu söylemeden ondan dinledim. Güney'e doğru heyecanla yürürken yıllar sonra onlarla nasıl kucaklaşacağını, nasıl sarılıp birlikte yatacaklarını bir bir anlattı durdu. Ama ben o anı hiçbir zaman fotoğraflayamayacağımı çok iyi biliyordum. Sadece sustum ve dinledim.

Ferman bildiği üç şarkıyı arka arkaya çaldı. Sonunda flütünü cebine koydu ve gözlüklerini çıkardı ve temizledi. Karşımızdaki karakolların ışıklarını gösterip, biraz da korkutmaya çalıştı. Şurada bir yıllık bir savaş tecrübesi vardı ve benim gibi bir aceminin duygusallığı yüzünden başı derde giremezdi.

Artık iyice sabırsızlandığını anlıyordum. Sonunda dayanamadı ve **“ne arıyorsun yahu”** dedi...

Binevş'i... diye karşılık verdim. Beklemiyordu. Biraz düşündü, sonra buldu. Tanıyordu...

Binevş kız kardeşlerin dördüncüsü ve en ufağıydı. Onun ablalarının ardından geldiğini çok sonraları öğrenmiştim. Bu gün buraya, bu siyah çeşmeye, Kanireş'e gelişimin de tek nedeni oydu. Onu görmek için geldim buraya ve ilk görüşte tanıyacağımı da adım gibi biliyorum. Bu defa ablalarını gördüğüm o ilk anda yaptığım gibi onu fotoğraflamak için acele etmeyeceğim.

Ferman ile yürümeye başladığımızda artık tamamen karanlık olmuştu. Bu akşam ay ışığı da geç çıkacaktı. Kap karanlık gecenin içinde Ferman yine de çantamı taşımayı teklif etti. Hiç çantamı ona verir miyim, zorladiysa da alamadı. Sırtladıklarımın ne kadar ağır olduğunu bilmiyordu. Kılavuzum öne koyuldu ama bütün patikaları birbirine karıştırdı. Birkaç yola girdik. Biraz

kaybolmasına izin verdim. Ne de olsa ben yeni o eski bir gerillaydım. Yolları iyice karıştırdı, artık neşesi de kaybolmuştu...

Sonunda ben öne geçtim. Bu karanlık gecenin içindeki bütün patikaları avucumun içinden geçer gibi geçtim. Onu çok iyi tanıdığım Metina dağındaki o tek ayva ağacına götürdüm... Ayvalar henüz olmamıştı ama kendimize birer tane kopardık. Ferman'ın neşesi yeniden yerine geldi...

O zaman ona her şeyi anlatıp, yıllar önce buraya geldiğimizde Adnan arkadaşın belki de bu tek ayva ağacından esinlenip yazdığı ve benim hiçbir zaman unutmadığım şiirini okudum...

Farzet ki, ben bir ayva satıcısıyım...

BU DAĞLARDAN VASFİ GEÇTİ...

Foto1

Sonunda buldum arkadaşım. Çok uzun sürdü ama sonunda seni anlatan o biricik cümleyi yakaladım. Sen hep yanı başımızdasın. Tepelere tırmanırken gülümseyen soluğunu hep bizimle.

Foto2

Ama bir türlü senin gizemine ulaşamıyorum. Senin sırrın neydi, bir türlü bulamıyorum. Bu dağlarda nasıl oldu da bunca kalbi fethettin...

Foto3

İşte bu akşamüstü bu sırra ulaşıyorum. Bu karlı soğuk gecelerde düşünürken buluyorum seni. Seni anlatmaya çalışacağım, yanılırsam yine de bağışlarsın, bunu da biliyorum.

Foto4

Senin gizemine ulaşmam çok uzun sürdü ama seni hiçbir zaman unutmadım. Hep aklımdasın, içimdesin. Yanımda yürüyen gerillalara dönüp şu sözleri söylemeden edemiyorum. ***Bu dağlardan vasfi geçti.*** Seni bir başka şairi anımsatan cümlelerle anlatmam kızdırmaz biliyorum. Sen buna da sevinebilecek alçak gönüllülüğe sahipsin.

Foto5

Ne yapabilirim Vasfi yoldaş, yepyeni insanlar gelip geçiyorlar Zap Vadilerinden ve yepyeni yüzler içiyor o nehrin sularından. Seni onlara anlatmadan geçemiyorum.

Foto6

Bu kayaların arasından geçip, bu nehrin sularından senin de su içtiğini söylemeden edemiyorum.

Açık konuşacağım Vasfi Arkadaş bu gençlerden birçoğu seni tanımıyor. Adını söylediğimde şaşıyorlar.

Foto7

Ben de tanımlarını beklemiyorum. Biliyorum, sen de beklemezsin. Hatta onların tanınamaları bile mutlu eder seni ve sessizce gülersin bir kenarda.

Foto8

Buna üzülmeceğini bildiğim için anlatmaya devam edeceğim. Senin meselen hatırlanmak değil, senin meselen insan olmaktan vazgeçmeden yaşamaktır..Sen bu döngüyü anlayan ender insanlardan birisin.

Foto9

Bu dağlardan gelip geçeceğini burada yaşarken çok iyi biliyordun. Sen dağların senden de, hepimizden de büyük olduğunu her zaman bildin.

Foto10

Ve dağların sınırının kendi sınırın kadar olduğunu hiçbir zaman düşünmedin. Bir gün çekip gideceğini en iyi bilen sendin.

Foto11

İnsanoğlu böyledir Vasfi Arkadaş. Hep olmak ister. Kendisiyle başlatır kendisiyle sonlandırır. Kendisi varken, içinde yaşarken sever, kendisi gitmek üzereyken, ayrılmak üzereyken nefret eder.

Foto12

Kendisinin olmadığı, olamadığı, dayanamadığı, yetişemediği o yüceliğe bakamaz... İnsanın belki de en büyük zayıflığı da budur. Kendisinin olmadığı bir yaşama tahammül edemez. Kendisiyle birlikte alıp götürmek ister. Alıp götürmezse yıkıp bırakmak ister. Yıkıp bırakamazsa küfretmek ister.

Foto13

Şimdi senin dağlarına da böyle yapıyorlar desem inanır mısın? Her şeyin aynılaştırıldığı, birbirine benzeştirildiği bu dünyada dağları da kendilerine benzetiyorlar. Sıradanlaştıkça onu da, onunla yaşayanları da sıradanlaştırıyorlar.

Foto14

Senin benim gibi diyorlar her şeyini feda eden o büyük insanlara ve sıradan bir yer diyorlar, her şeyimizin başladığı o dağ mekanlarına.

Foto15

Oysa dünyanın ışığı dağlar üzerine kurulmuş şehirlerdedir. Ve bu hiçbir zaman gizlenemez. O ışığa bakmak ise büyük bir alçakgönüllülük ister.

Foto16

Sen belki bir gerilla gibi güçlü yürüyemezdin ama yürüyenlere imrenerek bakardın. O dağ çocukları gibi en kuytu dağ kovuklarını bilemezdin ama onu bilen biriyle karşılaştın mı, ona dokunmadan geçemezdin.

Foto17

Onlar kadar olamazdın ama çantanda su taşımasını ve bu suyu onlara paylaştırmayı iyi bilirdin. Ben senin bakışlarında, dokunuşlarında, gülüşlerinde hep bunu görürdüm.

Foto18

Biliyor musun Vasfi yoldaş, bizi en çok neyin etkiledi.

Bu dağlardan ayrılırken bir tek kötü söz söylemedin. Bırak kötü sözü, bir tek sitem bile etmedin. Seni bu dağlardan zorla gönderdik.

Foto19

Sürüm sürüm sürünsem de gitmeyeceğim diyordun. ***Aynı değil diyordun, hiçbir şeye benzemez, burada ölmenin tadı*** diyordun.

Elinde değildi, ayrılmak zorundaydın ve mahcuptun. O atın üzerinde seni yolcu ederken boynun eğikti. Hastalandığın için kendine sitem ediyordun. Keşke herkes senin gibi olabilseydi.

Foto20

Sen benim tanıdığım ilk şairdin ve keşke tanıdığım bütün şairler senin gibi olabilseydi. Yazdıkları uğruna ölebilseydi. Kelimeleri için yaşamaya cesaret edebilseydi.

Foto21

Sen şairdin ama kelimelerle oynamıyordun. Bilmediğinden değil, sen onlarla yaşıyordun. Kelimelerine yoldaşlarına davrandığın gibi davranıyordun. Onları olduğu gibi söylüyordun.

Foto22

Senin sözlerin hiçbir zaman aldatmanın, saklamanın aracı olmadı. Çünkü sen yoldaşlarına olduğu gibi kelimelere de sadık kalan bir şairdin. Yazdıkların gibi yaşıyordun ve bu senin bize bıraktığın en büyük arkadaşlığındı.

Foto23

Gerillayı anlatıyordun yazılarında ve bir gerilla kadar büyük yaşıyordun. O büyüklüğü yazmak için onun kadar da büyük yaşamak gerektiğine inanıyordun. Sadece sözlerinle değil, bir de hayatınla şairlik yapıyordun.

Foto24

Şimdi gençler seni tanımasa da, sen yaşam kadar büyük olarak duruyorsun bu dağlarda. Seni tam olarak anladığımı söyleyemem Vasfi Yoldaş, acemiliğime bağışla.

Foto25 ve foto1 (ilk ve son fotoğrafı birbirine mix yaparak bitirebilerseniz iyi olur)

Bu günlerde öğrendiğim o güzel sözü senin için söyleyip bitireceğim.

Sen ezgisinin nesnesinden büyük olan o şairlerden birisin.

ÖNCE KUŞLAR ÖTER...

Burada bir kez kar yağmaya başlamasın bir daha dur durak bilmez. Böyle gecelerde kendimizi arkadaşların olduğu bir yere ulaştırırsak orada bekleme-ye koyuluruz. Bizim gibi fırtınadan kendini kurtaran kaç yolcu daha gelecektir o gece bilemeyiz. Ama gelecek olan herkese bir yer ve bir bardak sıcak çay bulunur.

Birkaç gündür yoğun kar yağıyor. Aramızdaki eski arkadaşlar tahminlerde bulunuyorlar. Sanırım bu yağış böyle giderse hepsi yanılacak. Kar şimdiden iki metreye ulaştı. Sığındığımız manganın sayısı ise biraz önce gelenlerle birlikte on yediye çıktı... Armanç ve Cesur karanlık bastırmadan kısa bir zaman önce buz tutmuş saçları ve bıyıklarıyla kendilerini attılar yanımıza. Şimdi sobanın başında bir yandan çaylarını yudumluyorlar ve iki gündür yaptıkları yolculu-ğun kritik anlarını gülerek anlatıyorlar.

Karın hızından hiçbir şey kaybetmeden yağdığı böyle gecelerde, kulağımız dışarıda olur ve gelecek olan iki sesi dinleriz. Birbirinin tersi, aksi olan iki sestir gelecek olan...

Bunlardan birincisi çığ sesidir. Müthiş bir gürültüyle kopar kayalardan. Bir kırılma, kopma duyarız. Ardından o müthiş düşme gerçekleşir. Ve kulakları sağır eden o ses kendisinden önce ulaşır. İşte o zaman birkaç dakika zamanımız vardır.

Kulaklarımızı çığ için açarız ama bir kez olsun onun sesini duymak istemeyiz. Çünkü o dağlardaki felaketin sesidir...

Bunlardan ikincisi ise kuşların sesidir. Kar durduğunda ilk önce kuşlar öter. Onların neşeli seslerinden alırız güzel haberi. Gece olsun, gündüz olsun onlar bir kez hissetmesinler karın duracağını deliklerinden dışarıya fırlayıverirler. Ve karın o ölüm sessizliğini ufak haykırışlarıyla çınlatırlar. Gelip konarlar kapımıza, penceremize ve bizi dışarıya davet ederler.

Az önce arkadaşlar diğer mangadaki arkadaşları da çağırmaya gittiler. Hepimiz bir arada olursak daha iyi olacağını düşünüyoruz. Mangalarımız arasındaki mesafe az olmasına rağmen iki metreyi aşan kar irtibatımızı koparıyor. Tehlikeli bir durumda bir birimize yetişemeyebiliriz. Şimdiden bir araya geliyoruz.

İçeride neşemiz iyi ama hepimiz dışarıyı kolluyoruz. Henüz ne çığ sesi ne de kuş sesi geliyor... Onlar konuşurken dışarıya çıkıyorum. Çılgınca bir kar yağıyor. Bu gece çığ mı gelecek, kuşlar mı gelecek bilemiyorum. Dağları dinlemeye çalışıyorum hiçbir şey duyulmuyor. Dağları kaplayan o beyaz tül bütün sesleri yutuyor. Ancak sessizlik duyuluyor bu gece. Kuşlar ve çığ bu sessizliğin içinde birlikte bekliyorlar.

İçeriye giriyorum, arkadaşlar arasında bir yer bulup uzanıyorum. Sıcak sobanın başında kendini kurutmakta olan arkadaşlara kulak kabartıyorum. İçlerinden en son gelen Şirin isimli Amed'li bir arkadaş neşeli sesiyle tecrübelerini anlatıyor.

“Karda yola çıkarken yanınıza iki şey almayı unutmayacaksınız. Bunlardan birisi şeker, diğeri de neşedir. Ruhunuz ve bedeniniz için gerekli olan bu iki şey yanınızda ise hiç çekinmeden metrelerce kara meydan okuyabilirsiniz.”

Sözlerini tamamlar tamamlamaz ıslanmış yeğelinin cebinden bir parça şeker çıkarıp gösteriyor. Şekerin yarısını kullanmış, diğer yarısını da daha kötü ihtimalleri düşünerek saklamış...

Uzandığım yerde arkadaşların neşeli sohbetinin arasında kuşları düşlemeye başlıyorum. Metrelerce kara rağmen bir türlü çekip gitmeyen o ufak kuşların bu gece nerede uyuduklarını merak ediyorum. Onların ötüşlerini hayal

etmeye çalışırken, usulca gözlerimi kapıyorum. Rengarenk eklerin bulunduğu o bahçeye adım atıyorum. eklerin kokusu dolduruyor iğerlerimi.

Bir zaman sonra bir ses duyuyorum. Ardından bir başka ses geliyor. Melodisinden bunların kuş sesleri olduğunu fark ediyorum. Biraz önce gözlerimi kapattığım için bunun bir rüya olduğunu düşünüyorum. Kuş sesleri tekrarlandıkça mutluluk duyuyorum. Dışarıda kar yağıyor ve ben kuş sesleriyle süslenmiş bir uykudayım.

Bir an için gözlerimi açıyorum. Bütün kuşlar bir anda susuyorlar. Bir zaman sonra bir tanesi tekrar ötmeye başlıyor. Eğer bu bir ryaysa gözlerimi açtığım an hepsinin son bulması gerekirdi. Hızla yerimden fırlıyorum. Arkadaşları bir an için susturuyorum. Herkes sessizleşiyor. Dışarıyı dinliyoruz. Çıt yok... Rüya görmüşsün, diyorlar. Emin olamıyorum.

Arkadaşlarımın gülüşleri arasında tam yerime uzanmak üzereyken; kuş sesini bir kez daha duyuyorum. Bu kez rüya olmadığına eminim. Dışarıya fırlıyorum, kar dinmiş, gökyüzü pırıl pırıl ışılıyor. Karanlıkta neşe ile ten kuşu arıyorum ama o görünmüyor. Sadece neşeli sesi geliyor.

İçeriye girerken kendi kendime söz veriyorum. Yarın gün doğduğunda ilk işim, kar durduğunda neşeyle ten bu kuşu bulmak ve onu fotoğraflamak olacak.

KOL SAATİ

Bu akşam yağmur yağıyor mu? Bütün işlerimizi bitirdikten sonra oturup birbirimize bu soruyu sorduk. Herkes sessizdi ve cevap veren olmadı. Sanırım kimse böyle bir ihtimal düşünmek bile istemiyordu. Ama Güney’de ki dağların üzerinde bulutlar toplamaya başlamıştı bile...

Jiyan, bir çay istiyor musun? Diye sorunca, bir an için irkildim. Ardından bir utanç bastı. Bu soruyu O’nun değil benim sormam gerekiyordu. Yarın sabah gidecek olan O’ydu, ben değil... Hızla ceplerimi yoklamaya başladım. Ona verecek bir şeyler arıyordum. Aksilik bu ya; üzerinde hiçbir şey yoktu. Bir kalem, bir mendil, O’nun işine yaraya bilecek ufak bir şey aradım, Bulamadım. Bu akşam tek malvarlığım üzerinde ki elbiselerimdi.

Bir an için bileğimde ki saati fark ettim. Belki bu kol saatimi Jiyan’la paylaşabilirdim.

Çamur içinde ki ellerim ile saati çıkarıp uzattım. Henüz ellerimde ki çamuru yıkama fırsatı bulamamıştım. Yedi gündür kerpiç kesiyoruz. Kerpiç kesmek çok kolay söylenebilir bir söz ama gerçekleşmesi söylendiği kadar kolay ola-

mıyor. Yaklaşık elli arkadaş yedi gündür, kırmızı toprağı kazıyoruz, samanla karıştırıp, su ve tuzla yoğuruyoruz. Sonra bu çamuru kalıplara döküp güneş altında kurumaya terk ediyoruz.

Ama bulutlar şimdiden toplanmaya başladı. Bizim için ola bilecek en kötü şey bir sonbahar yağmurunun kerpiçlerimizi ıslatmasıydı.

İlk yağmur damlası elime düştüğünde, Jiyan henüz saati almamıştı. Bütün ısrarlarıma rağmen böyle bir saati kabul edemeyeceğini söylüyordu.

Saatın bana ait olmadığını söyleyince iyice şaşırıldı. Nasıl oluyor da bana ait olmayan bir şeyi O'na armağan ediyordum. Bu soruyu sormasına izin vermeden açıklama yapmaya başladım.

Bu kol saatini birine ulaştırmak için taşıyorum. Benim için sahibini teslim edilmesi gereken bir emanettir. Jiyan'a da bu amaçla uzatıyordum.

Ona armağan olarak verdiğim bir kol saati değil, onu ulaştırma göreviydi.

Jiyan yarın sabah Botan'a doğru yola çıkıyor. Kol saati Botan'da Kanivar adında bir gerillaya ait. Benim ise bu sonbahar o yöne gitme ihtimalim yok denecek kadar az. Bu kış, Zağros yamaçlarında inşa etmekte olduğumuz bu okulda kalıyorum. Bu şekilde kol saati bir zaman daha gecikmeli olarak bende kalmış olacaktı.

Saati alırken Kanivar'a ulaştırma sözü vermiştim. Şimdi Jiyan'dan bu söze ortak olmasını istiyorum. Jiyan bir armağanı ret edebilirdi. Ama bir görevi asla...

Saati aldı ama kolluna takamadı. Kol saati onun ufacak bileklerine büyük geliyordu.

Dört ay önce Kanivar'ın kardeşi dağa gelmişti. Ağabeyini arıyordu. Gördüğü bütün gerillalara tek tek O'nu soruyordu. İçimizde Kanivar'ı tanıyan çıkmadı. Bende tanı mıyordum. O'nunla hiç karşılaşmamıştım.

Kanivar benim dağlara adım attığım o yılın baharında Xabur nehrin de yaşamını yitirmişti. Bahar yağmurlarıyla cıldırın Xabur Kanivar'ı alıp gitmiş. Onu bir daha gören olmamış.

Aynı yılın sonbaharın da Newroz adında bir kadın gerilla elimi tutmuş, beni Xabur'dan geçirmişti. Bir deniz şehrinde büyümüstüm ve yüzme biliyordum ama o gece, Kürdistan'ın bu çılgın nehrinden tek başıma geçme cesaretini gösterememişim.

Kanivar'ın kardeşi geri dönüyordu. Benim az önce Jiyan'a uzattığım gibi kol saatini bana uzattı. Ama ağabeyine ulaştıramamıştı, O'nun yerine bana bırakıyordu. Alamazdım. O Kanivar'a aitti.

Kol saati o şehirlerden Kanivar düşünölerek alınmıştı ve onca mesafe onun için getirilmişti.

Kardeş ısrar ediyordu. Ne yapacağımı bilemedim. O saate bir türlü elimi süremiyordum. Sonunda kendime bir çıkış yolu buldum.

Onu Xabur'a kadar taşıyacak ve Kanivar'ı alıp giden suya bırakacaktım.

Jiyan yoldaş bileğine takamadığı saati yeleğinin cebine yerleştirirken bir görevi teslim alıyordu. Bu o gece benim ona verebildiğim tek armağan oldu.

Hiçbir şekilde, bir kez olsun yüzünü göremeyeceği Kanivar O'nu Xabur'da bekliyordu.

Birkaç yağmur damlası daha düştü ve kesildi. Bulutlar bize göz kırpıyordu. Kerpiçlerimiz bu akşamda kurtuldu.

Sonbahar yağmurlarıyla Xabur'un çıldıracak olan sularını düşünüyordum.

Kanivar'ın kardeşinin gönlü rahat olsun Jiyan yola çıkıyor...

AKIŞ

Bu Zagros gecelerini ifade edebilmek isterdim. Şu an, burada ay ışığı altında izlediğim doğayı uzaktaki insanlarla paylaşabilmek isterdim.

Burada her şey bir akış halinde. Gözümün ulaşabildiği kadar, bir coğrafya bir akış içinde. Ay ışığının aydınlattığı gecenin içinde her şey akmakta. Önce ılık akıyor, ardından ışığın vurduğu coğrafya akıyor, rüzgar akıyor, rüzgarın sürüklediği bulutlar akıyor. Yetersiz olacağını biliyorum ama yine de bütün bu akışı size tarif etmeye çalışacağım. Keşke burada olsaydınız da akan bu dünyayı gözlerinizle izleyebilseydiniz.

Bir dağ başında durmaktayım. Buraya nasıl geldiğim önemli değil. Bu tepeye uçsuz bucaksız bir coğrafyayı görmek için çıktım. Görmek, insanın dünya ile ilişkisini gösterir. İnsan dünya karşısında nasıl duruyorsa, dünyayı o şekilde görür.

Ayın 'dolunay' zamanını yaşıyoruz. Bembeyaz dağlar pırıl pırıl aydınlanmış durumda. Bakışlarımı önümde uzanan coğrafyada odaklıyorum. Bir zaman için bir durağanlık yaşanıyor. Önce her şey donmuş gibi duruyor. Sanki bir doğa tablosunun karşısındayım. Bekliyorum ve bir an sonra her şey hareket etmeye başlıyor.

Dağlar, vadiler, dereler, karlı zirveler, ağaçlar, kayalıklar, bakışlarımın ulaştığı her şey, birbiri içinde akmaya başlıyor. Birbirleriyle yer değiştiriyorlar, birbirlerinin içine geçiyorlar, birbirlerini etkiliyorlar. Bu bir düş değil, bu bir gerçek. Benim de yıllar sonra ulaşabildiğim bir gerçek.

Bir an için kendimi düşünüyorum. Bütün bu akışın içinde nasıl olduğumu görmeye çalışıyorum. Ama gözlerimin önünde gerçekleştiren beni içine alıp götürüyor. Bu gece doğa bambaşka bir zamanı yaşıyor. Ya da doğa hep böyleydi ve ben ilk defa buna tanık oluyorum.

Ay ışığı ile dağların kucaklaşması, her an değişen bir atmosfer içinde meydana geliyor. Rüzgar beyaz bulutlardan oluşan bir nehri dağlar ve ay arasından geçirmekte. Bu yoğunluğu her an değişen beyaz bir akarsu. Ve ay ışığı her an değişen bir düzeyde bu akarsuyun içinden geçerek dağlara vuruyor. Dağlar her an yeni bir ışık ile tekrar tekrar yeniden aydınlanıyor. Her defasında farklı varoluyor.

Gökyüzünde akmakta olan beyaz bir nehir düşünün ve onun ötesindeki dolunayı görmeye çalışın. Ay ışığı her defasında farklı düzeylerde bu akıntının içinden geçerek size ulaşacaktır. Ve bize görünen doğa; her an yeni ve değişik bir doğa oluyor.

Belleğimde yer etmiş olan bütün her şey alt üst oluyor. Formel olan, biçimsel olan bütün her şey yitip gidiyor. Gelenekten gelen o dağları, o vadileri, o akarsuları göremez oluyorum. Bizim tanıdığımız bütün yasalar yitiyor. Doğa bu gece onu oluşturan bütün elemanlarıyla, insanoğlunun hiç bir zaman tanık olamadığı bir yasa ile bir araya geliyor. Yıllardır, üzerinde yürüdüğüm, üzerinde yaşadığım coğrafya bu değil miydi? Nasıl oldu da her şey aynı yüzeyde bir araya gelebiliyor?

Şuan bir akarsuyu bir dağın yamacında, bir zirveyi bir dere yatağında görebiliyorum. Koca bir ağaç, karlar üzerinde yürüyen ufaklık bir gelincik, her şey bir tek yüzeyde ve eşit yer alabiliyor.

İlk bakışta gelişigüzel bir üst üste yığılma hissediyorum. Hemen yanıldığımı fark ediyorum. Tersine, benim henüz ulaşamadığım bir yasa ile düzenli bir bütün haline geliyorlar. Bir çalının kar üzerinde kalmış bir parçası, bir tilkinin

ayak izleri, bir tavşanın sıçrayışlar, çığın düşmüş olduğu bir dere yatağı, rüzgarın açığa çıkardığı kayalıklar, bir dağ yamacı, bir yayla düzü, her şey üst üste, yan yana, iç içe, arka arkaya ama sağlam bir yasa, bir düzen içinde yer alıyorlar.

Ve bu düzen içinde yer alan bütün doğa nesnelerinin birbirleriyle olan eşit ilgileri, birbirlerine adaletli bağlılıkları bana bir kez daha inanılmaz geliyor. Ama yapabileceğim hiç bir şey yok. Gözlerimi ovalıyorum, tekrar bakıyorum; doğa en gerçek haliyle karşımda duruyor.

Yıllar yılı doğa içinde hissettiğim o eşitlik duygusunu ilk defa gözlerimle görüyorum. Ah! Bu gece yarısı gözlerimin önünde bir erime gerçekleşiyor. Doğa, onu oluşturan bütün elemanlarıyla birbiri içinde eriyor. Bir bütün olarak karşımda duran doğanın elemanları onun içinde kayboluyorlar. Tek tek nesneler doğanın içinde bireyselliğini kaybediyor ve birbirlilik halini alıyor. Ve doğa tekrar tekrar oluşuyor. Her an için yeniden yeniden var oluyor.

Bu gece duyumsadığım doğa karşısında tek bir sözcük bulabiliyorum. Harmoni.

Bütün bunlar benim bu gece izlediklerimdir. Duyusal olarak kavradığım gerçekliktir. Doğa bu gece bana görünebilir, olan her şeyi sundu. Bütün sınırlarını açtı.

Öyleyse bütün bunların düşünsel anlamı nedir?

Duyusal olarak ulaştığım hoşlanmanın, düşünsel hazza dönüşmesi gerektiğini hissediyorum. İzlediğim bütün bu güzelliğin mutlaka insanoğlu için bir anlamı olmalı.

Çıktığım bu tepeden kamp yerimize inmeye başladım. Doğa yine eski haline döndü. Her şey yerli yerine yerleşti. Zirveler yukarıda, vadiler aşağıda... Bizim çadırımızın gece lambası hala yanmakta. Kesin henüz uyumamış olanlar var.

Doğa bize en güzel duyuları yaşamamızın yollarını sunuyor. Biz, insanlara düşen ise bize cömertçe sunulan duyularımızın düşünmelerini yaratmak. Sanırım doğaya, insanlığa ve kendine ihanet etmemenin tek yolu buradan geçiyor.

Bu gece doğanın bana gösterdiklerini arkadaşlarıma anlatsam, doğanın bir bütün olarak bir akış içinde olduğunu söylesem, bana inanırlar mı acaba?

Gördüklerim bir düş değil, gerçektir...

SAVAŞI VE SANATI BİRLEŞTİRECEĞİM YOLLARA UZANIYORUM

Bu hayata bir kez geldim ve adam gibi yaşamalıyım. Yıllar önce bir yazımda kıyısında, köşesinde değil de, orta yerinde olmalıyım demiştim ve o günden sonra hep hayatın orta yerine kulaç açmışım. Ve bu benim en büyük gizemim olmuştu.

O ilk günden bu güne kadar duygularımda hiçbir şey değişmedi. İnanmayacaklar ama ben hep o ilk an ki tazeliikle yaşıyorum bu savaşın içinde. Diyecekler her kes birazcık yıpranır, her duygu biraz olsun eskir...

Olmadı, bende böyle yaşanmadı...

Hep orta yerinde olmaya karar verdim. Ve bir şekilde bunu hep başardım. Savaşa ağırlık verildiği zamanlarda da sanata ağırlık verildiği zamanlarda da yola çıkmasını bildim. Ve yapılabileceklerin en iyisini yapabilmek için, gidilebileceklerin en uzağına gitmek için elimden geleni yaptım.

Savaş, yıllarında gerillanın ulaştığı her mevziye ulaşmak, onun yaşadığı bütün mekanları ve bütün duygulanmaları belgelemek, ölümsüzleştirmek benim en

büyük hedefimdi. Ve hayatımı bazen bir gerillanın bir gülüşü için bile ortaya koymaktan çekinmedim. Bir fotoğraftır olmasa da olur demedim. Olmazsa ben olmam diye atıldım ileriye.

Sanat yıllarında ise görülemeyen, anlatılamayanların görünür kılmak, anlatılır kılmak, sadece kalplerde kalanı ete kemiğe dönüştürmek en büyük hedefim oldu. Hiçbir donanımımız olmamasına rağmen hiçbir tecrübemiz olmamasına rağmen sanatın da orta yerine atıldım. Tüm kahrediciliğine rağmen gerillanın geçmişine yeni yorumlarla hayat vermek şehitlere can vermek, onları geçmişte kalanlar değil de gelecekte bekleyenler olarak yaratmak en büyük mutluluğum oldu. Ve şimdi savaşı ve sanatı birleştireceğim yollar uzanıyor önümde...

Ve bu benim gerillada yaşayacağım üçüncü aşamayı ifade ediyor. Önümüzdeki yıllar daha farklı bir boyutu işaret ediyor, benim için...

Yine ortaya atılacağım. Delice akan suya gözü kapalı atlayacağım. Savaşa da sanata da böyle girdim. Bütün tereddütlerimi geride bırakarak yeni bir hayata başlar gibi atladım, akarsuya ve deliler gibi yüzdüm orta yerine. Ve her ikisinde de hayallerimde bile ulaşamayacağım güzelliklere ulaştım...

Üçüncü defa atlıyorum, bu nehre. Zamanın kayaları beni bekliyor. Üçüncü defa kendime söz veriyorum. Yapılabileceklerin ya en iyisini yapacağım ya da bu akıntının içinde yok olup gideceğim. Ama sıradan olmayacak yapacaklarım. Kıyısında köşesinde olmayacak hayatım...

Bunu iki kez başardım. Bir kez daha neden başarmayayım.

DAĞLARIN PERİLERİ

Pezkoviler, en sevdiğimiz hayvanlardır.

Ne zaman bir yolculuğa çıksam onları görmek için can atarım. Bütün yolculuk boyunca gözlerim hep çevrede olur. En ufak bir kımlıtyı, en soluk bir hışırtıyı yakalarım.

Bazen yürüdüğüm yolu unuttur, kaybolurum. Onları görmeye çalışırken, taşlara, kayalara takılır düşerim. Bir dönemeçte, bir kayanın ardında onlarla karşılaşmayı isterim. Bir ağacın ardından apansız karşılarına çıkıvermek isterim.

Nedendir bilemem ama içimdeki ses onları görürsem bana uğur getireceğini söyler. Bu nedenle onları arar, dururum. Bu yüzdendir, arkadaşlarım yıllardır hala dağlarda yürüyemediğimi söylerler ama bilmezler ki benim gözüm pezkovilerdedir. Ah! Bir görseydim onları, doyasıya izleseydim o yürüyüşlerini, her halde düşmeden, takılmadan yürümeyi de öğrenirdim bu dağ yollarında.

Onların her zaman çevremizde olduğunu da iyi biliyorum. Bu nedenle onlara bu ismi verdim. Dağların perileri...

Bazen öyle olur ki; bir yere ulaşırım ve az önce oradan ayrılmış olduklarını farkederim. Geçtiğim yoldan benden bir kaç dakika önce geçmişlerdir. Bazen ağaçların arasından hışırtıları gelir, rüzgar sanırsınız ama pezkovilerdir. Bazen yükseklerden kayalar dökülür, oradadırlar ama sadece duyarız.. Bir uçurumda bir şekil gibi dururlar, bakarız bakarız ama göremeyiz. Bazen fırtına gibi koşarlar, yetişemeyiz. Sadece biliriz, onlardır...

Hem yakınımızda hem de uzağımızdadırlar. Ormanların içinden, kayaların uçlarından bizleri izlerler. Bu nedenle; pezkoviler bu dağların perileridir. Hiçbirimizi rahatsız etmeden ve hepimize yakın yaşarlar. Her zaman çevremizdeler ama hiç bir zaman görünmemeyi başarırlar. Bir his olarak hep varlar, sadece bir his olarak değil bir gerçek olarak da her zaman varlar.

Geçenlerde Kartal'a tırmanıyorduk. Zağroslarda yaşayanlar iyi tanırılar Kartal'ı, kollarını iki yana açmış uçmak üzereymiş gibi duran o korkunç kayalığı... Avaşin'in kıyısından vurmuş, tırmanmaya başlamıştık, epeyde yorulmuştuk. Kartal boğazın az bir mesafe kalmıştı, bir ara verdik... Yol arkadaşım gün batımını da seyretmekten yanaydı. Akşamın kızılığı sarmıştı bütün Zağros tepelerini...

Benim içimde ise o periler kıpırdıyordu. Onları bu uçurumlarda, bu kayalarda görebilir miyim, diye düşünüyordum. Biraz daha ileriye gittim. Hemen önümdeki kayayı geçtim. Uçurumları izlemeye koyuldum. Oradaydılar, hissediyordum. Çünkü uçurumlar onların mekanıdır. Gün batarken uçurumlara çekilirler. Gecenin karanlığında en güvenli yer uçurumdur. Uçurumların orta yerlerinde dururlar ve sabahı beklerler... Onların duruşlarını görmek ise göz ister...

Ne kadar zaman o uçurumları izledim bilemiyorum ama kendi kendime ***'Dağların güzel perileri bu akşamüstü, ne olur bir kereliğine gösterin kendinizi, yetmedi mi yıllardır peşinizden yürüdüğüm'*** diye söylendiğimi hatırlıyorum. Birden yol arkadaşımı farkettim. Acaba duymuş muydu, bu sözlerimi diye ona baktım. O hala gün batımının kızılığını büyük bir sevinç ile seyrediyordu. Demek duymamıştı, rahatladım...

Yuvarlanan taşların sesleriyle başımı çevirdim. Uçurumda taşların sesi yankılanarak büyüyordu. Nereden düştüklerini ilk anda tespit edemedim. Ama ardından, kayaların üzerinde iki nesnenin hareket ettiğini gördüm. Bunlar onlardı...

İki pezkovi, iki yaban keçisi, bu dağların iki perisi uçurumlarda yürüyorlardı. Bizim az sonra çıkacağımız Kartal Boğaz'ına doğru çıkıyorlardı. Sanki yolu gösteriyorlardı. Bütün güzellikleriyle ağır ağır tırmanıyorlardı kayalıklara. Geçtikleri her kayadan sonra duruyor ve arkalarına, bana bakıyorlardı. Hayatımın en güzel anlarından birini yaşıyordum. Böylesine güzel, böylesine gizemli bir yürüşü bir kez daha izlememiştim. Bu anı fotoğraflamam gerektiğini hatırladım. Ama makinem yanımda yoktu, vazgeçtim. Bu defa sadece seyrettim. En son kayalığa ulaşınca durdular. Son kez dönüp baktılar. Bu, bana son bakışlarıydı. Tek sıçrayışta uçurumu aşıp gittiler.

Ve Çarçella'nın zirvesinde kaldığımız o gece, kayalarda gördüğümüz o resimleri düşündüm durdum. O ilk insan, kayalara resim çizmeye karar veren o ilk ressam, o ilk sanatçı ilk çizgiyi çektiği an neyi düşünüyordu. Hangi dağ perisi onun kalbini çalmış, ona insan olmaya giden ilk adımı attırmıştı... Hangi güzel yüreğini ve aklını kımıldatmış ve o keskin taşı yerden alıp o siyah kayalara vurdurmuştu... Neden bir başka şeyi değil de pezkovileri çizmişti kayalara... Elindeki taşı diğer taşa vururken, neden sadece pezkovileri hayal etmişti... Sadece avlamayı düşündüyse eğer, avlanacak o kadar çok canlı var ki bu dağlarda, neden onlardan bir tanesine ait bir tek çizgi bile yok... O kayaların sanatçısı hangi periye vurlmuştu...

Binlerce yıl önce Çarçella'nın kayalıklarına ilk resmi çizen o ilk ressam pezkovileri seçmişti. Sadece avlanma güdüsüyle çizmemiş, aynı zamanda beğenmişti, onu diğer hayvanlar içinde ayrı bir yere koymuştu. Görmüştü, düşünmüştü ve sevmişti... Benim şimdi hissettiklerimi o da binlerce yıl önce hissetmişti.

O zaman farkındamıydı bilemiyorum ama o bu tarihin ilk güzelini bulmuş ve ona olan sevgisini binlerce metre yükseklikteki kayalara işlemişti. Onlar insanlık tarihinin kaydedilmiş ilk güzelleri oldular.

Şimdi içimdeki sesi, beni gün gün yürüten, onları görmem için dağdan dağa sürükleyen o sesi çok daha iyi anlıyorum. Benden binlerce yıl önce buradan geçen o insan gördüğü perilerin resimlerini en azından taşlara çizmeyi ve binlerce yıl yaşatmayı başardı.

Ben ise bir fotoğraflarını bile alamadım. Geçip gittiler....

halil DAĞ

II. BÖLÜM (KUZEY DEFTERİ)

DELILA MEYASER'IN SÖZLERİ

« **Kuzey yollarında da sana şarkı söyleyeceğim...** » diyordu bardaktan boşanırcasına yağan ilk bahar yağmurları altında sıırsıklam olduğumuz ama yine de o son video klipleri çekmekten vaz geçmediğimiz günlerde. Çok sevdiğim ve gözüm gibi koruduğum kameramın ıslanıp bozulma riski olduğu halde, her şeyi göze alıp **'Bu sese değer...'** diyerek, Delila'nın peşine düştüğüm Zap vadilerinde yaptığımız bu çalışmanın Kürt halkının yazılmamış tarihine kalacağını içten içe hissediyordum.

Sırtına davulunu alıp, şarkı söylemek için Zap'ın en yüksek tepelerine tırmanan bu kızın, O'nun ruhundaki güzelliğın ve sesindeki içtenliğin aklıma çelmiş olduğunu söylesem kızmazsınız değil mi? Her ikimiz de Kuzey yolculuğuna hazırlandığımız o günlerde, Delila'yı klip çekimleri için alıkoymam komutanları tarafından eleştirilse de, yine de her defasında izin veriliyor olması bu sesin, bu güzelliğın, bu ruhun bütün herkes tarafından onaylandığına işaret ediyordu.

Ve Delila'yı şarkı söylemeye ikna etmek ise hiç de zor olmuyordu. Şarkı söylemeyi her şeyden çok seven bu kız, birazcık olsun içtenliğini hissetsin yeter, aç verir gönlünün bütün kapılarını , yüreğinde demlediği bütün ezgileri döküverir akarsulara.... Onunla çalışırken hiç zorlanmazsınız. O çoktan hazırlanmış sizi bekliyordur ve isteğinizden daha çoğunu, daha güzelini seve seve verir.

Yağmurların göz açtırmadığı baharın o ilk günlerinde O'nunla çekim yaptığımız her klip çalışmasının başlarken tasarladığımdan daha güzel olmasının tek nedeni O'nun katılım biçimiydi. O her defasında tahmin ettiğimizden ötesine geçer, bir ölçü daha yukarı çıkar ve hepimizi hayretler içinde bırakırdı. Ben ise her çalışmaya başlarken **“Delila bu defa ne ekleyecek acaba?”** diye düşünmeden edemezdim. Belki de bir tek bu nedenden dolayı O'nunla çalışırken büyük bir sevinç duyardım.

En sevdiğim yanı ise; kendini sevmesiydi. Hepimiz O'nu beğenirdik, ama sanırım O'da kendini beğenirdi. Bunu belli etmemek için elinden geleni yapardı ama içindeki bu çocukça duyguyu bir türlü gizleyemezdi. Bunun farkında oluşum ve imâlî sözlerim O'nu çok kızdırdı. O'nun bu kızgın hallerini çok severdim ve kendini sevmeyen insanın başkalarını sevmeyeceğini de çok iyi bilirdim.

Bu düşüncemi O'na hiç bir zaman söylemedim. Ama kızdığı zamanlarda da kendimi sakınmasını bildim. Eli çok ağır ve yumrukları çok güçlüydü. Ve çekimini yaptığımız kliplerin yönetmeni bendim. Her ne kadar O şarkı söylemeye başladığında hepimizi peşinden sürüklese de, son söz benim olurdu. Bazı çekimleri tekrar ettirdiğim zamanlar oldukça sinirlenir ve O'na yönetmenin ben olduğunu hatırlattığımda ise hemen sıkılı yumruklarını gözlerinin hizasına kaldırır **'Heval Halil gardını al!'** derdi. Ben gözlüklerimi korumak için hazırlanırken, O atılır **“Zaten önce o gözlüklerini lens yapacağım”** derdi. Derdi de, yine de bütün söylediklerimi harfiyen yerine getirirdi. O bizim neşemizdi...

Zaman zaman Kuzeye birlikte geçeceğimizi hayal ediyor ve yol boylarında çekeceğimiz klipleri tasarlıyor olsak da, ben bir daha karşılaşmayacağımızı hissediyor ve zamanı bir kez yakalamışken yapabileceğimin en iyisini yapmak ve bu Kürt Kızı'nın en güzel resmini çekmek için uğraşıyordum.

En büyük korkum ise, yıllar önce Kandil Dağ'ının bir kuytusunda karşılaştığım ve Delila'nın yakın arkadaşı olan Newal Beritan'ın çekimleri sonrasında yaşananları tekrardan yaşamaktı. Newal Beritan'ın, dinlendiği zaman dillerden düşmeyecek olan **“Be kes mam”** isimli soranca söylediği şarkısını 2000 yılının ilk aylarında kaydetmiş, görsel yayın yapan kurumlarımıza göndermiş ancak

bundan dört yıl sonra televizyonlarda Newal dışında hepimiz seyredebilmıştik.

Çünkü Newal, o yılın baharında Zap suyuna kapılıp, yaşamını yitirmişti. Ve bana ise **“Sana bir daha şarkı söylemeyeceğim, çektiklerin kaybolup gidiyor”** diyen sitemli sözleri kalmıştı...

Delila ile çalışırken her defasında Newal'i konuşuyor ve yaptıklarımızın sonucunu Kuzey'e geçmeden önce görmesi için elimden geleni yapıyordum. En büyük isteğim, Kürt halkının bu sesi, bu güzelliği, bu ruhu daha O aramızda iken tanınmasıydı. Yine başaramadım...

Ondan önce yola koyulup, Kuzey topraklarına ayakbastım. Ve arkamdan gelenlere sorduğumda, kliplerimizin sadece bir kısmının yayına uygun görüldüğünü ve Delila'nın da ancak bu kadarını görebildiğini söylediler.

O'nun ulaşma hayallerini kurduğu Garzan topraklarına doğru yola koyulduğumuz Ağustos ayının son günlerinde radyolardan O'nunla çektiğimiz bütün kliplerin müzikleri yayınlanıyordu. Yürüdüğümüz bütün patikalarda yoldaşlarla birlikte O'nun sesini dinliyor ve ben dinlediğim bu şarkılar için çektiğim sahneleri bir bir gözlerimin önünde canlandırıyordum. Televizyon seyretme olanağı olan yoldaşlara sorduğumda ise koca bir halkın, Delila'nın daha önce yayınlanmamış olan klipleri dahil bütün şarkılarını ard arda istediğini öğreniyordum ama bir türlü sevinemiyordum...

Çünkü Delila Meyaser, Kürt halkının huzuruna bütün şarkılarıyla çıkmadan önce on yoldaşıyla birlikte Tanin Dağlarında çatışmaya girmiş, son mermisine kadar direnmiş ve son mermisini kendisine sıkmişti. Ve Kürt televizyonları bir kez daha gerilla sanatına yetişememiş, onu ancak geriden takip edebilmişlerdi.

Garisa çatışmasında yaralanıp geri geldiğimde Delila'nın şarkıları bütün bir halkın kalbine yer etmiş ve Kürdistan'ın bütün dağlarına yayılmıştı. Benim yaralı koluma bakıp, bundan sonra yola devam edip etmeyeceğimi soran yoldaşlara, bahar yağmurları altında sıırıslıkla ıslanırken, Delila'nın **“Sana o yollarda da şarkı söyleyeceğim”** sözlerini söylemiyor, bu sözleri bir sır gibi içimde saklıyordum.

Ama bana bu soruyu soran herkese şu cevabı da veriyordum;

'Delila şarkı söylüyor...'

BAHOZ ERDAL'IN SÖZLERİ...

“Artık senin de bir hikayen oldu...” sözlerini söylediğinde konuşmalarımızın sonu gelmişti ve bu O'nunla yaptığımız son konuşmaydı. O, bu sözleriyle, gerilla örgütümüz içinde emek harcayan bütün herkes gibi benim yaptıklarımın da bir yerlere yerleştiğini, hepimizi anlatan o büyük hikayenin yapı taşları olup bir halka mal olduğunu ifade etse de, aslında bu Kuzey yolculuğuna çıkmama izin vermekle benim için yeni bir hikayenin kapısının aralanması kadar, yeni bir görevin başlangıcı olduğunun da farkındaydı.

Bahoz arkadaş, hem yeni bir hikayenin hem de yeni bir görevin başlangıcını ifade eden bu kapı aralığında risklerin de olduğunu benden çok daha iyi biliyordu. Ama dağlarda yazılan bütün hikayelerin de başarılı görevlerin de savaşın getirdiği riskleri göğüslemekten geçtiğinin de farkındaydı.

Bu nedenle Kuzey yolculuğuna çıkma iznini vermekte acele etmedi. Ben de Kuzey önerisini sunduğum o ilk andan itibaren, O'nun karar süresini zamana yayarak, aslında bana hissettirmeden beni izlediğinin farkındaydım. Bahoz arkadaş, benim bu hikayeyi, bu görevi gerçekten isteyip istemediğimi anlamak ve doğru kararı vermek istiyordu. Ve savaşçısı için en doğru olan kararı

vermek ve onu en doğru yerde konumlandırıp, görevlendirmek en çok da O'nun hakkıydı.

Ben de, Bahoz arkadaşın ve O'nun şahsında bütün gerilla örgütümüzün beni izlediğinin ve bana uygun olanı vermek istediğinin farkındaydım. Bu nedenle açık oldum. Duygularımı ve düşüncelerimi hiç bir şekilde gizlemeden, yaşadıklarımı birlikte ortaya koydum. Ve istenilen düzeyde olmasa da sonuna kadar tutarlı bir duruşun sahibi olmaya çalıştım. Çünkü, bu göreve atılmayı, bu hikayeyi yazmayı her şeyden ve herkesden çok istiyordum.

Hayatım ve yaptıklarım beni bu eşiğe getirmişti. Kürdistan gerçeğinde sıradan bir yürüyüşün değil, ivmeli bir yürüyüşün sahibi olunması gerektiğini İmralı adasındaki O güzel insandan öğrenmiştik. Kuzey'in ateşten yollarında duygularımı, düşüncelerimi, sanatımı ve partililiğimi tekrardan sınamak, tekrardan yaratmak, yaratarak katmak ve bu biçimiyle katılımımı yenilemek benim için en uygun, en güzel olanıydı. Ve kaçınılmazdı.

PKK adını verdiğimiz yeni yaşamımıza bende yeni bir şeyler ekleyerek, katılmayı hep asıl amaç olarak yaşadım. Tekrar edilmiş olanı değil, kendimi tekrarlayarak değil, yeni bir şey ekleyerek, kendimi de yenileyerek eklemeyi bir katılım biçimi olarak esas aldım. Ve Kuzey yolculuğu bütün bu yapmayı düşündüklerim açısından en güzel yol olarak önümde uzanıverdi...

Sınır ve sınırsızlığın birleştiği bu yol, benim için hem bir görev hem de bir hikayeydi... Hem ateşten gerçeğe hem de tarifsiz güzelliklere uzanan hayaldi...

Kalmam mı gitmem mi gerekiyordu? Hangisi benim ve ait olduğum örgüt için daha iyi olacaktı? Kalırsam şüphesiz yapacaklarım olacaktı. Ama gidersem bir masalın kapısı aralanacak ve daha önce hiç kimsenin atılmadığı bir görev beni bekleyecekti. Benim için herkes Kuzey'e geçerken, kameramı sırtlayıp onların peşinden gitmek çılgınlıktı. Gidenlerin arkasında kalmak ise imkânsızdı.

Bahoz arkadaşın gerçekten beni ve yapmak istediklerimi anlayarak karar vermek istemesi o son konuşmamız da en çok etkilendiğim olgu oldu. O ana kadar, daha üst mercilerde kabul edilmiş olmasına rağmen O'nun Kuzey yolculuğum konusunda böylesine titiz davrandığını farketmemiştim. O'nu çok uzun zamandır tanıyordum. Daha önce başka alanlarda da komutası altında kalmıştım. Ama O'ndaki bu hassas yaklaşımı ilk defa farkediyordum.

Bahoz arkadaş, düşüncelerini özenle dile getirdikten ve beni dikkatle dinledikten sonra, sözlerini şöyle tamamladı;

“Biz son kararı yine sana bırakıyoruz.Gidersen de kalırsan da uygun görüyoruz. Burada da Kuzey’de de katacağın ekleyeceğin şeyler olacağına hepimiz inanıyoruz. Bu nedenle son söz senin...Gidersen, nereye kadar gitmek istersen gidebilirsin... Nerede durmak istersen durabilirsin... Nereden dönmek istersen dönebilirsin... Biz bu konuda insiyatifi sana bırakıyoruz....”

O'nun bu sözleri karşısında benim için sevinmek kadar mahçup olmamak da elde değildi. O benim komutanım ve ben onun savaşçısıydım. Ve bir savaşçıya, bir sanatçıya Kürdistan koşullarında verilebilecek en geniş coğrafyada hareket etme ve en serbest çalışma olanağı önüme koyulmuştu. Hayatımın çalışması diyebileceğim bir çalışma beni bekliyordu. Kürdistan'ın bütün dağlarının kapısı aralanmış ve anahtarı ellerime bırakılmıştı.

Bu gerillayı bu yüzden, yapmak isteyenenden hiç bir şey esirgememesinden dolayı çok seviyordum. Öyleyse bana sunulanların karşılığını verecek, yıllar sonra yakaladığım bu fırsatı kaçırmayacaktım.

En son, 'Bir şeye ihtiyacın var mı?' diye sorduğunda artık ayağa kalkmış ayırmak üzereydik. Bir şeye ihtiyacım vardı ve benim O'nu çekinmeden söyleyebileceğim insanların başında Bahoz arkadaş geliyordu.

“Yeni bir silah istiyorum...” dediğimde, benim daha çok teknik bazı şeyler isteyeceğimi düşünüyordu. Ama ben artık kararlaştırmış olan Kuzey yolculuğunda silahımın kameramdan daha çok çalışacağını bilincindeydim. Ağır olan kamera çantam ve hareket halinde kamera kullanabilmem ve daha rahat çalışabilmem için Amerikan yapımı portatif M-16 silahını kendi elleri ile bana teslim ettiğinde artık yollarımız ayrılmıştı.

Botan'da girdiğim ilk çatışmada, ilk kurşunu sıkıp, ilk askeri yere düşürdüğüm zaman Bahoz arkadaştan silahı istediğim ve O'nun bunu gülümseyerek kabul ettiği an bütün ayrıntılarıyla ve ilk anki tazeliğiyle aklımdaydı.

Şimdi Şubat ayının bu son günlerinde üzerimizden geçen savaş uçaklarının gürültülerini dinlerken karlar içindeki Zap'ta olmayı ve Ana Karargah'ın kader belirleyen savaşına katılmayı çok isterdim. Son savaş teknolojisinin ürünü savaş uçakları ve binlerce askeriyle Ana Karargah'ımıza saldıran Türk Ordusu'nun bir türlü kıramadığı direniş hattındaki arkadaşlarımın yanı başında olmadığım için üzülüyorum. Hepsinin de ötesinde düşürülen Kobra helikopterinin çekimini yapan Kameraman arkadaşı da içten içe kiskanıyordum...

Bir tek tesellim var...

Botan'dayım ve karlar hızla eriyor... Masala ve göreve, sanata ve savaşa, hayale ve gerçeğe uzanan yol beni bekliyor...

NUDA KARKER'İN SÖZLERİ...

“Buralar tam inziva yerleridir, heval Xelil” dediğinde sobaları yakma zamanı henüz gelmemişti ve su getirmeye gidecek olanlar sabırsızlık içinde havanın kararmasını bekliyorlardı. Sibiryaya soğuklarının Kürdistan dağlarını da vurduğu şu günlerde henüz istediğimiz karlar yağmamıştı ama biz kış kamplarımıza çekilmiş, tartışmalarımıza başlamıştık. Takvimler ocak ayının yirmibirini gösteriyordu ve yer altında kurduğumuz bu karanlık odalardaki hayatımız yerli yerine oturuyordu.

Gaz lambasının kırmızı ışığında oturmuş Botan Eyaleti'nin otuzyedi yaşındaki bu kadın komutanının simsiyah gözlerine bakıyor ve Beritan filmi'ni tamamladığımız o günden beri böyle bir inzivaya çekilmeyi ne kadar çok istediğimi düşünüyordum. Ama var olan bulgur ve pirincimizin bardak bardak hesabını

yaptığımız, çay şekerimizi teker teker dağıttığımız, ekmeğimizi günlere bölerek paylaştığımız gerçek bir inzivayı aklımın ucundan bile geçirmiyordum.

Bu düşüncelerimi ona anlatırken, geceler boyunca kan-ter içinde uğraşarak, bir kilounun bile hesabını defalarca yaparak, bir de bütün bunların ötesinde, Türk Ordusu'nun bütün saldırılarını göğüsleyerek hazırladıkları bu kış üslenmesinin büyüklüğünü vurgulamak istiyordum. Işıksız, ateşsiz, güneşsiz bu mağarada yaşadıklarımızın, benim için çok daha iyi ve çok daha anlamlı olduğunu dile getirmeden edemedim. Çünkü, yaratıcı ve özgür ruhlu insanların en büyük saldırılar karşısında en güçlü arınma ve direnmeyle karşılık verilerek yaratılacağına bütün kalbimle inanıyordum.

Bu nedenle, daha önce bir minnet borcum olan Gülnaz Karataş'ın bu en eski arkadaşına ikinci bir minnet borcumun oluştuğunun farkındalığıyla aynı gaz lambasının ışığında ben de susuyordum. Susarken aklımın labirentlerinden böyle bir inzivaya, bu inziva içinde karşımda oturan Nuda isimli bu kadın gerilla gibi susmaya ne kadar ihtiyaç duymuş olduğumu düşünüyordum.

'92' yılında Almanya'nın Mannheim kentindeki bir gece okulunda başladığım ve Beritan filmi'ni tamamlayıp Kuzeye yöneldiğim 2007 yılının Temmuz'una kadar süren kameramanlık hayatımı ve kameramanlığım ile başlayan ve onunla paralel yürüyen gerillacılığı, sanat ve savaşın iç içe geçtiği bu dağlarda merak ve heyecanla atıldığım çalışmalarımı, bu çalışmalar içinde kurulan arkadaşlıklarımı, yoldaşlıklarımı, ilişkilerimi, bu ilişkiler içinde yaşadığım doğrularımı ve yanlışlarımı, yanlışlarımın ve doğrularımın toplamından oluşan hayatımı karşıma koyup cesaretlece tahlil ettikten ve acımasızca yargıladıktan sonra, şimdiye kadar yaptığım bütün herşeyi bir kenara koyup, sanatıma ve savaşıma kendimi tekrardan yaratarak, bir kez daha ve "İbrahim Halil" ismiyle başlamayı hep hayal etmiştim.

Bilgelğin ve doğal toplum ruhunun halen hüküm sürdüğü Botan Dağları'nın, Botan Dağların da sadece yaban keçilerinin ziyaret ettiği bu kuytuluk uçurumun, bu kuytadaki ellerimizle kazdığımız yer altı mağarasının, bu mağaradaki bu soğuk odanın, bu odadaki kadın gerillanın karşısında oturduğum bu sessizliğin otuzbeşimden sonra kendime bir kez daha başlamak için en uygun yer olduğunu iliklerime kadar hissediyor, yıllardır aradığım o başlangıcı bulmanın sevinciyle heyecanlanırken, Botan'ın bu kadın komutanına Beritan filminden sonra bir kez daha borçlandığımı unutmuyordum.

Nuda arkadaş, sessizce oturduğu gaz lambasının bu kısık ışığında bütün bunları düşündüğümünden habersizdi, elbette. Ama O da ben de yaşadığımız bu inzivanın bu topraklarda yaşanan ne ilk, ne de son inziva olmadığını, bizden

önce binlerce yıl boyunca bilincin ve iradenin özgürlüğü için Kürt insanının bu kuytuluklara sığındığını ve aydınlanmanın önüne geçmek için Türk Ordu-su'ndan önce nice orduların ihtişamla kurulup bu topraklara seferler düzenlediğini de çok iyi biliyorduk.

Beritan filminin çekimleri esnasında Gülnaz Karataş'ın vurulduğu günden beri kayıp olan mezarının izlerini bulduğumuz ve hiç beklemeden aramaya koyulduğumuz o günlerde, Beritan'ın cenazesini nasıl teşhis edeceğimizi düşünüyordum. Yıllar önce gizlice, sessizce yoldaşları tarafından saklandığı gömütünü açtığımızda, Beritan'ın kendini uçurumdan attığının işareti olan boyunda, göğsünde ve bacaklarındaki kırılmış olan kemikleri gördüğüm halde içim bir türlü rahatlamamıştı. Beritan'ın kayıp bedenini bulup, O'nun toprak altındaki güzel yüzüne dokunmuş olsam da dokunduğumuzun O olduğundan tam olarak emin olmak istiyordum. DNA testi yapma olanağımız yoktu ama ayağındaki ayakkabılarından belindeki ştüğüne, sarı elbisesine kadar, son fotoğrafındaki bütün izler birbirini tutuyordu. Yine de, O'nu tanıyan birisinin son noktayı koymasını istiyordum.

Nuda arkadaş bu çelişkileri yaşadığımız sırada **'Beritan benim arkadaşım'** diyerek ansızın çıkıp geldi ve O'nu görmek istedi. Beritan'ın gömülü olduğu mezarı bir kez daha onun için açarken, ben sessizce Nuda arkadaşı takip ediyordum. Beritan'ın yüzüne onüç yıl önce kapatılmış olan beyaz örtüyü kaldırdığımız o ilk anda Nuda arkadaşın yüzünde gördüğüm o ifade benim için yeterli olmuştu. Yıllar sonra arkadaşının gülen yüzünü ve o yüzü sevimli kılan gülümseyen ön dişlerini hemen tanımıştı. Ve ilk defa o zaman filmimizi gerçeğe çeviren bu ifadeye borçlandığımı hissetmiştim.

Şu gaz lambasının kırmızı ışığında O'nun yüzünde gördüğüm gülümseme ve ondan daha derinde gördüğüm ise yine aynı ifadeydi. Bu ifade nasıl Beritan'ın filminde içime su serptiyse ve sinema alanında yaptığım son çalışmama hayal ettiğimden daha büyük bir anlam kattıysa, ilk kez vurulduğum ve ilk kez kanımın aktığı Botan Dağları'nın bu soğuk ve ateşsiz gecelerinde sanata ve savaşa en baştan ve yeniden, bir kez daha atılırken, karşımda duran aynı ifade hem cesaret veriyor hem de anlamlandırıyor.

Nuda arkadaş kalkmak için davrandığı sırada ansızın durdu. Daha önce bir kez minnet borcumun olduğu o ifadeyle yüzüme bir anlığına baktı. Ve ne kadar sürdüğünü tam olarak bilmediğim bu sessizlikte aklımdan geçen bütün bu düşünceleri okumuşcasına şu sözleri söyleyip gittiğinde heyecanlanmamak elimde değildi.

'Halil arkadaş, sen çok güzel çalışmalar yapacaksın.'

CESUR CUDİ'NİN SÖZLERİ

'seni ben koruyacağım' diyordu Dersim yollarına koyulduğumuz o sıcak yaz gecelerinde. İkimizde, onun neşeli dudaklarından dökülen bu sözlerin sadece bir şakadan ibaret olduğunu düşünüyorduk. Hakkari yaylalarının bitmek tükenmek bilmeyen o yemyeşil düzlüklerinde yürüdüğümüz o gecelerde Cudi Cesur isimli bu genç gerillanın sık sık tekrarladığı bu sözlerin ne kadar büyük bir gerçeği anlattığından da habersizdik.

Her gün batımında yola çıkmak için hazırlanırken Cudi parıldayan gözleri ile yanıma gelir 'arkamda yürüyeceksin, pusuya düşersek ben vuracağım, sen çıkacaksın' derdi. Ben de bu sözleri bir türlü kendime yediremez, benden on yaş genç olan bu gerillaya 'abin kendini korumasını bilir, sen kendini koru yeter' derdim. benim bu sözlerime gülerdi, gülerdik.

Cudi'nin bu sözlerinin şaka değil de, nasıl büyük bir gerçek olduğunu, 29 ağustos günü, bombasının pimini çekip, etrafımızı sarmış ve 'teslim ol!' çağırısı yapan yüzlerce askere saldırdığı zaman anlayacaktım. Cudi o gün bu sözleri

hiç söylemedi. her zaman yaptığı o şakayı hiç yapmadı. O gün sözlerini sadece uyguladı.

28 ağustos gecesi yine neşe içinde yola çıkarken ihanetin kör hançerinin sinsice sırtımıza yaklaştığından habersizdik. Garisa ormanlarına girdiğimiz o gece yarısı bir hainin bizi ihbar ettiğini ve Türk ordusunun yüzlerce askeri ile yolumuzu gözlediğini hiç birimiz bilmiyorduk. Ulaşmamız gereken noktaya hızla yaklaştığımız o sırada, Garisa korucuları su başlarına pusu atmış, özel harekate bağlı birlikler çoktan yerlerini almışlar ve yoldaşlar bize haber ulaştırmak için çabalamışlar ama bir türlü yetişememişlerdi. ihanet bir kez daha Kürt çocuklarını acımasızca bekliyordu.

Kuryelerimizin daha önceden kararlaştırdığı yere ulaştığımızda saat gece yarısını çoktan geçmişti. karanlığın içinde hep beraber oturup kilometrelerce öteden sırtımızda taşıyıp getirdiğimiz ekmeğimizi ve suyumuzu paylaşırken yıllar önce, Hozan Serhat ile birlikte oturup yemek yediğimiz o son Botan gecesini hatırladım. Serhat'ın şehit düştüğü çatışma öncesi hissettiğim o his bir kez daha gelip içime oturdu. yemeklerini yemekte olan arkadaşlarımın karanlık içindeki silüetlerine şöyle bir göz gezdirdim ve 'sanırım yarın operasyona takılacağız arkadaşlar' dedim, yıllar önce Hozan Serhat'a söylediğim gibi dökülmüştü bu sözler dudaklarımın ucundan ve sözlerimi tamamlar tamam-lamaz söylediklerimden pişmanlık duyup sustum. Sanki ben söylediğim için oluyormuş gibi bir hisse kapıldım.

Sabaha az bir vakit kala bütün herkes uyuduğunda ben ve Cudi ayaktaydık. O nöbetçiidi. Ben ise uyuyamıyordum. Cudi'nin genç ve meraklı bakışları altında ormanı dinlemeye koyuldum. Bir ses, bir işaret bekliyordum ama hiç bir şey duymadım. Cırcır böceklerinin o eşsiz cızırtısı bile duyulmuyordu. Bir orman böylesine sessiz ıssız olamazdı...

Cudi omzuma dokunup 'vur' diye fısıldadığında silahımı doğrultup her taraftan üzerimize yağmur gibi mermi yağdıran askerlerden ilkinde nişan aldığım o kısa anda içimdeki o hissi son kez duyumsayacaktım. ve yıllardır kalıcı kılmak,yaşatmak için bakan gözlerim, kameranın, fotoğraf makinesinin objektifinden bakan gözlerim, bu defa öldürmek için bakacaktı. Cudi'nin 'Biji Serok Apo' diye haykıran sesini duyduğumda tetiğe basmış ve ilk askerin yere yıkılışını görmüştüm bile...

Bu yolculuğa Kürdistanın güzellikleri için koyulmuştum. Kameramla onun uçsuz bucaksız coğrafyasındaki güzellikleri toplayacaktım. En içten seslerin, en güzel gülüşlerin var olduğu bu ülkeyi taşıyordum bütün herkese. gerillanın yaşadığı bütün dağlara çıkacak, kokladığı bütün çiçekleri soluyacak ve uyuduğu

bütün kayalıklara sarılacaktım. Silahım en son kullanacağım eşyam olacaktı. Demek ki bıçak kemiğe dayanmıştı.

Cudi ilk mevziyi gösterip 'saldıralım' diye haykırdığında bir an bile terredüt etmedim. otomatik silahlarıyla aralıksız bir şekilde üzerimize mermi yağdıran ilk mevziye yöneldiğimizde çektiğim filmler geldi aklıma. 'Tirej' ile başlayan ve 'Beritan'a uzanan sinema günlerim bir çırpıda geçiverdi gözlerimin önünden. şimdiye kadar çekimini yaptığım hiç bir sahneye benzemiyordu mevzilerin üzerine ölümüne koştuğumuz bu an...

Cudi ilk mevziye bombayı vurmuştu bile. Artık herşey bir film şeridi gibi akıyordu. çemberi yarmak üzereydik ve bütün mevzilerden mermi yağıyordu üzerimize. Bir an için sağ kolumda bir boşalma hissettim. önden mi,arkadan mı vurulduğumu bilemiyordum. sıcak bir sıvının kolumdan aşağıya doğru aktığını fark ettiğimde Cudi'nin, sırt çantamı çıkarmam için bağırıldığını duydum. kameramı taşıdığım ve gözüm gibi koruduğum çantamı acı içinde ve hızla omuzlarımdan çıkardım. aynı mermi hem kolumu hemde çantamı delip geçmişti.

Ancak göz atabildim çantama ve can dostum kamerama. ona bir vefa borcum vardı. Onun sayesinde Kürt özgürlük hareketiyle tanışmış, Avrupa'dan Orta-doğuya olan yolculuğum onunla başlamıştı. Dağlara birlikte adım atmış ve gerilla ile birlikte tanışmıştık. onunla giriştiğim her çalışmayı başarmış ve elime aldığım hiç bir çalışmam yarım kalmamıştı. O beni ben yapan yegane arkadaşım. demek ayrılma vakti gelmişti.

El bombası yanımıza düştüğünde sadece doldurduğum kasetleri boynuma sarmış ve ancak kendimi yan tarafa atabilmişim. Patlama ve mermi vızıltıları arasında bir kez daha kameramın bulunduğu tarafa bakmadım.

cudi'nin hemen karşımızdaki mevziyi gösterdiği ve saldırıya diye haykırdığı sırada kolumda ve boynumda asılı duran hatıralar geçi verdi aklımdan.yoldaşlar uğur getirsin diye takmışlardı yola çıkarken. Ancak kız çocuklarının kullandığı kolumdaki saat, ne olduğunu şuan bile tam olarak bilemediğim deri kayış, Beritan'ın mezarından aldığım ştüך parçası, beş yüzyıl taşımak için söz verdiğim boynumdaki muska ve bütün bunları bana veren arkadaşlarımın yüzleri belirdi gözlerimin önünde.

Bütün bu hatıralar gerçekten beni koruyacak mıydı yoksa bir hikaye olup geçecek miydi?

Boynumdaki muskayı dişlerimin arasına sıkıştırıp, Cudi ile birlikte hemen önümüzdeki mevziye yöneldiğimiz o esnada bunları düşünüyordum. Üzerimi-

ze sıkılan yüzlerce mermiden birisinin ona doğru koşan bedenimi delip geçmesini beklerken, bir anda asker cenazelerinin üzerinden geçtiğimi farketdim. Göz açıp kapayınca ya kadar olmuştu herşey ve önümüzdeki mevzi de düşmüştü.

Gözlerim hızla Cudi'yi aradı. Silah sesleri içinde var gücümle haykırdım. Cudiiiiiii! cevap gelmedi. Yan mevziden üzerime açılan ateşe şarjör değiştirip hızla cevap verdiğim sırada hala haykırıyordum. Ama bir türlü Cudi'nin sesini duyamıyordum.

Son anda Cudi'yi gördüm. bir kayaya yaslanmış, göğsünü germiş, bütün sakinliği ile duruyordu. Artık ateş etmiyordu. Mermiler tek tek gelip kanlar içindeki göğsüne yerleşiyordu. Güzel yüzünde acıya ait tek bir ifade yoktu.

Ona defalarca seslendim. Kalk Cudi... Kalk çıkalım buradan. bak bu son mevzi... bak bu son çember... arkadaşlar hemen şuradalar.... kalk be kalk... yalvarıyorum kalk... beni yalnız bırakma bu çemberlerin içinde... kalk be Cudi,kalk...

İsmi ne kadar haykırdım, bilemiyorum. O ateş altında ne kadar bekledim, onu da bilemiyorum ama zaman bir ömür gibi geçti ve Cudi oradan kalkmadı, kalkmadı. O eşsiz ıslak gözleri ile bana son defa baktı ve o bombardıman içinde sadece benim duyduğum şu sözleri söyledi...

'Ben sana dememiş miydim. ben vuracağım sen çıkacaksın...'

O gece çatışmadan kurtulanları aramak için Pervari dağlarına indirme yapan helikopterlerin altında tek başıma yürürken esen soğuk rüzgarların çarptığı yaralı sağ kolum ve yaralı kalbim sızlıyordu. Karanlık içinde titreyen dudaklarımdan Cudi'nin sözleri ve kimsenin görmediği gözlerimden ise yaşlar dökölüyordu.

o genç gerilla sözünü tutmuştu. ya Ben...

DERSİM ZEREVAN'NİN SÖZLERİ...

'Ağbeyim...' diyerek boynuma sarıldığı sırada gözlerinden akan yaşlar hem sevinci, hem de hüznü anlatıyordu. Ve bir nehir gibi çağlayarak dökülen bu gözyaşlarını durdurmak imkânsızdı. Ben de bu durumda yapabileceğim tek şeyi yaptım. Kız kardeşimin kara kuru ve bir o kadar da güçlü bedenine sarıldım ve hıçkıra hıçkıra sarsılan bedenini dinledim. Ne kadar çok şey anlatıyordu.

Oysa kızkardeşim Filiz benden binlerce kilometre uzakta ve bambaşka bir kıtada yaşamaktaydı. Ve ben onu en son onbeş yıl önce görmüştüm. Avrupa'nın en kalabalık şehirlerinin birinde ayrıldığım kız kardeşimden sonra, Dersim yoldaş dışında hiç kimse, bir kez daha benim için 'ağbeyim...' sözcüğünü kullanmamıştı. Yoldaşlığımıza bir de kardeşliği ekleyen Dersim Yoldaşın simsiyah saçları ve gözleri, duruşu ve gözyaşları da Filiz'e çok benziyordu. Yeni bir ayrılık anında silah arkadaşlığımıza eklediği ağbeyliği sessizce kabul

etsem de, ağabeylik görevlerimi yeterince yapamadığım Filiz'i hatırlamadan edemedim.

Onbeş yıl önce Filiz ile ayrıldığımız o şehrin orta yerinde dağlara gideceğimden O'na söz etmemiştim. Günlük yaşamın olağanlığıyla okuldan çıktığı bir akşam üstü O'nu görmeye gitmiş ve içimde ayrılıyor olmanın hüznü olduğu halde kız kardeşime hiç bir şey hissettirmemişim. Dağlara uzanacak olan yolculuğumun o başlangıç anında O'nunla bir daha karşılaşmayacağımı bilsem de, O'nun o sevinçli haline dokunmak istememişim. Duygularım içim içim kabarıp taşsa da, kendimi kontrol etmeyi başarmış ve ertesi gün tekrar görüşecekmiz gibi sessizce ayrılmıştım kız kardeşimden.

Ama Dersim Yoldaş, sessizce ve habersizce çıkmayı düşündüğüm bu kuzey yolculuğumun son akşamında gelip yakalamıştı beni. Kuzeyin Dağlarına uzanacak olan böylesi bir yolculuğa çıkma düşüncemi, **'Beritan'** filmini yaptığımız günlerde çalışma arkadaşlarıma anlatırken, kız kardeşim Filiz'in yıllar önce düşündüğü gibi, onlar da her şeyin gerçekleşmeyecek bir hayalden ibaret olduğunu düşünüyorlardı. Böylesi çalışmaları düşünebilir, planlayabilirdim. Ama içine atılacak kadar cürretkâr olacağımı kim düşünebilirdi?

Oysa biz hayallerine ihanet etmeyen çocuğun öğrencisiydik. Ve bu dağlar imkânsız hayallerimizi gerçekleştirmenin tek mekânıydı. Kız kardeşlerimin yapacaklarını tahmin edememeleri beni memnun ederken, Dersim Yoldaşın son anda yetişmesi ve beni ağbeyi ilan etmesi ise şaşırtmıştı.

Dersim Yoldaş kız kardeşim olmadan önce Tanrıçam olmuştu. Tanrıça Star'ı konu alan **'Zap'ın Gözyaşları'** isimli kısa filmin çekimlerine başlayacağımız o günlerde senaryom elimde Star'ı oynayacak bir kadın gerilla arıyordum. Yıllar önce Zap'ta bir yer altı mağarasında bulduğumuz siyah taştan yapılmış Tanrıça heykelinin duruşu ve siması gözlerimin önünde, tek tek etrafımdaki arkadaşlarımı incelerken, Dersim Yoldaş simsyah saçları ve kocaman gözleri ile sinema çalışmalarına katıliverdi. O ilk film çalışmasına katılmanın heyecanıyla bütün işlere büyük bir istemle atılırken, sanki **'ben bu rol için biçilmiş kafa-tanım'** diyordu.

Kameramanlık yapmayı düşündüğü ama baş rol olarak girdiği çalışmada her söylediğimi harfiyen yerine getirse de, Tanrıça Star'ın eline B-7 tipi roket atarı verdiğimiz sahnede hata yapmış ve sahneden erken ayrılmıştı. Yeterli patlayıcımız olmadı için o sahneyi tekrar edememiş ve kurgu esnasında hatalı sahneyi kullanmak zorunda kalmıştık. Bu duruma çok kızmış olsam da, elimden bir şey gelmemiş ve Dersim Star olarak hayatımızda yer almaya başlamıştı.

Ve filmin son sahnelerinde Star'ın ağlaması gerekmişti. Ne kadar uğraşırsak uğraşalım Dersim Yoldaş o film setinde, şu an boynuma sarılıp ağladığı gibi içten ve gönülden ağlayamamıştı.

Daha sonraki çalışmalarda 'Star' ismini değiştirip O'na 'nikotin' ismini veren yine ben oldum. 'Beritan' filminin çekimlerini yaptığımız o en kahrılı günlerde Dersim Yoldaş'ın sigaraya başlamasını hiç bizim kabul edememiştik. Hem kamera eğitimi aldığı, hem de sinema çalışmalarına katıldığı sırada böylesine yoğun sigara içmesini öğretmeni ve yönetmeni olarak çokça eleştirsem de, onu caydıramamıştım. En son O'na 'nikotin' ismini verip, bütün film ekibi olarak bu ismi kullanmaya başlamamız O'nu düşünmeye itmişti. Ekibimizdeki arkadaşların 'nikotin' ismini yoğun kullandığı o günlerde Dersim Yoldaş ansızın sigarayı bırakıvermişti.

Bu duruma hepimiz çok sevinsek de, Dersim Yoldaş'ın bir oyununa gelmemek için tedbirli davranıp 'nikotin' isminin önce 'tin' ekini kaldırıp O'nu 'niko' olarak çağırmaya başlamıştık.

Beritan'ı tamamladığımız ve bütün bir halka sunduğumuz hayatımızın o en sevinçli günlerinde, birlikte yapmanın ve başarmanın güzelliğini yaşarken 'niko' ismini de yavaş yavaş unutmaya başlamıştık.

Yıllar önce dağlara doğru yola çıkarken, çocukluğumun acılarını ve sevinçlerini paylaştığım kız kardeşim Filiz'e yakalanmamıştım. Ama sinema hayatımın en verimli döneminin acılarını ve sevinçlerini paylaştığım Dersim yoldaşın boynuma sarılıp göz yaşı dökmesini engelleyememiştim.

Şimdi Botan'ın bu soğuk kışında, yer altı mağaramızda yanan tek mumun etrafında okumaya ve yazmaya çalışan arkadaşlarımın arasında sessizce durup, Dersim Yoldaş'ın Beritan'ın mezarından alıp uğur getirsin diye koluma bağladığı bez parçasını izlerken, her hatırlayışında kalbimi sızlatan şu gerçeği bir kez daha hatırlıyorum.

Avrupa'nın kalabalık şehirlerinde de yaşasa, dağlardaki savaşın orta yerinde de olsa, hiç bir zaman kız kardeşlerime layık bir ağbey olamadım.

Bu gerçeği biliyor ve unutmuyorum.

FERHAT ARKADAŞ'IN SÖZLERİ...

'sizden de bir iki arkadaş bizimle gelebilseydi, iyi olurdu' dediğinde karanlık bir patikada karşılaşmıştık. Ve bir komutandan çok bir arkadaşın duygularıyla söylenen bu sözler dile geldiğinde, 2007 yılının tamamlanmasına sadece bir kaç saat kalmıştı.

'ben geliyorum' deyip sırtımdaki eşyaları arkadaşlara bırakıp geriye döndüğümde, içten içe burkulmuş ayağımın ağrısını düşünüyordum. Ama, ne yılın bu son görevinin dışında kalma, ne de bu arkadaşlığı karşılıksız bırakmak istemiyordum.

Botan eyaletinin bu çiçeği burnunda, genç komutanı en önde, savaşçıları arkasında, ben de en arkada erzak çekmek için yola koyulduğumuzda, O'nu düşünüyordum. O'nun için çiçeği burnunda dediysen, gençliğindendir, tecrübesizliğinden değil. O'nun çekirdekten yetişmiş bir komutan olduğunu hem ben, hem de bu gece ardı sıra yürüyen bütün savaşçıları çok iyi biliyorduk.

Henüz otuzüç yaşında olan Botan Eyaleti'nin bu genç komutanı yürüyüş kolumuzun en önündeydi ve zifiri karanlık bu gecede yeni bir yıla doğru yürü-

yorduk.Çocuk denecek yaşta gerillaya katılan, savaşın bir çok alanında kalan, ateş içinde yoğrulan bu komutanın masmavi gözlerini göremesem de, altın sarısı gülüşünü duyuyordum.

Yılın bu son ayaz gecesinde diğer bölgedeki arkadaşlara götüreceğimiz erzağın gömülü olduğu yamaca tırmanırken arkadaşların neşeli sesleri vadinin uçurumlarında yankılanıyordu. Her zaman gerilla kuralları konusunda uyarıcı olan Ferhat arkadaş, bu gece arkadaşları uyarmanın ötesinde, gecenin en çok şaka yapıyordu.

Bütün dünyanın yeni bir yıla girmek için harıl harıl hazırlandığı şu saatlerde Botan gerillası, komutanından savaşçısına kadar yine görev başındaydı. Ve benim dışımda bu gece herkes gülüyordu. İçten içe ben de gülüyordum ama bu sol ayağım başıma bela olmuştu. Bir türlü arkadaşların yürüyüşlerine ve gülüşlerine yetişemiyordum. Yaban keçileri gibi tırmadıkları uçurumlarda arkada kalmak zoruma gitse de, geriden de olsa bu geceye katılmak mutlu olmama yetiyordu.

Ferhat arkadaş ise, bu gece herkese takılıyordu. Ama en çok da, içimizdeki en yaşlı ve en kısa boylu olan Herekol isimli arkadaşla takılıyordu. Herekol da bir an için bile olsa ondan geri kalmıyordu. Erkendi'lilere özgü uslubuyla Ferhat arkadaşın her sözüne hızla cevap veriyordu.

Ulaştığımız her kayalıkta Ferhat arkadaş Herekol'a seslenip **'Herekol seni bu kayalıktan atayım mı?'** diye soruyor, Herekol da, her defasında büyük bir içtenlikle **'at da, kurtulayım'** diye cevap veriyordu. Ve Herekol'un bu sitem dolu sözlerinden hemen sonra bir kahkaha tufanı sarıyordu geceyi. Nedense, dondurucu ayaza, kaygan uçurumlara rağmen bu gece arkadaşlar her şeye, ağız dolusu gülüyorlardı.

Komutanından savaşçısına kadar bir ordu hep beraber gülebiliyorsa, bu ordu asla yenilmeyecektir, diye düşünmemin nedeni, düzeyleri ne olursa olsun, hangi kesimden gelmiş olurlarsa olsunlar, birbirlerini sevdiklerini hissetmemdi. Mevsimin ve düşmanın bütün gücüyle üzerlerine gelmek için hazırlandığını bildikleri halde, kendi iradelerinden başka hiç bir silaha sahip olmadıkları halde ve var olan yiyeceklerini önce diğer arkadaşlarına taşıdıkları halde böylesine içten ve böylesine ortak gülebiliyorsa, onları yenmek mümkün müdür diye kendi kendime sorup duruyordum, arkalarından yetişmeye çalışırken.

Gömme yapılmış erzağı toprak altından çıkarmaya başladığımızda yeni yıla çok az bir zaman kalmıştı.Un torbalarını ikiye bölüp tek tek paylaştırırken Ferhat arkadaş, kendi elleriyle hazırladığı en hafif torbayı da getirip bana

verdi. İtiraz etmeme rağmen **'bu gece sen hafif alacaksın'** demesi zoruma gitmedi değil. Zoruma giden O'nun yoldaşça yaklaşımı değildi elbette. Zoruma giden bu geceye bu düzeyde katılıyor olmamdı.

Başta eyalet komutanımız olmak üzere, herkes yarım çuval unu sırtlayıp diğer arkadaşlarla randevulaştığımız yere doğru yola koyulduğumuzda, ben ve Herekol önden hareket etmiştik. Önden çıkmıştık çıkmasına da, Herekol yine yolu karıştırmış, beni burkulmuş ayağımla aşılması imkansız uçurumlara sürüklemişti. Arkadaşlar bize yetişip, neşe içinde yanımızdan geçtikleri sırada artık ellerimle yürümeye başlamıştım. Arkadaşlar geçerken yine Herekol'a takılsalar da, bende bir terslik olduğunu da farkettiler.

Yol boyunca, her geride kalışında bütün grubun beni bekliyor olması, beni iyice rahatsız etmeye başlamıştı. Katkı sunmak için katıldığım yeni yılın bu ilk görevinde ağırlık pozisyonuna düşmem canımı iyice sıkarmıştı. Ara vermek için durduğumuz ilk mağaraya en son ulaştığımda karanlığın içinde duyduğum gülüşlere başkalarının da eklenmiş olduğunu hemen farkettim. Diğer bölgeden bir kısım arkadaş bizi karşılamaya gelmişti. Ama yürüyüş devam edecekti.

Ferhat arkadaş **'hem ayağın burkulduğunu söylemiyorsun, hem de kendini en önde öneriyorsun'** dediğinde bu gece boyunca ilk defa şaka yapma fırsatı bulmuştum ve hemen **'bu yılbaşı partisini kaçırmak istemedim'** diye karşılık verdim. O bu sözlerime gülse de, beni burada bırakmaya kararlıydı.

'biz gelinceye kadar burada kalıyorsun' dediğinde ise yükümü arkadaşlara paylaştırmaya başlamıştı bile. Ben ise ikircilikliydim. Bir yandan ağır yürüdüğüm için grubun sık sık beni bekliyor olması görevi geciktiriyordu, diğer yandan ise yükümü arkadaşlara vermek istemiyordum. Ama her iki durumda da arkadaşları yavaşlatıyordum.

Ferhat arkadaş, bu ikircilikli halimi farketmiş olacak ki, yanıma gelip **'sen görevin en zor bölümünü yaptın, bu unu o yamaçtan indirdin ya, yeterlidir. daha fazla zorlamana gerek yok, zaten az kaldı'** deyip tekrar yola koyulduklarında içim rahatlamamıştı ama o mağarada onlar geri gelinceye kadar beklemeyi kabul etmiştim.

Neşe içindeki sesleri hızla uzaklaştığında, Botan topraklarında harcanan bu tarifsiz emeğin ve gencecik Kürt çocuklarının yarattığı bu eşsiz değerlerin bir halkın yükselişini ifade ettiğini çok biliyordum. Ve İmralı adasındaki o güzel insanın denizler ötesinden bizlere ulaşan **'nasıl ki doğada var olan bir şey yok olmazsa, toplum için yaratılmış bir değer de hiç bir zaman kaybolmaz'** söz-

leri ise dağlardaki Kürt çocuklarının, saldıran kim olursa olsun, bu savaşı kazandığını anlatıyordu.

Bir an için saate baktım. Saat gece yarısını yedi dakika geçiyordu. Sanırım uzaklarda koca bir dünya, milyonlarca insan 2008 yılının bu ilk dakikalarını, benim hayal bile edemeyeceğim bir biçimde eğlenerek kutluyordu. Ve sanırım eğlenen bu dünyanın insanlarının hemen hemen hepsi, Botan gerillasının bu gece görevde olduğundan habersizdi.

Bense burkulmuş ayağımla arkalarında da kalsam, komutanından savaşçısına kadar Kürt halkının en sade çocuklarıyla, Botan'ın bu eşsiz gerillasıyla yeni yılın bu ilk dakikalarını karanlık patikalarda paylaştığım için mutluluk duyuyordum.

BİR KORUCUNUN SÖZLERİ...

'ben senin postan olayım' dediğinde elimi sevgiyle avuçlarının arasına almış ve çantamı çoktan sırtlamıştı. Ve ben gün boyu yaşadığım şaşkınlığı, havanın karardığı şu saatlerde bile üzerimden atamamıştım. Ne demek istediğini anlamadığımı farketmiş olacak ki, **'o kadar Türk subaylarının postası olduk, biraz da senin postan olalım'** diye sözlerini pekiştirerek tekrar etti. Türk Ordusun'da askerlik yapmadığım için, bir subayın postası olmanın, onun bütün ayak işlerini yerine getiren hizmetkârı olmak anlamına geldiğini bilmiyordum. Bilseydim kesinlikle buna izin vermezdim.

Karanlığın içinde elimden tutan, birazdan ayrılacağımız yol ayrımına doğru ardı sıra yürüdüğüm bu genç korucu ve arkadaşları hayatım boyunca bir daha unutamayacağım bir gün yaşatmıştı bana ve birlikte olduğum arkadaşlarıma. Ne yazık ki, devrimin bu gizli emekçilerinin isimlerini, yaşadıkları mekanları, yüzlerini,sözlerini, kısacası onlara ait her şeyi unutmak zorundaydım. Ne yanımda taşıdığım fotoğraf makinama onlara ait bir poz, ne de bu topraklarda yaşadığım herşeyi not ettiğim defterime onlara ait bir iz düştüm. Kıyasıya bir savaşın yaşandığı bu topraklarda kirli ellere geçecek ufacak bir ip ucunun onların tüm yaşamlarına zarar vereceğini çok iyi bildiğim için ayrılır ayrılmaz, onlara ait her şeyi unutacağıma dair diğer yoldaşlarım gibi ben de söz verdim.

Ama unutamadım. Bu güzel insanları unutmaya gönlüm el vermedi.

Günün ağarmak üzere olduğu, sabahın ilk saatlerinde, mahkum bir arazide, kendimize gizlenmek için bir yer ararken, bu genç korucu elinde koca bir çaydanlık dolusu demlenmiş çay ve bardaklarla ansızın yanımıza geliverdi. Nereden çıktığını daha anlamamıştık ki, içten samimiyeti ile bardakları doldurmaya ve bize ikram etmeye başlamıştı bile. Düşman güçleriyle çevrili bu alanda henüz kendimizi sağlama alamamış olduğumuz için ve Türk devletinin gerillanın üzerine sürmeye çalıştığı korucuların yattığı tehlikleyi bildiğimiz için tedirginliğimiz had safhadaydı. O ilk anlarda bu gence ve ardından gelecek olan diğer korucu arkadaşlarına önyargılı yaklaşmadığımızı söyleyemem.

Ama onlar bütün önyargımızı yerle bir etmeyi başardılar. Bütün yorgunluğu-muza rağmen, ikram ettikleri çaylarını içmediğimizi farkedince elini elimin üzerine koydu ve daha önce hiç bir insanda tanık olmadığım ve tarif edemediğim bir içtenlikle **'bir çay bulmuşsun... onu da içiver...'** dedi. O zaman ona söylememiştim ama yedi gündür boğazımızdan sıcak bir lokma geçmemişti. Sıcak bir çay nasıl da güzel olurdu bu sabah ama hemen önümüzde buharı tüten çaydanlığa elimizi bile sürmüyorduk. Sadece koruculardan gelebilecek bir tehlikeden çekindiğimiz için değil, bir de yıllardır edindiğimiz gerilla terbiyesi vardı.

Biz bütün bu düşündüklerimizi ona hissettirmemeye çalışırken, o gerillayı ve onun yaşadıklarını bilen bir ifadeyle kendine bir bardak çay doldurdu ve **'ben-den size zarar gelmez'** dercesine önce kendisi içti, kendi getirdiği çaydan. Bize de mahçup olmak düştü. Ama düşmanın bir gerillayı bile ortadan kaldırmak için, zehirlemek dahil bütün yöntemlerini ortaya koyduğu böyle bir sü-reçte tedbirli olmaktan başka ne gelir elimizden...

Çayını afiyetle içip bitirdikten sonra, yonca kesimini tamamlayıp tamamlamaz tekrar yanımıza geleceğini söyleyip ayrıldı. Meğer, sabaha karşı yonca kesimine ara verdikleri ve arkadaşlarıyla birlikte dinlendikleri sırada biz yan-larından geçmiştik. Biz onları farketmemişiz ama onlar bizim davranışlarımızdan hevaller olduğumuzu ve hangi yöne gittiğimizi hemen tahmin etmişler. Hemen aralarında görev bölümü yapmışlar. O hazır olan çayı ve bardakları kapıp peşimize takılırken, diğerleri yemek hazırlamak için yola koyulmuşlar.

Gün ağardıktan bir kaç saat sonra diğer dört korucu da ellerinde tencere ve tabaklarla geldiler ve bir daha da yanımızdan ayrılmadılar. Bizim ise şaşkınlığımız henüz geçmemişti. Kendi güvenliğimizi elimizden geldiği kadar sağla-maya çalışırken onlar sofraları sermişlerdi bile. Yine bütün yemeklerden önce kendileri tatmışlar, sonra bize ikram etmişlerdi.

Bizim böyle tedbirli davranışımızın onların hoşuna gideceğini hiç düşünme-miştim. Gösterilen bu misafir perverliğin karşısında bizim bu kadar kontrollü davranmamızın onları incitmesini bekliyordum. İçlerinde en yaşlı olanı **'hep böyle olun, nerede olursanız olun kendinizi koruyun'** sözlerini yemek boyunca tekrarlayıp durunca, yaşlı da olsa, genç de olsa Kürt insanının dağlarda yaşa-nan bu savaşa hiç yabancı olmadığını da anlamakta gecikmedim.

Bizi misafir ettikleri bütün gün boyunca çevremizde bizim güvenliğimiz için onların nöbet tuttuğunu bilmeden onları izledim. Bütün bu samimiyetleri-nin arkasında saklı bir plan olabilir mi, diye içimde büyüttüğüm gizli kuşkuyu da onlara hissettirmemeye çalıştım. Ne kadar saklamaya çalışırlarsa çalışsın-

lar, varsa farklı bir niyetleri mutlaka açık vereceklerdi. Bu kadar insan, hep beraber aynı oyunu hatasız oynayamazlardı. Bir bakış, bir duruş, bir söz mutlaka gerçek niyetlerini ortaya koyardı.

Ama o koca gün boyunca iğne ucu kadar bile kirli bir şey sezmedim. Yaptıkları ve söyledikleri her şeyde dürüstlük akıyordu. Gün batımına kısa bir zaman kala yola çıkmak için hazırlanırken bütün bu kuşkularımdan büyük bir utanç duydum. En son Kürt klasik parçalardan oluşan konserlerini de sunup, kendi kardeşleri, oğulları, kızlarıymış gibi sarılıp öptükten sonra bizi yolcu etmek üzere yola koyuldukları zaman ise, ben ne söyleyeceğimi bilemiyordum.

Onlar önümüz sıra yürürken, daha ileride yüzünü henüz görmediğimiz ama gün boyu nöbetimizi tutmuş olan diğer korucu gençle karşılaştık. Kısa da olsa, onun da içten dokunuşlarını hissettik ve arkadaşlarımıza götürmemiz için hazırladığı ufak armağanlarını çantalarımıza yerleştirdik. Ayrılmanız gerektiği halde bizimle yürümeye devam etmelerini eleştire eleştire sonunda onları durdurmayı başardık. Ve karanlık bir tepede onlardan sessizce ayrıldık.

Sınırsız sundukları bu sevginin karşılığında bizden tek bir istemleri vardı. O da onları unutmamızıdı.

Onlardan ayrıldığımız ilk dakikalarda, söz vermiş olsam da, bir daha onları unutamayacağımı kalbimin derinliklerine hisseiyordum. Sanırım o günü yaşayan, korucuların bu sevgisini tadan hiç bir yoldaşım da unutmadı. Ve iki ateş arasındaki bu insanlar Kürtlerin yeniden yazılan tarihinde de unutulmayacaklar.

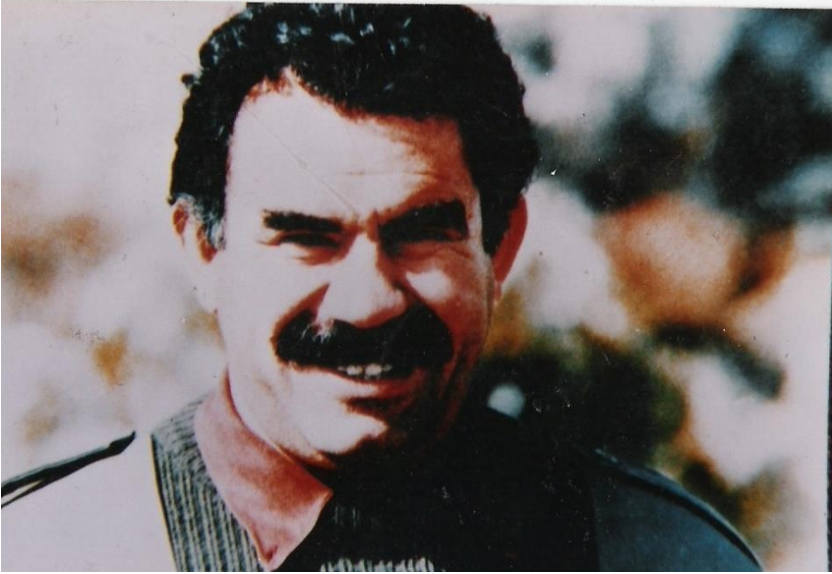
Onlar hakkında yazdığım şu satırlarda bir çok şeyi açıklasam da,yazdıklarımın onlarca defa fazlasını sakladığımı herkes bilmelidir. Herkesin bilmesi gereken bir şey daha var.

Korucular dahil bütün bir halkın kalbini kazanmışsa gerilla, bu savaş çoktan kazanılmıştır.

Dedim ya, unutmak için söz verdim.

Eğer, içimde tutamadığım bu sözleri yazmakla onlara bir zararım dokunmuşsa, bize şarkı söyleyen, çay getiren, bütün gün neşeyle sobet eden, nöbetimizi tutan, çantamıza armağanlar dolduran ve en son elimden tutup çantamı taşıyan genç korucu dahil o gün tanıdığım bütün korucular beni başışlasınlar.

O'NUN SÖZLERİ...

'sen yüzde yirmibeş gerilla olmuşsun...' dediğinde, Metina ormanlarının en gizli kuytusundaydık ve Ben uydu telefonumuzun ahizesi elimde olduğu halde neredeyse sevinçten uçacaktım. O'nun dudaklarından dökülen bu oran benim için çok büyük bir orandı ve beklemediğim bu konuşmanın O'nunla yaptığım son konuşma olduğundan habersizdim.

*Metina Dağı'nda kayaların ve ormanların bir araya geldiği bir alanda toplanmıştık. Zağros'tan yeni gelmiştim ve arkadaşlar **Başkan Apo** ile yapılacak telefon konuşması için heyecanla hazırlanıyorlardı. O zamanlar telefon teknolojisi böylesine ilerlememiş olduğu için, gözümüz gibi baktığımız ve dağ dağ sırtımızda taşıdığımız uydu telefonumuzu özenle kurmuş ve yaklaşık kırkbeş arkadaş etrafında toplanmıştık.*

*98' yılının o amansız son baharında adım adım uluslararası komplonun başlangıcı olan dokuz ekime yaklaşıırken, **Başkan Apo** dağlarda bulunan gerilla yapısını bir an olsun ihmal etmiyor ve telefon görüşmelerini düzenli olarak*

sürdürüyordu. Ve bu son görüşmeler **Başkan'ın** en zorlu anlarında bile devam edecekti.

Türk Ordusunun ve Kürt işbirlikçilerinin yoğun saldırılarının yaşandığı o günlerde Merkez Karargah durumunda olan Behdinan'ın ve ülkenin tüm eyaletlerinin savaş tekmillerini Başkan Apo'ya aktaran ise Abbas arkadaşın kendisiydi. Başkan genel tekmilleri aldıktan sonra gerekli gördüğü perspektifleri vermeye ve yoğun eleştirilerini yapmaya başlayınca, telefonda gelen sesi daha iyi duymak için en arkadan kalkıp telefonun hemen yanında oturdum. Açık havada yapılan bu görüşmenin eşsiz cümlelerini rüzgarın alıp götürmesini engellemek istiyordum.

Başkan Apo, Abbas arkadaş başta olmak üzere o zaman ki yönetimin hepsiyle tek tek konuştuktan sonra '**orada başka kim var?**' diye sorduğunda O'nunla konuşmak için can atmıyor değildim. Buna rağmen Abbas arkadaş '**halil var**' dediğinde o büyük şaşkınlığa yuvarlanmaktan kurtulamadım. Beni bundan daha çok şaşırtan ise, ahizeyi kulağıma götürüp Başkan Apo'nun beni hatırladığını hissettirdiği, en içten gelen sesiyle söylediği '**nasılsın halil?**' sözleri oldu. Oysa şaşkınlığı yaşadığım o kısa anda beni hatırlayıp hatırlamayacağını merak ediyordum..

O'nun tarafından hatırlanmanın eşsiz sevincini o gün yaşadım ve o günden sonra bu duygunun benim hayatımın ve çalışmalarımın odağına oturduğunu kaçınılmaz bir şekilde farkettim.

'**iyiyim Başkanım, siz nasılsınız?**' diye cevap verdiğimde resmîyetin dışına çıktığımı ve yanlış bir şeyler yaptığımı, dimdik bıyıklarının altından gülümseyen Abbas Arkadaş olmak üzere bütün diğer arkadaşların gülüşlerini duyunca farkettim. Kendimi toparlamaya çalıştıysam da, Başkan Apo konuşmaya başlayınca heyecanım yeniden bütün bedenimi ve ruhumu teslim aldı.

'**Başkan her zaman tanrı gibi olmak zorundadır, Halil**' dediğinde ise sinsice yaklaşmakta olan komplo gerçeğini anlamaktan çok uzaktım. 9 Ekim koplosunun dünya çapındaki yönelimini ve yeri geldiğinde komplo içinde komplo yapacak kadar alçaklaşan bu güçlerin sinsice uyguladıkları zehirleme girişimleri dahil, bütün saldırılarını göğüslemenin ancak Tanrıların işi olabileceğini de yıllar sonra anlayacaktım.

'**neler yaptın, Halil?**' diye devam edince, O'na ne anlatabilirdim ki... Bu kıyasıya savaşın içinde gencecik hayatlarını gözlerini kırpmadan veren ve verme-ye hazır olan yoldaşlarımın yanında ne söyleyebilirdim ki...

'ülkeye gelirken gerilla olmak için söz vermiştim, ama...' diye konuşmaya başladığımda O çoktan sözümü kesmiş ve 'ne kadar oldun? yüzde kaç oldun? söyle...' diye sormuştu bile.

Hemen karşımda yılların gerillalarının oturduğu şu ortamda kendim için ne söyleyebilirdim ki... Kendimi arkadaşlarımla kıyaslamaya kalksam altından kalkamazdım. Ne söyleyeceğimi bilemez bir halde kelimeler boğazımda düğümlenirken, yine kendisi yardımına yetişti.

' ben söyliyeyim... seni televizyonda gördüm... biraz zayıflamışsın... ama yüzde yirmibeş gerilla olmuşsun...' dediğinde sevinçten kanatlanacaktım. Bu an hayatımın en güzel anıydı. Sevinç içinde karşımda oturan Abbas Arkadaş'a baktım. Bıyık altından gülüyordu.

97' yılında Şikefta Birindara'da arkadaşların vurduğu operasyon koordinesini taşıyan helikopterin düşüşünü görüntüledikten sonra, bir de enkazın üzerine gidip bir kaç söz söylemekten kendimi alıkoyamamıştım. Çok hazırlıksız da olsa helikopterin vurulduğu tarihi ve yeri dile getirmenin boynumun borcu olduğunu hissetmiştim. Tek başıma indiğim enkazın araziye savrulmuş parçalarını biraraya topladıktan sonra helikopterin kanadına kameramı yerleştirmiş ve kayda girip kendi kendime kısa bir sunuş yapmıştım.

Sanırım Başkan Apo bu çekimlerimi seyretmişti.Ve sanırım bu görüntülerim ve görünümülerimden yola çıkarak yüzde yirmibeşlik oranı bana uygun görmüştü.

Şimdi yağışların olanca gücüyle bastırdığı ocağın son günlerinde, Botan dağlarını kaplayan bembeyaz örtülerin altında kurduğumuz yer altı okulumuzda, Başkan Apo'nun 26 kasım 1994 tarihli çözümlemesini seyrediyoruz. On sekiz arkadaştan oluşan kampımızın bazı yerlerinden damlayan suların çıkardığı seslerin dışında hiçbir ses duyulmuyor.

Bütün arkadaşlar pür dikkat kesilmiş Başkan Apo'nun, Abbas arkadaş ile yaptığı diyalogu dinlerken, bense yıllar boyunca peşinden koştuğum çalışmalarını bir bir gözlerimin önünden geçiriyor ve girdiğim her çalışmadan sonuç alarak çıkmamın sırrını kendi kendime itiraf ediyorum.

Dağlara geldiğim ilk günden bu güne kadar yaptığım ve sonuçlandırdığım her çalışmada ister istemez **'acaba Başkan Apo bunu seyretti mi?, acaba beğendi mi?'** diye düşünüyorum. Yaptığım her çalışmayı O'na ulaştırmak, O'nun görmesini istemek belki çocukça bir duygu. Ama bu duygu bana büyük bir heyecan ve yaratıcılık veriyor. 15 şubat sonrası süreçte ise bu duygu benim

için daha büyük bir anlama büründü. Yaptıklarımıyla denizler ötesindeki O güzel insana ulaşacağıma her zamandan daha çok inanıyorum.

Eğer bu dağlarda başarılı çalışmalar yaparsam, O'nun beni bir kez daha hatırlayacağına eminim. Bu nedenle kameramla birlikte Ağrı Dağı'na yürüyorum. Beritan filmiyle yarım kalanı bu çalışmayla tamamlayacağım. Ve bir şekilde mutlaka O güzel insana ulaşacağım.

Beritan filmiyle O'na çok yaklaşmıştım. Başkan Apo seyredemese de, Beritan'ın filminin yapıldığını duysaydı bile mutlu olacaktı. Büyük ihtimalle bu filmi yapanın kim olduğunu da tahmin edecek ve on yıl önce uygun gördüğü yüzde yirmibeşlik orana belki bir puan daha ekleyecekti.

Ama olmadı... Belki oldu da, ben duymadım, bilmedim...

BEDRİ ÜSTEĞMEN'İN SÖZLERİ...

'Ben Bedri üsteğmen. Söz veriyorum... Sizi öldürmeyeceğim. Teslim olun!' diye haykırıyor ve hemen ardından Garisa korucuları O'nun bu sözlerini Kürtçe'ye çevirip **'Bedri Üsteğmen soz dîde! We ne kuje! Teslim bîben!'** diye tekrarlıyorlardı. Ve biz, Kürtçe de, Türkçe de söylense, teslimiyetin ne anlama geldiğini çok iyi biliyorduk.

Yüzünü göremediğim ama sesini çok iyi duyduğum yüzlerce askerin ve korucunun ardında kudurmuşçasına bize çağrı yapan **'Bedri'** kod isimli bu üsteğmen, o esnada omuz omuza verdiğimiz Cudi Cesur arkadaşla birlikte O'nun sözlerini değil de, Dartanyan'ın sözlerini konuştuğumuzu bilmiyordu.

Çatışmanın başlamasına saniyelerin kaldığı o kısa anda Cudi'nin Dartanyan'ı anımsaması beni hiç şaşırtmadı. Bu yolculuğa koyulmadan önce Cudi ile birlikte Fransız devriminde önemli rol oynayan ve devrimden sonra bu defa da hayatlarını adadıkları Kral'a karşı savaşmak zorunda kalan dört silahşörü anlatan **'Demir maskeli adam'** isimli bir film seyretmıştık. Dartanyan, müthiş savaşan bu dörtlünün liderliğini yapan silahşördü ve Cudi'nin filmde en beğendiği karakter de O'ydu.

Her ikimizin de, aynı filmi çok farklı bakış açılarıyla seyrettiğimizi, Kuzey yolculuğu boyunca film üzerine yaptığımız tartışmalarda çok iyi farkettim. Ben, filmde yer alan John Malkovich, Gerard Depuardiu gibi oyuncuların yetneklerine, filmin senaryo ve kurgusundaki sadeliğe hayran olurken, Cudi ise Dartanyan'ı dilinden düşürmüyordu. Yüzlerce asker tarafından kuşatıldığımız ve Bedri Üsteğmenin bizi teslim almak için elinden geleni yaptığı o son anlarda da Cudi'nin Dartanyan'ın sözlerini bana bir kez daha hatırlatması garip değildi.

Dartanyan, filmin sonunda yanındaki diğer üç silahşör arkadaşıyla birlikte Kral'ın askerleri tarafından kuşatmaya alınır ve Kral savaş başlamadan kısa bir zaman önce Dartanyan'a son bir şans vermek ister. Dartanyan ve arkadaşlarına teslim olmaları için çağrı yapar. Silahlarını bırakıp teslim olurlarsa hayatlarını bağışlayacaktır. Bu esnada Dartanyan kılıcını çekip ateşli silahlara sahip Kral'ın askerlerine saldırmadan önce arkadaşlarına dönüp **'mümkünse hayatlarını bağışlayın'** der ve savaş başlar.

*Kuşatma içindeki Dartanyan'ın kendinden ve savaşıllığından böylesine emin oluşu Cudi'nin çok hoşuna gitmişti. Filmin en çok sevdiği sahnesi, düşmanın bütün silah ve sayı üstünlüğüne rağmen savaşıllığının kendine güveninin anlatıldığı bu sahneydi. Bu sözler Cudi'nin dilinden düşmüyordu. Ne zaman kritik bir an yaşasak veya bizden sayıca fazla olan düşmanımızla karşı karşıya gelsek hemen arkasında yürümekte olan bana dönüyor ve kendinden emin bir şekilde **'halil, mümkünse hayatlarını bağışla'** diye takılıyordu.*

*Cudi bombasının pimini çektiğinde, Bedri artık teslim olacağımıza iyice kanaat getirmişti. Yanındaki korucularla birlikte **'halil uysal, teslim ol!'** diye adımı haykırmaya başladıklarında, ihbarın ne kadar ayrıntılı verilmiş olduğunu farkettik. Cudi bu esnada dönüp **'senin adın Halil Dağ değil mi?'** diye sorunca, hemen **'doğrudur, onlar yanlış adama çağrı yapıyorlar'** diye cevapladım.*

*Bu dağlarda bir hayat yaşadım. Çok başarılı olamasam da, temiz yaşadığıma inanıyorum. Ne bu dağlara, ne de bu dağlarda edindiğim yoldaşlara, bir kez olsun ne madden, ne de ruhen uzak düşmedim. **'Uysal'** olan soyadım bu gerilla yaşamı içerisinde kendiliğinden **'Dağ'** oluverdi. Bu ismi hakketmesem de, layık olmak için elimden geleni yaptım. Bu hayatı kirlletmeden buraya kadar getirdim. Bundan sonra Bedri gibi birisinin ellerine teslim etmek olur mu, diye düşünürken çatışma başlayıverdi.*

Artık, teslim olmayacağımızı anlayan Bedri'nin silah sesleri arasında ancak küfürlerini ve vurulan askerlerinin haykırıışlarını duyabiliyordum. Cudi'nin hemen arkasından atıldığı çatışmanın orta yerinde, bu çatışmadan sağ çıkacağımı bir an olsun düşünmedim. Kurşun yağmuru altında ateş ederken tek düşündüğüm, bu dağlarda edindiğim binlerce arkadaşlığa, hayatım boyunca tattığım en güzel ilişkilere layık bir ölümün sahibi olmaktı.

En acı olan ise bu çatışmadan tek başıma ve sağ olarak çıkmak oldu. Cudi Cesur hayatım boyunca kapanmayacak bir yara bıraktı kalbimde.

*Filmin sonunda Dartanyan savaşın orta yerinde vurulur. Arkadaşlarının kucağında son nefesini verirken **'hep böyle bir ölümü düşleştim'** der ve gözlerini kapar. Savaş alanında ölmek savaşıllığının onurudur.*

Cudi Cesur bu yolculuğa çıkarken O'nu bekleyen her şeyin farkındaydı. Yüzlerce askerin ve korucunun, Bedri'nin emri üzerine O'nun cansız bedenini parparça edeceklerini ve cenazesini gözü yaşlı annesine göstermeyeceklerini de çok iyi biliyordu.

Ama Bedri üsteğmen, Cudi'nin vuruluşundan tam ellidokuz gün sonra, Cudi'nin vurulduğı aynı garisa ormanlarında, yine Cudi'nin yoldaşları tarafından vurulacağını ve üç gün boyunca kurtarılmak için beklediğı askeri hastanede, hiç beklemediğı ölümün bu biçimine teslim olacağını bilmiyordu.

VEYSİ'NİN SÖZLERİ...

'**Seninle bir fotoğraf çekelim...**' diyerek fotoğraf makinesini çıkarmak üzere elini cebine attığında benim can damarıma bastığını çok iyi biliyor ve sessizce gülümsüyordu. Az sonra ayrılmak üzereydik ve o ender yaptığı esprilerinden biri bu akşam üzeri beni bulmuştu. Garisa çatışmasında çalışma eşyalarımı yitirdiğimi çok uzaklardan duymuş ve benimle karşılaşacağı bu anı iple çekmişti.

Şimdi, O'nun yanına geçip, O'nun fotoğraf makinesine poz vermekten başka yapacak bir şeyim, söyleyecek bir sözüm daha yoktu. Pillerini değiştirip fotoğraf makinesini bir yoldaşa uzattığı ve benim fotoğraflamam gereken bu anı O fotoğrafladığı sırada sessiz gülümsemesi hala yüzündeydi. Veysi'yi tanıyan arkadaşlar bu gülüşü çok iyi bilirler.

Veysi çok fazla espri yapmaz, yapsa da her yerde yapmaz. Öyle çabuk çabuk herkese takılmaz. Eğer o espri yapmışsa, size takılmışsa demek ki bir ayrıcalığınız vardır.

Veysi Gabar'a gidecek olan grup ile birlikte dün gece ulaşmıştı bulduğumuz yere. Zifiri karanlığa rağmen sarılıp öptüğümde sakallarının uzamış olduğunu hemen farkettim. Meşe ağaçları altında oturup konuşmaya koyulduğumuzda sakallı yüzünü henüz görememiştim ama ses tonundaki sakinlikte hiç bir değişiklik yoktu. Karanlık içinde göremesem de geçtiğimiz uzaklıkların O'na neler eklemiş olduğunu görmek istiyordum. Sanırım O'da bendeki değişimleri merak ediyordu.

Gerçi görüşmeyeli çok uzun zaman olmamıştı ama koca bir coğrafya değiş-tirmişti. Zaman kısaydı ama büyük dağların ardında kalmıştı son görüştüğümüz mekan ve tutkuyla yürüdüğümüz yollar zamandan daha genişti.

Yoldaşlar kendilerini usul usul uykunun kollarına bırakırken, ikimiz başımızdan geçenleri birbirimize sormaya ve hızla cevaplamaya başlamıştık bile... Kısa zaman içinde ne kadar çok şey yaşamıştık ve birbirimize anlatacak ne kadar çok şeyimiz olmuştu. Gecenin konuşacaklarımıza yetmeyeceğini anlayınca ve sabaha hazırlıklı olmamız gerektiğini düşününce, yoldaşlardan kısa bir zaman sonra biz de uyumaya karar verdik. Veysi'nin az ötesinde kuru yapraklarla örtülmüş toprağa uzanıp uyumadan önce O'nun bu topraklarda nasıl görüldüğünü merak ediyordum...

Uykuya dalmadan önce ne kadar zaman O'nu düşündüm, tam olarak bilemiyorum. Ama havanın aydınlanmasına az bir zaman kala uyandığımda, hatırımda kalan tek şey, O'nunla ilk kez karşılaştığımız Zap günleriydi. Beritan filmine başlamak için çırpındığımız ve arkadaşlarımız tarafından bu '**filme yapılması**' imkansız gözüyle bakıldığı ikibindört yılının fırtınalı baharında, O bize inanan ender insanlardandı. Filmi gerçekleştirdiğimiz üç koca yıl boyunca da sessiz yoldaşlığını ve eşsiz desteğini sürdürmeyi de bir an olsun ihmal etmemişti.

Havanın tam olarak aydınlanmasını beklemeden yanına gittim. O da uyanmış sabahın getireceklerini beklemeye koyulmuştu. Keşifçiler henüz gelmemişti ve biz tekrar selamlaştık. Bu defa gündüz gözüyle... Uzun zamandır kesmediği sakalları epey yakışmıştı. Gözlüklerini de yenilemişti. Kahvaltı niyetine yanında getirdiği çikolatalardan ikram etti. Birer tane atıştırdık.

Buralarda yanında kitap getirip getirmediğini sorabileceğim tek insandı. Ve yanılmadığımı çantasından Murathan Mungan'ın şiirleri ile Dostoyevski'nin '**Uysal Kız**' isimli öyküsünü çıkarınca anladım. Bunca yol boyunca çantasında kitap taşımayı ihmal etmeyeceğini adım gibi biliyordum. Çünkü O, Zap alanındaki kitap mafyasının kurucularındandı. Yanına aldığı bu kitapları da büyük ihtimalle bu mafyanın Botan kolunu örgütlemek için getirmişti. Doste-

yevski'nin 'Uysal Kız'ını bana verirken, elime başka kitaplar geçerse O'nu unutmamamı tembihlemeyi de ihmal etmedi. Böylece Botan'da kitap mafyasının tuzağına düşen ilk gerilla da ben olmuş oluyordum.

Veysi ile ancak bir günden az bir zamanı birlikte geçirdik. Günlük çalışmalarından dolayı da pek fazla yanında kalamadım. O'nun da akşam çıkacağı yolculuk için dinlenmesi gerekiyordu. Kısa da olsa birlikte geçirdiğimiz zaman aslında buralar da uzun sayılır. Herşeyin hızlı ve dolu dolu yaşandığı bu coğrafyada bir kaç saati bile paylaşmak yeterlidir arkadaşlığın kıymetini bilenler için.

Akşam yemeği geldiğinde Gabar Kuryeleri hazırlanmış onları bekliyordu. Yemeğin et olduğunu görünce Veysi'ye ilişkin unutmış olduğum bir şeyi hatırlayıverdim. Veysi tutarlı bir vejeteryandı. Zap'ta kaldığımız zaman boyunca arkadaşların bütün ısrarına rağmen bu tutarlılığını korumasını bilmişti. O günlerde arkadaşlar ne yaptılarsa da Veysi'ye bir lokma et yedirememişlerdi.

Bu tutumunu, ekmeğin çok az ama yaban hayvanlarının etlerinin bolca bulunduğu Botan topraklarında da sürdürmediğini önümüzde duran yaban domuzunun etinden ilk lokmayı aldığı anda anladım. Botan'ın belki yeterince ekmeği yoktu ama topraklarını ülke bilen çocuklarına verecek yaban hayvanları ve meyveleri çoktu. Veysi ise bu koşulları hızla kavrayan insanlardandı ve Gabar'a yapacağı bu yolculukta da tek besin maddesinin Kürdistan dağlarının gerillaya ikram ettiği yaban hayvanları olduğunu da çok iyi biliyordu.

Yemekten hemen sonra Gabar grubu yola çıkarken Veysi'ye **'etin tadı nasıldı?'** diye takılmadan edemedim. Yol üstünde sorduğum ve cevapsız kalan sorum karşılığında bu defa gülme sırası bendeydi.

O, Botan'ın en şiddetli çatışmalarının yaşandığı Gabar Dağı'na doğru yol alırken ikimiz hem gülüyor, hem de, bir halk için kendini herşeyden mahrum bırakan gerillaların yeryüzündeki en arınmış insanlar olduklarını da çok iyi biliyorduk.

not: Veysi yoldaş, eskiden mahkeme çalışmalarında yer alan arkadaşdır. yazının yanında bir fotoğrafı olursa çok iyi olur.

yoldaşça selamlar

KADİR USTA'NIN SÖZLERİ...

'aslında ben usta değilim, halilim' diye kulağıma fısıldadığında, ben de hemen O'nun kulağına 'sen ustasın, hem de hayatımızın ustasisın, ustam...' diye fısıldayıverdim. Bu bizim Kadir usta ile son kez kucaklaştığımız, birbirimizle son kez doyasıya sarıldığımız ve 'başarılar' dileyip ayrıldığımız andı.

Onunla yıllar sonra bir kez daha ayrılıyorduk. Bu kaçınıcı ayrılışımızı tam olarak bilemiyordum ama bu defa o Erzurum'a, ben de Dersim'e doğru yola koyuluyorduk. O bir yoldan, ben de bir başka yoldan girecektik yolları çatallanan bu bahçeye. Son onüç yıldır yollarımızın bir çok kez kesiştiği Kadir usta ile bu yollarda bir kez daha karşılaşır mıydık, her ikimiz de bilemiyorduk. Ama aşkı vurduğumuz sıradağlarda bir kez daha görüşmek ve birbirimizi bir kez daha dostça, yoldaşça kucaklamak üzere sözleştik.

Hepimiz Kadir Usta'nın bir meslek alanında usta olduğunu bilirdik. Ama bu mesleğin ne olduğunu hiç birimiz bilmezdik. O'nun bu sıfatı dağlara gelmeden

önce aldığını düşünsek de, 'usta' sıfatının bu dağlarda ona en uygun kişiyi bulduğu konusunda hepimiz hem fikirdik.

İşin güzel yanı ise, bu sıfatından dolayı, O'na mesleği sorulduğunda ya marangoz ya duvarcı ya da tamirci gibi, her defasında başka bir meslek söyle-meydi. Bundan dolayı da bu dağlardaki her işe usta çağrılırdı. Ustaydı ya, mutlaka her şeyin doğrusunu ve nasıl yapılacağını o bilirdi. Bayan arkadaşla-rın fırını mı bozulmuş, usta hemen aranır, bir manganın duvarı mı yıkılmış, usta hemen çağrılırdı. Bir derdimiz mi var, doktordan önce ustaya baş vuru-lurdu.

Kadir Usta da hiç bir şeye 'hayır' demez, kolları sıvar, yüzünden eksik olma-yan dost ifadesiyle girerdi işlerin içine. Ustadır ya, herkes ona güvenirdi. İş O'nun ellerine bırakılır, herkes bir kenara çekilirdi. Usta ise bu yalnızlığına hiç aldırılmaz, kan ter içinde işini yapardı. Tesadüf müydü, bilemiyorum ama imansızın elinden hiç bir şey kurtulmazdı. Uzaktan bakıldığında aslan olan iş, O'nun ellerinde kuzu oluverirdi.

Usta'nın aslında usta olmadığını bir tek ben bilirdim. O da benim bunu bildi-ğimi bilirdi. Usta daha usta olmadan yıllar önce, O daha henüz bir çırak iken Şam'ın kızgın güneşi altında tanışmıştık O'nunla... Usta olacak yaşa henüz ulaşmadan okulunu bırakıp Başkan Apo'nun öğrencisi olmaya geldiği '95 yılının baharında karşılaşmıştık. O günlerde altın sarısı saçları ve güneşte yanmış yüzü ile yumurtadan yeni çıkmış bir civciv gibi merakla bakıyordu etrafındakilere. O zamanlar ustalık bir yana, delikanlı olması için bile kırk fırın ekmek yemesi gerekiyordu.

O zamanlar hayatta henüz emeklemeye başlamış olan bu arap çocuğunun ne yaman gerilla olacağını ve dağların şifresini hepimizden önce çözüp ustalaşa-cağını kim bilebilirdi ki...

İşte o günlerde, O'nun Antakya'da yaşayan Arap halklarından olduğunu öğ-renmiş ve birlikte mutfakçı olduğumuz bir gün O'nun ellerinden Antakya pilavının yapılışını zevkle izlemiş ve o yemekten aldığım tadı bir daha unut-mamıştım.

Ondan sonraki yıllarda Kadir yoldaş ile çok sık olmasa da, belirli zaman ara-lıklarında bir çok kez karşılaştık. O'nun bu karşılaşmalar arasında geçen sü-reçlerde nasıl ustalaştığına bizzat tanık olmadım. Çünkü birlikte geçen bir pratiğimiz olmadı hiç. Sadece yol ayrımlarında karşılaştık O'nunla...

Ama her karşılaşmamızda kişiliğinin nasıl büyüdüğünü, savaşa ve yaşama nasıl hükmetmeye başladığını çok iyi farkettim. Ustalaşmasına rağmen her

karşılaşmamızda arkadaşlığımızın tadı bir kez daha tazelenmiş diye Antakya pilavını yapmayı ve bana bir kez daha tattırmayı hiç ihmal etmedi. İhmal etmediği bir şey daha vardı ki, o da, her defasında omuzlarımdan tutup ilk günkü heyecanıyla **'halilim...'** demesiydi.

O bana **'halilim'** diye hitap eden tek insandı. Bende **'ustam'** demeyi ondan öğrendim.

O karşılaşmalarda ben O'na hep **'sen ne kadar ustalaşsan da, benim gözümde sarı civciv olarak kalacaksın'** diye takılırken, O da sırtımdaki kamera çantasının büyüklüğüne işaret ederek bana, **'sen de bir türlü tavşanı yakalayamayan kaplumbağaya giderek daha çok benziyorsun'** derdi. Ve dağlarda çektiğim gerilla fotoğraflarının değerini anlatmak için her defasında şu hikayeyi ilk defa anlatıyormuş gibi heyecanla bir kez daha anlatırdı.

'suların yükseldiği bir sabah deniz kıyısında yürüyen bir genç kumlar üzerinde kalmış, sular geri çekildiğinde denize ulaşamamış deniz yıldızlarını görür. Güneş yükselip kızgınlaştığında hepsinin kuruyup öleceğini bildiği için deniz yıldızlarını tek tek denize, ait oldukları yere fırlatır.'

Bu genci izleyen yaşlı bir yazar, güneş iyice yükselmeden önce deniz yıldızlarının hepsini suya atamayacağını farketmiştir. Gencin yanına yaklaşır ve kumların üzerinde milyonlarca deniz yıldızı var, bir kaç deniz yıldızını suya atsan ne farkedecek ki, der.'

Genç, yazarın bu sözleri üzerine kumlara eğilir. Bir deniz yıldızını daha eline alır ve denize doğru fırlatır. Yaşlı yazara döner, bunun için farketti, der.'

Ustam ustaca anlattığı bu hikaye ile dağlarda kaydettiğim görüntülerin değerine öylesine güzel vurgu yapardı ki, ben bile o kadar değer verdiğim bu çalışmayı yapıyor olmaktan bir kez daha tad alır, mutlu olurum.

Kadir Usta isimli bu Arap çocuğunun Erzurum'un karla kaplı dağlarındaki fotoğraflarını çekmek için bu yolculuğa koyulmuştum. Bu yolculuk sırasında sır gibi önümde uzanan bu dağların bir yerinde O'nu bir kez daha yakalayacağıma inanıyordum. Botan'da çatışmaya girip yaralanınca yolculuğum akşamış ve Ustam başka bir hattan ilerleyerek hızla öne geçmişti. Bunu hiç sorun yapmamış, elbette O'nu yakalayacağımın inancını hiç yitiremiştim.

Ama usta, dağlardaki hayatımızın o tek ustası benden önce ulaştı Bingöl dağlarına ve benden önce vuruldu... Bir hainin ihaneti sonucu özel timlerin onu pusuya düşürdüğünü ve altın sarısı tenine amansızca kurşun yağdırdığını duyduğumda ne söyleyeceğimi, ne yapacağımı bilemedim.

Ustam böyle mi sözleşmiştik...

*Hani bu Arap bedevinin şerefettin dağlarındaki ilk fotoğrafını ben çekecektim... Hani O'nun usta elleriyle yapılmış Antakya pilavını bir kez daha orada tadacaktım... Hani omuzlarımın tutup aynı heyecanlı gözlerle **'halilim'** diyecektin...*

Hani denize ulaştırmadığımız hiç bir deniz yıldızı kalmayacaktı...

ABDULLAH SÜVEYDA'NIN SÖZLERİ...

' ne yapmayı düşünüyorsun?' diye sorduğunda aramızda Türk Ordusu'nun yüzbine yakın askeriyle kurduğu sınır zinciri ve geceler boyu süren yürüyüşlerle aşılabilecek asi dağlar bulunuyordu. Ben artık Botanlı olmuştum ve bu bizim uzun zaman sonra yaptığımız ilk konuşmaydı. Aramızdaki bunca mesafeye rağmen Abdullah Arkadaş'ın kilometrelerce ötede kurmuş olduğu telsiz cihazının başındaki duruşunu, çalışmasındaki titizliğini ve hiç bir zaman yitirmediği öğrenme heyecanını hayal edebiliyordum.

Ama nasıl oluyordu da Abdullah, benim ne yapacağımı tahmin edemiyordu.

Onca zaman birlikte çalışmıştık ve sanırım birbirimizi yeterince tanımıştık. Dağlardaki ilk filmlerimizi çekmeye başladığımız o karakışın belirsiz günlerinde bütün zorlukları birlikte göğüslemiştik. Bütün bu zorlanmaları aşım imkânsız filmlerimizi çekerken, bir tek söz söylemeden birbirimizin ne düşündüğünü anlamayı öğrenmiştik. Ve birbirimizi ilk kez gördüğümüz ve ilk kez birlikte çalıştığımız Şekif Dağı'nın yamaçlarında tasfiyeciliğin rüzgarları karşı-

sında birbirimize tutunurken umduğumuzdan daha güçlü bir dostluğun ve yoldaşlığın sahibi olmuştuk.

Abdullah Arkadaş ilk kez '**Boy Aynası**' filminin çekimlerinde katılmıştı ekibimize. Ve uzun boyu ile filmde kullandığımız o büyük aynayı kırmadan taşıma görevini O'na vermiştik. Bizde O'nun kitaplarla dolu çantasını sırtlamıştık. O zamanlar yeni bir savaşçı olmasına rağmen hem yaşamıyla, hem de yaptıklarıyla beklediğimizden çok daha fazlasını katmıştı çalışmalarımıza ve yaşamımıza...

Peki Abdullah, kuzey çalışmasının ilk adımlarını attığım Botan dağlarında vurulmuş, yaralanmış olsam da, kameramı yitirmiş ve yolculuğum uzamış olsa da, başladığım hiç bir çalışmayı yarıda bırakmadığımı unutmış olabilir miydi? Bütün bu yaşadıklarımın yapmakta olduğum çalışmayı daha da anlamlı kıldığını bilmesi gerekiyordu.

Bu soruyu en iyi duygularıyla ve durumumu merak ettiği için sorduğunu biliyordum ama sanırım arkadaşım beni yeterince tanımamış olmalıydı.

Kuzeyin en en gizemli coğrafyasına yaptığım bu yolculuğa başlarken, bu yaşadığım koşullardan daha ağır koşulları ve daha ağır bir savaşı bekliyordum. Ruhumu ve bedenimi bu gereçeğe göre hazırlamıştım. Ve bu dağlarda yeni bir şey yapmak için, PKK adını verdiğimiz bu gerçeğe bir şey eklemek için kişinin hayatını ortaya koyması gerektiğini ve buna bütün kalbimle inandığımı birlikte film çektiğimiz zamanlarda Abdullah'a da anlatmıştım.

2007 yılının ilk aylarında gerçekleşen HPG 4. Konferansında yaptığım önerilerimi de ilk O'nunla paylaşmıştım. Agit'i konu alan bir filmi ve Kuzey gerillasını anlatan bir belgeseli birlikte önereceğimi ve Agit filminin kabul edilmeyeceğini hissettiğimi de ilk ona söylemiştim.

Arkadaşlarıma ve komutanlarıma her iki öneriyi birlikte sunmam benim için kaçınılmazdı ve ne yaptığımı çok iyi biliyordum. Agit'i önermek zorundaydım. Bunu benden çok dağlardaki arkadaşlarım ve Beritan filmini seyretmiş olan halkımız istiyordu. Çok uzaklardan film ekibimize gelen mektuplarda, Beritan'dan sonra Agit'in mutlaka çekilmesi isteniyordu. Bu çalışmanın büyüklüğünden çekinsem de, altında kalacağımdan korksam da, kendimi böyle bir çalışmadan sorumlu gördüm. Beni bu öneriyi yapmaya iten bir başka neden ise, bir büyüğümüzün '**aynası iştir kişinin, lafa bakılmaz**' sözleri olmuştu.

Kuzey dağlarını ve gerillasını konu alan, şu an içinde olduğum çalışmayı ise bütün gerillalardan çok ben istiyordum. 99' yılında bu çalışma için yola koyulmuş ve geri çekilme kararı ile Botan'dan geri dönmüştüm. O zaman çalış-

mam Botan ile sınırlı kalmıştı. Ve o günden sonra bu çalışma içimde bir yara olarak günden güne büyümüş, bunu bir kez daha önermek ve yarım kalan yolculuğumu tamamlamak benim için kaçınılmaz olmuştu.

Şimdiye kadar yaptığım çalışmalar beni bir yol ayrımına getirmişti. Hemen önümde çatalanan patikadan ya sağdakinde ya da soldakinde yürümeye devam edecektim. Ama kesinlikle durmayacaktım. Ya filmlerimi, ya da belgesellerimi seçecektim. İkisinden de vaz geçemiyordum. Filmler için ekibime, belgeseller içinse kendime güveniyordum. Ama son sözü gerillaya bıraktım. Bana hangisini layık görüyorsa kesinlikle onu yapacaktım. Konferansın sürdüğü gecelerin birinde bu kararımı ise bir tek Abdullah ile paylaşmış ve şu sözleri söylemiştim.

' Arkadaşlar hangisini uygun görürse onu yapacağım. Hem de büyük bir ciddiyet ve eksiksiz tutkumla... PKK'nin bir adaleti var... Herkes hakettiğine ulaşır... İyi veya kötü... Güzel veya çirkin... Her insan ve her nesne bu adalet içinde layıkını bulur...

Ben bu adaletin doğruluğuna kendi doğrularımdan daha çok inanıyorum. Gerilla bana uygun olanı mutlaka daha doğru tespit edecektir. Ve ben de hayatım pahasına da olsa bunu gerçekleştireceğim' diye anlatırken Abdullah sessizce dinlemişti.

O gecelerde Abdullah'a bir şey daha söylemeyi çok istemiş, ama her defasında son anda söylemekten vazgeçmiştim. Ondan benimle gelmesini ve bu çalışmaya katılmasını isteyecektim. Ama her defasında çığ altında kaldığımız o geceyi hatırlamış ve son anda bu düşüncemden vazgeçip susmuştum.

İkibiniki kışında, Xınere alanında benim önerimle çıktığımız bir yolculukta çığ altında kalmıştık. Ansızın üzerimize düşen metrelerce karın altından ilk ben çıkmayı başarmış ve kar altındaki Abdullah'ı aramaya koyulmuştum. Gece yarısı O'nu kaybettiğim andan buluncaya kadar geçen zaman aralığında neler yaşadığımı bir tek ben bilirim. Onu sürüklediğim bu gece yolculuğundan nasıl da pişman olduğumu kimse görmedi, ellerimle karları kazarken kaç kez kahrolduğumu kimse bilmedi. Ve O'nu bulup karlar altından çıkardığımda ise yaşadığım sevince kimse tanık olmadı. Onu bu çalışmaya ortak etmememin bir nedeni buydu.

Diğer nedeni ise, daha önce kurduğumuz ekiplerde 97' yılında Sarya Arkadaş'ı Miroş'da bir pusuda, 99' yılında Serhat Arkadaş'ı ise Faraşın yalalarında bir çatışmada kaybetmiştim. Savaş içinde kurduğumuz ekiplerden sağ kalan hep ben olmuşum. Bir kez daha kuracağımız ekiplerde yer alacak olan arkadaşlarımı kaybetmeyi kaldıramazdım. Kalbim arka arkaya yaşadığım bu acılara bir

kez daha katlanamazdı. Bu nedenle kameramı ve kendi hayatımı sırtlayıp Ağrı Dağı'na tek başıma yürümek en doğru olanıydı.

Abbdullah ile birlikte yürümeyi ve çalışmayı çok istemiş osam da, bu konuyu O'na hiç açmadım. O'da hiç bahsetmedi. Oysa Abdullah, daha önce O'nsuz yaptığım bütün çalışmalar için her karşılaşmamızda bana sitem eder, **bu çalışmada mutlaka bende olmalıydım'** derdi.

Ve günler sonra Botan eyaleti ile kurduğu bağlantıda bir fırsat bulup, telsiz cihazından '**ne yapmayı düşünüyorsun?**' diye sorduğu soruya '**beni hiç tanımamışsın Abdullah'** diye cevap vermek üzereydim. Ama son anda vazgeçtim. Arkadaşımı kırmaktan çekindim. O'nun iki metreye ulaşan boyuna ve iri cüssesine rağmen ne kadar saf ve iyi niyetli olduğunu, bunlarla birlikte ne kadar kırılgan olduğunu bir tek ben bilirim.

Biraz duraksadım ve sadece şu sözleri söyledim;

'yola devam...'

EKİN CUMALİ'NİN SÖZLERİ...

'Karar uygulandığı oranda karardır. Ondan ötesi suya yazılan yazılardan ibarettir'

Kuzeye geçiş kararını anlattığı ilk yazısından yer alan bu sözleri Ekin yoldaş'ın elimde tutmakta olduğum Portakal renkli defterinden aldım. Botan Dağlarında karşılaştığım yiğit kızların ve erkeklerin sözlerini topladığım not defterime O'ndan da bir cümle almaya niyetliydim. Ama O'nun bu topraklarda yaşadığı zamanı not ettiği ufak gönül defterinin ilk benim elime geçeceğini ve O'nun bu sözlerini ilk okuyanın ben olacağımı tahmin edemedim.

Botan'ın kızgın savaş ortamında tanıştığım bu Sivas'lı kızın sözlerini aramıyor, her söylediğini can kulağı ile dinlemiyor değildim. O'nun bu coğrafyadaki duruşu, O'nun için yazmamın kaçınılmaz olacağını içten içe bana hissettiriyordu. Ama henüz zamanı gelmemişti. O'nun toprak altında baharı bekleyen bir tohum gibi usul usul ve sabırla hazırlandığını fark ediyordum. Botan'ın toprağından suyundan içerek açacaktı yemyeşil esrarlı yapraklarını.

Bu nedenle, ben de acele etmeden, O'nu asıl anlatan cümleleri bulacağım anı bekliyordum. Biraz daha tanımak, anlamak için fırsat kolluyordum. Botan topraklarına düşmüş bu tohumun bu coğrafyaya, dağın çocuklarına ekleyeceği renkleri merak ediyordum.

Güneydeyken bir çok kez karşılaşmıştık. Ama yoldaşlığımız bir merhabadan öteye gitmemişti. Çalışmaların yoğunluğunda yollarımız sadece kesişmiş ve ayrıışmıştı. Aslında Botan'da da öyle oldu. Bestlerin derelerinde yollarımız bir kaç kez kesişiverdi. Ama biz o kesişmelerde sanki çok eski arkadaşlarımız gibi birbirimize anlatmaya, birbirimizi dinlemeye koyulduğumuzda bana ne kadar garip gelmişti. Sanki yıllarca bu anı ve bu mekanı beklemiştik, sanki Botan için biriktirmiştik birbirimize anlatacaklarımızı. Bu yüzden güneyde tüketmiştik sözlerimizi ve hiç acele etmeden kuzeyin soğuk, titreten operasyon gecelerine saklamıştık arkadaşlığımızı. Aynı zamanlarda farklı noktalardan sınırı geçmiş, sabırla arkadaşlığımızın başlangıcına yürümüş ve Kato'larda bir kez daha merhabalaşıp, bu defa onun ötesine geçmiştik.

Arkadaşlar silahını, el yapımı kolyesini ve portakal renkli günlüğünü az önce getirdiler. Birde sol yüzük parmağında takılı kalmış bombasının pimini... Hezil vadisi çatışmasında yaralandıktan, Kurtay arkadaş başta olmak üzere yanındaki bütün arkadaşları şehit düştükten ve Ararat arkadaşı zorla yanından uzaklaştırdıktan sonra yeleğinin cebindeki günlüğü ve kolyesini bir taşın üzerine bırakmış, aynı taşta silahını yaslamış ve sürünerek oradan uzaklaşmış. Anlaşılan güzelim bedeninde patlatacağı bombasının silahına, kolyesine ve defterine zarar vermesini istememiş. Yoldaşlarının kendisinden sonra geleceğine, bahar yağmurlarının el yazmalarını ıslatmayacağına inanmış ki, eşyalarını taşta ve yağmura emanet etmiş...

Öyle de olmuş. Taş ve yağmur Ekin'in defterini, silahını ve kolyesini kirli ellerden ve çürümüş kalplerden korumuş. Ne özel harekata bağlı birlikler, ne de segirkenin alçak korucuları Ekin'in eşyalarını görmemişler. Arkadaşlar çatışma alanına ulaştıklarında ilk silahı, kolyeyi ve günlüğü bulmuşlar ama Ekin yoldaş'ın bedenini ne kadar aradılarsa da bulamamışlar. Bardaktan boşanırcasına yağan bahar yağmurları ise O'nun el yazmalarını zerre kadar ıslatmamış.

Yağmur altında özenle bırakılmış eşyaların ne anlatmak istediğini, Ekin yoldaşın cansız bedeni bulununcaya kadar kimse çözememiş. Ancak bomba parçalarıyla paramparça olmuş bedenine ulaştıklarında anlamışlar silahını da, kolyesini de, defterini de koruyup bir yerlere ulaştırmak istediğini...

Şimdi, şehit Cumali yoldaş şahsında tüm devrimci sosyalist şehitlere atfen tuttuğu günlüğü ellerimin arasında duruyor. Bu günlüğü ilk okuyacak kişi olacağım için heyecanlanıyorum. Bunun da ötesinde yazıları Ferhat Arkadaş'ın ufak cep bilgisayarına geçeceğim. Ekin yoldaş günlüğünde, yazılarına Kastamonu'lu Helin Arkadaş'ın sahip çıkmasını istiyor. Ama biz bu kızgın

savaş koşullarında daha iyi koruyabilmek için yazıların bir kopyasını da bilgi-sayara yazacağız.

Her şeyin olasılık dahilinde olduğu bu kızıl kıyamette Ekin Yoldaş'ın kendi bedenini parçaladığı o son anda bile korumaya çalıştığı yazılarının başına bir şey gelirse bunu hiç birimizin vicdanı kaldıramaz. Bir şehidin defterini, yazılarını kaybetmek o şehidi bir kez daha vurmak olur. Bu nedenle bu yazılar bizimde canımız alınmadan hiç bir yere kaybolmayacak. Bu nedenle de operasyonların yoğunlaştığı şu günlerde yazmak için acele ediyorum. Tamamlamak istediğim şeylerden bir tanesi de bu defterin temize çekilmesi oluyor.

Bu dağlardaki en güzel şeylerden bir tanesi şehit düşen arkadaşların arkalarında bıraktıkları defterlerinde yer almaktır. Bu yazıları temize çekmeye başlamadan önce bu gerçeği çok derinden hissettim ve defteri bu niyetle ellerimin arasında iyice hissetmek için kavradım. Bakalım, Bestlerin derelerinde bir kaç kez de olsa yollarımızın kesiştiği bu yoldaşın defterinde yer alacak kadar iyi bir duruşun sahibi olmuş muydum? Bu nedenle yazmaya koyulmadan önce bir kez okumaya karar verdiğim defterde dağın bu güzel kızını aradığım kadar kendimi de aradım. Sivas'lı bu kadın gerillanın ellerinden ve yüreğinden dökülen yazılar bu topraklarda yaşayan, O'nunla yüzleşen hepimiz için, benim için bir ayna olacakti. Portakal rengindeki defteri okumaya başladığımda birde, bu nedenle heyecanlıydım.

Kadının en güçlü sezgileriyle örülmüş bu defteri okurken ilk farkettiğim şey, O'nun hepimize bir yer ayırmış olması, Botan topraklarında yaşadığı kısa zamana ve bu ufacık cep defterine koca bir dünyayı sığdıraabilmesi oldu. Uzağında veya yakınında yaşanan hiç bir şeyin üzerinden atlamamış, Botan'ın yoğun savaş ortamı içinde her şeye, kısa da olsa değinmiş olması gözümden kaçmadı.

Düşündüğümün çok daha ötesindeki duyarlılığı ile Afrika'da açlıktan karınları şişip biçimsizleşen çocuklardan, İran'da recm edilerek öldürülen kadınlara kadar, Çin'de, Hindistan'da fuhşu bir iş olarak yapmak zorunda kalan kadınlardan daha regl bile olmadan 60-70 yaşlarındaki erkeklere satılan Kürt kızlarına kadar, Üçüncü cins tercihini yapan travestiler, homoseksuelller, lezbiyenlerden Afganistan'da çarşaf dışına çıkmadan dünyayı çıplak gözle göremeyen kadınlara kadar, Anadolu'nun dört bir tarafında sırtından küfesini indirmeden dağ-taş, bağ-bahçe gezen kadınlardan ülkesinden, toprağından sürgün edilmiş bütün insanlara kadar, ekmeğini taştan çıkaran kendi annesi Fatma'dan erkeğin insafına bırakılan kadınlara kadar herkesin ve bunların dışındaki nice insanın acılarını bu ancak avuçlarımı kaplayacak büyüklükte olan portakal renkli deftere sığdırabilmesi Esra isimli bu kızın nasıl da büyük bir kalbe sahip

olduğunu gösteriyordu. Duygularını, istemlerini, ütopyalarını çok uzaklardaki o insanlarla ortak kılmasının yanı sıra yılmadan, bıkmadan yok edilmeye karşı sürdürdüğü savaşını onların mücadeleleriyle ortak tutması, hatta Kürdistan dağlarına çıkışında onların da payının olduğunu unutmaması ve bütün bunları olumsuzluklar içinde de olsa not etmeyi ihmal etmemesi bu küçük tohumun içinde baharı beklemekte olan çiçeğin rengârenk yapraklarını çok güzel açkılıyordu...

Bir de kendi iç dünyasına, zihniyet yapısına yönelimi, kendini aşmak için verdiği o amansız savaş bu defterin ve bu kızın en beğendiğim ve sevdiğim yönü oldu. Bir insanın kendisini böylesine güçlü ve içten sorgulayabilmesi kadar güzel ve geliştirici ne olabilir ki. Ekin yoldaş'ın kendine acımasızca yöneldiği sayfaları, Sezen'in **'bu kızı yeniden büyütmeliyim, kor ateşlerde öğütmeliyim, farkındayım...'** sözleriyle tamamlayışını büyük bir hazla okuduktan sonra bir nefes aldım. Ve O'nun bu şarkıyı söylerken ki halini gözlerimin önünde canlandırmaya çalıştığımda hafif bir tebessümün usulca gelip yüzüme yerleştiğini hissettim.

Ne yazık ki, Segirke korucuları, Özel harekate bağlı birlikler, İsrail'in insansız casus uçakları ve Amerika'nın en ileri savaş teknolojisi Botan topraklarında açmak için sabırsızlanan bu esrarlı çiçeği vurdular. Geride bıraktığı silahını, kolyesini ve küçük not defterini arkadaşları aldılar. O'nun bu topraklara dökülen kanı ve saçılan bedeni ise nice Kürt ve Türk kızları için içmeye doyamayacakları ab-ı hayat olacak.

Bana ise kendini paramparça ettiği elbombasının parmakları arasında kalan pimini saklamak ve bir de portakal rengindeki defterine hiç kimseyi unutmadan, herkes için düştüğü gibi benim için de düştüğü şu sözleri yerine getirmek kaldı...

'Halil arkadaş 'Ağrı'ya yürüyüş' şeklinde bir çalışma ile yürüyüşe başladı. Fakat O'nun şanssızlığı grubunun hepsi imha oldu.

Ama inanıyorum bu yolculuğu tamamlayacak'

EKİN VE ARARAT'IN SÖZLE-

Rİ...

'bizi eksikliğe sokacaksın heval halil' dediklerinde onlardan sadece bir şarkı söylemelerini istemiştim. Aslında sadece söylemelerini değil, onlar söylerken bir de bu şarkının çekimini yapmak istemiştim. 8 mart gecesi Onlar o güzel seslerini zaten cömertçe sunmuşlardı. Bizlere cömertçe sundukları sadece sesleri miydi?Coşkularını, neşelerini, eşsiz gülüşleri ve gencecik hayatlarını cömertçe ortaya koymuşlardı. Onlar hayatımızın bu en güzel kışına ve baharın ilk yağmurlarına sunulmuş birer armağandılar. Yoldaşların hatırı için bir değil,belki onlarca şarkı söylerlerdi ama benim istediğim bunun ötesindeydi.

O gece onlar şarkı söylemeye başladığında herkes ilgiyle onları dinlerken, ben bir Türk ve bir Kürt kızının birlikte kurdukları ses, söz ve kalplerinin uyu-

munu kameramın kadrajlarına nasıl kaydedeceğimi kara kara düşünüyordum.Şarkıyı öylesine güzel öylesine içten söylüyorlardı ve son mumun kırmızı ve titrek ışığı yüzlerini, gülüşlerini öylesine güzel aydınlatıyordu ki, o an söyledikleri şarkıyı dinlemediğimi farketmemiştim bile. Şu an bile Mahsuni'nin parçasını söylediklerinin ötesinde şarkıya ilişkin hiç bir şey bilmiyorum. Kimse inanmaz ama öylesine etkilendiğim bu şarkının bir tek sözünü bile hatırlamıyorum. O andan aklımda kalan tek şey selerinin tınısına kıstırdıkları eşsiz ezgi ve güzeller güzeli gülüşlerinde parıldayan yoldaş olmanın gizemiydi.

Nedense ben de hep böyle oluyor. Gerçekleştirilenden çok onu gerçekleştiren, yaratılandan çok onun yaratıldığı doğa sarıveriyor ruhumu. Ve kalbimi böylesine fethedense seslerin sözlerin ötesinde, onlara anlamını veren, onları taşıyan, yükselten arkadaşlarımın hayatlarında saklı olan heyecan oluyor.

Bu iki fedai genç kız tabi ki, çekim yapma istemimi kabul etmediler. Kamera çekimi ne demek, bir fotoğraflarını bile vermeye razı olmadılar. Ama yine de alçak gönüllülüklerini elden bırakmadan ve yoldaşlık ahlakını göz ardı etmeden edemediler ve bana, bu konuyu bir kez daha düşüneceklerini söylediler.

*En az onlar kadar bende haklıydım. Hiçbir şeyin ve hiçbir anın tekrarının olmadığı bu dağlarda bir daha bu anı yakalayamayacağımı çok iyi biliyordum. Böyle zamanlarda konuşmaya başlayan içimdeki ses, **'ne yaparsan yap, bu iki fedai kızın seslerini ve görünümlerini kayda al'** diyordu. Biri Sivas'lı diğeri Serhat'lı, biri Türk diğeri Kürt, bu iki fedai kız Botan'nın toprak kokan gecelerinde bir daha karşıma çıkar ve bir kez daha o şarkıyı söylerler miydi, Bir kez daha gözlerini diktikleri mumun kırmızı alevinde cömertçe gülerler miydi ve birkez daha ne kalbinin, ne de arkadaşlarının sesine söz geçiremeyen kameramanın kalbini fethederler miydi... Zaman bir kez daha bana bu fırsatı tanıır, bir türlü tam olarak doldurmayı başaramadığım ve gönlümce çekim yapamadığım kameramın bataryaları bu defa yeter miydi...*

Bunları onlara bu şekilde anlatmadım. Daha açık, daha net ve daha acımasız konuştum. Onların ilgiyle ve gülümseyerek bakan yüzlerine ve beni rededişlerine karşılık ancak şu sözleri söyleyebildim.

'arkadaşlar bu bir savaş ve Botan bu savaşın kalbi... Ve burada, bu savaşın orta yerinde bazı anlar hiç bir zaman tekrar edilemez.'

Ama kim anlar, kim bilebilirdi ki, kameraman halil'in yıllardır bu dağlarda neler yaşadığını... Kaç dağ yürekli insan, kaç güzel sesli yiğit bir tek görünüm, bir tek cümle vermeden geçip gitmişti yanibaşından. Kerasının objektifine yakalanmadan geçip giden dağ çocuklarının kaçının ardından ağladığını, hayatta hiç bir şey için dökmeyeceği göz yaşlarını bir tek onların çekemediği

fotoğrafları için döktüğünü kimse bilemezdi. Ve kaçırdığı yüzleri ve sözleri yakalamak için çıktığı bu yolculukta yakalayamadıklarının giderek arttığını, hüznlerini azaltmak dağıtmak için taşıdığı bohçasının, kuzeyin bu amansız yollarında daha çok ağırlaştığını, damla damla akan gözyaşlarıyla dolduğunu kimse bilemezdi.

Karşımda tam bir cevap vermeden durmuş içten gülüşleri ve güzeller güzeli simalarıyla bana bakan bu iki yoldaşım da kalbimden geçenlerin farkında değildiler. Ama ben onların bakışlarında ne yaparsam yapayım onları ikna edemeyeceğimi farketmiştim.

Onların Halil'in kamerasından daha büyük görevleri vardı, elbette... En acımasız yollar ve en amansız düşmanlar onları bekliyordu. Hayatlarını adadıkları o büyük eylem için düşmanlarına fırsat sunabilecek bir tek fotoğraf bile bırakmamalıydılar. Bu fotoğrafı çekecek kameraman halil olsa bile hiç bir şeyi şansa bırakmamalıydılar. Ve öyle yaptılar...

*Ama ayrılırken **'yine de bir kez daha düşüneceğiz'** demeyi ihmal etmediler.*

Bu gün onüç mart ve ikinci gününü tamamlayan Hezil vadisi çatışması devam ediyor. Ekin ve Ararat yoldaşlar iki gündür bu kıyasıya süren çatışmanın orta yerindeler. Casus uçakları, kobra helikopterleri, özel hareketçılar ve segirke-nin çeeteleri onları vurmak için ateş yağıyor. Bütün dünya bir olmuş Orto-doğu halklarının umudu, güzeller güzeli iki genç kızı, iki fedaiyi vurmak için çaba harcıyorlar.

*Ama hiç biri şu gerçeği bilmiyorlar; Onlar zaten gencecik haytlarını, eşsiz gülüşlerini, en bakir hayallerini bu yol için feda etmişler. Zaten böyle kıran kırana kıyasıya bir yaşamı ve göğüs göğüse vuruşarak ölmeyi hayal etmişler. Ve bu nedenle arkadaşları onlara **'fedailer'** ismini vermişler...*

*Ben ise şuan ancak çatışma ve bombardıman seslerini dinliyor ve onların içinde bulunduğu düşman çemberini yarmak için gidecek yoldaşlara ekmek ve su hazırlayabiliyorum. Daha fazlasını yapmama izin vermedikleri için de dua ediyor ve **'neden daha fazla ısrar etmedim'** diye kahroluyorum.*

Neden onlar kadar olamadım... Onların görevlerine olan bağlılığını neden ben kendi görevim için sergileyemedim. Bu yollara onlar için düştüysem öyleyse ne yapıp ne edip görevimi başarmalıyım. Botan dağlarında yaşananları ve yaşayanları bir kare dahi olsa mutlaka kamerama kaydetmeliyim. Yoksa benim zayıf kalbim buna daha fazla dayanamaz ve kalbimin kaydettiği bu fotoğrafları başka türlü taşıyamam.

Ama kendime söz veriyorum; bu son olsun, eğer bu iki fedai, bu iki güzeller güzeli kız o cehennemden, o kuşatmadan kurtulurlarsa, bu defa benden kurtulamayacaklar. Kameram bu sefer onların gözünün yaşına bakmayacak...

Bu yazıyı tamamladıktan yaklaşık kırkbeş dakika sonra Ararat yoldaş tek başına geldiğinde, yazıya bu son cümleleri eklemeye başladım. İki gündür süren çatışmanın bütün yorgunluğu ve hüznü üzerindeydi. Ararat uzun zaman konuşmadı. Başını Nuda Arkadaşın göğsüne yasladı ve öylece bekledi. Kuşatmadan tek başına çıkmıştı. Hiç birimiz O'na Türkmen kızı Ekin'i soramadık.

Çünkü hepimiz, O'nun orada, o kuşatmada bir kez olsun fotoğraflayamadığım gamzeli gülüşünü, kayda alamadığım eşsiz sesini ve gencecik hayatını yoldaşları, halkı ve bütün hepimiz için gözünü kırpmadan feda ettiğini çok iyi biliyorduk.

GÜLİSTAN'IN SÖZLERİ...

'jibona mamuste min Xelil Dağ-Çağ...' cümleleriyle başlayan mektubunu okumaya başladığımda gece boyu karla karışık yağan yağmur hızından hiç bir şey kaybetmemişti. Ve biz sığındığımız bu mağaradan çıkmak için hazırlanırken içimde tarif edemediğim bir burukluk vardı. Ama yine de O'nun el yazısını görür görmez yıllar önce, o daha onbir yaşındayken çektiğim fotoğrafı geli-verdi gözlerimin önüne...

O fotoğrafta, Goyi aşiretinin bu en güzel kızı ne güzel gülüyordu.

Bu son geceydi. Yaptığım hesaplamalara göre Bahoz arkadaş tarafından gönderilen yeni kamera bir aksilik olmazsa Kasım ayının yirmibirinde, yani bu gece ulaşmalıydı. Aksi takdirde kar her tarafı kaplayacak ve kuryeler bahar sonuna kadar gelemeyeceklerdi. Bense belgesel hazırlamak için çıktığım bu yolculukta, aylar boyu bu coğrafyada yaşanacak hiç bir şeyi kaydedemeyecektim ve Botan topraklarında ölürsem kahırdan ölecektim.

Kışın kendisini iyice hissettirmeye başladığı şu günlerde koşullarımız öylesine ağır ki, bu koşullarda arkadaşlara ayak uydurmada zorlanmıyorum desem yalan olur. Ama bana ağır gelen ne yer altında kazmaya çalıştığımız kış kamplarımız, ne her akşam kilometrelerce öteden sırtlayıp getirdiğimiz erzaklarımız, ne de yağmur ve çamurun ağırlaştırdığı elbiselerimiz ve ayakkabılarımız. Bana ağır gelen sislerle kaplı bu vadide, ısınmak için sığındığımız bu mağarada gülen yoldaşlarımın tek bir görüntüsünü bile kaydetmemektir.

Sabaha kadar bu düşüncelerle gelmesi gereken son kuryeleri bekledim durdum. Bir yandan da yağacak karların bir kaç gün daha gecikmesi için de dua ettim. Ama ne kuryeler geldi ne de yağışlar durdu. Aksine gece boyu gök yıkılırcasına yağdı. Ben de gün ağarırken, yoldaşları uyandırmadan ve ilk keşifleri yapmadan önce kendi kendime iki karar aldım. Uzun zamandır üzerinde yoğunlaştığım bu iki düşünceyi bu geceki yağmur altında netleştirdim.

birincisi,

'Ağrı Dağı'nda tamamlamayı amaçladığım bu yolculuğa kamerasız da olsa devam edeceğim. Ve bu amansız gerilla dünyasında göreceklerimi kalbimin kadrallarında saklayacağım. Bu yolculuğa sadece kameramla yakalayacağım görüntüler için koyulmadım ki... Bir de kalbimin çekeceği fotoğraflar var. Onları belki kimseyle paylaşamayacağım ama bu yolculukta gerilla ile paylaştığım her an hayatımın tamamlanmasını ifade edecektir.'

ikincisi,

'Bu benim son çalışmam olacak. Başarırsam, bu çalışmanın sonunda, ulaşmam gereken yerde, Ağrı Dağı'nın fotoğraflayacağım o mekanda, son görüntülerimi de alıp kameramla vedalaşacağım... İki hayalim vardı. Beritan'ı anlatan bir film yapmak ve Kuzey gerillasını anlatan bir belgesel hazırlamak. Beritan'ı tam olarak anlatamamış olsam da, en azından O'na yakınlaştım, diyebilirim. Şimdi ikincisi için yollardayım. Ve adım adım Ağrı Dağı'na yakınlaşıyorum.'

Kameramı ancak bunlardan öteye bir başka hayalim olursa kullanabilirim. Ve şu an bu çalışmalardan daha ileride bir başka hayalim yok.

Bu kararları aldığım esnada vadinin içinde yuvarlanan kayaların çıkardığı sesleri duyunca birilerinin gelmekte olduğunu hemen anladım. Bir yandan arkadaşlarımı uyandırırken, diğer yandan yaprakları dökülmüş ağaçların

arasından dikkatlice bakınca gelmekte olanın Herem Arkadaş olduğunu fark ettim. İçimde küllenmiş olan umut aniden alevlendi. Herem'in gülen yüzünü gördüğümde ise, o her ne kadar gizlemeye çalışsa da, getirdiği kameranın sırt çantasında olduğunu çok iyi biliyordum.

Ama kameranin hemen yanına sıkıştırılmış bir mektup alacağımı ise hiç tahmin etmiyordum. Beklemediğim bu mektubu gönderen genç gerilla bu yolculuğa çıkarken bana uğur getirmesi için üç hediye vermişti. Üzerinde ayı resmi olan bir mendil, gümüş renginde bir kız saati ve babaannesinden öğrendiği ölümsüzlük otunu yeleğimin ceplerine yerleştirip yola koyulmuştum.

Ben de ona kısa bir zaman içinde hayatım boyunca edindiğim bütün mesleki tecrübelerimi aktarmıştım. Bahar aylarında Delila'nın eşsiz kliplerini çekerken arkadaşlığımıza usta ve çırak ilişkisi de eklenivermişti. Nedendir bilemiyorum ama bu yolculuğa başlamadan önce yıllar boyunca edindiğim bütün her şeyi birilerine aktarma gereği hissetmiştim. Bir sabah klip çekmek için hazırlanırken, bu Goyi kızı sessizce asılı vermişti zorla taşıdığım kamera çantama ve beni yıllar öncesine, Michael Enger isimli ilk öğretmenimin yanında kamera-manlığa yeni başladığım günlere götürmüştü.

Michael'in öğretmeye başlamadan önceki ilk sözü 'izle' olmuştu ve aylar süren çalışmalar boyunca başka bir şey anlatmamıştı. Ben de sadece izlemiştim. Gülistan ile çalışmaya başlarken ben de ondan izlemesini istedim ve Michael'in bana yaptığı gibi başka hiç bir şey anlatmadım. Aslolanın, kişinin ihtiyacını duyduğu şeyi kendisinin bulmasıydı ve keşfetmek belki de öğrenmenin en kalıcı biçimiydi. Sanırım alman hocanın bana anlatmak istediği de buydu.

Dağlara ayak bastıktan sonra Michael ile bir daha hiç karşılaşmadım. Ona mektup da yazmadım. ama bu dağlarda yaptığım her çalışmada,çektiğim her karede O'nun izlerini büyük bir minnet ve gururla taşıdım. Çok uzaklardan gelen '**Halil'i ben yetiştirdim, o benim öğrencim**' sözlerini gururla söylediğini duyduğumda ise çocuklar gibi sevindim.

Ben de Gülistan için yıllar sonra aynı sözleri gururla söyleyebilecekmiyim, bilemiyorum. Ama onun hediyelerini özenle yanımda taşıyorum. Ayı resimli mendili kirlenmesin diye şimdilik kullanmıyorum. Kız saatinin rengi çok uzaklardan dikkat çektiği için parlamasın diye cebimde taşıyorum ve ölümsüzlüğün otunu bir kez daha tadıp yola koyulmak için baharı bekliyorum. Ama bu hediyelerin hiç birini bir an için bile olsa üzerimden ayırmıyorum. Benim aktardığım bilgiler ve tecrübelerin bu genç öğrencimin ne kadar işine yaradığını ise hiç bilmiyorum.

*Botan topraklarında yeni bir kışa başlarken, bu kışın daha önce yaşadığım hiç bir kışa benzemeyeceğini hissediyorum. Bu nedenle yoldaşların kilometrelerce öteden sırtlarında taşıyarak, elden ele devrederek bana ulaştırdıkları yeni kameramı baş ucumdan ayırmıyorum. Her ne kadar kameramın akülerini doldurmak için henüz bir jenaratör bulamadıysam da, bunun da en kısa zamanda çözüleceğine inanıyorum. Ama Gülistan'ın mektubunda yazdığı '**kameramın nine, heval**' sözlerini ise hiç unutamıyorum.*

Bu gece boyu yağan yağmurlar altında iki karar almıştım. O'nun bu sözlerini okuduktan sonra, öğrenciyken kamerasız olmanın acısını çok iyi bildiğim için, bu sabah üçüncü bir karar daha aldım.

Eğer bu çalışmayı başarırısam, Ağrı Dağı'na ulaştığım ve annemin ülkesinin dağını gerillanın gözüyle çektiğim o gün kameramı Goyi Aşiretinin bu tek kadın kameraman adayına göndereceğim.

Ben son hayalimi gerçekleştirirken O kuracağı yeni hayallere yol alsın diye...

HOZAN SERHAT'IN SÖZLERİ...

'sazımı kırayım mı?' diye sorduğunda, elimde tuttuğum kameramı kayalara vurup parçalamak üzereydim. Bir anlığına, demek bu aşamaya gelmişiz diye düşündüm. Daha önceleri, düşmanın eline geçmesin diye, arkadaşların son anlarında eşyalarını kırdıklarını sadece duymuştum. Ama böyle bir anı ilk defa yaşıyordum.

*Nasıl oldu bilemiyorum ama bir an için **'kıрма'** deyiverdim. Ben de kameramı kırmaktan vazgeçip tekrar çantama yerleştirirken, ilk merminin bedenimi yırtışını hissetmeyinceye kadar hiç bir şeyi kırmamaya karar verdim..*

Botan yolculuğu boyunca en güzel ezgileri, en neşeli tınları dinlediğimiz Serhat'ın beyaz sazını, sırt çantasını ve ceketini yemyeşil otlar arasına saklarken Hüseyin Kaytan ilk küfürlerini savurmaya başlamıştı. Serhat'ın tutukluğuna kızıyordu. Ve o kızdıkça Serhat daha çok tutuluyordu.

*Acele etmesi için **'yürüsene be! orospuçocuğu!'** diye bağırınca hırsıyla ona döndüm. Bu temmuz sabahında ansızın üzerimize açılan ateşe rağmen, çatışmanın orta yerindeki bu küfür başımdan aşağıya dökülen kaynar su gibi olmuştu.*

O esnada böylesine derinlikli düşünemesem de, bu çatışmanın Serhat'ın ilk çatışması olduğunu biliyor, tutukluğunun nedenini anlayabiliyordum. Ve böylesi anlarda yoldaşlığın en güçlü, en güzel destek olduğunun da farkındaydım. Birlikte yaşadysak birlikte de ölmesini bilmeliydik.

*Bu nedenle, beklemediğim küfürlerle Serhat'ı harekete geçirmeye çalışan Hüseyin'e **'küfür etme, burada öleceksek adam gibi öleceğiz'** dedim.*

Sabahın beşbuçuğunda girdiğimiz bu çatışmadan sağ çıkacağımızı tahmin etmiyordum. Ve arkasına sığındığımız kayaya çarpan mermilerin gürültüsündeki bu konuşma üçümüzün son konuşması oldu.

Elimden geldiği kadar sakin olmaya çalışarak Serhat'a döndüm. Bu halimle O'nu hem rahatlatmak, hem de çatışmanın ilk şokunu atlatması için zaman kazandırmak istiyordum. Serhat'ın eşyalarını saklarken Hüseyin'in daha fazla beklemeyip gittiğini gördüm. Mermiler arkasında bulunduğumuz kayaya yağmur gibi çarpıyordu ve ben bize ateş edenlerin birazdan arkamızdan dolanacaklarını da çok iyi biliyordum.

Acele etmemiz gerekiyordu. Ama bu yolculuğa beraber koyulduğumuz ve bir lokma ekmeği paylaştığımız Serhat'ı hazır oluncaya kadar bekleyecektim. Paris'te karşılaştığımız o ilk geceden, birlikte çembere girdiğimiz bu sabaha kadar O'na hep bir ağabey gözüyle bakmıştım. Ve hayatlarımızın sonuna yaklaştığımız bu anda da saygısızlık etmeyecektim...

'94 yılında Paris'te düzenlenen bir gecede O'nu Beser Şahin ile birlikte şarkı söylerken görmüştüm. O zaman söyledikleri şarkılardan bir tek kelime bile anlamasam da, seslerindeki içtenlik ruhumun derinliklerine işlemişti. O gün Beser Şahin için saz çalarken Serhat'ın elinde yine uzun bir saz vardı.

Konserden sonra yanına gidip konuşunca, Almanya'da tekrardan görüşmeye karar vermiştik. Aylar sonra Düsseldorf'ta çatı katındaki odasında çay içerken ve başta Hozan Şemdin ve Beser Sahin'in olmak üzere bütün sanatçıların taklitlerini yaparken kahkaha ile gülüyorduk. İlk kez çekimlerini yapmış olduğum Tahsin Taha'nın taklidini yaptığı sırada kapı çalınmış ve Tahsin Taha içeri girmişti. O günlerde Kürt sanatçılarını pek fazla tanıımıyordum ve çok utanmıştım. Ama güler yüzüyle Tahsin Taha gelip yanımıza oturunca O'nun da Serhat'ı çok sevdiğini sevecenlikle gülümsemesinden farkettim.

O çatı katındaki odada gülerekten, yürekten anlattığı PKK'yi daha yakından tanımak istemiş ve Abdullah Öcalan'ı görme istemim ilk o zaman alevlenmişti. Serhat bütün neşesine, bütün şakalarına rağmen bende hep büyük bir

saygınlık uyandırmıştı. O'nun bu içten gülüşlerinin ardında güçlü bir düşünme biçiminin yattığını daha o ilk günlerde hissediyordum.

Yıllar sonra ülkede tekrar karşılaştığımızda sazı yine elindeydi. Altıncı kongre'nin bütün hararetiyle sürdüğü o günlerde, oturumlar tamamlanıp Kongre mağarası boşalır boşalmaz O'nun yeni bestelerinin çekimlerini yapmaya başlıyorduk. Ve ben avrupada yaptığımız çekimleri anımsıyor ve Serhat'a **'nereden nereye'** diye takılıyordum.

Önderliğimizin tutsak edildiği o kara kış kuzeye önerimizi yapmak için Murat Karayılan'ın karşısına beraber çıkmamız bir tesadüf değildi. Savaşçı da olsa, sanatçı da olsa, hatta bir kameraman da olsa, '99 baharında kuzeye yürüyen yüzlerce gerillanın öfkesine eşlik etmek hepimiz için bir onur meselesiydi. Geride kalmanın ihanet olduğu o bahar günlerinde sınırları geçerken soluk soluğa koşuyorduk. Ara verdiğimiz her durakta Serhat uzun saplı beyaz sazıyla konserler veriyor ve bende hiç bir sanatçıya nasip olmayan Botan konserlerini büyük bir sevinç ile kayda alıyordum.

Serhat **'hazırım'** dediğinde bulunduğumuz kayanın ardından fırlamadan önce birbirimizin yüzüne son kez baktığımızı ikimizde bilmiyorduk. Bu sabah yüzümüzü yıkayamamıştık. Serhat'ın her sabah özenle ıslattığı sakalları bu sabah dağınıktı. Gözleri bir şeyleri sorarcasına bakıyordu. Ama ben çantamı sırtlarıken ne soruyu, ne de cevabı biliyordum.

Askerler yerlerini iyice almış ve artık daha isabetli ateş ediyorlardı. O an önce benim çıkmam gerektiğini hissettim. Bir an için Serhat'a baktım ve **'ben önden çıkıyorum'** dedim. O başıyla onayladı ve ben fırladım.

Yaylım atesinin orta yerinde düşe kalka koşarken, mantar gibi ayaklarımın arasında patlayan mermilerden birinin bedenimi yere sermesini beklerken Serhat'ın arkamdan koştuğunu sanıyordum. Sıkıca bağlamış olduğum gözlüklerimin nasıl savrulduğunu anlayamadan yere düştüm. El yordamıyla gözlüklerimi bulmaya çalıştım. Ama düşmanlarımız bizi vurmaya kararlıydı. Daha fazla oyalanamazdım.

Gözlüklerim olmamasına rağmen ayağa kalkarken Serhat'ın arkamda olduğunu farettilim. Yan tarafa bir takla daha atıp bir kez daha baktım. Ama yine göremedim. Neredeydi... Düşmüş müydü, vurulmuş muydu? bilemiyordum... Yoksa hiç koşmamış mıydı? Geri dönemiyordum ama hangi tarafa koştuğumu bilemiyordum. Serhat'ın da hangi tarafa gittiğini bilmiyordum. Mermi yağmuru altında kendimi ancak en yakın kayalığa atabildim. Saat altı civarında olmalıydı ve temmuz ayının o bitmek bilmeyen uzun günlerinden bir tanesi

yeni başlıyordu. Bu ateş altında gün batımını bir kez daha görebilecek miydim? bilemiyordum...

Bir kaç kayalığı geçip dar vadiye girdiğimde kuryemizin ve Hüseyin'in daha ileride koşmakta olduğunu farkettim. Onlara doğru hızla koşmaya başladığımda göz yaşlarım kendiliğinden dökülmeye başlamıştı. Serhat'tan kopmuş-tuk ve ilerleyen her dakikada aramızın daha fazla açıldığını çok iyi biliyordum. Ve bildiğim bir şey daha vardı ki, o da; Serhat'ın bu yolları bir daha bulamaya-
yacağıydı.

Hüseyin Kaytan'a yetiştim ve **'Serhat gelmedi'** dedim. Hüseyin yüzüme bile bakmadı.

Biz, Serhat'ın orada Jirki korucuları tarafından yakalandığını ve bir hafta süren işkencede teslim olmadığı için tekrardan getirildiği Faraşin'de yargısız infaz edildiğini öğrendiğimizde iki ağustos geri çekilme süreci yeni başlamıştı. Ve Hüseyin Kaytan Hewler şehrinde yazdığı yazılarda ihanet ettiği gerillaya ve dağlara henüz küfürler savurmaya başlamamıştı.

Bense Hozan Serhat'a ilişkin yıllarca bir tek kelime bile yazamadım. Kürt halkının bu eşsiz müzisyeninin vurulmasında kendi payımın olduğunu düşündüğüm için yazacaklarımın hep yetersiz kalacağını hissettim.O kayanın arkasından çıkarken belki de önden O çıkmalıydı, belki ben arkasında olsaydım O'nu gözden kaybetmez ve hemen arkasından geldiğimi gören Serhat daha iyi koşabilirdi, diye yıllarca düşündüm.

Hozan Serhat'ın geri gelmeyeceğini bilsemde yıllar sonra bir kez daha Botan topraklarına ayak basmak benim için kaçınılmazdı.

Yıllar boyunca içimde taşıdığım ve bir türlü haykıramadığım vicdanımın çıığı-
ğını ancak Botan dağları kucaklayabilir, içimdeki sızıyı ise ancak Botan'ın açlığı, susuzluğu,yorgunluğu bastırabilirdi. Ve ben Hozan Serhat'a ilişkin bu eksik cümlelerimi tam dokuz yıl sonra ancak Botan gecelerinde yazabilirdim.

BERFİN'İN SÖZLERİ...

...ya bizi kim anlatacak?' diye sorduğunda Herekol'un kayalıklarına akşam güneşinin kızıl rengi vurmaya başlamıştı. Karanlık basmadan önce yola koyulmak için hazırlanırken ansızın çıkıp gelen bu soruya bir cevap vermem gerektiğini hissetim. Gün boyu öylesine çok yazarlar ve onların anlattıklarından konuşmuştuk ki, bu sorunun sorulmasına şaşmamam gerekiyordu. Yine de Berfin'in sorusu, Herekol'un kaya aralıklarından fırlayıp gelen rüzgarlar gibi aniden çarpmıştı yüzüme...

O gün Besta'nın hemen kıyısından yükselen bu dağın, eşi benzeri görülmemiş taş koridorlarında dolaşırken bir yandan sohbet ediyor, diğer yandan da dönüş yolculuğumuzda kaybolmamak için kayalara taştan izler bırakıyorduk. Her ikimizde yürüyerek yaptığımız bu sohbetin bizim son sohbetimiz olduğundan habersizdik. Orhan Pamuk'tan, Marguez'e uzanan yolculuğumuzda iç içe geçen koridorlar içinde sık sık ara verip dinlenmek zorunda da kalmıştık. Nobel'e layık görülen yazarların başarılarının kendi halklarını çözümleyebilme güçlerinden geçtiğini keşfederken kayaların yüzeylerinde birikmiş toprak tadı veren sulardan da içmeden edemiyorduk.

Koca çantamı 'biraz da ben taşıyayım' diyerek sırtladığı ve gülümseyerek hızla uzaklaştığı sırada ben hala az önce sorduğu sorunun cevabını düşünüyordum. Bir anlık boşluğu fırsat bilip kapmıştı çantamı. Hemen önümde duran taş çanağa eğilip iştahla bu toprak kokulu sudan doyasıya içtikten sonra ardı sıra koşmaya başladım. Bir an önce ona yetişip benim bile taşımakta zorlandığım kamera çantamı, o daha fazla yorulmadan geri almak istiyordum.

Bir kaç dakika içinde ona yetiştim ve hemen arkasından yürümeye başladım. Benim yaklaştığımı farketmesi için zorlandığını bana hissettirmeden yürümeye çalıştığı gözümden kaçmadı. 'Çantam ağır değil mi?' diye sormadan edemedim. O'nun cevabı ise hazırı. 'Yooo! hiç de görüldüğü kadar değilmiş' deyip adımlarını hızlandırdı. Ondan da ancak böyle bir cevap ve böyle bir davranış beklenirdi. Hiç bir şey söylemeden arkasından yaklaştım ve çantayı yakaladım. 'biliyorum çok hafif ama ben yine de alayım'. Beklediğim gibi çantamı vermedi ama ben de bırakmadım...

Bir kaç gün sonra Garisa ormanlarında gireceğimiz çatışmada paramparça olacak kamera çantamın iki ucundan tutmuş çekerek ve gülererek ısrar ederken, onun sorduğu gibi ben de ansızın sorusunun cevabını verdim...

'sizi ben anlatacağım...'

Benden böyle bir cevap beklemiyordu. Ben de beklemiyordum. sözcükler ansızın dökülüyormuştu dudaklarımdan. Duralakladı... Durakladım... 'beni, orta yaşı geçmiş ve on yılı aşkındır dağlarda yürümekte olan bir kadını anlatabilir misin?' dercesine bakıyordu gözlerime. Gün batımının kızılığı vurmuştu soğuk rüzgarlarda yanmış yüzüne. Bir anda sessizleştik. Kimse bundan öteye söyleyecek bir söz bulamıyordu. sadece neşeli herekol rüzgarlarının kayalar da çıkardığı çınlamalar duyuluyordu...

Belleğime kazınan bu günbatımını, bu yüzü ve bu sözleri bir daha hiç unutamayacağımı, o kıyasıya çatışma sonrasında O'nu son kez gördüğüm mevziler arasında ararken, bütün kalbimle hissedecektim...

Usulca çantamı sırtladım ve kararmakta olan kayaların yüzüne basarak yola koyuldum. Bu defa ben onun boşluğunu yakalamıştım. Sessizce yürürken O'nun da hemen arkamda sessizce yürüdüğünü biliyor ve bir çırpıda verdiğim cevabın yerinde olup olmadığını düşünüyordum.

Garip gelecek ama O'nun hakkında isminden öteye bildiğim hiç bir şey yoktu. Kimdi? Kimin gözünün nuru kızıydı? Hangi annenin ellerinde büyümüş, hangi bahçenin ağaçlarından meyve toplamıştı? Hangi şehrin sokaklarında

neşeyle koşmuş, hangi okulun sıralarında dirsek çürütmüştü? En çok hangi şarkıları sever, hangi şiirleri coşkuyla okurdu? Gönlünde sakladığı, geçmişte bıraktığı birisi var mıydı? Onun hakkında sorulabilecek daha nice soru vardı ve ben hiç birinin cevabını bilmiyordum.

Dünyanın en gizemli kadınlarının, dağlardaki kadınlar olduğunu bildiğim halde nasıl 'sizi ben anlatacağım...' demeye cürret etmiştim,bilemiyorum...

Berfin ile dağlarda karşılaşmıştık ve aynı kaya aralıklarından geçiyorduk. Benim 'kader birliği' adı verdiğim bu yolculuğa da birlikte başlamıştık. Türk Ordusu'nun elli bine yakın asker ve termal kameralarla oluşturduğu sınır zincirini delerken yine beraberdik. Arkadaşlar grubumuzu ikişer ikişer bölerken yan yana düşmüş ve sınırı hızla geçerken birbirimize bakıp gülümsemeyi de ihmal etmemiştik. Ve bizi bekleyen düşman pusularına da birlikte düşecektik.

Herekol'un gün batımını rüzgarın uğramadığı bir kayanın kıyısında izlerken yaklaşık sekiz yıl önce, Berfin'nin dağlara adım attığı o ilk yıllarda karşılaştığımız o anı ve o sırada çekmiş olduğum bir fotoğrafı O'na hatırlattım. O fotoğrafı hatırlar hatırlamaz kahkahası yankılandı kayalıkların arasında ve henüz yerimizi keşfetmemiş olan rüzgarlar bir çırpıda buldular bizi...

'Bir gün bana bir şey olursa anneme o fotoğrafımı gönderirsin' sözlerini ancak söyleyebildi gülmeye ara verdiği bir anda ve rüzgardan fırsat bulunca da şöyle ekledi; 'benim en şişman olduğum fotoğrafım odur. beni öyle görünce annem nasıl da sevinir, kim bilir...'

Garısa ormanlarında yaşadığımız o şiddetli çatışmadan ancak onsekiz gün sonra Berfin'in sağlığına ilişkin ilk haberi alabildim. Çatışma başladığı an nöbetçimiz oydu ve düşmanla ilk teması yaşayan da oydu. Özel timler bütün gücüyle nöbet yerine yönelirken nöbetçimizin kadın olduğunu anlayan kahrolası korucuların çirkin çağrıları göklere ulaşmıştı. O taraftan gelen silah seslerinden Berfin'in hala hayatta olduğunu bilsem de, bir kaç dakika önce nöbeti ona devrettiğim an, O'nu gördüğüm son an olmuştu...

Onsekiz gün sonra Berfin'in yaralı bir şekilde arkadaşlara ulaştığını öğreninceye kadar, 'sizi ben anlatacağım' diye ansızın verdiğim o cevap kalbimde günden güne ağırlaşan bir yük haline gelmişti.

Çatışmadan kurtuluşumda da büyük olasılıkla bu sözlerimin payı vardı. 'Doğa' adını verdiğimiz dağlarda yaşayanların biricik tanrısı tanık olduklarımızı anlatmam için bir kez daha hayatımı bağışlamıştı.

Sonbaharın kendini iyice hissettirdiği bu günlerde gerillalar Botan toraklarında daha şiddetli çatışmalara hazırlanırken, bende doğanın kuytuluklarında bir yerde oturup,Berfin için ancak bu kadar yazabildim. Şüphesiz bu anlattıklarım O'nun yaşadıklarının yanında incir çekirdeğini bile doldurmaz, biliyorum. Ama onun sağ oluşu ruhumu bir nebze de olsa rahatlattı ve dilim döndüğünce içimdekileri bu satırlara taşıdım.

Eğer siz de bir yerlerde bu yazıyı okursanız veya yayınlarsanız, yazının yanına Berfin'in o şişman fotoğrafını eklerseniz çok iyi olur...

Berfin'in annesi de çok sevinir...

basındaki arkadaşlara...

berfin arkadaşın soy adını bilmiyorum. bu neden yazmadım. ama sivas- görün'lü ve 97 katılımlıdır... 2007 de dersim grubunda yer alıyordu ve 29 ağustos'ta garisa alnındaki çatışmada yaralı olarak gruptan kopmuştu. fotoğrafını bulabilirsiniz çok iyi olur.

yoldaşça selamlar

HEREM'İN SÖZLERİ...

'seni yenileyeceğim' sözlerini bir çırpıda söyleyip hemen önümüzdeki ağaçların arasına daldığında havanın kararmasına henüz çok zaman vardı. Geliş güzel söylenmiş bu sözlerin benim için nasıl bir anlam ifade ettiğini ancak onun arkasından koşarken fark ediyor ve kendimizi aşağıya bıraktığımız yamaçta yüzüme çarpan yapraklardan dolayı gözlüklerimi çıkarıp yeleğimin iç cebine yerleştirirken, takip etmekte zorlandığım bu gerillanın filozofça sözlerini ise gönül defterime hızla not ediyorum...

Gündüz saatlerinde hareket ettiğimiz bu arazide bir gerilla kuralını ihlal ettiğimiz farkındalığıyla düşman tepelerini kollayarak yürüyoruz. Sessizliğimi bu kurlsız hareket edişimize yorduğu için, sık sık arkasına dönüp bozuk türkçesiyle, besta ormanlarının nasıl da elverişli olduğunu anlatmaya koyuluyor. Ben sustukça gündüz hareket edişimizden dolayı ürktüğümü düşünüp beni rahatlatmak için elinden geleni yapıyor. İki kişi oluşumuzun, orman içinde hareket edişimizin, mesafeli yürüyüşümüzün yeterli olduğunu anlatıp duruyor. Bir tek sırtımı okşayıp 'korkma' demediği kalıyor geriye...

Oysa benim o sırada O'na kadar güvendiğimin farkında bile değil. O beni hiç tanımıyor ama ben O'nu çok iyi tanıyorum. Daha buralara adım atmadan,

O'nunla yüz yüze gelmeden çok zaman önce O'nun namını duyduğumu ve herşeyi sığdırmayı başardığı yeleğinden haberdar olduğumu da bilmiyor.

O, Botan eyaletinin bir başından bir başına yayılmış örgütlülüğüyle, hiç beklenmedik zamanlarda arkadaşlarını sevindiren önceden alınmış tedbirleriyle ve bütün yoldaşlarının eksiklerini er veya geç mutlaka kapatmasını bilen tamamlayıcılığıyla dilden dile dolaşan tek gerilla...

Onun hakkında çok şey duymuştum. Ama şimdi, arkasından yürüdüğüm Besta'nın bu sık ormanlarında düşündüğüm tek şey ise onun sözleri. O'na ilişkin her şey anlatılmıştı ama sözlerinden kimse bahsetmemişti. Böylesine sade, böylesine umarsızca söylenen bu sözler ise ruhumun derinliklerine doğru ılık bir yolculuğa koyulmuştu. Her şeyin ötesinde, nerden bulup kalbime isabet ettirmişti bu sözleri, ona şaşıp kalmıştım.

Kuzey Kürdistan'a yaptığım bu yolculuğun benim için bir çok nedeni var. Bunlardan ilki ve bütün arkadaşlarım bildiği; botan'da başlayıp Ağrı Dağı'nda sonuçlanacak ve kuzeyin gerillasını anlatacak bir belgesel film hazırlamaktır... Bu benim en geçerli gerekçem ve bütün arkadaşlarım tarafından onaylandı. Daha önce hiçbir kameraman tarafından denenmemiş, yapılmamış 'Ağrı Dağı'na Yürüyenler' ismini verdiğim bu çalışmayı sonuçlandırdığım günü düşünmek bile bana büyük bir heyecan veriyor. Kıyasıya bir savaşın yaşandığı bu coğrafyada bu çalışmayı başarır mıyım, bilemiyorum. Ama, en azından Kabe'ye yürüyen karınca misali yollarında ölürüm...

Henüz düşünmeye başlamıştım ki, Herem az ilerideki ağacın köküne eğilip kazmaya koyuldu. Silahını bile omuzundan indirmemişti. Anlaşılan, ayaküstü bir şeye bakıp geçecektik. Hemen yanibaşında durup beklemeye koyuldum. Ne kadar zaman önce sakladığını bilemediğim bir şeyi çekip çıkardı. Üzerindeki toprağı silkeledikten sonra sevimli bir gülüş ile birlikte bana uzattı. Bu benim yeni çantamdı. Çatışmada yitirdiğim çantama benzemese de benim için ondan daha değerliydi. Çünkü toprak altından çıkarılmıştı.

Çantamı sırtlayıp onun ardı sıra tekrar yola koyulduğum zaman Herem'in benden daha sevinçli olduğunu farkettim. Ağaçlar arasında koşarken sevinçli bir çocuk gibiydi ve bir eksikliği daha kapatmış olmanın mutluluğunu yaşıyordu. Ne de olsa O kendini Botan'dan geçen bütün herkesten sorumlu görüyor ve herkesi sevindirmenin mutlaka bir yolunu da buluyordu.

O hemen önümde sevinçle koşuştururken ayaklarımın kendiliğinden onun ritmine kapıldığını farketsem de, kuzey'e geçişimin ilkinden daha önemli ve daha az arkadaşım ile paylaştığım nedenini düşünmeye koyuldum.

Burada, bu savaşın orta yerinde olmak istemiştim. Hayatımın geri kalan yıllarını başka bir yerde değil kuzey topraklarında tamamlamaktır hayalim. Denizler ortasında zehirlenmeye çalışılan O güzel insana ve O'nun yarattığı halka top yekn bir savaş dayatılırken, kıyısında köşesinde değil orta yerinde olmak istemiştim. Ve bütün malzemelerimi sırtlayıp Kuzey yollarına bu yüzden düşmüştüm. Hiç bir şey yapamasam da, en azından bu topraklarda gerilanın izinden yürümüş olurum...

Ben bütün bunları düşünürken ne kadar yol aldığımızı bile farketmemiş bir anda Herem'i kaybetmiştim. Nerede olduğunu anlamak için durup etrafımı dinlemeye koyuldum. Sonbaharın hafiften sararttığı yapraklardan dolayı hiç bir şey göremiyor, sadece duymaya çalışıyordum. Sol taraftan hışırtılar geldiğini farkedince hemen o tarafa yöneldim.

Herem az ileride beni bekliyordu. Elinde ihtiyacım olan yedek mermileri tutmuş, o sevimli gülümseyişiyle bana uzatıyordu. Garısa çatışmasında tam üç şarjör mermi atmıştım ve yeni çatışmalara hazırlıklı olmalıydım. Herem'in deyişiyle; burası Botan'dı ve düşman burada her yerde olduğundan daha ciddi-ydi.

Mermilerin içinde bulunduğu poşeti alıp daha sonra temizlemek üzere cebime koyduğum sırada Herem'in ayakkabılarıma bakmakta olduğunu gördüm. Ayakkabılarımın durumu iyiydi. Herem'le birbirimize bakiştık ve sanırım anlaştık. Güney Kürdistan'ın Hewler kentinden katılmış ve beş koca yılını botan topraklarında geçirmiş bu gerilla ile fazla konuşmuyor, sadece birbirimizle gülüşerek anlaşıyorduk.

Tekrar yola koyulduğumuzda hava kararmaya başlamıştı ve ben Kuzey'e geçişimin benim için gizli olan, hiç bir arkadaşımla paylaşmadığım ama Herem'in bir çırpıda açıkladığı üçüncü nedenini düşünmeye başladım.Yenilenmek...

Bu yolculuğa ıkışımın en içsel ve en gizli nedeni yenilenmektir. Nasıl olacağını bilemiyordum ama kendimi bir kez daha yenilemenin, duygu ve dşncele-rime bir kez daha biçim vermenin yolunun bu topraklardan geçtiğini hissediyordum. Hiç bir şeyi eskitmeye katlanamıyorum. Kalbimde yaşattıklarımı hep ilk anki diriliğiyle, hep ilk anki heyecanıyla hissetmek istiyorum. Bunun yolunun da, hayatımız pahasına da olsa kalbin ve bedeninin yenilenmesinden geçtiğine inananlardanım.

Bunu hiç kimse ile paylaşmadım. Belki de bireysel bir yaklaşım olduğunu düşündüğüm için anlatmaya gerek duymadım, ta ki, Herem Karşıma dikilip 'seni yenileyeceğim' deyinceye kadar.

'Zaten ben de bunun için geldim' diyecektim. Son anda vazgeçip ardından koşmayı sürdürdüm. Demek ki doğru yerdeyim ve doğru kişinin peşindeyim.

Garisa çatışmasında kendimle getirdiğim bütün her şeyi kaybettiğim o ilk günlerde çok üzülmüştüm. Kardeşimin hediyesi olan kameram düşman mermileriyle paramparça edilmiş, çalışma malzemelerimin hepsi üzerimize yağan bombalardan nasibini almıştı. o çatışmadan sadece hayatımı alabilmiştim. O da yeniden başlamak içindi...

Şimdi hem Herem'in peşinden koşuyorum, hem de içten içe o çatışmada herşeyimi kaybettiğim için sevinç duyuyorum. Çünkü sonbahar yağmurlarının yavaş yavaş ıslatmaya başladığı Botan topraklarından kendimi yeniden ve en baştan toplamaya başladım.

Herem sana bir kamera da bulacağım diyor ve ağaçların köklerini kazmayı sürdürüyor. Botan topraklarında bir kez daha mesleğime, savaşıma ve hayata başlamak üzereyim...

Zaman bana bir kez daha bu fırsatı tanıır mı bilemiyorum, ama Herem var gücüyle kazdığı topraklarda bu fırsatı yaratmak için inatla, sabırla ve neşeyle elinden geleni yapıyor.

basındaki arkadaşlara,

herem büyük güneyle bir arkadaşdır. Hewler'den katılmış. 2003 yılında botana geçmiş. bir fotoğrafını bulursanız çok iyi olur...

ŞAXO HAWRAMAN'NIN SÖZLERİ...

'leyla giyan leyla...' sözleri henüz dudaklarından dökülmeden içimde saklı olan ve yıllardır bir kez daha dinlemeye hasret olduğum o şarkıyı söyleyeceğini hissetmiştim. Bir Hawramanın söyleyeceği ilk şarkının bu olacağını adım gibi biliyordum. Hawramanları çok iyi tanıdığım için değil, onlarla ilk bu şarkıyla tanıştığım için böyle düşünüyordum.

Kato'ya Jirka'nın keskin kayalıkları arasında tarihin bu en eski sesi yankılanmaya başladığında yanılmadığımı farketmenin ötesinde ruhum tarifsiz bir mutlulukla doldu... Demek ki, bu sesi

bir kez daha duymak, bu tadı bir kez daha içime çekmek ve leyla'yı huzur içinde dinlemek için bu topraklara bir kez daha gelmem gerekiyormuş. Ve buna değermiş...

Şaxo isimli bu sarışın gerillanın bir hawraman olduğunu öğrenince bir türlü yerimde duramadım, yanına gitmeye karar verdim. O'nunla mutlaka bir şekilde konuşmalı, eğer ikna edebilirsem bir şarkısını kayda almalıydım. O'nu aramaya koyulduğumu fark eden arkadaşlar heyecanımı kırmak istemeseler de, Şaxo'nun çok az konuştuğu ve hiç şarkı söylemediği uyarısında bulunmadan da edemediler. Yine de şansımı deneyeceğimi söyleyip Kato'nun diğer tarafındaki gerilla birliğine doğru yola koyuldum...

Goran Goyi arkadaşın komutanlığını yaptığı diğer takıma ulaşip, arkadaşları selamlar selamlamaz Şaxo'yu sorunca, takımın diğer üyeleri bu duruma biraz

sitem ettiler. Onlar da Şaxo'nun Botan'daki tek hawraman oduğunun farkında oldukları için sitemleri uzun sürmedi ve meraklı davranışımı da hoş gördüler. Ama Şaxo ortalıkta görünmüyordu ve kime sorsam, birazdan gelir, cevabını alıyordum. Diğer arkadaşlarla yaptığımız bütün sohbetler boyunca içten içe onu bekledim durdum. Hemen hemen herkese en az ikişer kez sormuş olduğum için daha fazla da soramıyordum....

Şaxo havanın kararmasından az önce geldi ve soğuk bir selamlaşmadan sonra kayalar arasında bir köşeye çekildi. Ne olduğunu anlayamadım ama bir gerginiğin varlığını hemen sezdim. O gece burada kalmaya karar verdim ve Şaxo'nun yanında yattım. Gece boyunca çok az konuşmamıza rağmen aynı battaniyeyi paylaşmayı ve birbirimizle anlaşmayı başardık.

O bir tek kelime Türkçe bilmiyordu, ben de bir tek kelime Hawramanca bilmiyordum. Ama ikimizde pes etmedik ve birlikte uzandığımız kaya aralığından bir yandan yıldızları seyrederken diğer yandan bildiğimiz bütün Kürtçe lehçeleri ve bu lehçelerdeki bildiğimiz bütün Kürtçe kelimeleri bir araya getirip konuşmaya çalıştık. Birbirimize ne istediğimizi tam olarak anlatamasa da, karanlığın içinde aynı şeylere gülmeyi başardık.

Kato'nu buza kesen ağustos gecesinde sırt sırta verip uyumaya karar verdiğimizde O'nun soğuk duruşunun nedenini anlamış ve neden hawramanca bir şarkı kaydetmek istediğimi ise O'na anlatmayı başarmıştım.

Şaxo, patlayıcıları, bunları ateşleyecek elektrikli füyüeleri ve bütün hepsinin patlaması için gerekli akımı sağlayan pilleri aynı çantada taşıdığı için arkadaşları tarafından yoğun eleştirilmiş. Her ne kadar hepsini ayrı ayrı torbalara koyarak çantaya yerleştirdiğini söylese de arkadaşlarını ikna edememiş. Patlayıcıların bu ilk kuralını ihlal ettiği için, özellikle takımdaki bayan gerillalar çok sert üzerine gitmişler. Avinar arkadaş ise bu konuda öz eleştiri raporu yazmasını istemiş. Gündüz araziye çıkıp tek başına dolaşmasının ve sessizleşmesinin de nedeni buymuş...

Benim hawramanca sevdama gelince...

Hikaye çok eskilere, bundan sekiz yıl öncesine, Botan'a ilk kez geldiğim o günlere uzanıyor. Doksandokuz yılında kuzey topaklarına uzanan o fırtınalı yolculukların bir yerinde yine Şaxo isimli bir hawraman ile tanışmıştım. Kıya-sıya yürüdüğümüz o gecelerden birinde bir ormanda ara verip ateş yakmıştık. O ateşin başında Hozan Serhat hünerli parmaklarıyla sazın tellerine dokunmuş, Ferhat isimli Kirmanşah'lı bir gerilla su matarasıyla ritim tutmuş ve Hawraman Şaxo ise benim bir daha unutamayacağım o şarkıyı söylemişti. Ağaçlar arasında uzandığım yerden ateş başındaki bu üç müzisyeni dinlemiş

ve bu üç farklı coğrafyanın insanının Leyla'yı böylesine içten, böylesine uyumlu söylemelerini gönlümün kadrailarına kaydetmişim.

Bu üç müzisyenden hiç biri kuzeye yaptığımız o yolculuktan dönmedi. Geri çekilmenin gerçekleştiği o sonbaharda onlardan birisiyle karşılaşmak ve Leyla'yı bir kez daha onlardan dinlemek için çok bekledim. Ama hiç birini göremedim. Ve o şarkıyı bir daha hiç bir yerde duymadım...

Ertesi gün Kato'nun kayalıklarında Şaxo ile birlikte dolaşmaya çıktığımızda Goran Arkadaş dahil takımdan kimsenin haberi yoktu. Şaxo'nun şarkı söylediğini kimseye söylemeyeceğime söz vermişim. Kayalar arasında gizli ve güzel bir yere doğru yol alırken O'nun, Leyla'yı söylemesi için içten içe dua ediyordum. Sapsarı saçları ve çilleri kirlenmiş yüzüyle hemen önümdeki kayanın kıyısına oturduğunda hazır olduğunu anladım. O günler henüz sağlam olan kameramı çıkartıp, bir zamanlar sadece dinlemekle yetindiğim o şarkıyı kaydetmeye koyuldum.

'Leyla giyan leyla...' sözleri dudaklarından döküldüğü o ilk anda bu dünyadaki en şanslı insanlardan biri olduğumu hissettim. Çünkü bu genç hawraman kalbimden geçeni söylüyordu. Kendimi insalığın bu en eski ezgisine bıraktım. Ve Şaxo'nun bu son görünümünü yüzümde koca bir gülümseme ve kalbimden taşan duygularla kayda aldım.

Türk Ordusu'nun eylül ayında onbinlerce askerle, otuz gerillaya yönelik başlattığı operasyon sırasında Kato Dağı direnişinin içinde Şaxo'nun da yer aldığını biliyordum. Onüç gün onüç gece süren çatışmalar boyunca, ben de bütün Kürtler gibi Kato'daki savaşanlar için dua ettim. Şaxo'nun, Takım komutanı Goran, takım arkadaşları Avinar ve Kahraman ile birlikte yaşamını yitirdiğini ise çok sonra öğrendim.

Şaxo Hawraman'ı bir kez daha göremeyeceğim ve o eşsiz ezgiyi bir kez daha duyamayacağım... Ama son bir kez O'nun sesinden dilediğim Leyla'nın, saçları gece gibi siyah olan kadın anlamına geldiğini ve Kürtler, Türkler, Araplar, Farşlar da dahil olmak üzere Ortadoğu'nun bütün halklarında sevilen kadının gizli ismi olduğunu ise hiç bir zaman unutmayacağım....

Şaxo Hawraman 13 eylül operasyonunda Kato Jirka da şehi düşen arkadaşır. bu yazı için bir fotoğrafını kullanabilirsiniz çok iyi olur.

NUPELDA'NIN SÖZLERİ...

'ah! bu su bizim yanımızda aksaydı ne olurdu?' diyor ve diğer yandan da kimsesiz vadilerin buza kesmiş sularını arka arkaya yüzüne vuruyor. Kasımın bu son günlerinde ben ellerimi ancak yıkayabiliyorken, O ise bu suya bir türlü doyamıyor. Tanışalı bir kaç gün olan bu kadın gerilla ile ve ilk defa bu akşam birlikte suya iniyoruz.

Bir yandan Türk Ordusu'nun Şırnak'a yaptığı askeri sevkiyatlar sürerken, diğer yandan mevsim bütün hızıyla ilk kar tanelerini dağlara serpiştirirken biz de vahşi hayvanların yaptığı gibi yer altına çekilmek için son hazırlıklarımızı yapıyoruz. Bütün koşulların gerillanın aleyhine dönüştüğü ve Amerika Birleşik Devletleri Başkan'ı dahil bütün herkesin gerillayı ortak düşman ilan ettiği 2007 yılının bu son günlerinde bahara hazırlık yapmak üzere Botan Dağları'nın en kuytu köşelerinde kendimize okullar kazıyoruz.

Ve bu gece yaklaşık bir saatlik mesafeden Nupelda ile birlikte su almak için yaban hayvanları gibi kendimizi sessizce vadilere bırakırken, Kürt Halkı'nın

düşmanlarının bu halkın dağlarda savaşılan çocuklarına yönelmek için kış mevsiminin ağır koşullarını fırsat bilip saldıracağını düşünüyordum. Yaban hayvanlarının yaptığı gibi iz çıkarmamak için toprağa hafifçe basarak ve kayaların üzerinden sekerek geçerken en son savaş teknolojisine en güzel karşılığı doğadan öğrendiği biçimiyle, kurtlar, yabankeçileri, sincaplar ve daha nice hayvanlar gibi dağların sıcak koynuna sığınarak veren bu halkın çocuklarına bir kez daha hayran oluyor ve ilk kez böyle bir kış geçireceğim için biraz da heyecanlanıyordum. Diğer yandan ise yirmibir yaşındaki bu kadın gerillaya yetişmek için epey ter dökerken, yol boyunca, zaman zaman bana hissettirmeden beni beklediğini de fark ediyordum.

Suya, genelde Dr. Rodi ile birlikte inerdik. Sıralama da hep ikimiz eşleşir ve yol boyunca şiirler, şairler üzerine sohbet ederdik. Bu akşam farklı görevler de olduğu için Nupelda Arkadaş ile kendimizi suya bıraktık. Dr. Rodi ile konuştuğumuz hiç bir konuya değinmeden sessizce ve kayarcasına akarsulara doğru koşarken O'nun suya böylesine susadığını bilmiyordum.

Susuz bir vadide ikisi kadın yedi arkadaş el ele vermiş, günlerdir kan ter içinde çalışıyoruz ve her akşam su mataralarımızı sırtlayıp ikiye ikiye suya iniyoruz. Kayalar, taşlar ve toprakla iç içeyiz. Ama bu vadide bir tek suyumuz yok. Zaten kış kampı için burasının seçilmesinin tek nedeni de suyun olmayışıdır. Bizlerin peşine düşecek olanların izlerimizi su başlarında arayacaklarını bildiğimiz için ve yine bütün yaban hayvanlarının kendilerini su başlarında ele verdiklerini de çok iyi bildiğimiz için susuz bir yamaca yerleştik.

Botan savaşı çok ağır. Bu dağlarda dolaştığım başka hiç bir yerde böylesine ağır savaş koşullarına tanık olmadım. Şimdi derelerin çağıldayan sularında doldurduğumuz mataralarımızı sırt çantalarına yerleştirirken, bu buz gibi suyun başına oturmuş elini, yüzünü ve saçlarını yıkayan bu kadın gerillayı izliyorum. O'nun gün boyu süren erkek arkadaşlardan geri kalmayan çalışma temposu beni şaşırtmıyor desem yalan olur. Hatta yapısıyla oranlarsak O'nun hepimizden daha fazla emek harcadığını zaman zaman kendime sessizce itiraf ediyorum. Elimdeki mataraları ikiye bölerken ağır olanları kendime ayırıyor ve yükleri hazırlayıp O'nu beklemeye koyuluyorum. Bu dağlarda tarifi imkânsız bir emek harcadığına bizlerden başka kimse tanık olmasa da, Kürt Halkı kendi kızlarının ve oğlanlarının bu emeğini hiç bir zaman unutmayacaktır, diye geçiriyorum içimden.

O ise, yeni yükselmekte olan ay ışığı altındaki bu görüntünün benim en sevdiğim görüntü olduğundan habersiz akarsuda saçlarını ıslatıyor. Ona bakıp bakmamak arasında kalıyorum. Henüz yeni tanışmış olduğumuz için arkadaşımın rahatsız olabileceğinden çekiniyorum. Ama O binlerce yıldır süre gelen

bir rahatlıkla ve her şeyi nasıl yapacağını çok iyi bilen bir alışkanlıkla kucaklıyor Botan'ın kutsal sularını...

Bir kameraman için eşsiz bir görüntü gerçekleşiyor gözlerimin önünde. Kadının yazılmamış tarihine derelerin çağıldayan suları ve ışıldayan uçurumları bir kez daha tanıklık ederken, ben de kalbimin fotoğraflarına bir imkânsız kadraj daha ekliyorum.

Ne yazık ki, ne kameram, ne de fotoğraf makinem yanımda... Kaydedemediğim bu an için bir yaş daha yaşlandığımı hissediyorum.

Ay ışığının hafiften aydınlatdığı bu derin vadide saçlarını ıslatan bu kadın gerillanın silüetine son bir kez daha bakıyor ve bu sahneyi unutmamak için hafızama kazıyıp yükümü sırtlıyorum. Az ileride bekleyeceğimi söyleyip, daha rahat hareketebilmesi için O'nu akarsuyla baş başa bırakıyorum.

Ekmek almak için çıktığı evden bir daha geri dönmek için karar alıyor. Ekmekleri en yakın bakkaldan aldıktan sonra sessizce eve geliyor. Ekmekleri mutfak masasının üzerine bırakıyor ve evin anahtarını alıp yine sessizce dışarı çıkıyor. Arkasından kimse gelmesin diye kapıyı evdekilerin üzerine kilitliyor ve anahtarı daha sonra göndermek üzere dağlara doğru yola koyuluyor.

*Kısa bir zaman sonra geliyor. Kayalardan yansıyan ay ışığında gülümseyişini ve gülümserken yüzünde açılan gamzelerini farkediyorum. Ben daha bir şey söylemeden, O **'ben suya doyamıyorum ya, Halil arkadaş'** diyor ve **'Bu dağlarda benim ellerim, yüzüm ve saçlarım temiz olsun başka bir şey istemiyorum'** diye ekliyor.*

Mataralarımızı sırtlayıp indiğimiz vadiyi tersinden tırmanmaya başladığımız sırada Dr. Rodi ile birlikte bu suya kaç kere indiğimizi hatırlamaya çalışıyorum. Tam olarak hatırlayamasam da, çok iyi hatırladığım başka bir şey var.

Ne Doktor, ne de ben defalarca indiğimiz bu suyun başına bir kez olsun sabun getirmeyi düşünmedik ve ne ellerimizi, ne yüzümüzü, ne de saçlarımızı bir kez olsun yıkamadık. Günlük çalışmalarda kir pas içine kalan ellerimizi ve yüzümüzü birazcık su vurmaya hep bir dahaki sefere erteledik.

AVYAN'IN SÖZLERİ...

'çabuk çabuk' sözlerini 'çepik çepik' olarak algıladığımda ilk kar taneleri düşmeye başlamıştı. Ve biz tamamlamak üzere olduğumuz kış kampımızın mutfağından çıkardığımız toprağı kamuflaj etmek için en yakın dereye kadar taşıyıp boşaltıyorduk. O ise her defasında diğer arkadaşlarımızın uyarılarına bir anlığına kulak kabarttıktan hemen sonra anlatmakta olduğu konunun heyecanına kapılarak ve her defasında uyarıları unutarak, gür ve sevecen sesiyle konuşmasını sürdürüyordu.

Aralık ayının iliklere işleyen soğuşunda Segirke korucularını karadan, İsrail pazarlarından alınan casus uçaklarını ise havadan izlerimizin peşine düşüren ortak zihniyeti anlamakta zorlansam da,Avyan arkadaşın, güzel Kürtçesi içine, ben daha iyi anlayayım diye, yerleştirdiği Türkçe kelimelerle anlattığı konuyu dinlerken, tıka basa doldurduğumuz kum torbalarını kaldırmakta bir an için de olsa zorlanmıyordum.

İsrail ve Amerikan ortak yapımı savaş teknolojisinin son sürümü olan casus uçaklarını ve Kürt ihanetinin en ilkel biçimi olan Segirke korucularını gerillanın üzerine saldırtan ortak öfkeyi anlayamıyordum. Ama Botan dağlarının Kürt çocuklarına kucak açan büyüklüğünü çok iyi anlıyordum. Aralık soğuğunun ellerimizi çatlattığı bu esnada ise Segirke korucularının ve casus uçaklarının ötesinde, Avyan arkadaşın İmralı Adası'ndaki O güzel insanla karşılaştığı anı anlatışı ilgimi daha çok çekiyordu.

Avyan arkadaş, oniki yaşındayken O'nunla karşılaştığı günü anlatmaya başladığında, ben yirmiiki yaşında O'nunla karşılaştığım o ilk günü, dün gibi hatırlıyordum.

Belçika'nın başkenti Brüksel havaalanında uçağa binmeden önce bedenimi saran o belirsizliği hiç bir zaman unutamıyorum. Uçak Avrupa'dan Ortadoğu'ya doğru ilerlerken bedenimi öyle bir his kaplamıştı ki, gidiş dönüş olarak almış olduğum uçak biletiinde yazılı olan dönüş koltuğunu kullanmayacağımı çok derinden duydumsuyordum. Çalışma arkadaşım Uwe'nin ise bundan haberi yoktu.

O gün, O'nun hakkında hiç bir şey bilmiyordum. Ortadoğu liderlerinin bende oluşturduğu izleniminin ötesinde bir yaklaşımım yoktu. O'nunla yapacağım röportaj ile yeni başladığım meslek hayatımın en büyük çıkışını yapacaktım. Bütün dünyanın aradığı Öcalan ile görüşme fırsatı bir kameraman için iyi bir başlangıç olacaktı.

Diğer yandan ise, yirmiiki yaşında her şeyden vazgeçtiğim ve ailemi, arkadaşlarımı, öğrenimimi geride bıraktığım o günlerde müthiş bir yalnızlığın içindeydim. Hayata bir kez daha başlamak için adım atmaya hazırlandığım o an hem korkuyor, hem de hayatta hiç bir şeyi istemediğim kadar bir an önce yola çıkmak istiyordum. Beni O'na götürecek olan uçak havalandığında artık hiç bir şeyin eskisi gibi olmayacağını çok iyi biliyordum.

Uçak Suriye'nin başkenti Sam'a iniş yaptığı sırada, Alman arkadaşım Uwe bu çalışmadan sonra atılacağımız diğer çalışmaların planlamasını henüz tamamlamamıştı ama ben O'nu bundan sonraki çalışmalarda yalnız bırakacağım için içten içe üzölmeye başlamıştım bile...

Karın ıslattığı kum torbalarını taşıırken bütün bunları Avyan'a anlatacaktım ama O benden daha heyecanlıydı ve daha aceleliydi. Uzağında veya yakınında, O güzel insanla hepimizin kurulmuş bir hikayesi vardı. Ve sanırım O'nun hikayesi daha güzeldi. Sustum. Avyan konuştu ve bütün o toprağı dere yatağına boşalttığımız süre boyunca o karşılaşma anını anlata anlata bitiremedi. Arkadaşların uyaran bakışlarına rağmen şen sesi kayalarda yankılandı durdu.

Avyan, henüz ismi şehrazat iken ve oniki yaşında ufak bir kız çocuğu iken Afrin'in bir köyünden çıkıp Başkan Apo'yu görmek için akademiye geliyor. O günlerde akademiye Botan'dan bir grup gerilla da eğitim almak için geliyor. O zaman akademi yönetiminde bulunan Harun arkadaş, Başkan ile görüşmeleri düzenlerken küçük Şehrazatı gözden geçiriyor. Ama Şehrazat bunu gözden kaçırmıyor.

Görüşme sırası Botan grubuna gelince sessizce grubun arkasına takılıyor ve Başkan'ın odasına giriyor. Başkan Botan grubunu hızla selamlamaya koyuluyor. Yılların gerillaları O'nu görmenin heyecanı ile tutulup kalırken, Başkan onların ellerini sımsıkı kavrayıp **'çabuk çabuk'** diye sesleniyor ve herkesi selamlayıp sıranın en sonunda beklemekte olan Şehrazat'a geliyor.

O'na da **'çabuk çabuk'** diye sesleniyor. Başkan'ın sözlerini **'çepik çepik'** olarak algılayan Şehrazat alkışlamaya başlıyor. Başkan önce şaşırıyor. Şehrazat daha çok alkışlıyor. Başkan bu defa gülmeye başlıyor ve dakikalarca gülüyor. Şehrazat hâlâ alkışlıyor. Herkes gülüyor. Başkan O'nun alkışlayan ellerini tutuyor ve **'sen benim on yıllık gülüşümü bir anda aldın'** diyor. Ve **'sende mi Botan'dan geldin?'** diye soruyor. Şehrazat ise **'ben evden geldim'** diye cevap verince herkes hep beraber bir kez daha gülüyor.

Ve şimdi bu Botan soğuşunda Segirke korucularına ve Israil uçaklarına rağmen neşesini ve gülüşünü kısıtlamıyor. İşte o gün Harun arkadaş O'na Botan'ın cennet kadar güzel ama Türk Ordusu tarafından boşaltılmış olan bir köyünün ismini veriyor. Avyan o günden sonra bir daha başka isim kullanmıyor.

Avyan ile toprak çekmeyi sürdürürken sessizce o ilk mekana gidiyorum. Abdullah Öcalan ile röportaj yapmak için indiğim Ortadoğu baharında O'nu ilk gördüğüm anı anımsıyorum. O'nun elini tuttuğum zaman, hayatım boyunca hiç bir ilişkide yaşamadığım o tertemiz dokunuşu farkediyorum. En sıradan halimle çıktığım huzurunda içimdeki büyüklüğü farkediyor ve bir anda alt üst oluyorum. O'nun yanında, ne kameram, ne de çektiğim fotoğraflar, kalbimin çektiği fotoğrafları karşılamıyor.

Kendimi en yakın hissettiğim insanların yanında bile böylesine çıkarsız bir arkadaşlığı duyumsamadım. Ve Pkk felsefesini oluşturan **'her insan büyük insandır'** yaklaşımını orada, O'nun yanın da iliklerime kadar hissettim. Yer yüzünde en çok aşşağılanan Kürt insanının O'nu neden böylesine sevdiğini o gün anladım ve o gün kurulan bu arkadaşlıktan son nefesimi verinceye kadar vazgeçmeme kararı aldım.

Avyan arkadaş **'tamamdır'** deyip kolumdan çektiğinde düşüncelerimden ancak sıyrılıverdim. Taşıdığımız toprak çoktan bitmişti. O'na döndüm ve **'neden buradayım biliyor musun?'** diye sordum. Hiç bir şey söylemeden cin gibi açılmış gözleriyle öylece baktı. Birbirimize baktık. Avyan yine gülüyordu.

Bu dağlarda iz süren koruculara, keşif yapan uçaklara,kelle peşinde koşan özel hareketçılara, ellerimizi ve yüzümüzü çatlatan soğuğa rağmen kalışımızın en büyük nedeni, bir kerecik de olsa dokunduğumuz İmralı adasındaki O güzel insanın tenidir, soluğudur...

Ve bu benim dağlara gelişimin ilk ve en büyük nedenidir.

YARALI AVYAN'IN SÖZLERİ...

'bir daha geleceğim, bu defa daha çok güleceğim' dediğinde yola koyulmak üzereydi ve ay ışığı henüz çıkmıştı. Bense, O'nun yaralı haliyle kayalar üzerinden geçişini izliyor ve her adım atışında, sızlayan acıyan yarasını kendi içimde hissediyordum. Ve o uzaklaşır uzaklaşmaz O'nun hediye etmiş olduğu kalemi çıkarıp aynı ay ışığının altında bu yazıyı yazmaya koyuldum.

Bu benim küçük Şehrazat hakkında yazdığım ikinci yazı olacak ama sonuncusu olmayacak. Çünkü O bitmek tükenmek bilmeyen yaşama sevinciyle bu son çatışmadan da sağ çıkmayı başardı. Kalbi ve bedeni ağır yaralanmıştı ama içinde kök salmış olan neşenin rengârenk yaprakları O'nu bir kez daha mermilerin can alıcı vuruşlarından korumuştı.

Hayatta hiç bir şey bir gerillanın yarası kadar ruhumu incitmemiştir. Nedendir bilemiyorum ama bu dağlarda yaralanmalar ölümlerden daha etkili vurur kalbimi. Bir de yaralanan bir kadın gerilla ise ruhumdaki yara bir kez daha derinleşir. Kalbime saplanmış bıçak bir parça daha derine kayar. Bu nedenle yoldaşlarımın yaralarına bakamam, bir kez olsun dokunamam.

Avyan yoldaşın 12 Mart çatışmasından yaralı da olsa sağ çıktığını öğrendiğimde sevinçten kendimi tutamadım. O'nu biran önce görmek için sabırsızlandım.

Dün gece telsiz cihazından sesini ilk ve son kez duyduğumuzda hepimiz susmuştuk. Çünkü O acı içinde ama tertemiz sesiyle **'yaralıyım yoldaşlar, bundan öteye gelemeyeceğim'** diyordu. Yoldaşlar ise vazgeçmemesini, güçlü olmasını, ne olursa olsun başarabileceğini söylüyorlardı. **'sanmıyorum ama deneyeceğim'** derken Avyan'ın sesinde yaralı da olsa bir umut ışığı vardı. Mermi sesleri ve ışıldaklar ortalığı kasıp kavururken birden sesi kesiliverdiğinde, O'nun bu son konuşmalarını dinlemekte olan bizler, yarasına başka yaraların eklenmiş olduğunu ve hayat gibi ışıldayan gülüşünün vurulmuş olduğunu düşündük ve bunu birbirimize söylemeden sustuk.

Ama küçük Şehrazat hepimizi yanılttı. Gündoğumuna kısa bir zaman kala telsiz cihazlarımızdaki güzel sesi bir kez daha yankılandı. Yaşıyordu, hayat-taydı ve pürüzsüz bir sesle konuşuyordu. Bütün bunlarında ötesinde çemberi

de vurup tek başına çıkmıştı. Onun acı ve sevincinin birleştiği sesini biz sevinçle karşıladık.

O'na ilk ulaşan ise Botan'nın tek doktoru Rodi Roj oldu. Ateş hattının hemen kıyısından uzanıp bu baharın ilk yaralısını kucakladı. Ve bir daha da bırakmadı...

Avyan'ı bir kez daha görmek ve tertemiz gülüşünü bir kez daha duymak için sabırsızlanırken, O beklediğimizden daha çabuk ve kanayan yarasına aldırmadan bizlere ulaşıverdi.

Kayaların üzerinden geçerken O'na elimi uzattım. Yardımcı olmak kadar O'na dokunmak, yaşadığını duyumsamak, Botan dağlarındaki bu kız çocuğunun varlığını hissetmek istiyordum. Elimi sevinçle tuttu tutmasına da, o bozuk Türkçesiyle de lafını esirgemedi. **'ben öyle kibar değilim, ben güçlüyüm Halil arkadaş'** sözlerini de yapıştııverdi.

Biliyordum zaten... Bu sözleri söylemeseydi şaşardım. Yaralıymış, kan içindeymiş, açmış, ıslakmış, kimin umurunda... O'nu benim gözümde böylesine değerli, böylesine sevilir kılan da bu minnettarsızlığı değil miydi? Belki ayakta duracak hali yoktu, belki yarasından kan gözlelerinden yaşlar akıyordu ama kimseye dayanmayacaktı. Bunlar yoldaşları da olsa yük olmayacaktı. çünkü O dağların yarattığı dik başlı kadınlardandı.

Dr. Rodi yarayı temizlemek için işe koyulduğunda yarayı görebildim ve hayretimi gizlemek için kendimi zor tuttum. Sırtında taşıdığı düşündüğünden daha ağır bir yaraydı. Ve incecik bedenine sığdırdığı o büyük iradeyi içten içe takdir ettim. Belinin sol tarafı ve biraz yukarısı bir lav silahı roketiyle parçalanmıştı. Bir insanın yumruğu rahatlıkla bu yaradan içeriye girebilirdi. O'nun görmek isteyip de, bir türlü göremediği yarasına bakan gözlelerinden akan yaşlarını tek tek toplamak isterdim. Ama sadece bakmak, çığlıklarını dinlemek ve kendi gözyaşlarımı içime akıtmakla yetindim.

Dr. Rodi elindeki kısıtlı malzemelerle yarayı temizleyip dikmeye koyulduğunda Avyan'ın çığlıkları da yeri göğü inletmeye başlamıştı. Bu çığlıklar arasında nefes aldığı kısa sürelerde ise susmuyor çatışmayı ve yaşananları Ferhat Arkadaş'a anlatıyordu. Bütün bunların yanında bir de yanibaşında vurulan yoldaşlarının hüznü ve yeniden kavuştuğu yoldaşlarının sevinci için gözyaşı döküyordu. Bense O'nun çığlıklarını da, gözyaşlarını da, eşsiz anlatımını da bir daha unutmamacasına kalbime yerleştiriyordum. Dr. Rodi'nin ilaçsız ve uyuşturucusuz yürüttüğü bu operasyona dayanmak bile başlı başına bir meseleydi. İzlerken bile içimde bir şeylerin titrediğini, ürperdiğini hissediyordum. Ve bu nedenle bir daha unutmayacaktım.

Ancak bütün bunlar tamamlandıktan, yara temizlendikten, dikişler atıldıktan, Avyan güzelce uyuyup uyandıktan sonra Masiro ile birlikte O'nu ziyarete gittik. Biraz daha rahatlamış görünüyordu ve şen gülümsemesi yine gelip yerleşmişti yüzüne. Ama gülemiyordu. O'na yaptığımız bütün şakalar karşısında ancak çığlıklar atabiliyordu.

O, güldüğünde ağız dolusu ve bütün bedeniyle gülen insanlardandı. Ve bu durum her zaman olduğu gibi şimdi de O'nun başına bela olmuştu. Bu defa bedenine atılmış olan dikişlerin tazeliği izin vermiyordu kahkahasına. Her kahkahada kasılan sırt kaslarındaki dikişler acıtarak, kanatarak O'na yaralı olduğunu hatırlatıyordu. Ve kahkahanın yerini çığlıklar alıyordu.

*Masiro ile benim en çok takıldığımız konu ise Dr. Rodi'nin bir türlü derisinden geçiremediği iğneydi. Zavallı doktor nasılda ter dökmüştü dikişleri tamamlayınca kadar. Masiro ve benim içinse bu durum bulunmaz bir malzemeydi. Biz **'domuz derisi gibi güçlüymüşsün'** dedikçe Avyan kendisini tutamıyor gülmeye başlıyordu. Hemen ardından ise çığlıklar geliyordu. Tabi bizde yüklenidikçe yükleniyorduk ve Avyan'ın geceyi çınlatan çığlıkları da, kahkahası da duyulmaya değerdi.*

*Bütün her şeyden sonra Avyan'ı daha güvenli olan gerilla hastanemize yolcu etme zamanı geldiğinde bizlerden ayrılmak istemiyordu. Ama operasyonların sürmekte olduğu şu esnada orada daha güvende olacaktı. Akşam O'nu uğurlamak için bir grup arkadaş ay ışığı altında sıraya girdik. Bizim O'na dokuz canlılığı ifade eden **'kedi kız'** ismini verdiğimizizden habersiz, hepimizle bir daha görüşemeyecekmiz gibi vedalaşıyordu.*

*Hepimizle teker teker vedalaştı. Sıra bana geldiğinde sarıldı. Ben de O'na sarıldım. Bu sırada sağ elim sırtındaki yaraya ulaştı. Elimi usulca yaranın üzerinde gezdirirken **'iyileşeceksin'** diye kulağına fısıldadım. Sevincini parmaklarımın ucuyla dokunduğum incecik bedeninde hissettim.*

*Cebinden bir saat çıkardı ve bana uzattı. Ayışığı altında verdiği saate baktım. Saat sekizi yirmüç geçe durmuştu, çalışmıyordu. Ama yinede koluma geçirdim. Çalışmasa da O'nun hediyesiydi, gönlünden kopmuştu. Kolumda durmuş olan saate bakarken bu saati O iyileşinceye kadar kolumdan çıkarmama kararı aldım ve O'na yıllar yıllar önce okumuş olduğum ve çok sevdiğim **'milyon kere Ayten'** isimli şiirden bir mısrayı O'nun ismine uyarlayarak okudum.*

***'saatim ya Avyan'a beş var, ya da Avyan'ı beş geçiyor...'** dediğimde önce sevindi. Sonra gülmeye başladı. Ardından çığlıklar geldi. Doyasıya gülemedi...*

JİYAN'IN SÖZLERİ...

'onu bir kez daha görmeyi çok isterdim' sözlerinin, Botan'ın bu en kuytu dağlarında gelip beni bulduğu o ilk günden beri ne kadar zaman geçti tam olarak bilmiyorum. Ama bu sözleri duyduğum o ilk andan bu yana, Jiyan yoldaşın bu sözleri nasıl söylediğini, söylerkenki yüz ifadesini gözlerimin önünde canlandırmaya çalışıyorum. Onun hayalini her hatırlamaya çalıştığımda ise yaklaşık on yıl önce Xakurke'nin tepelerinde ayrıldığımız ve O'nun gerilla tarihimizin ilk Barış Grubu ile Gelişim boğazına doğru yola çıkmadan önceki o son anki ifadesini hatırlıyorum. Ve Botan'ın bu soğuk karlı gecelerinde, güneydeki yoldaşlarımızı vurmak için üzerimizden geçen savaş uçaklarının gürültüsü altında, bu dünyadaki en güzel şeyin hakkı verilmiş arkadaşlıklar kurabilmek olduğunu bir kez daha kendi kendime mırıldanıyorum.

Kuzeye doğru yola çıkarken hayatıma ilişkin her şeyi tamamlamış olduğumu düşünüyordum. Arkadaşlık kurduğum, birlikte çalıştığım, hatta çok kısa zaman aralıklarında dahi olsa tanıdığım, ilişkilendiğim herkese, sadece insanlara değil, yaşadığım mekanların taşına, toprağına, suyuna, ağaçlarına, rüzgarına karşı da bir tamamlanmışlık hissi taşıyordum.

Bu nedenle yol için sırt çantamı hazırlarken bütün defterlerimi gönül rahatlığıyla kapatmış ve zap nehrinin çılgın sularına emanet etmişim. Yola çıkarken ruhum aydınlık ve bedenim bir tüy kadar hafifti. Her ne kadar çantam bir gerilla çantasından çok daha ağır olsa da bir kuş gibiydim.

Çünkü ne söyleyip de yerine getirmedığım bir söz bırakmışım geride, ne de başlayıp da tamamlamadım bir çalışma... Ne kameramın, ne de kalbimin kadrájlarına kaydetmediğim bir arkadaşım, ne de bir doğa parçası kalmıştı... Ne içinde yaşadığım yoldaşlar topluluğunu, ne de hayranı olduğum bu eşsiz dağları bir kez olsun yanıltmamışım... İster büyüklerim, ister küçüklerim olsun beni seven ve güvenen yoldaşlarımın bir kez olsun bu duygularına ihanet etmemişim.

Bu dağlarda keşfettiğim en güzel ve en güçlü değeri, yoldaşlık sevgisini bütün hayatıma mal etmek için koyulmuştum kuzeyin dönüşü olmayan yollarına. Ve yola çıkarken yoldaşlarımın yüzlerine, yüzlerinden daha derin olan gözlerine ve gözlerinin en derinine onurla bakabilmenin mutluluğunu yaşamışım.

*Jiyan yoldaşın sözleri gelip beni buluncaya kadar da geride yarım bıraktığım hiç bir şey olmadığını düşünüyordum. Hiç bir şeyin ve hiç bir nesnenin üzerinden atlamadan gelmişim. Şüphesiz büyük işler başarmamışım ama **'büyük iş yoktur, büyük yaklaşım vardır'** diyerek en ufak çalışmalara bile hayatımı ortaya koyarak girmişim. Ve en son kuzeye yollarına düşerken ise beni yoldaşlığa kabul eden, seven ve güvenen herkese bana sundukları yoldaşlıklarının karşılığını verebilmek için yürümüştüm. Oysa Jiyan'ın kar yağarken beni bulan sözleri çok uzaklarda bir yarım kalmışlığı hatırlatıp, buz gibi geceme hem sevinç hem de hüznü dolduruvermişti.*

Jiyan'ı bir kez daha görmeyi, O'nun bitmek bilmeyen sözlerini bir kez daha dinlemeyi ben de çok isterdim. Çünkü O benim dağlardaki çocukluğumun ilk arkadaşlarındandı. O günlere ait her anıyı ilk anki dirilikleriyle taşıyor olsam da, Jiyan'ın üşümeleri gözlerimin önünden gitmiyor. Ne kadar çok üşüyordu çocukluk arkadaşım. Dağ iklimine bir türlü alışmamış bedenini ısıtmak için beline, kollarına ve başına sardığı rengarenk kefiyelerine bakar bakar gülerdim. Ama yoldaşıma yoldaşlığın o tarif edilmez ısısından başka verebileceğim hiç bir şeyim olmadığı için de içten içe üzülür, O'nun yaprak gibi titreyen bedeninde saklı duran o korkunç iradeye saygı duyardım.

O'nunla tanıştığım Zap nehrinin kıyıları dağlara ilk adım attığım, ilk kez yürümeyi ve savaşmayı öğrendiğim, ilk kamera ekipleri kurup yollara düştüğüm çocukluğumun eşsiz mekanıydı. Dağlardaki yaşamımın ilk sevinçlerini ve acılarını bu nehrin kıyısında tattım. İlk eylemlerden ilk ölümlere tanık olmama

kadar, öfkeyi böylesine köklü hissedip, sevginin peşinden tutkuyla koşmama kadar her şeyin ilkinin bu nehrin kıyısında yaşadım.

Ve yine Zap nehrinin kıyısında Sarya ve Jiyan isimli ilk çocukluk arkadaşlarımla tanıştım. Onlarla ilk çekim ekibimizi kurup dağlardaki ilk ürünlerimizi verdiğimiz o günlerde sevinçten kanatlanıyordum. Gerilla tarihinin o en kapsamlı '97 operasyonların da bile ben arkadaşlarımların arasında bir çocuk bahçesinde yaşarmış gibi yaşıyor, elimde kameramla tarih yazan Kürt çocuklarının peşinden dağdan dağa koşturuyordum. Ve o eşsiz günlerde birlikte çalıştığım bu iki kadın gerilladan ne çok şey öğrenmiş ve onları nasıl da sevmiştim.

'97 yılının 16 kasımında Sarya yoldaş Miroş alanında işbirlikçilerin pususunda vurulduğunda, artık çocukluğumun bahçesinden çıkmak ve savaşın gerçeğine bakmak zorunda kalmıştım. Ve ilk defa o yıllarda kalp acısını böylesine derinden yaşamış, çocukluk arkadaşım, yoldaşım ve sevdiğim insanların hayallerini hayallerime eklemeyi öğrenmiş, farketmeden büyümeye başlamış ve Ağrı Dağı'na yolculuk hayalini de o günlerden miras almıştım.

Sarya'nın vuruluşuyla birlikte ilk çekim ekibimiz son bulur, birlikte kurduğumuz hayaller sona ererken, bir zaman sonra da Jiyan yoldaş ile yollarımız ayrılmıştı. Barış grubunu uğurladığımız Xakurke tepelerinde Jiyan en son arkasına dönüp el salladığında ise çocukluğumun ekibinden geride kalan tek insandım. Yüreğimde yarım kalmışlığın acısını ve birlikte kurduğumuz hayalleri sırtlamak bana kalmıştı. Ve Ağrı Dağı'na doğru yola koyulurken aslında çok derinlerde bir yerlerde çocukluğumun o en güzel arkadaşlarını, hayallerini ve hatıralarını taşıdığımı çok iyi biliyordum. Jiyan'ın **'onu görmeyi çok isterdim'** sözleri ise ruhumu ve duygularımı bir kez daha tazeledi.

Ve ben şu gerçeği çok iyi biliyor ve inanıyorum ki, çocukluğumun eşsiz arkadaşları, Sarya vurulmamış olsaydı ve Jiyan dağların ötesinde görevlendirilmemiş olsaydı mutlaka bu yolculukta olacaktı. Yüreğimde onlar için sakladığım ve yazabileceğim o kadar çok şey olsa da, yazmak yerine yürümek, anlatmak yerine yapmak, belki de dağlardaki çocukluğumun eşsiz arkadaşlıklarına bağlı kalmanın en güzel yolu olacaktır.

Sevgili Yoldaş;

Seni bir kez daha görmeyi bende çok isterdim. Zap nehrinin kıyısında bıraktığım yoldaşlarıma bir kez daha dokunmayı ve onların seslerini bir kez daha duymayı ben de isterdim. Belki de böylesi daha iyi oldu. Şimdilik bunu bir başka zamana ertelemiş olduk. Hangi zamana biliyor musun?

*Sarya'nın defalarca anlattığı o zamana... Hani hayalini kurduğu o bembeyaz atın sırtında rüzgar gibi geldiği ve **'başardık'** diye haykırdığı zamana...*

STERK AMED'İN SÖZLERİ...

'burada çok rahatım' dediği zaman yağmur henüz yeni yağmaya başlamıştı. Bu sözleri öylesine büyük bir sadelikle söylemişti ki, havanın bozmak üzere olduğu bu kasım sabahında bile bütün huzuru yüzünden okunuyordu. Zaten beni de en çok şaşırtan, O'nun bu ağır botan koşullarında zayıf çelimsiz bedene yüklediği güçlü gülüşleriydi.

Yağmur damlaları hızlanmaya başladığı sırada biz de, bu geceki yolculuğumuzun sonuna ulaşmıştık. Kasım operasyonlarının başlıyor olmasından dolayı dörder kişilik timler halinde örgütlenen Botan güçleri içinde, ben de, Sterk, Agit ve Rojin arkadaşlarla aynı timde yer almıştım. Ani gelişen operasyondan dolayı dün gece yarısı hızla yapılan bu düzenlemeden hemen sonra, diğer timler gibi biz de var olan erzaktan payımıza düşeni alıp kendi cephemize doğru yola koyulduk.

Yaklaşmakta olan operasyonu karşılamak için kendi mevzimize doğru ilerlerken, bu anları görüntüleyemediğim için nasıl yandığımı kimse bilemez. Aske-

rin görüldüğü o ilk andan itibaren bir anda değişen o havayı kelimelerle anlatmak benim için çok zor. Yüzlerde ve sözlerde oluşan o tarifsiz aheng, bütün o karmaşa içindeki anlaşılma düzen sözlerle değil, ancak görüntünün diliyle anlatılabilir.

Hiç bir zaman ve hiç bir yerde kamerasız kalmanın acısını böylesine derinden hissetmedim. Dağlarda geçirdiğim son on iki yılda bir çok eylem, çatışma ve savaş gördüm. Ama burada, bu topraklarda tanık olduklarım, şimdiye kadar gördüğüm ve yaşadığım her şeyin ve hepsinin ötesinde. Sanki burada her şeyi yeniden ve en baştan keşfediyorum.

Ve bu topraklarda kendimde dahil herkes ve herşey yeni anlamlarına bürünerek çıkıyor karşıma. Bakışlarıma ne eklendi burada tam olarak bilemiyorum ama tanıdığım insanlar, yabancı olmadiğim davranışlar bambaşka halleriyle akıyorlar gözlerimin önünden.

Elden ele değişen keşifçi dürbünleri, pusuya koşan genç savaşçının yeleğinin cebine sıkıştırdığı mayasız ekmek, ön mevziler için birbirleriyle kavga eden eski arkadaşlar, herkes dinlenirken mevzileri defalarca dolaşan uykusuz komutan, gece yarısı ard arda yapılan toplantılar, ayrılık anlarındaki kısa vedalar, daha yazamadığım yüzlerce ayrıntının her biri şimdi sadece gözlerimde ve kalbimde kayıtlı.

Sterk'in huzuru ve güçlü gülüşleri de, bundan sonra bir daha unutmayacağım ve bu savaşın orta yerinde bir kez daha bir kameraya ulaştığım an ilk görüntüleyeceğim ayrıntılardan bir tanesidir.

Hızlanan yağmur damlaları altında kefiyelerimizi üzerimize atıp olduğumuz yere çöktüğümüzde hava aydınlanmak üzereydi. Pusuda bekleyen üç grubumuzun gerisinde bir pozisyon verilmişti bize. Gelen askerlerin öncülerini ilk vuracak biz olmayacaktık ama ilk vuruşlardan sonra bizimde çatışmaya girmemiz kaçınılmaz olacaktı. İlk temastan sonra pusudaki arkadaşlarımızı arkadan çevirmeye çalışacak askeri birlikleri veya kuşatma için gelecek olan indirme helikopterlerini karşılamak bize düşecekti.

Yağmur damlalarının kefiyemin ilmklerini aşip, buz gibi kasım soğuşunu tenimde hissettirdiği sırada, hemen yanıbaşimde aynı yağmur altında ıslanan Sterk'in yüzünden eksilmeyen gülüşlerini ve huzur dolu ifadesini düşünüyorsa da, kendi iç dünyamda da, aynı ruh dinginliğini yaşadığımı çok iyi biliyordum. Bu toprakların ruhuma saldığı huzuru daha ilk adımlarımda farketmiştim. İklimin ve düşmanın acımasızca yöneldiğı şu günlerde, bir an bile neşemin eksik olmamasının bir tesadüf olmadığını, Botan suyundan içen her

gerillanın bu huzurdan payını aldığını, Sterk yoldaşı izledikçe ve O'nun neşeli gülüşünü duydukça çok daha iyi anlıyorum.

Bu sırada Agit yoldaş elinde silahıyla usulca yaklaşıyor yanıma. Başımı kaldırıp O'na bakıyorum. Yüzünde hafif bir tebessümle O'da bana bakıyor ve Sterk yoldaşda tanık olduğum o rahatlıkla **'askerler geliyor, bizde yerimizi alalım'** diyor. Arkadaşlar hareketleniyorlar...

Ben de yazmakta olduğum bu yazıya ve bu düşüncelere hemen ara veriyorum. Hızla sırt çantamdaki yedek mermileri ve el bombalarını üzerime alıyorum. Birde kameramı yitirinceye kadar çekmiş olduğum onüç kamera kasetini ceplerime yerleştiriyorum.

O sırada ne yapmakta olduğumun farkındalığıyla müthiş bir iç huzuru ve gönül rahatlığı yaşıyorum. Ama içimde tek bir tedirginlik var. O da, her ne yapıyorsam en iyisini yapmak istememden kaynaklanıyor.

Yıllarca kameramanlık yaptım ve arkadaşlarıma gerçekleştirme sözü verdiğim her şeyi yerine getirdim. Hayatım boyunca yarım kalan hiç bir çalışmam olmadı. Elime aldığım her çalışmayı sonuna kadar götürmeyi başardım. Bana güvenen ve benimle çalışan hiç bir arkadaşımı yarı yolda bırakmadım. Kameram benim hayatımdı ve onun hakkını vermek için hayatımı ortaya koydum.

'bu sefer de, silahımın hakkını vermek için hayatımı ortaya koyacağım...'

Günlerdir kendi kendime tekrarladığım bu son sözleri bir kez daha usulca kendime fısıldıyorum ve geride kalmış olmanın telaşıyla ayağa kalkıyorum. Strek, Agit ve Rojin yoldaşın beni beklemekte olduğunu, arkamı döner dönmez farkediyorum. Hep birlikte harekete geçmeden önceki o kısa durksama anında farkettiğim bir şey daha oluyor.

Eğer ş uan bir film çekiyor olsaydım, yüzlerce askerin bütün gürültüleri ve bütün teknik donanımlarıyla Besta'nın sararmış ve yaprakları dökülmeye başlamış ormanlarına girdiği şu sırada, birazdan omuz omuza savaşıcağım her üç yoldaşımın duruşlarındaki rahatlık ve yüzlerindeki o eşsiz gülümseme bu filmin en etkili sahesi olurdu.

Ne yazık ki, bu sahneyi de kaçırdım...

AHMET KAYA'NIN SÖZLERİ...

*'güzelim ürekten bağlıyam sana
eziyet eder mi seven sevene
ay yandırdın galbimi...
ay gaşları keman...
bu derdime inan...
sensiz yaşayabilmirem...
ay sevgili canan...
bu derdime inan...'*

Yukarıdaki en sade sözler ile başlayan azerice şarkıyı O'nun sesinden ilk kez duyduğum sırada, ilk defa sobadan çıkardığım küller ile eşyalarımı yıkıyordum. Ferhat Arkadaş '**sana bir müzik dinleteyim...**' deyip küçük müzik çalırını yanıbaşına bırakıp gidince, her zaman yaptığım şeyi yaptım ve bir dilekte bulundum. Çalacak ilk parça sanki bana geleceğe ilişkin bir işaret verecekmişcesine ellerim küle bulanmış olduğu halde heyecanla beklemeye koyuldum. Neşeli müziğin ardından Ahmet Abi'nin güçlü yorumuyla ilk sözlerini duyduğum andan itibaren, kendimi dünyanın en şanslı insanı ilan edip kirlilendirimi sıcak suyun içine bıraktım ve küller ile çitilemeye başladım.

Bu sabah elbiselerimi kül ile yıkamam bir tercih değil, zorunluluktu. Kış kam-pımızdaki hiç bir erkek arkadaşta sabun kalmaması sadece bizim plansızlığımız değildi elbette. Sabun gömmelerimizi ele geçiren ve afiyetle mideye indiren bir ayı şubat ayının başında küle tanışmamızın en büyük nedeniydi. Kam-pımızda bulunan dört bayan arkadaş daha öngörülü davranıp, ayları da plan dahiline aldıkları için temizlik konusunda herhangi bir sorun yaşamazken, biz erkekler ise onlardan ödünç alma hakkımızı da çoktan tüketmiş bulunuyorduk.

Kirlilerimi ilk defa küle yıkamaya koyduğum esnada, elimdeki küllerin elbiselerimin kirlerini çıkarıp çıkarmayacağını düşünmemin yanı sıra, bir de yıllardır kalbimin bir köşesinde usul usul yazmakta olduğum '**şarkılarım dağlara**' ismini verdiğim senaryomun biriken sayfalarını düşünüyordum.

Botan gerillasının da, Ahmet Kaya'nın şarkılarını yürekten ve severekten dinliyor olması, bu senaryoyu yazma konusunda doğru yolda olduğumu ifade ediyordu şüphesiz. Ama nasıl olmuştu da, bu şarkıyı daha önce duymamıştım, kıyısından geçivermiştim, bilemiyorum. Oysa dinlerken aklımın delhizlerinde bir gün yapacağım filmin karelerini tek tek oluşturan O'nun bütün şarkılarını defalarca incelediğimi sanıyordum. Demek ki yanlışmışım...

Küller içindeki elbiselerimi neşe ile çitilerken gerillanın Ahmet kaya şarkılarını böylesine sevmesinin bir tesadüf olmadığı ve gerillanın müzik konusundaki bu tercihinin de yabana atılmayacak bir ölçü olduğundan adım gibi emindim. Sadece Botan'da değil daha önce kaldığım alanlarda tanıdığım gerillaların, sadece son yılların değil geçmiş zaman gerillalarının da O'nu yürekten dinlemelerine tanık olan bir insanım. O'nun müziğinin ve güçlü yorumunun da gerilla'nın yaşamıyla ve savaşıyla nasıl bütünleştiğini de, zevkle ve hayranlıkla izleyen ve yaşayanım.

Her ikisini de aynı kadrajlara kayd etmek ve dağların doruklarındaki halkın savaşılar ile gerçekten halkın sanatçısı olabilenlerin nasıl birbirlerine dokun-

duklarını anlatmak için çok uğraştım. Ama çok az sanatçının yaratabildiği bu düzeyi, halkının dağlardaki çocuklarının kalbini yakalamanın o halkın kalbini yakalamak olduğunu bir türlü görüntünün diliyle anlatamadım. Ve sonunda bunu ancak sinemanın yapabileceğine karar verdim ve yüreğimin derinliklerinde gizli bir senaryoyu yazmaya koyuldum.

Uluslararası Kompro'nun resmen ilan edildiği ve Başkan Apo'nun Roma yürüyüşünün başladığı '98 sonbaharında eylem arayışında olan bir gerilla takımının nefes nefese mücadelesini konu alan senaryomun çekimleri için aslında şimdi birlikte kaldığım gerilla takımı biçilmiş bir kaftan. Başka bir yerde böyle bir film için oyuncu kadrosu oluşturmaya çalışsam bu takımda yer alan başta takım komutanı Agit Erkendi olmak üzere Herekol Erkendi, Herem Soran, Dr. Rodi Roj, Cihat, Merxas, Zerdeşt, Çetin, Cemşit, Delil, Masiro, Doza, Rojin, Nupelda ve Demhat'tan daha iyilerini kesinlikle bulamam. Onların en doğal halleri ile, haftada iki kez serrettiğimiz Önderlik çözümlemeleri sonrasında bilgisayarımızı kapatmadan önce, her defasında Ahmet Kaya'dan bir parça dinlemek istemeleri bana yanılmamış olduğumu hatırlatıyor ve içten içe sevindiriyor. Elbette şu an Botan'ın bu kızgın savaş ortamında film çekme olanağımız yok. Ama burada yaşadıklarımı ve tanık olduklarımı kalbime kazıma ve bir daha unutmama olanağım var.

Burada fazla müzik dinleme olanağımız olmasa da, Ahmet Kaya'nın unutulmaz şarkılarıyla iç içe ördüğüm film karelerini şimdilik tek tek not alıyorum. Gerilla yaşamının hemen hemen her anına ezgileriyle kendiliğinden sızan Ahmet Kaya'nın asıl girişi ise bizler için kara gün olan 15 şubat 99 tarihinden bir kaç gün önce gerçekleştirdiği eylemi oluyor. O sanatının zirvesinde kendine layık görülen ödülü alırken gösterdiği tavırla, o günlerde Kürdistan dağlarında ve şehirlerinde yaşanan savaştan, Türkiye metropollerinde kendini paramparça eden fedai eylemlerinden ve gece gündüz sokaklarda döğüşen Kürt halkının evlatlarından çok uzak olmadığını anlatıyordu. Ve gerilla zamanında alınmış bu tavrı hiç bir zaman unutmadı.

Siyasi ve fiziki linçin hüküm sürdüğü Türkiye ortamında, o günlerde Kürt'ten ve Kürtçe Şarkı söylemekten söz etmenin her baba yiğidin harcı olmadığını hepimiz çok iyi biliyorduk. Ve benim senaryomdaki gerillalar ise yeni savaşçı çıkarmak için girdikleri bir köy evinde seyrettikleri televizyonda Ahmet Abi'nin ödül törenindeki konuşmasına tanık olunca O'na ilişkin taşıdıkları bütün çelişkileri netleşiveriyor.

Senaryom kuzeyde yaşadığım her gün daha da yerli yerine oturuyor. Karakterlerim ve onların Ahmet Kaya'ya olan ilgileri ve çelişkileri aklıma kazınıyor. Eğer başka bir yerde olsaydık buradaki arkadaşlarla bu filmin çekimlerine

çoktan başlamış olurum. Ama burası Botan ve Uluslararası Komplo'nun onuncu yılında bizleri yoğun bir savaşın beklediğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu savaş yılında özgürlük için bedeller verilmesi gerektiğinin de hepimiz farkındayız.

Bu nedenle senaryom, oyuncularım ve kurgum hazır olsa da bu filmi şimdilik ileri bir zamana ertelemiş bulunuyorum. Başarabilirsem, Herem yoldaşın her zaman söylediği gibi daha filmin başında fotoğraf olmazsam, 2008 yılının gerçek savaşını Kürt halkının ve bütün insanlığın gözleri önüne sereceğim. Kameramı ve ruhumu yaşanacak bu kıyasıya savaşa hazırlamış ve sabırsızlıkla baharı beklemekteyim.

Elbiselerime gelince, küller hepsini pırıl pırıl yaptı. Başlarken aslında fazla inanmıyordum. Ama külleri kullanmaktan başka çarem de yoktu. Demek ki eski insanların bir bildiği varmış. Ahmet Abi'nin ilk defa dinlediğim ve senaryoma işlediğim şarkısından sonra, beni bundan daha çok heyecanlandıran ve bir kez daha bana doğru yolda olduğumu hissettiren '**dağlarda ölmek isterim**' isimli yeni bir şarkısı başladı.

Ama bu şarkıyı piller bittiği için dinleyemedim.

CANXORT'UN SÖZLERİ...

'ben hiç bir şeyi unutmadım, Xello...' dediğinde, karla karışık yağın yağmurdan korunmak için aynı yağmurluğun altına sığınmıştık ve ısınmak için iyice sokduğumuz közlerin ışığında, bundan oniki yıl önce sarsılarak ilerleyen o kamyonun kasasında parıldayan gözleri ile nasıl bakıyorduydu, yine öyle bakıyordu.

O'nunla oniki yıl sonra karşılaştığımız bu botan gecesinde, gözlerinde taşıdığı parıltıdan bir nebze bile yitirmemiş olması beni hem şaşırtıyor, hem de sevindiriyordu. Saçı ve sakalı uzamıştı ve yüzündeki kırışıklar kısmen de olsa artmıştı. Ama gözleri ve gülümsemesi değişmemişti. O ilk geceki çocuksu ifadesi hala üzerindeydi.

Doksanbeş yılının karlı günlerinde, Şam'ın kızgın çöl soğuşunda, O güzel insanla sözleşip, ellerine son bir kez dokunduktan sonra kameramı sırt çantama yerleştirip Kürdistan adını verdiğimiz bu ülkeye yönelirken, yüze yakın yeni savaşçının bindiği kamyonların üçüncüsünün kasasında Canxort ile yan

yana oturmştuk. Kürtçe söylediği sözlerin hiç birini anlamasam da, toprak yolda ilerleyen kamyonetin ŗiddetli sarsıntısına rağmen O'nun heyecanını hissedebiliyordum.

Kimdi... kimin nesiydi... O'nun hakkında hiç bir ŗey bilmiyordum. Aslında bin-diğimiz kamyonların kasasında sesizce yol alan bu gerilla adaylarından hiçbirini tanımiyordum. Hiçbirini daha önce grmemiŗtim. Daha önce yaŗadıđım hiç bir mekanda onlar ile karŗılaŗmamıŗtım. Paylaŗtıđımız bu kamyonetin kasası dıŗında hiç biriyle, hiç bir paylaŗımım olmamıŗtı. Ama bundan sonra yediğim bir lokma ekmekten tutalım soluduğum havaya kadar, yaŗamımın her anını onlar ile paylaŗacađımı da çok iyi biliyordum.

Yağmur damlalarının ıslattığı sırtımı kendi yağmurluğu ile örtüp güler yüzü ve bozuk Türkçesiyle **'bir helva yapmıyor musun?'** deyince közlerin baŗında ısınmakta olan bütün arkadaŗlar onun bu isteğine katıldılar. Botan'da helva yapmak bir lkstr. Ama bu karda kıŗta, bu ateŗsiz gecede ıslanmakta olan yolaŗların iini ancak tatlı bir helvanın ısıtabileceğini de Canxort çok iyi biliyordu.

'tamam yleyse, malzemeleri sen getireceksin ben de yapacağım' deyince hemen yerinden fırladı ve bir çırpıda her ŗeyi kapıp geliverdi. Hiç deđiŗmemiŗti. Hızından hiç bir ŗey kaybetmemiŗti. İlk günkü gibi, hala bir iŗe el attığı zaman hızla sonulandırıyordu. Bana da helvayı yapmak kalmıŗtı. Yoldaŗların glŗleri, kahkahakarı arasında iŗe koyulurken, Canxort ile tanıştığımız ve benim için kbuse dönen o ilk geceyi konuŗmaya baŗladık.

'95 Güney savaŗının kıyasıya yaŗandıđı o kıŗ gecelerinin birinde Dicle'yi botlarla geçtikten sonra ıyaye Bexeyire doğru hızlı adımlarla yürürken O'nun hemen arkasındaydım ve O'na yetiŗmek için elimden geleni yapıyordum. Kısa boylu ve atik bir yapısı vardı.

Orta yerine doğru hızla yürüyor olsam da, o güne kadar savaŗı sadece filmlerde grmŗtm ve gerilla savaŗının filmlere konu olmuŗ hiçbir savaŗa benzemediğini bilmiyordum. Çamura dnmŗ ovadan dağlara doğru hızla yürümeye baŗladıđımız ilk anda, bu dağlarda çekim yapmak bir yana yürümenin bile bir mesele olduğunu hemen fark ettim.

Dağlara gelince, hayatım boyunca gerçek anlamda hiç dağa tırmanmamıŗtım. Tırmanmak bir yana doğru düzgün bir dağ bile grmemiŗtim. Filmlerde olduğu gibi bir dağa, bir çırpıda tırmanılamayacağını ıyaye Bexeyir'in ya-maçlarında anladım.

O gün yirmiiki yaşımdaydım ve uzun yürüyüşler için kendime güveniyordum. Ama üç günlük erzak dağıtılırken sırt çantama sadece elma ve limon doldurmam en büyük hatam olmuştu. Birde buna dizlerimize kadar çamura battığımız ovadaki pusular eklenince, her ne kadar kameramı kullanamıyor olsam da, film benim için çoktan başlamış oluyordu. Düşe kalka yürüdüğüm o ilk yolculukta neye uğradığımı anlayamaz hale gelmiştim.

O karanlık ve ıslak gecede tam kendimi koyuvermek üzereydim ki, kamera çantamı Canxort'un aldığını ve kaşla göz arasında çamur içindeki ellerime koca bir parça ekmek sıkıştırdığını hayal meyal hatırlıyorum. Ve elimden tutup beni saatlerce çekmesini de unutamıyorum. Bense o sırada filmini çekmeye geldiğim bu dağlarda gerillacılığı nasıl başaracağımı düşünüyordum.

Kendimi hemen önümde yürümekte olan bu kısa boylu çocuk ile karşılaştırıyordum. Bacaklarım ondan daha uzun ve bedenim daha kuvvetliydi. En azından bana öyle görünüyordu. Ama neden O'nun kadar olamıyordum. Bir türlü yetişemiyordum. Yetişmek bir yana artık kendimi de kaybetmeye başlamıştım.

Gerilla savaşın hiç bu yanını düşünmemiştim. İnsan iradesinin böylesine ön plana çıktığını bilmiyordum. Zor olduğu söylenmişti ama bu zor benim hayal ettiğimin de ötesindeydi. Bitmek bilmeyen bu yolculukta bir an için, hiç başaramayacağımı da düşündüm.

O ilk gece, zaman zaman sürünsem de, Canxort elimi bir an olsun bırakmadı ve beni dağlara ulaştırmayı başardı. Ve gecenin sabahında ilk kahvaltımı O'nun çantasından çıkardığı ve cömertçe ikram ettiği ekmek ve peynirleriyle yaparken, güzel gözleri bu geceki gibi parlıyordu.

İkinci gece yola koyulduğumuzda daha iyiydim. Artık Canxort elimden tutmaksızın yürüyor ve kamera çantamı kendim taşıyordum. Üçüncü, dördüncü ve ondan sonra gelen gecelerde ise uçuyordum. Hepimizin aşmakta zorlandığı o eşiği, hayatımın eşiğini Canxort'un ellerine tutunarak aşmış ve gerillanın dünyasına, gerçekten benim olacak hayata adım atmıştım.

Helva tamamlanmak üzereydi. Canxort'un hazırlamış olduğu şırayı, iyice kızartmış olduğum unun üzerine bırakıp bir süre daha karıştırdım. Ve közlerin üzerinden indirdim. Yoldaşlar helvanın soğumasını beklemediler. Ekmeğimiz yoktu ama hep beraber neşe içinde tabağın etrafına oturduk. Yağmur hızından hiç bir şey kaybetmemişti.

Canxort helvadan bir kaç lokma alıp kalktı. Beğenmediğinden değil, daha fazlasını daha iyisini yoldaşları için düşünüyordu. Oniki yıldır O'nu görmemiş olsam da, bir kez çok iyi tanımıştım. O'nu anlamam için yeterliydi.

Karanlığın ve kalabalığın içinde Canxort ile bir kez daha göz göze geldik. Bu dağlardaki oniki yıllık yaşamımı, kameramla yaptığım onca çalışmayı ve çektiğim filmleri borçlu olduğum o ilk geceki eli ve pırıl pırıl gözleri ile hem bedeni, hem de ruhumu dağlara çeken o çocuğu hiç unutabilir miydim?

*O'na sessizce ' **ben de hiç bir şeyi unutmadım, Canxort'** dedim.*

DR. RODİ ROJ'UN SÖZLERİ...

'berber kendi saçına bakmazmış...' sözlerini hem utanarak, hem de gülümseyerek söylüyor. Bu sözlerin hemen ardından 'doktor da kendi yaralarına...' diye ekleyince ancak anlayabiliyorum bizim doktorun da yaralı olduğunu. Bedenindeki hiç bir yarayı göstermek istemese de, gülümsemesi ellerindeki yaraları gizlemeye yetmiyor. Kato'nun güneşli kaya aralıklarının birinde oturup şiirlerini de okumaya başlayınca bizim doktorun kalbinin de yaralanmış olduğunu anlıyorum.

Dün gece, rüzgarın ve yağmurun belirsizleştirdiği, karanlığın ise her şeyi birbirine benzeştirdiği o yollarda bir kurt gibi önümüzde yürürken ona nasıl da imreniyordum. Önümüzde pusu mu varmış, her an düşman mı çıkacaktı, karanlık mı, yağmur mu, çamur mu, kimin umurunda? Sanki bu dağların tek sahibi O'ymuş da, kendi evinde bize yol gösteriyormuş...

Gözlerimle görmesem, bu yolculuk boyunca tanık olmasam, hemen önümüzde, eli tetikte yürüyenin bizim romantik doktor olduğuna, hayatta inanmazdım, inanamazdım. Anlatsalar, bunun bir abartı olduğunu düşünürdüm. Gel gör ki, dağlar sandığımdan daha da şaşırtıcıymış...

Yağmur ve çamur içinde geçen yolculuğumuzun sonunda bizi daha önce vahşi hayvanların kullanmış olduğu bir barınağa ulaştırdığı ve önceden hazırlanmış olduğu odunlarla yaktığı ateşin başında ısınmamızı sağladığı sırada, ben O'nun bütün bu davranışlarını dikkatle izliyor ve bizim ince ruhlu doktorun nasıl böylesine değişebildiğini düşünüyordum.

Şimdi, gece boyunca yediğimiz yağmurun acısını çıkartırcasına karşısında oturduğumuz güneşin altında doktorun şiirlerini dinlerken, aslında O'nun hiç değişmemiş olduğunu da farkediyorum. Dün geceki yağmur, rüzgar ve çamur içindeki yolculuğumuzun kılavuzundan çok farklı bir insan oturuyor şuan karşımda. Gece boyunca, adım adım arkasından yürüdüğümüz, her sözünü harfiyen yerine getirdiğimiz doktorun nasıl böylesine değişebildiğini düşünüp durmuştum, Şimdi O'nun bitmek tikenmek bilmeyen mısralarını dinlerken aslında hiç değişmediğini görüyorum.

Gece karanlığının ürkütücülüğünde bambaşka bir insana dönüşen doktorun gerçekte hangisi olduğunu anlamak elde değil. Şuan, dün geceki halinden eser yok. Sanki, karanlığın içinde vahşi bir kurt gibi süzülen o gerilla gitmiş de, yerine güler yüzü ve utangaç duruşuyla, eline aldığı defterine yazdığı şiirlerini bir an önce okumaya çalışan toy bir şair gelmiş.

Şiirlerinden birini dinlemek isteyip istemediğimi sorunca, bu yoğun savaş ortamında çok az dinleyici bulunduğunu bildiğim için, dinlemeyi hemen kabul ediyorum. Ama şiirlerini dinlemek istejişimin asıl nedenini O'ndan saklıyorum.

Ağustos ayının son günlerinde Garisa alanında girdiğimiz çatışmadan, çalışma eşyalarım dahil her şeyimi yitirip sadece hayatımı alıp çıktığımda, benim için artık hiç bir şeyin eskisi gibi olmayacağını farkına varmıştım. Arkadaşlara ulaşmak için hiç tanımadığım Herekol dağının uçurumlarına kan ter içinde tırmanırken, o çatışmada vurduğum için üzülsem de, bir yandan da seviniyordum.

Bu benim ilk kurşun yaramdı ve sadece sağ kolumu değil, kalbimi ve beynimi de vurmuştu. Aslında o mermi ile hemen orada yer yıkılmış, cansız bedenimin düşmanımın ellerinde paramparça edilmesini görmüş ve bu gerçeği hiç yadırgamamıştım. Ağrı Dağı'na ulaşmayı hedeflediğim bu yolculuğa atılırken bütün

bu olasılıkları düşünmüş ama bedenimi delip geçen M-16 mermisinin çarpıcılığı kadar gerçekçi olamamıştım.

O çatışmanın ardından kanlar içindeki kolumla Herkol'a tırmanırken Kürdistan Dağları'nda başarıdan başka bir gerçeğin olamayacağını iliklerime kadar hissediyor ve bir kez daha hayata geliyordum.

Henüz kendime bir kamera bulamamış olsam da, eskisinden defalarca daha güçlenmiş ruhum ve yaralı sağ kolumla tekrar yola koyulmak için sabırsızlanırken, Doktor Rodi'nin heyecanla okumaya hazırlandığı şiirlerinde de kendi gerçeğimi aramayı düşünüyorum. Bunları doktora söylemesem de, Botan'ın savaş kokan topraklarına yaşadıklarımızı en iyi şairlerin anlatabileceğine de bütün kalbime inanıyorum.

İçimde sakladığım bu düşüncelerden, doktor bütün heyecanı ve bütün saflığı ile şiirlerini okumaya başlayınca ancak sıyrılıbiliyorum. O benim yaşantılarımdan habersiz, kendi mısralarına sakladığı ve yine aynı mısralarda açıkladığı yaşantısını coşkuyla okumaya başlayınca, içten içe O'nu kıskandığımı hissediyorum.

Doktorun bu yönü hiç değişmemiş. O'nunla yıllar önce ilk tanıştığımız yer olan Zap hastanesinde de, hiç bir yabancılik hissetmeden hemen defterini çıkarmış ve şiirlerini okumaya koyulmuştu. O gün de, ilk önce bir şiir ile başlamış ve bize onlarca şiir okumuştur. O zaman da, O'nu son şiirine kadar dinlemiş ve benim bir türlü kurmayı başaramadığım, ama doktorun çok rahat bir şekilde herkesle kurabildiği bu samimiyeti, O'nun en sevdiğim yönü olmuştu.

Dün akşam ise onun atılganlığına hayran oldum. Sırtındaki yüküyle kayalara tırmanışına, karanlığın içinde yönü koklarcasına buluşuna, vahşi hayvanlar gibi hiç ses çıkarmadan kayarcasına yürüyüşüne şaşıtm kaldım.

Doğrusunu söylemek gerekirse, arkadaşlar bizi Kato'ya götürecek olanın Doktor olduğunu söylediği zaman biraz tereddüt etmiştim. Çünkü bir romanlığın yol göstericiliği Kato'nun kayalarına çarpıp paramparça olabilirdi.

Benim tanıdığım doktor bir romantik, şiirler okuyan ince ruhlu bir şairdi. O'nu böyle tanımıştım. Sadece ben değil, bütün yoldaşları O'nu böyle tanımıştı. Şimdi karşımda oturmuş Besta'nın ormanlarında girdiği çatışmalar üzerine yazdığı şiiri heyecanla okuyan doktor hala böyle bir insan.

'karanlık basıyor düşmelere

çözülmüyor kör düşümlü gömlekler

*beyaz önlük giymedim doktorken
belimde bombalar ve mermilerle
geziyordum bir yığın ilaç ve cephaneyle
anlayamazdı bir çokları beni belki de
pervane sesi saklan diyordu
dehşet gibi yağıyordu helikopter mermileri
sıcak yemek yemedim uzun zamadan beri
şikayetçi değilim verdiğim onca yıl gibi
ölürsem demesinler ucuz yaşadı
büyük ölüyorum
tarihi yalanları Botan topraklarına gömüyorum..."*

diye yazdığı mısraları okumaya başlamadan önce, doktorun nerede öğrenim gördüğünü öğrenmek isteyince bir kez daha şaşırıyorum. Gülümseyen gözleri ile hiç tıp öğrenimi görmediğini söyleyince operasyonlar boyunca tedavi ettiği yaralıları ve büyük bir ustalıkla yaralılara yaptığı cerrahi müdahaleleri anımsıyorum. Bir an için O'nun şaka yapmakta olduğunu düşünüyorum ama, **'ben kendi kendimi yetiştirdim'** sözleri ile doktorun gayet ciddi olduğunu anlıyorum.

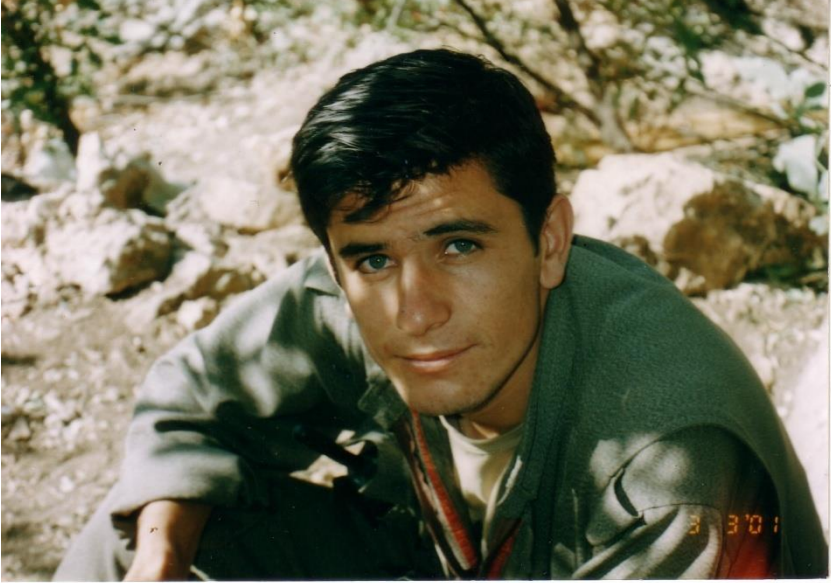
Biraz geç de olsa, O'nun Botan yaralılarının tek doktoru ve yine bu topraklara hayatını veren Dr. Mahir'in ise son öğrencisi olduğunu farkediyorum. Ve İmralı adasındaki o güzel insanın **'zor koşullar güçlü insanları yaratır'** sözlerini bir kez daha hatırlıyorum.

Kato'nun bu güneşli sonbaharının son gününde doyasıya ısınırken ve doktorun toprak altına sakladığı defterlerindeki güneş görmemiş şiirlerine doyan bir gece ve bir gündüzüne tanık olduğum bu kişiliklerden hangisi doktoru anlatıyor, diye kendi kendime soruyorum. Ve O'nun şiirlerini dinlemeye başlamadan önce sorduğum bu soruların cevabını yine kendim veriyorum.

Sanırım gecenin kurdunun ve gündüzün romatığının tanıdığı olduğum bütün halleri yine de doktoru ifade etmeye yetmiyor.

yoldaşça selamlar

ELİAS'IN SÖZLERİ...

'biz bu insanları o kadar uzun zamandır tekmeliyoruz ki, şimdi tekmelenme zamanı bize geldi...' sözlerini dile getiren Elias isimli bu Amerikan askerini dinlerken ve bu askerlerin Vietnam'ın muhteşem coğrafyasında çekilmiş görüntülerini seyrederken arkadaşların hiç birinden çıt çıkmıyordu. Ve ben yıllar önce gördüğüm o afişi ilk anki canlılığıyla anımsıyordum. Taşınabilir DVD ekranından yansıyan ışıklar yeraltındaki okulumuzun karanlığındaki arkadaşların yüzlerine çarptıkça, onların pür dikkat kesilmiş olmalarından, Amerika'nın Vietnam'daki yenilgisini anlatan bu filmi beğendiklerini farkediyordum. Botan'nın kuytuluklarındaki bu mağarada son benzin damlalarımızla bahara çıkmadan önce son kez film seyrediyoruz. Bense film seyrederken arkadaşlarımı seyretmeyi daha çok seviyorum.

Bizim arkadaşlara film beğendirmek hiç de kolay değildir. Ama ben gömmeden çıkan dvd'ler arasında **'müfreze'** ismini okuduğum an arkadaşların bu filmi kesin beğeneceklerini içimden geçirmiştım. Diğer yandan da, Elias, Barnes ve Chris isimli Amerika'lı üç asker arasında örölmüş bu filmi yaklaşık ola-

rak onsekiz yıl sonra bir kez daha seyredeceğim için sevinmiştim. Filmin yönetmeni Oliver Stone'un tasarladığı görüntülerin diriliği ise hâlâ belleğimdeki yerini koruyordu. Kürdistan dağlarında kamera kullanırken, filmler ve belgeseller çekerken yıllar önce seyretmiş olduğum bu filmin unutulmaz görüntülerinden etkilenmediğimi söylemem imkânsızdır.

Filmin unutamadığım bir sahnesinde, yağmur altında yürüyen askerlerin üzerindeki karanlığa çakan şimşeğin bir tesadüf mü, yoksa sinema teknolojinin izin verdiği bir montaj biçimimi olduğunu yıllarca düşünmüş ama bir sonuca ulaşamamıştım. Kürdistan dağlarına gelip de, yağmur altında yürüyen gerillaların üzerinde çakan şimşekleri gördüğüm ve bunları görüntülemeyi başardığım zaman hep bu sahneyi hatırladım. Ve içten içe **'vay be!..'** demeden de edemedim.

İzmir Özel Türk Koleji'nde yatılı okurken, dört arkadaş bir gün okuldan kaçmıştık. O günlerde okuldan kaçmanın cezasının okuldan atılmak olduğunu biliyor olsak da, sanırım cezanın böylesine büyük oluşu bizi kendisine daha çok çekmişti. Dört arkadaş soluğu, dolaşmayı çok sevdiğimiz Alsancak'ta alıvermiştik. Ne yapacağımıza ise bir türlü karar verememiştik. Ama ben **'müfreze'** isimli bu filmin afişinde yer alan, dizleri üzerine çökmüş ve kanlar içindeki ellerini gökyüzüne kaldırmış amerikan askerinin resmini gördüğüm ilk andan itibaren kendimi onun etkisinden alamamıştım. Var gücüyle gökyüzüne uzanmış, dizlerinden itibaren arkaya doğru eğilmiş ve ölmek üzere olan bu Amerikan askerinin isminin Elias olduğunu ve bir başka Amerikan askeri tarafından vurulduğunu ancak filmi seyredince öğrenebilecektim.

Gökhan, Levent ve Mustafa isimli okul arkadaşlarım ise köfte eklemek yemek gitmek istiyorlardı. Bu konuda ne kadar tartıştıysak da birbirimizi ikna edemedik. İkisini birden yapacak, hem filme, hem de yemeğe yetecek kadar paramız da yoktu. Ancak birini tercih edecektik, harçlıklarımız ancak birine yetecek kadardı. Onlar bana filmin gelip geçici olduğunu anlatmaya çalışırken, ben de onlara nasıl olsa okulda da yemek yiyebileceğimizi anlatmaya çalışıyordum. Onlar köfte ekmeğin çekiciliğini, dayanılmazlığını dile getirirken benim ikna olmayacağımı çok iyi biliyorlardı. Bende onların köfte ekmekten vaz geçmeyeceklerini çok iyi biliyordum.

Tartışmamız ne kadar sürdü bilmiyorum ama ne onlar beni ikna edebildi, ne de ben onları... Sonunda yemekler size filmler bana, diyerek okulda buluşmak üzere ayrıldık. Onlar köfteciye doğru yol alırken, ben de tek başıma ilk seansa girmeden önce sinemanın önündeki çingene kızlarından bir gül almaktan da kurtulamadım.

Filmden çıktığımda aç olmama rağmen sahil yolundan yürüyerek okula döndüm. Okul bekçisinin önceden bizim için açık bıraktığı kapıdan yatakhaneye girdim. Ertesi gün derse girmeden önce ve ders boyunca arkadaşlarım köfte ekmeğin tadını defalarca ballandıra ballandıra anlatıp beni filme girdiğime pişman etmeye çalışmış olsalar da, onlara hiç kızmadım. Çünkü onlar benim en yakın arkadaşlarımdı. Ve bunun ötesinde ben onlara filme ilişkin pek bir şey de anlatamıyordum. O zamanlar lise birdeydim ve bu filmin politik vurgularını yorumlayacak bir düzeyim de yoktu.

Ama tecrübeli Elias'ın Vietnam'a yeni gelen Chris'in **'bu savaşa inanıyor musun?'** sorusuna verdiği cevabı unutamıyordum. Elias **' 65'te evet ama 68'de hayır. Biz bu savaşı kaybettik. bu insanları o kadar uzun zamandır tekmeliyoruz ki, artık tekmelenme sırası bize geldi.'** sözleri Amerikan ordusunun yenilgisini bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyordu. Ve filmin sonunda Elias'ın kendi savaş arkadaşı Barnes isimli bir başka Amerikan askeri tarafından vurularak savaş alanında terk edilmesi ve ölmeden önce son bir çırpınıyla ellerini üzerinden geçen Amerikan helikopterlerine doğru uzatması filmin afişinde gördüğüm ve unutamadığım sahneydi.

Şubat ayının bu son günlerinde Türk Ordusu'nun var gücüyle saldırdığı Zap'tan bozguna uğrayıp, karlar içinde bıraktığı cenazeleri, elleri ayakları yanmış askerleri ile geri çekilmeye çalışırken, muhabercimiz Abdullah yoldaşın telsiz cihazından bütün eyaletlere çağrı yapıp **'kuyruklarını bacaklarının arasına sıkıştırıp kaçıyorlar'** sözleri, bana bir kaç gün önce bütün arkadaşlarla birlikte seyrettiğimiz müfrezenin sahnelerini hatırlatsa da, ben bunun bir zamanın sonu ve bir başka zamanın başlangıcı olduğunu iliklerime kadar hissediyordum.

Kolejden sonra en yakın arkadaşlarım olan Gökhan, Levent ve Mustafa ile bir daha hiç bir zaman bir araya gelemedik. Zaman zaman okul günlerinin anısına buluşmak istediyssek de bunu başaramadık. Hayatın gerçekleri her birimizi farklı yollara, farklı dünyalara sürüklemişti. Ama ben okul arkadaşlıklarının hayatın dışlıleri arasında paramparça olmasının acısını hep kalbimde taşıdım. Arkadaşlıklar son bulmamalı, arkadaşlar birbirini bırakmamalıydı.

Dağlarda geçirdiğim yıllar boyunca ise İzmir Özel Türk lisesi'nde edindiğim arkadaşlarımdan bir tekinin bile dağlara gelmeyeceğini, bu filme girmeyeceğini bildiğim halde, bu konuda yanılmayı bütün kalbimle dileyerek onları beklemekten vaz geçmedim.

BESTA BULUCİNE'NİN SÖZLERİ...

'bir ay doğar ilk akşamdan gecedен

şavkı vurur pencereden bacadan

dağlar kışımış, yolcu üşümüş... sözleriyle başladığı türküsü Herekol Dağı'nın eşsiz anlamlara bürünmüş kayaları arasında yankılanmaya başladığı sırada Cudi ile sırt sırta vermiş ve belki de uykuya henüz dalmıştık.

Besta yoldaşın kendinden emin sesini duyduğum esnada uyku ile uyanıklık arasındaydım ve ilk olarak rüya görmekte olduğumu düşündüm. Ama kısa bir zaman sonra Cudi'nin dirseği ile dürttüğünü ve ***'dinliyor musun?'*** diye sorduğunu fark ettim. Her ikimiz de aynı türküyü dinliyorsak henüz uyumamışız demekti. Bu bir rüya değil gerçektir. Ve devam ediyordu.

'uykusuz mu kaldın dünkü gecedен...'

Gözlerimi açıp olduğum yerde doğrulunca Cudi'nin de hızla doğrulduğunu gördüm. **'zaten soğuktan uyuyamıyoruz, bari bu türküyü kaçırmayalım...'** dercesine yanıma sokuldu. Cudi ile birbirimize yaslanarak Herekol'un kaya aralıklarından gelen bu sesi dinlemeye koyulduğumuz sırada etrafıma göz gezdirdiğimde durumun düşündüğümde daha kapsamlı olduğunu gördüm.

O sırada uyanık olan sadece biz değildik. Hemen hemen bütün erkek arkadaşların kâh oldukları yerde oturarak, kâh uzanarak Besta yoldaşı dinlemekte olduklarını gördüğümde, bu beklenmedik konsere en geç katılanın biz olduğunu anladım.

Ay ışığı henüz doğmamıştı ama gece aydınlanmaya başlamıştı. Besta yoldaş bu karanlık gecede rüyalarımıza sürpriz bir baskın yapmıştı. Ama uykularımızın içine bu davetsizce dalışından hiç birimiz rahatız olmamıştık. Sesinin çok güzel olduğunu söyleyemesem de, dinleyeni bir çırpıda etkisine alacak kadar güçlüydü ve böylesine çekici olmasının nedeni sadece bu değildi, elbette. Bu sesin Herekol'un kayaları ve bu kayaların altında, kıyısında, yamaçlarında sessizce oturmuş erkek silüetleriyle bütünleşmesi her şeye bambaşka bir anlam kazandırıyor.

'yüce dağ başından aşırдын beni...

tükenmez dertlere düşürdün beni...'

Cudi **'çekim yapmaya hazır mısınız?'** dediğinde aslında bunu düşünmüyor değildim. İçin için yansam da, onüç yaşında dağa çıkmış ve son onbeş yılını doğayla kucak kucağa geçirmiş olan bu kadın gerillanın en içten duygularıyla sunduğu konseri ve onun eşsiz sessiz dinleyicilerini görüntüleyemeyecektim. Çünkü bu geceyi görüntülemek için ne yeterli ışık vardı, ne de kameram bu atmosferi algılayabilecek donanımdaydı.

Bütün doğallığıyla, kendiliğindenliğiyle gelişen şu anı ancak bir filmin anlatabileceğini bilsem de, kameramı çantamdan çıkarıp ellerime almadan edemedim. Bu gece karanlığında bir tek kadraj bile çekemiyor olsam da, bir gün, bir kez daha bir film yapma olanağım olursa, mutlaka **'Besta Bulucine'** isimli bir kadın gerillanın şarkı söylemek için seçtiği ve kendisini dinlediğini bildiği sadece erkeklerden oluşan seyircilerini gelecekteki senaryolarımın arasına yerleştirdim.

Yarın O'na tekrardan söylemesi için ricada bulunuruz ve gün batımından önce çekeriz, diye kendi kendimi teselli ettim. Cudi ile birbirimize yaslanıp aynı battaniyenin altında gecemizi ısıtan bu konseri dinlerken, Besta Yoldaşı bir

kez daha aynı türküyü söylemeye ikna etmenin sandığım kadar kolay olma-
yacağını da çok iyi biliyordum.

Ertesi akşam **'seni zorlamayacağız, Halil arkadaş'** dediğinde henüz şarkı söylemeye başlamamıştı ve ben O'nu ikna etmek için sabahtan beri uğraşı-
yordum. Şarkı için gerekli olan cesaretini toplamasına toplamıştı ama Here-
kol'un kayalıkları arasından her an birisinin çıkıp geleceğinden ve O'nu şarkı
söylerken göreceğinden çekiniyordu. Gecenin o herşeye meydan okuyan sesi
nereye kaybolmuştu, bir türlü anlayamıyordum.

Aslında şarkı söylerken görünmekten çekinmiyordu. O'nun çekindiği, şarkı
için benim seçtiğim ve O'nun itiraz etmeden tırmandığı bu kayalığın tepesiydi.
Aslında bu kayalıktan da çekinmiyordu.

Bu kayanın tepesinde oturmuş, Besta Arkadaş'ın söyleyeceği şarkının çekim-
lerini yapmaya hazırlanırken, her ikimiz de, dile getirmesek de, Haşim Jirki'nin
her an çıkıp gelmesi ve düşmanın yoğun keşif yaptığı Herekol Dağı'nın bu en
stratejik kayalarının üzerinde bizi görmesi durumunda neler olacağını dü-
şünmek bile istemiyorduk. Gecenin karanlığında Herekol'u inleyen türkülere
Haşim Arkadaş hiç ses çıkarmamış, bir kayanın altında sessizce dinlemişti.
Ama gün ışığında aynı sessizliğin garantisini hiç kimse veremezdi.

Bu nedenle, hızla kameramın hazırlığını tamamlamak üzere olduğum sırada
Besta yoldaşın heyecanını, çekimi ağırdan almasını ve zaman kazanmaya
çalışmasını çok iyi anlıyordum. Benim çok hoşuma giden O'nun bu çocukça
heyecanının özünde ilk defa kamera karşısına çıkıyor olması ve bu çekimi
tehlikeli bir yerde yapıyor olması kadar, bir de Herekol Dağı'nın komutanı
Haşim Arkadaş tarafından yakalanıp, yoğun eleştirilme korkusu yatıyordu.

Oysa, şarkının çekimi için burasını ben seçmiştim. Besta yoldaş ilk başta itiraz
etse de, ısrarlarıma dayanamayıp kabul etmişti. Dün gece yaşadıklarımız gibi
olmayacaktı şüphesiz, ama gün batımının o tarifsiz kırmızısı en güzel burada
aydınlatıyordu kadın gerillaların saçlarını ve yüzlerini. Bununla birlikte Türk
Ordusu'nun havan topları her gün bu güzelliği amansızca dövüyordu. Ama biz
bu top atışlarından Haşim Arkadaş'ın kızgın bakışlarından çekindiğimiz kadar
çekinmiyorduk.

O akşam üstü Besta Yoldaş o türküyü bir kez daha en içten duygularıyla söy-
ledi ve ben kayda aldım. Çekim için tırmandığımız kayaların üzerinde ne Türk
keşifçileri, ne de topçuları görüntümüzü alamasalar da, son anda Haşim
Jirki'ye yakalanmaktan ve yoğun eleştirilerine maruz kalmaktan kurtulama-
dık. O gün o türküyü Besta arkadaş'ın sesinden son kez dinlediğimi ve Here-

kol'un bu en güzel savaşçılarıyla bir daha karşılaşmayacağımızı sanıyordum. Oysa yanılmışım.

Garisa çatışmasında yaralanıp tekrar Herekol Dağı'na ulaştığımda, kameramı parçalamış olsam da, Besta Yoldaş'ın sesini ve akşam kızılılığındaki gözlerini kaydetmiş olduğum kasetler koynumdaydı. O'nun sesini kirli ellere bırakmamıştım.

Herekolun kayaları arasında, gecenin karanlığında çatışmada aldığım yaralarım ilk dokunan ve onları özenle saran sadece Besta Bulucine'nin elleri olmadı, elbette... Acıyan, kanayan yaralarımın üzerinde dolaşan pamuk ellerin yanı sıra, bir de Haşim Jirki'nin o koca, kaba ve dost elleri bulunuyordu.

Herekol Dağı'nın bu her iki komutanı bir kayanın altında, karanlık ve kan içindeki yaralarımı temizlerken ben Besta Yoldaş'ın türküsünü aklımda kalan sözlerini içten içe söylüyor ve bu iki güzel insanı bir daha unutmamacasına kalbime kazıyordum...

'dağlar kar imiş, yolcum üşümüş...

perişanım ben...'

KAYMAKAM XALİT'İN SÖZLERİ...

'bizim Xelil de bir Ferhat olmuş, dağ dağ yürüyor...' sözlerinin bu yaşlı geril-
lanın dudaklarından dökülmesi hiç beklemediğim bir şeydi. Bu sözler O'nun
benim hakkımda söylemiş olduğu ilk sözleriydi ve ben o ana kadar O'nun beni
hiç tanımamış olduğunu düşünüyordum. Şimdiye kadar hiç kimsenin söyle-
mediği bu açık ve sade sözler karşısında şaşırırmam elde değildi.

Bu sözleri bir çırpıda dile getirirken Xalit Arkadaş'ın yüzünde ve gözlerinde
tanık olduğum ifade ise sadece beynime kazınmakla kalmadı. Bununla birlik-
te Habur nehrinin kıyısında karşılaştığımız o kısa anda yanıma aldığım bu
yaşlı gözler ve sözler kuzey yolculuğum boyunca da en çok hatırladığım olgu-
lar haline geldiler.

Kaymakam Xalit Arkadaş'ı daha önce sadece görmüştüm. O'nunla zaman
zaman bir yerlerde karşılaşmıştık. Ama bir sohbet dahi olsa hiç bir ortak pay-
laşımımız olmamıştı. Ayak üstü verilen bir yoldaş selamının ötesine geçme-
mişti arkadaşlığımız. Ne benim, ne de O'nun birbirimizi tanımak için, hatırla-
dığım hiç bir teşebbüsü olmamıştı.

O'nun isminin başındaki 'kaymakam' lakabını ise sadece merak ettiğim için öğrenmek istemiştim. Bunun dışında bu yaşlı gerilla hiç bir zaman ilgi alanıma girmemişti. Bu dağlardaki yaşamımın kıyısından sadece gelip geçmişti. Sanırım ben de O'nun hayatının kıyısında kalmıştım.

Böyle bir arkadaşlığa neden gerek duymamıştım... Her defasında yanı başımdan gelip geçen bu insana nasıl böylesine duyarsız kalabilmiş, nasıl böylesine yüzeysel olabilmişim,bilemiyorum... O'nun hakkında öğrendiklerim ve ilişki düzeyim yeterlidir deyip geçsemde, bu yolculuğun başlangıcında benim hakkımdaki en doğru sözü de yine O söyleyivermişti.

Ve işte beni olduğum yerde mıhlayan bu sözlerin kıyısından geçip gidememiş, üzerinden atlayamamıştım.

'Kaymakam' ismini O'na 97' yılında Sideka Kasabasını ele geçiren gerillalar ve yerliler birlikte vermişti. Eski kaymakam gerillaların özgürleştirdiği Sideka'dan arkasına bile bakmadan kaçınca halkın ve gerillanın en sevdiği ve bizim en eski gerillamız olan Xalit Arkadaşın omuzlarına kalmış, bu görev. Ve O'da bütün görevlerde olduğu gibi bu göreve de 'parti görevidir' deyip sıvamış kolları. O günden sonra ise kaymakam ismi O'nunla bütünleşmiş ve gerilla saflarında hatırı sayılan tek kaymakam oluvermiş.

Ama 'Xalit' ismi çok daha derinlerde saklı. PKK'nin öncü kadrolarından Mehmet Karasungur Arkadaş kendisinin de kullandığı bu isme O'nu da ortak etmiş. O zamanlar çok genç olan şimdiki yaşlı gerillamız bu isimden bir daha hiç vazgeçmemiş.

Ve şimdi Xalit Arkadaş gerillanın maliye çalışmalarına bakmakla görevli. Sanırım O'ndan uzak durmamın nedeni de bu...Yeni olanın para ile değil de rüzgâr ile yaratılacağına inananlardan olduğum için, paranın güzelim insan ilişkilerini katlettiğine bizzat tanık olduğum için ve bana her şeyin alınıp satıldığı pazar dünyasını hatırlattığı için O'ndan uzak durduğumu bilse, sanırım O da beni hoş görür...

Ama Xalit Arkadaş'ın yıllar boyunca bir halkın alın terinden, çocuklarının rızkindan arttırarak dağlardaki gerillaya ulaştırdığı değerleri gözü gibi koruyup, sahip çıkmasının büyüklüğünü benim şimdiye kadar fark etmemiş olmam ise ayrı bir mesele...

Ve fark etmediğim bir şey daha vardı. O da, şimdi uğruna hayatımı koymuş olduğum bu kuzey yollarından Xalit Arkadaş'ın benden yirmi yıl önce geçmiş olmasıydı. Şimdi Botan'ın bu eşsiz coğrafyasında tutkuyla koşarken gerillanın

birbirini tamamlayan gerçeğini, aynı yolların ortağı oluşunu düşünmeden edemiyorum.

Xalit'ten yirmi yıl sonra Xelil ve bu ikisi arasında kim bilir kaç hayat ortağı olmuştu bu yolların... Ve bizden sonra kim bilir kaç güzel insan ekleyecek hayatlarını hayatlarımızın üzerine.... Birbirimize devrederek sürdürdüğümüz bu yolculuğun bir halkın yükselişinin en güçlü ifadesi olduğunu bilmek ise bambaşka bir sevinç katıyor yüreklerimize.

Ama ben şimdi bu açılmamış patikalarda yürürken Xalit Arkadaşın yoldaşlığına zamanında yeterince cevap verememiş olduğum için üzülüyorum. Yola çıkmadan önce Habur Nehri kıyısında yollarımız kesişmemiş olsaydı belki de O'nu hiç bir zaman tanıyamayacak ve bana ilişkin sözlerini yanıma alamayacaktım. Kısa bir anlığına oturduğumuz yemyeşil çimlerin üzerinde ben de O'na bir şeyler söylemeyi çok isterdim.

Dile getirdiği O tek cümle ile beni çok iyi anlatmış olsa da, ne dağları delen Ferhat, ne de çölleri geçen Mecnun gibi olmayı hiç bir zaman kendime layık görmedim. Yaşadıkları çağlar açısından onların sevme biçimlerini takdir etsem de, bu çağın sevme biçiminin hayatımızdan çok daha fazlasını ve çok daha ötesini istediğini her zaman hissettim.

Daha sonra kuzeyin esrarlı yollarında yürürken neden Xalit Arkadaşın yanında daha fazla oturup da, 'nasıl olup da beni böylesine rahat dile getirebildin?' diye O'na sormamış olduğum için çok hayıflandım. Bu yolculuğumun kendime bile itiraf edemediğim bu nedenini O böylesine rahat dile getirebildiyse eğer, ben de O'na bu soruyu sormaktan çekinmemeliydim.

Zaman bize bir şans daha tanırsa, bir gün yine bir nehrin kıyısında oturursak bütün çıplaklığıyla yüreğimi ortaya koyan Xalit Arkadaş'a şunları çekinmeden anlatacağım;

'kuzeyin derinliklerine yaptığım bu yolculuğun belki de en büyük nedeni senin bu en sade ve en gerçek sözlerinde saklı. Ben bunu kendime bile söylemezken, sen bana söyleyiverdin. Karanlık patikalarda, dağların yamaçlarında, nehir kıyılarında yoldaşlarımın ardı sıra yürürken, yüz yıllardır peşinde koştuğum gerçek aşkı burada bulacağıma bütün kalbimle inanarak yürüyorum.'

'İzmir'in deniz kıyılarından dağların derin ve serin sularına uzanan bu yolculuktan hiçbir zaman pişmanlık duymadım. Ama bu yolculuk boyunca da aşkın imkânsızlığını iliklerime kadar hissettim. Vuruldum, bıçaklandım... Ama hiç bir zaman korkmadım, bir kez olsun geri dönmeyi düşünmedim.

Çılgınca katliamların kurbanı da olsa, Ağrı Dağı'nın ötesinde de olsa, aşkın işçileri bir kez daha ahlak ve bilgelikleriyle, sarsılmaz duruşları ve amansız yürüyüşleriyle ona hayat vermeyi başaracaklardır.

Bir gün bu topraklarda saklı olan aşkın canlandırılacağına bütün kalbimle inanıyorum. O gün geldiğinde yoldaşlarımın yanı başında olmayı her şeyden çok istiyor ve geride kalmamak için tutkuyla yürüyorum...'

Kaymakam Xalit Arkadaş ile bir kez daha karşılaşır mıyız, bir başka nehrin kıyısında oturup sohbet eder miyiz, bilemiyorum... Belki de, çoktan unutmuştur bana söylediği sözlerini. Ama siz O'nu görürseniz, benim hiç bir şeyi unutmadığımı ve şu sözlerimi ise O'nun için yazdığımı aktarabilirmisiniz?

' ne ferhat, ne de mecnun... Bu en zorlu görevde Halil olabilirsem ne mutlu bana...'

İBRAHİM HALİL'İN SÖZLERİ...

'metrelerle değil tutkunun adımlarıyla ölçüyoruz yolları...

belirsizliğin sihri çekiyor ruhumuzu bizden uzağa...

hangi uzaklıktan geçersek ona benziyoruz....

dönüşün imkânsız olduğu sıradağlara vuruyoruz aşkı...'

Yıllar önce, bu topraklara ilk yüz sürdüğüm, Sırtımı kayalarına yaslayıp yıldızlarına baktığım o günlerde yüreğimden süzülüp gelen bu mısraları bir kez daha ve heyecandan titreyen sesimi güçlükle dizginleyip yeniden

okumaya çalışırken karanlık gecemizi aydınlatan tek ve son mum ışığına bakıyordum. Bir kaç dakika önce kahkahalarla inleyen yeraltı salonumuz şimdi öylesine sessiz ki, dökülen duvarlarından yankılanarak tekrar bana dönen sesimden ürkmemem imkânsız. Ama amansızca geçen yıllar ve yollar-dan sonra kavuştuğum mısralarımı bir kez daha yarım ve sahipsiz bırakmaya, unutuşun ve ihanetin ellerine terk etmeye niyetim yok. Kan, ter ve gözyaşlarıyla geçtiğimiz bu yollarda yaratılan herşeyi son çizgisine, son kelimesine kadar hatırlamaya ve okumaya kararlıyım.

Bir de, bu gün 8 mart, dünya kadınlar günü...

Diğer kamptan gelenlerle birlikte sayıları yedi olan bayan arkadaşlara benim de sunacak bir kaç mısram olmalı. Nuda Arkadaş'ın toplantısı, Rojin'in az şekerli tatlısı, Ayvan'ın heyecanlanan sesi, Doza ve Nupelda'nın okulumuzu

inleten klasikleri, Ekin ve Ararat'ın içtenlikle söyledikleri Mahsuni'nin şarkılarıyla süslenmişti kutlamamız. Tabi ki, erkek arkadaşlar geri kalmamış, eşsiz kabalıkları ve önlenemez gürültüleriyle söyledikleri klamlarıyla geceye damgalarını vurmuşlardı. En çok da Delil Arkadaş'ın eğitimden kaptığı ve işlevsel zekasıyla abarttığı taklitlerine gülmüştük. Kahkahalar henüz tamamlanmamıştı ki, benden de bir şey istendi. Şarkı söyleyecek kadar cesaretli değildim. Ama bu yeraltı okulumuz da yaşanan her şeye kendimden bir şey katmak ve katılmak istemim her şeyin üstündeydi.

Olduğum yerde oturarak, tek ve son mumumuzun kırmızı ışığından gözlerimi ayırmadan yarım kalmış, kaybolmuş ve unutulmuş mısralarımı okumaya başladım. Sözlerini tam olarak hatırlamadan, bir sonraki mısranın nasıl devam edeceğini bilmeden bir şiire başlamak kadar korkunç ve bir o kadar da güzel başka bir şey yoktur. Ama beni dinlemek için pür dikkat kesilen yoldaşlarıma ve onların neşesiyle okulumuza dolan bu havaya güveniyordum.

Hatırladığım kadar okuyacaktım. Mısralarım da, hayatım gibi nereye kadar ulaşsra oraya kadar olacaktı...

'acımasızca sınıyoruz kendimizi,

isteğimiz gerçek mi, değil mi diye...

dönmediğimiz bu dağlar sensin

dönmediğimiz sensin...

kişi her şeyden döner

belki ölümden bile...

ama bir tek senden dönülmez

ne geçmişe, ne geleceğe...'

Arkadaşlarımın dikkatli bakışları ve dinleyen sessizliklerini hissederek ikinci kıtayı da tamamladığımda kendim de şaşırmadım değil. En sade olan ama benim de en çok karıştırdığım bölüm de burasıydı. Bazen günlerce uğraştığım ama bir türlü hatırlayamadığım mısralar şimdi kendiliğinden dökülüyordu geceye, ait olduğu yere.

Başka ortamlarda nasıl da uğraşmış, ne kadar çabalamıştım bu mısralar için. Ama bir türlü göstermemişlerdi kendilerini. Acımasızca almışlardı, onları ihanet eden ellere teslim edişimin intikamını benden. Şimdi bir mısrayı tamamlayınca kadar diğerinin başlangıcını göremiyordum ama başladığında ise herşeyin kendiliğinden, sanki olmak için hep bu anı bekliyormuşcasına

akacağını da çok iyi biliyordum. Sanki kelimelerim canlanmıştı ve mısraları onlar bana okutuyordu.

Demek ki affedilmek için tekrar Botan'a gelmem, onları ilk kurduğum bu toprakları, bu havayı solumam gerekiyormuş. Demek ki şiir ilk yazıldığı, ilk kez okunduğu yerde yaşarmış. Ve ancak orada hatırlanırmış.

Aslında bu mısraların bilinmeyen hikayesi yine burada başlamıştı. O zamanlar yine dönmek için yürüdüğüm bu yollarda düşmüştüm onları gönül defterime. Oysa şiir yazmak gibi bir niyetim hiç bir zaman olmamıştı. Benim mısralarım görünümünün ebedileşen anlarında oluşurdu. Onlarla hikayeler kurar, şiirler yazardım. Kelimelerle değil görünümleyleydi benim işim. Ama bu mısraların kelimeleri sinsice girivermişti defterimin sayfaları arasına...

Geri çekilme kararıyla birlikte hem mısralarımı, hem de yolculuğumu tamamlamadan döndüğümde, bu mısraları bir şaire göstermek istedim. Yazdığım bu ilk şiiri benim dışımda birisi incelesin, değerlendirsin istiyordum. O yazdıklarını beğendiğim, etkilendiğim, düşüncelerini önemseydiğim birisiydi. Mısralarımı okuyacağını söyleyerek aldı. Ve bir daha da geri vermedi. Nedenini sordüğümde ise, mısraların yazılı olduğu kâğıdı kaybettiğini söyledi. Üzülmememi, zaten mısralarımın ünlü bir şairden çok etkilenmiş, alınmış olduğunu, kendi mısralarımı buluncaya kadar yazmaya devam etmemi söyledi.

Ondan sonra bir daha şiir yazmadım. Ama mısralarımı unutuşun dipsiz kuyusuna atan bu şairi de hiç bir zaman affetmedim. Yazdıklarımı ne kadar hatırlamaya çalıştıysam da, bir daha hatırlayamadım. Ne yaptıysam dilimin ucunda, yüreğimin kıyısında yıllarca dolanıp duran kelimeleri ilk anki gibi bir araya getirip mısralarımı kuramadım. Ama ne olursa olsun onları yaşamış ve Botan'dan dönerken yanımda getirmiştım.

On yıl sonra tekrar Botan yollarına düştüğüm günlerde mısralarımın dudaklarımın ucunda tekrardan, yeniden ama yavaş yavaş kurulmaya başladığını farkettiğimde, O şair kim bilir nerelerdeydi. Ama ben mısralarımı nerede bulacağımı ve kimlere okuyacağımı artık çok iyi biliyordum. Ve bu sekiz mart gecesi, son mumumuz sönmeden, şiirimin son kıtasını da hatırlayıp, çatallanan sesimle arkadaşlarıma okurken sevinç içindeydim.

'tarihin gecesinden geçen bu halk,

yükseliyor ölümlerimiz üzerinde

pusulardan alamadığı yaralıların,

sadece çığlıklarını götürüyor

Çöken bir uçurumun sesine benzeyen

kahire...'

Unuttuğum herşeyi burada hatırlamaya başladım. Botan'ın karları altında geçirdiğim ışksız ve ateşsiz gecelerinde mısralarım gibi hayatım da kendini gözlerimin önüne seriverdi. Bu yeraltı koridorlarında baharı bekleyen çiçekler gibi sabırsızlanan arkadaşlarımın yüzlerinde, sözlerinde ve gülüşlerinde buldum aradığım aydınlığı...

